

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

POPÜLER TARİHÇİLİĞİN ÖZGÜN DERGİLERİNDEN
RESİMLİ TARİH MECMUASI'NIN ANALİZİ
(1950-1956)

Kadir YORULMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2024

©2024-KADİR YORULMAZ

T.C.

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

POPÜLER TARİHÇİLİĞİN ÖZGÜN DERGİLERİNDEN

RESİMLİ TARİH MECMUASI'NIN ANALİZİ

(1950-1956)

ANALYSIS OF THE ILLUSTRATED HISTORY
MAGAZINE FROM THE ORIGINAL JOURNALS OF
POPULAR HISTORICITY (1950-1956)

Hazırlayan

Kadir YORULMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

KIRŞEHİR-2024

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı
..... Bilim Dalı yüksek lisans/doktora öğrencisi,
..... tarafından hazırlanan
“.....” adlı tez çalışması
..... Tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak
jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul
edilmiştir.

Danışman

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

Üye.....

Prof. Dr.

Üye.....

Prof. Dr.

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

Prof. Dr. Cemalettin İPEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../20..

Öğrencinin Adı Soyadı

İmza

ÖZET
POPÜLER TARİHÇİLİĞİN ÖZGÜN DERGİLERİNDEN
RESİMLİ TARİH MECMUASI'NIN ANALİZİ

(1950-1956)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Kadir YORULMAZ

Danışman: Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

2024-(XIV- 277)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Yakın Çağ Tarihi Bilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Doç. Dr. Cihat TANIŞ

Resimli Tarih Mecmuası 1950-1956 yılları arasında yayınlanmış popüler bir tarih dergisidir. Mecmua dönemin güçlü kalemlerini yayın kadrosunda toplaması açısından önemli bir yere sahiptir. Server R. İskit'in kurucusu olduğu ve editörlüğünü Eroğul R. İskit'in üstlendiği mecmuada, Osmanlı Tarihi, Cumhuriyet Tarihi, Dünya Tarihi, Toplumsal Tarih, Eğitim, Biyografi, Hatırat ve Kültür-Sanat gibi pek çok türe yer verilmesi sebebiyle çok yönlü bir tarih yayını olma özelliği taşımaktadır. Osmanlı'dan günümüze kadar gelen süreçteki dergicilik faaliyetlerine genel olarak değinilecektir. Tarih dergiciliğinin gelişim süreci, Osmanlı'dan günümüze tarih dergiciliği ve tarih alanında çıkarılan bazı popüler ve akademik dergilerden örnekler verilecektir. 1950-1956 yılları arasında 84 sayı kesintisiz yayımlanan Resimli Tarih Mecmuası'nın çıkış amacı, yayın aralığı, biçimsel ve içerik özellikleri, yazar kadrosu hakkında inceleme ve araştırma yapılacaktır. Mecmuada yayımlanan süreli yayınların incelenmesi ve indekslenmesi tarih araştırmalarına önemli bir kaynak sağlamakla birlikte, dönemin tarihsel, toplumsal ve kültürel dinamiklerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunması beklenmektedir. Bu çalışma ile tarih dergiciliğinin gelişim sürecini ve Resimli Tarih Mecmuası özelinde yapılan inceleme ile popüler tarih dergilerinin alana katkılarını açıklamak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelime: Tarih Dergiciliği, Popüler ve Akademik Tarih Dergileri, Resimli Tarih Mecmuası.

ABSTRACT

MSc. Tesis

ANALYSIS OF THE ILLUSTRATED HISTORY MAGAZINE FROM THE ORIGINAL JOURNALS OF POPULAR HISTORY (1950-1956)

Preparat: Kadir YORULMAZ

Advisor: Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

2024-(XIV- 277)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Department Of History

Department Of Recent History

Jury

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Doç. Dr. Cihat TANIŞ

Illustrated History Magazine is a popular history magazine published between 1950 and 1956. The periodical has an important place in terms of gathering strong writers of the period in its editorial staff. Founded by Server R. İskit and edited by Eroğul R. İskit, the magazine is a multifaceted history publication as it includes many genres such as Ottoman History, Republican History, World History, Social History, Education, Biography, Memoirs and Culture-Art. Journalism activities from the Ottoman Empire to the present day will be discussed in general. The development process of history journalism, history journalism from the Ottoman Empire to the present day, and examples of some popular and academic journals published in the field of history will be given. The aim of the publication of Illustrated History Magazine, which was published for 84 uninterrupted issues between 1950-1956, will be analyses and researched about its purpose, publication range, formal and content features, and author staff. Analyzing and indexing periodicals published in the periodical provides an important source for historical research and is expected to contribute to a better understanding of the historical, social and cultural dynamics of the period. This study aims to explain the development process of history periodicals and the contributions of popular history periodicals to the field through an analysis of Illustrated History Periodical.

Keyword: History Journalism, Popular and Academic History Journals, Illustrated History Magazine.

ÖNSÖZ

Dergiler, yazıldıkları dönemin sosyal, siyasi, iktisadi, edebi, tarihi ve fenni gibi insan doğasını etkileyen birçok olay ve olguları yansıtan ve aydınlatan önemli belgelerdir. Belirli bir zaman dilimindeki toplumun ruh halini, gündemini, entelektüel eğilimlerini ve kültürel dinamiklerini gözler önüne serer. Belirli konularda derinlemesine analizler sunarak okuyucularına kapsamlı bir perspektif sağlar ve bu sayede dönemin zihin dünyasına ışık tutar. Toplumun sosyal yapısını, gündelik yaşamını, geleneklerini ve kültürel etkinliklerini detaylı bir şekilde ele alır. Bu yayınlar, toplumsal değişimlerin, moda ve yaşam tarzı trendlerinin ve halkın genel eğilimlerinin anlaşılmasına katkı sağlar.

Dergiler, politik olayları, ekonomik politikaları ve bunların halk üzerindeki etkilerini analiz eder. Dönemin siyasi atmosferini, iktidar mücadelelerini ve ekonomik kriz ya da refah dönemlerini yansıtır. Bu yönüyle, dergiler tarihçiler ve araştırmacılar için vazgeçilmez bir kaynak oluşturur. Bu belgeler, o dönemde yaşanan olayların birinci elden tanıklığını sunar ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Dergiler, çeşitli alanlardaki bilgi birikimini sistematik bir şekilde sunarak, geçmişten günümüze bir köprü kurarlar. Araştırmacılar, tarihçiler, sosyologlar ve diğer akademisyenler için dergiler, birincil kaynak olarak büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenle, dergiler sadece bilgi edinmek için değil, aynı zamanda dönemin ruhunu ve atmosferini anlamak için de değerlidir.

Sosyal bilimlerdeki birçok olay yoruma dayalıdır ve bu yorumlar insanların kültürleri, olaylara bakış açıları, inanç ve yaşayış biçimleri ile şekillenir. Bu da bize, sosyal olaylarda tek bir paradigmaya bağlı kalmadan içinde bulunulan çağın şartlarına uygun yeni değişkenleri içeren sentezlerin sürekli olarak yapılması gerektiğini ve buna bağlı olarak paradigmalarla ilgili yeni tanımların yapılmasının olağan olduğunu göstermektedir. Bireyler bilimsel bilgilere bakış açılarını ve tutumlarını, daha çok inandıkları felsefelere göre belirlerler. Bu durum, bireylerin dünyayı nasıl algıladıkları, bilgiye nasıl yaklaştıkları ve bilimsel bilgilere olan güven düzeyleri üzerinde derin etkiler yaratır. Pozitivist¹ bir felsefeye inanan bireyler, bilimsel bilginin yalnızca gözlemlenebilir ve ölçülebilir olgulara dayanması gerektiğini savunurlar. Bu kişiler, bilimsel yöntemlere ve deneysel verilere büyük bir güven duyar ve bilimin objektif bir gerçeklik sunduğuna inanırlar. Rasyonalizmi² benimseyen bireyler, akıl ve mantığın en güvenilir bilgi kaynakları

¹ Pozitivizm: Olguculuk. Bkz. TDK Sözlükleri <https://sozluk.gov.tr/>.

² Rasyonalizm: Akılcılık; Bkz. TDK Sözlükleri <https://sozluk.gov.tr/>.

olduğunu düşünürler. Bilimsel bilgilere yaklaşırken mantıksal çıkarımlar ve teorik modeller üzerinde dururlar ve deneysel kanıtların yanı sıra mantıksal tutarlılığa da önem verirler. Konstrüktivist³ bir bakış açısına sahip bireyler, bilginin sosyal ve kültürel bağlamlarda inşa edildiğini savunurlar. Bilimsel bilgilere karşı tutumları, bilgilerin toplum ve kültür tarafından nasıl şekillendirildiğine dikkat eder ve bilimsel bilgilerin mutlak değil, bağlamsal olduğuna inanırlar. Eleştirel realistler, bilimin nesnel bir gerçekliği keşfetmeye çalıştığını, ancak bu sürecin her zaman insan algıları ve toplumsal yapılar tarafından etkilendiğini kabul ederler. Bu felsefeye inananlar, bilimsel bilgilere eleştirel bir gözle bakar ve bilimsel süreçlerin toplumsal ve etik boyutlarını sorgularlar.

Sonuç olarak, bilim ve felsefe arasındaki bu ilişki, bilimsel bilginin anlaşılmasında ve uygulanmasında önemli bir rol oynar. Bu çalışmada gerçek amaç; farklı görüşlerin, bakış açılarının ve duruşların bir araya getirilerek önemli anlamların fark edilmesi sonucunda genellemelere ulaşmaktır. Popüler dergi araştırmalarında derinlemesine bir araştırma için öncelikle çalışma evreninin doğru bir örneklem ile sınırlanması çok önemlidir. Popüler bir dergide örnekleme belirlemek için dergide işlenen konu başlıkları arasından seçim yapılabileceği gibi derginin belirli sayı aralıkları ile de bu sınırlandırma yapılabilir. Evren doğru bir örneklem ile sınırlandırıldığı takdirde veri toplama, analiz etme, diğer bilgilerle karşılaştırma ve bilgiyi üretme süreci daha sağlıklı ilerleyecektir.

Yüksek lisans eğitimine başladığım ilk günden bu güne, desteğini esirgemeyen, çok kıymetli tez danışmanım Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ, dergilerin analizi, kavramsal çerçeve ve yöntem konularında fikirleriyle yol gösteren çok kıymetli Prof. Dr. Ümüt AKAGÜNDÜZ, Tarih Anabilim Dalı Bölüm Başkanı Prof. Dr. Veli ÜNSAL, Doç. Dr. Hasan KARAKÖSE, ihtiyaç duyduğumda desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN, Doç. Dr. Özlem POYRAZ ve İlker TÜRKMEN hocalarıma, arkadaşlarım Fatma TEZCAN ve Dilek KÜÇÜKOSMANOĞLU'na her daim sevgilerini yüreğimde hissettiğim aileme ve eşim Gökçe YORULMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Kırşehir-2024

Kadir YORULMAZ

³ Konstrüktivizm: Kurmacılık; Bkz. TDK Sözlükleri <https://sozluk.gov.tr/>.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
TABLolar/CİZELGELER LİSTESİ	xi
GRAFİKLER LİSTESİ	xii
RESİMLER	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ.....	1
ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
AMACI VE ÖNEMİ.....	2
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	3
KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	3
BÖLÜM I	5
1. OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE TARİH DERGİCİLİĞİ.....	5
1.1. CUMHURİYET ÖNCESİ TARİH DERGİLERİ (1908-1923).....	9
1.1.1.Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası (1910-1931).....	10
1.1.2. Türk Yurdu (1911-Devam).....	11
1.1.3. Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası (1916-1933)	14
1.1.4. Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası (OTEM) (1918-1922)	14
1.1.5. Tarih ve Edebiyat Mecmuası (TEM) (1922-1923).....	16
1.2. CUMHURİYET DÖNEMİ TARİH DERGİLERİ (1923-1980)	17
1.2.1. Türkiyat Mecmuası (1924-Devam)	18
1.2.2. Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası (1925-1933)	21

1.2.3. Hayat Mecmuası (1926-1930)	21
1.2.4. Türk İdare Dergisi (1928-Devam)	23
1.2.5. Ülkü Mecmuası (1933-1950)	25
1.2.6. Belleten (1937-Devam)	27
1.2.7. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası (1939-Devam)	30
1.2.8. Tarih Vesikaları (1941-1961)	31
1.2.9. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi (1942-Devam)	32
1.2.10. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (1943-Devam)	35
1.2.11. Tarihten Sesler (1943-1945)	35
1.2.12. Tarih Dünyası (1950-1953)	36
1.2.13. Tarih Hazinesi (1950-1953)	37
1.2.14. Tarih Orduya Sesleniyor (Nisan/Haziran 1950)	38
1.1.15. Askeri Tarih Belgeleri Dergisi (1952- Devam)	39
1.2.16. Dün ve Bugün (1955-1956)	40
1.2.17. Yakın Tarihimiz Dergisi	41
1.2.18. Tarih Konuşuyor (1964-1969)	43
1.2.19. Amme İdaresi Dergisi (1965-Devam)	43
1.2.20. Belgelerle Türk Tarihi Dergisi (1967-Devam)	44
1.2.21. Askeri Tarih Bülteni (1976-Devam)	45
1.2.22. Milli Kültür Dergisi (1977-Devam)	45
1.2.23. İnternational Journal Of Turkish Studies (1980-Devam)	46
BÖLÜM II	48
2. RESİMLİ TARİH MECMUASI'NIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ	48
2.1. MECMUA'NIN YAYIN HAYATINA ÇIKIŞI	54
2.2. MECMUA'NIN SAHİBİ VE YÖNETİCİ KADROSU	57
2.2.1. Server Rıfat İskit	57

2.2.2. Ziya Hünerman	58
2.3. MECMUA’NIN ÇIKIŞ ÇİZELGESİ.....	59
2.4. MECMUA’NIN ÖNEMLİ YAZAR KADROSU	59
2.4.1. Halûk Y. Şehsuvaroğlu	59
2.4.2. Reşat Ekrem Koçu	60
2.4.3. Mithat Sertoğlu	61
2.4.4. Faruk Sümer.....	63
2.4.5. Ziya Şakir.....	64
2.4.6. Feridun Fazıl Tülbentçi.....	65
2.4.7. İsmail Hakkı Uzunçarşılı	66
BÖLÜM III	68
3. RESİMLİ TARİH MECMUASININ İÇERİK ÖZELLİKLERİ.....	68
3.1. RESİMLİ TARİH MECMUASINDA İŞLENEN KONULAR.....	80
3.1.1. Osmanlı Tarihi ile İlgili Yayınlar	80
3.1.2. Orta Asya Türk Tarihi ile İlgili Yayınlar	87
3.1.3. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ile İlgili Yayınlar	90
3.1.4. Dünya Tarihi İle İlgili Yayınlar	95
3.1.5. Sosyal Tarih Konuları.....	101
3.1.6. Eğitim-Öğretim Yaklaşımları	104
3.1.7. Din ve İnanç Ekseninde Yapılan Çalışmalar	107
3.1.8. Hikâye, Öykü ve Tiyatro Türünde Eserler	109
3.1.9. Mimari Eserler (Camilerimiz) Hakkında Kısa Bilgiler	112
3.1.10. Çevirisi Yapılan Eserler.....	113
3.1.11. Ünlü İsimlerden Yapılan Alıntı Örnekleri	114
3.1.12. Diğer Konular	116
BÖLÜM IV.....	119

4. RESİMLİ TARİH MECMUASI İÇİNDEKİLER VE YAZAR İNDEKSİ.....	119
4.1.RESİMLİ TARİH MECMUASI İÇİNDEKİLER.....	119
4.1.1. Cilt 1- 1950 Sayı (1-12) İçindekiler.....	119
4.1.2. Cilt 2- 1951 Sayı (13-24) İçindekiler.....	129
4.1.3. Cilt 3- 1952 Sayı (25-36) İçindekiler.....	142
4.1.4. Cilt 4- 1953 Sayı (37-48) İçindekiler.....	156
4.1.5. Cilt 5- 1954 Sayı (49-60) İçindekiler.....	169
4.1.6. Cilt 6- 1955 Sayı (61-72) İçindekiler.....	181
4.1.7. Cilt 7- 1956 Sayı (72-84) İçindekiler.....	191
4.2. RESİMLİ TARİH MECMUASI YAZAR İNDEKSİ	202
SONUÇ	252
KAYNAKÇA.....	259
EKLER	269

TABLÖLAR/CİZELGELER LİSTESİ

<i>Tablo 2.1. Çıkış Çizelgesi</i>	<i>59</i>
---	-----------

GRAFİKLER LİSTESİ

<i>Grafik 3. 1. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84).....</i>	<i>77</i>
<i>Grafik 3. 2. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84).....</i>	<i>77</i>
<i>Grafik 3. 3. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM S. 1-84).....</i>	<i>78</i>
<i>Grafik 3. 4. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84).....</i>	<i>78</i>
<i>Grafik 3. 5. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84).....</i>	<i>79</i>
<i>Grafik 3. 6. Resimli Tarih Mecmuası Toplam Makale Sayısı (RTM.S. 1-84)</i>	<i>79</i>
<i>Grafik 3. 7. RTM Konularına Göre Süreli Yayınların Dağılımı (RTM.S. 1-84).....</i>	<i>80</i>

RESİMLER

<i>Resim 1.1. Türkiyat Mecmuası Kapak Sayfası</i>	<i>20</i>
<i>Resim 1.2. Belleten Dergisi 23-24-25-26. Kapak Sayfası</i>	<i>28</i>
<i>Resim 1.3. Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi</i>	<i>33</i>
<i>Resim 2.1. RTM İlk Sayı Kapak Arkası</i>	<i>49</i>
<i>Resim 2.2. RTM İlk Sayı Kapak Sayfası</i>	<i>51</i>
<i>Resim 2.3 Resimlerle Küçük Bilgiler</i>	<i>53</i>
<i>Resim 2.4 Abdülhamit Sirkeci'den Selanik'e Sevk Edilirken</i>	<i>55</i>
<i>Resim 3.1. Fatih'in Kanunnamesi'nin Mühürleri.</i>	<i>68</i>
<i>Resim 3.2. Budin Paşasının Kızı, (Budin Paşasının Kızı, 1950).</i>	<i>71</i>
<i>Resim 3.3. Enver ve Cemal Paşa Sağ Köşesinde Kendi İmzaları ve Tarihi.</i>	<i>73</i>
<i>Resim 3.4. Meddah Aşki Bir Kahvede İş Başında</i>	<i>102</i>
<i>Resim 3.5. Beyoğlu'nda Karnaval Alemlerini Canlandıran Bu Resim Münif Fehim'indir.</i>	<i>103</i>
<i>Resim 3.6. Sokrat'ın Zehiri İçmesini Tasvir Eden Lui David'in Eseri (David, 1951, s. 553).</i>	<i>104</i>
<i>Resim 3.7. İlk Altı Sayısında Bulunan Çoktan Seçmeli Test</i>	<i>106</i>
<i>Resim 3.8. Minakyan Kumpanyasının El İlanından Örnek.</i>	<i>110</i>
<i>Resim Ek.1. RTM 7 Sayı Kapak Resmi.</i>	<i>269</i>
<i>Resim Ek.2. RTM 11 Sayı Kapak Resmi.</i>	<i>270</i>
<i>Resim Ek.3. RTM 19. Sayı Kapak Resmi.</i>	<i>271</i>
<i>Resim Ek.4: RTM 32. Sayı Kapak Resmi.</i>	<i>272</i>
<i>Resim Ek.5. RTM 41. Sayı Kapak Resmi.</i>	<i>273</i>
<i>Resim Ek.6. RTM 46. Sayı Kapak Resmi.</i>	<i>274</i>
<i>Resim Ek.7. Ziya Hunerman Hakkında, Matbaai Ebuziya Çalıştığına Dair Bir Belge.</i>	<i>275</i>
<i>Resim Ek.8. Ziya Hünerman'ın Film Kontrolörü Olarak Çalıştığını Gösteren Belge.</i>	<i>276</i>

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile aşağıda sunulmuştur. Kısaltmalar yazımında TDK yazım kılavuzundaki kısaltmalar dizini esas alınmalıdır.

Kısaltmalar

Açıklamalar

Bkz./bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CHF	: Cumhuriyet Halk Fırkası
Çev.	: Çeviren/ler
DTCF	: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
Düz.	: Düzenleyen
Haz.	: Hazırlayan
I	: Roma Rakamı Bir
IJTS	: International Journal Of Turkish Studies
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
OTEM	: Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası
RTM	: Resimli Tarih Mecmuası
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SSCI	: Uluslararası Sosyal Bilimler İndeksi
TEM	: Tarih ve Edebiyat Mecmuası
TSAD	: Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi
V	: Roma Rakamı Beş
vb.	: ve benzeri
X	: Roma Rakamı On
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Resimli Tarih Mecmuası (RTM) 1950 ile 1956 yılları arasında düzenli olarak 84 sayı çıkarılan görsel olarak da okuyucusuna hitap eden bir tarih dergisidir. Amacımız ilk sayısı 1950 yılının ocak ayında çıkan RTM'nin her yönüyle incelenmesidir. Aynı zamanda Osmanlı Devleti'nde çıkarılan ilk tarih dergisinden itibaren 1980 yılına kadar çıkarılmış bazı popüler veya akademik Tarih dergileri hakkında bilgiler verilecektir.

RTM'nin sahibi; Servet R. İskit, genel yayın işlerini fiilen idare eden ise; Eroğul R. İskit'tir. İlk sayısında, RTM imzası ile *Birinci Sayımıza Başlarken* başlığıyla kaleme alınan yazıda; *“Son günlerde bütün mecmualarımızın sayfalarını istila etmiş bulunan tercümeçilik gayreti artık okuyan kitleyi bu nevi yazılardan da bıktırmış görünüyor. Şimdi biraz da bizi, kendi benliğimizi anlatan eserler ve yazılar isteniyor. Resimli Tarih Mecmuasının bu isteği karşılayabilmesi en belli başlı temennimizdir.”* derginin yayın hayatına başlama amacını da kısaca açıklamıştır. *“Resimli Tarih Mecmuası, yazının icadından günümüze kadar geçen tarihi vakalardan en enteresanlarını alıp, (...) asırları bütün renkleriyle odanızın içinde aksettirmeye çalışacaktır.”* (Okuyucularımızla Konuşma, Ocak/1950, s. 1). Bu cümleden anlaşılacağı üzere RTM, yazının icadından günümüze kadar uzanan geniş bir tarihsel dönem hakkında bilgiler vereceğinden bahsetmektedir.

İlk olarak, mecmuanın biçimsel özellikleri aktarılacak sonrasında RTM'nin içeriği ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Hangi tarih dönemlerini ve olayları ele aldığını, hangi yazarların ne gibi eserler kaleme aldığını, hangi konuların vurgulandığı belirtilecektir. Mecmuadaki yazıları inceleyerek, dönemin tarihsel görüşlerini ve yaklaşımlarını analiz etmeye çalışacağız.

Yazarların olaylara nasıl bir bakış açısı getirdikleri ve dönemin tarih anlayışını nasıl yansıttıkları analiz edilecektir. Mecmuada işlenen tarihi olaylar ve önemli tarihi kişilikler hakkında bilgiler verilecek ve bu konuların nasıl ele alındığı incelenecektir. Bu, dönemin tarihi figürlerini ve olaylarını daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olacaktır. Mecmuadaki yazıların Türk edebiyatı ve tarihi içindeki yeri değerlendirilerek, Türk tarihi, kültürü ve edebiyatına nasıl katkı sağladığını anlamlandırmaya çalışacağız. Mecmuadaki süreli yayınların, dönemin toplumsal ve siyasi olaylarına bakış açısını, dönemin siyasi olayları, toplumsal değişimleri ve diğer önemli faktörleri, nasıl yansıttığı analiz edilecektir. Çalışmamızın sonunda ayrıca, mecmuanın tarih çalışmalarına katkıları ve sınırlılıkları tartışılacaktır.

Bu çalışma, RTM'nin Türk tarihi ve kültürüne olan katkılarını anlamak ve dönemin tarih anlayışını incelemek açısından önemli bir katkı sağlayabilir. Bu nedenle, mecmuanın içeriği üzerine ayrıntılı bir araştırma yapmak ve elde edilen bulguları dikkatlice analiz etmek önemlidir.

Kullanılan araştırma yaklaşımlarının kökenleri daha çok pozitivizm (objektivizm) ve rölativizm (sübjektivizm) olmak üzere iki felsefi görüşe dayanır. Pozitivist yaklaşıma göre (genellikle fen bilimleri olarak algılanır), gerçek bilgiler gözlemlere ve deneylere dayalı olarak ortaya çıkarılan bilgilerdir. Rölativist görüşe göre (genellikle sosyal bilimler olarak algılanır); bilim, bilim insanlarının yapmış olduğu faaliyetler olarak algılanır. Bu yaklaşım olayları sebepleriyle birlikte irdeleme ve basitlik ilkesini prensip olarak kabul eder. Bu iki yaklaşımın ürünü olan “karma yaklaşım” ise nitel ve nicel veri toplama araçlarını birlikte kullanarak araştırmacılara büyük avantajlar sağlaması yanında, araştırmalara zenginlik kattığı yönünde, yaygın bir görüşün oluşmasıyla birlikte, karma yaklaşımın kullanımı sosyal bilimlerde gün geçtikçe yaygınlık kazanmıştır. Johnson ve Turner karma yöntemin temel ilkesini; “araştırmacı farklı strateji, yöntem ve yaklaşımları kullanarak çoklu veriler toplamalı” diye ifade etmektedir. Karma yöntem ile araştırma yapmak ise çok ve çeşitli yöntemler kullanarak olayları bir çerçeve içerisinde sunma, analiz etme ve bir araya getirmektir (Çepni, 2012, s. 27-35).

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Teknolojiyle birlikte bilgiye ulaşmak çok kolaylaşmıştır. Aradığımız bilgiye ulaşabilmek ancak onun sınıflandırılması ile mümkündür. Yaptığımız çalışma da bu amaca hizmet etmektedir diyebiliriz. Sistematik indeksler hem dönemin fikir hayatını ve sanat anlayışını gün ışığına çıkarmak hem de akademik çalışmalara kolaylık sağlamak maksadıyla önem arz etmektedir. RTM'nın Türk tarihine katkılarını ve döneminin tarihi olaylara bakış açısını ne ölçüde yansıttığını, popüler dergilerin yayınlandıkları dönem hakkında ne tür bilgilere yeriverip vermediği araştırılacaktır.

AMACI VE ÖNEMİ

İndeks çalışmaları ilgili literatür taramalarında aradığımızı bulmamıza imkân verdiğinden, ihtiyaç duyduğumuz çalışmalardır. 1950'li yıllarda yayın hayatına başlayan ve dönemin popüler bir tarih dergisi olan *Resimli Tarih Mecmuası* Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez merkezi verilerine göre herhangi bir teze konu olmamıştır. Çok partili hayata geçiş evresinde basın hayatında yaşanan gelişmeler doğrultusunda süreli

yayınların artış gösterdiği görülmektedir. 1950-1956 yılları içerisinde düzenli olarak 84 sayı çıkaran bir tarih dergisinin dönemin tarih anlayışına ışık tutacağı tahmin edilmektedir. Bu yüzden RTM'nin 84 sayısını biçimsel ve içeriksel yönden incelenerek yazar ve sayı indeksinin alan yazına kazandırılması sağlanacaktır. Osmanlı'dan günümüze dergiciliğin gelişimi ve Tarih alanında çıkarılmış süreli yayınların neler olduğunun açıklaması ise ileriki çalışmalara kaynaklık edecektir. Tarih alanıyla doğrudan ilgili akademik ve popüler tarzlarda kaleme alınan süreli yayın örneklerini bir kaynakta toplamak ileriki araştırmalara kaynaklık etmesi adına faydalı olacaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamızda yöntem olarak; Betimsel araştırma yöntemleri, Yorumlayıcı araştırma yöntemleri ve Analitik araştırma yöntemlerinden faydalanılacaktır.

1. Betimsel Araştırma Yöntemleri: Verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasındaki olası ilişkileri açığa çıkarmak için yürütülen çalışmalardır.

Betimlemeli araştırmalar kapsamında; alan taraması (survey yöntemi) ve Karşılaştırmalı araştırma yöntemi kullanılacaktır.

2. Yorumlayıcı Araştırma Yöntemleri: Bu yöntem sayılara ve sembollere dayalı genel kalıplar oluşturmak değil, oluşan bir durumun arkasındaki gerekçeleri, nedenleri ile derinlemesine elde etmek için yürütülür.

Bu kapsamda Özel durum çalışması yöntemini kullanarak daha çok “Nasıl?”, “Niçin?” ve “Ne?” sorularına yanıt arayacağız.

3. Analitik araştırma Yöntemi: Bu yöntem doğrultusunda yapılacak olan çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemi yapılacaktır.

Literatür taraması, meta-analizler, belge analizleri, tarihsel araştırma yöntemleri bu kapsamda işe koşulacaktır.

Bu bölümde araştırmanın deseni/modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi, çalışma planı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Resimli Tarih Mecmuası ile ilgili literatür taraması yapıldığında iki ayrı dergide iki makale ile sırlı çalışma bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde çalışmanın amacı şu şekilde açıklanmıştır; *1950'lerin popüler tarih dergisi “Resimli Tarih Mecmuası”ndaki tarih*

eğitimi ve tarih ğretimi incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden belgesel (documentary) araştırma kullanılmıştır. Araştırmanın alışma evrenini, derginin 23 yayını oluşturmaktadır. (Elban, 2018, s. 372). Diğer alışma da ise çalışmanın amacı şu şekilde ifade edilmiştir; Cumhuriyet döneminin uzun süreli ilk popüler tarih dergisi olan Resimli Tarih Mecmuasının incelenmesi çalışmanın ana konusu olacaktır. Okuyucuya derginin içeriği hakkında fikir vermesi ve bundan sonraki çalışmalara kaynak oluşturabilmesi için Resimli Tarih Mecmuası'nın ilk on sayısının fihristi hazırlanarak ekler bölümünde sunulmuştur (Karabulut, 2019, s. 1042).

BÖLÜM I

1. OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE TARİH DERGİCİLİĞİ

Türkiye’de Cumhuriyet öncesi fikir dergiciliğinin evrimi iki döneme ayrılabilir. İlk dergi Vakayı-i Tıbbiyyenin yayın tarihi olan 1849’dan (Demir, Nisan 2016, s. 71) Ahmet İhsan (Tokgöz)’ün 1891 yılında kurduğu Servet-i Fünûn’a değin uzanan dönem Osmanlı dergiciliğinin ansiklopedist çağıdır. (Toprak, 1984, s. 13) Osmanlı Devleti’nde, tamamı Türkçe ilk gazete Takvimi Vakayı, Dersaadet’te Sultan II. Mahmut’un emriyle Kasım 1831 tarihinde yayına başlamıştır. Siyasi, bağımsız iki Türkçe gazete yayımdayken, Temmuz 1862’de Mecmûai Fünûn dergisi yayıma başlamıştır. Tasviri Efkâr gazetesi kendisinden yalnızca birkaç gün veya hafta önce çıkarılmıştır. (Nalcıoğlu, 2013, s. 8-9). Türk dergiciliğinin yaklaşık yüz atmış yıllık bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir. Bu yayınların toplumumuzun bir kültür birliği etrafında birleştirilmesinde önemi büyüktür.

Dergiler, değişik fikirlerin ve edebi anlayışların geliştiği ve bunları kamuoyuna duyurdukları önemli yayın organlarındandır. Farklı ilgi alanlarına ilişkin haber, makale, deneme, inceleme, araştırma, eleştiri ya da belirli konulara ait derlemeleri içeren süreli yayınlardır (Demir, Nisan 2016, s. 74). Türkiye’de yayımlanmakta olan çok sayıda dergi olmasına karşı, bu dergileri herhangi bir kütüphanede topluca bulmak ve incelemek mümkün olmadığı gibi bir yayın kataloğunda da bu dergilerle ilgili bilgileri eksiksiz olarak bir arada görmek imkân dahilinde değildir. Bu noktada Türkiye Cumhuriyeti tarihi için birinci elden kaynak özelliği taşıyan ve ilmi anlamda çıkarılan ciddi tarih dergileri üzerine genel bir değerlendirme yapmak yerinde olacaktır (Yalçın, 2003, s. 191-192). II. Mahmut döneminde yabancıların İzmir’de çıkardığı gazetelerin dönemin siyasi konularını aktarması ve gazetelerin devletlerin politikalarını gerçekleştirmesinde önemli bir araç olarak görülmesi nedeniyle II. Mahmud gazetesinin işlevlerinden faydalanmak istemiştir. İlk gazetesinin çıkmasından sonra belirli bir görüşü ve fikri aktarmak ve bir konuda ayrıntılı ve derinlemesine analizler yapmak amacıyla ilk dergiler de çıkmaya başlamıştır. Osmanlı’da ilk dergi, 26 Mart 1849’da yayımlanan Vaka-yi Tıbbiye adlı dergidir. Dergi, 2-4 sayfa halinde çıkmış ve yayımlanan yazılar imzasızdır. 1862’de ise Münif Paşa’nın kurduğu Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye Derneği’nin yayım organı olarak yayımlanan Mecmua-ı Fünun (1862) çıkmıştır. (Demir, Nisan 2016, s. 77) Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye, Osmanlı Devleti’nin St. Petersburg sefirliği Halil Bey tarafından kurulmuş ve kendisi cemiyetin ilk

başkanı olmuştur. Cemiyetin yayın organı Mecmua-i Fünun'un yönetiminden ise Tahir Münif Efendi sorumludur. Düzenli yayın aralığına sahip ilk Türkçe dergi olan Mecmua-i Fünûn ilk sayısında, cemiyetin nizamnamesini de yayınlanmıştır. Buna göre cemiyetin hedefi; kitap telif ve tercümesi, umuma ders verilmesi, mümkün olabilen her türlü vesait ile Osmanlı Devleti'nde ilim ve bilimin yayılmasına çalışmak olarak açıklanmıştır. Görüldüğü üzere yüz yıllar öncesinde de dergilerin ilim ve irfan kaynağı olarak kabul edildiğidir. Mecmua-i Fünûn, çağdaş batı düşüncesini yansıtmayı amaçlayan bir yayın organı olmuş ve fen bilimleri, matematik, felsefe, ekonomi, hukuk, tarih, coğrafya, dil bilgisi gibi konuları ele almıştır. Tarih ve coğrafya gibi sosyal bilimlere dair yazılar da dergide çokça yer almıştır. Ayrıca, derginin yayınlandığı tarihler itibarıyla Osmanlı Devleti'nin imtiyazlı bir eyaleti konumunda olan Sırbistan'a dair bilginin aktarıldığı "Sırbistan tarih ve coğrafyası" isimli uzunca bir yazı dizisi de Babiali Tercüme Odası memurlarından Rıfat Bey'in imzasıyla Mecmûai-i Fünûn 'da yayınlanmıştır. (Gönenç, 2013, s. 11-13) Mecmua-i Füsun'da yayımlanan süreli yayınlarda ele alınan belli başlı konular arasında öncelikle pozitif bilimler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, tarih, coğrafya, felsefe, arkeoloji, eğitim, iktisat, maliye, sanayi, şehircilik, sağlık, basın, politika ve kısmen edebiyat da önemli konu başlıkları arasındadır. Bu geniş yelpazedeki konular, derginin multidisipliner bir yaklaşıma sahip olduğunu ve Osmanlı toplumunun çeşitli alanlardaki ilerlemelerine ve dönemin entelektüel tartışmalarına katkı sağladığını göstermektedir. (Koloğlu, 2010, s. 179) Anadolu'dan 600 kişinin abone olduğu bu mecmua aynı zamanda Amerikalılardan yardım görmüştür. İki yıllık yayın hayatına Sultan Abdülaziz tarafından son verilmiştir. Osmanlıdaki ilk mecmua özelliği taşıyan Mecmua-i Fünûn Abdülaziz tarafından kapatıldıktan bir müddet sonra tekrar yayımlanmaya başlamıştır. Ancak bu kez de mecmuanın sahibi Münif Efendi bir makalesinde "yıldız böceği" tabirini kullanmış bundan dolayı mecmua bu kez de Sultan Abdülhamit tarafından tekrar kapatılmıştır (Yalçın, 2003, s. 146).

Mustafa Refik tarafından 1863 yılında çıkarılan Mir'at, ilk resimli dergi olarak bilinmektedir. Ancak dergi sadece üç sayı yayımlanmıştır. Bu kısa süreli yayımına rağmen, Mir'at Osmanlı dergiciliğinde önemli bir kilometre taşı olarak kabul edilir ve dönemin resimli yayıncılığına öncülük etmiştir. (Jeltyakov, 1979, s. 57) 1863 yılında Cemiyet-i Kitabet tarafından çıkarılan Mecmua-ı İber-i İntibah, sekiz sayı yayımlandıktan sonra kapanmıştır. Ancak 1865 yılında Mecmua-ı İbretnüma adıyla tekrar yayımlanmıştır. Bu süreçte derginin isminin değişmesiyle birlikte yeniden yayımlanması, dönemin edebi ve

kültürel ortamında önemli bir yer edinmiştir. (Varlık, 1985, s. 114) Osmanlı'da basının sansürlenmesiyle, yurt dışına kaçan gazeteciler tarafından Avrupa'da 1860'ların sonlarına doğru birçok süreli yayım çıkarılmıştır. Özellikle II. Abdülhamit döneminde otoriterleşmenin artmasıyla birlikte 1880'lerin ikinci yarısından itibaren birçok yazar, özgür bir şekilde yayım yapmak amacıyla yurt dışına gitmiş ve Avrupa'da II. Abdülhamid'in politikalarını sert bir şekilde eleştiren süreli yayınlar çıkarmıştır. Bu muhalif yazarlar, genellikle Jön Türkler⁴ olarak bilinirler ve Avrupa'da birçok dergi yayımlamışlardır. 1909 yılında Mektebi Mülkiye mezunları tarafından kurulan Mektebi Mülkiye, İttihat ve Teavün⁵ Cemiyeti'nin yayım organı olarak yayımlanan Mülkiye, dönemin önemli bir fikir ve mektep dergisidir. Dergide güncel siyasal gelişmeler, politika, tarih bilimi ve tarihçilik, Osmanlı tarihindeki isyan ve ihtilaller, eğitim sorunları, yönetim bilimleri, coğrafya, iktisat, ziraat, memurun sorunları gibi çeşitli konuları işleyen yazılar yayımlanmıştır. Mülkiye dergisi, dönemin entelektüel tartışmalarına katkı sağlamış ve Osmanlı toplumunun çeşitli meseleleri hakkında önemli bir platform olmuştur. (Demir, Nisan 2016, s. 83-88) II. Meşrutiyet dönemiyle birlikte yayım hayatında köklü dönüşümler yaşanmıştır. 1908-1909 yıllarında 353, 1910'da 130, 1911'de ise 124 gazete ve dergi yayınlanmıştır. Bu dönemde basın özgürlüğü fikri, fikir dergiciliğini her yönüyle özendirmiştir. Yayın organlarının sayısındaki bu artış, halkın çeşitli düşüncelere ve bilgilere daha kolay erişebilmesini sağlamış ve toplumun genelinde bir bilinçlenme ve bilgiye ulaşma arzusu oluşturmuştur. Bu süreç, Osmanlı toplumunun modernleşme ve demokratikleşme yolunda attığı önemli adımlardan biri olarak kabul edilir. (Toprak, 1984, s. 19) II. Meşrutiyet döneminde yayımlanan süreli yayınların temel özelliği, genellikle kısa ömürlü olmalarıdır. Birçok dergi sadece birkaç sayı ile sınırlı kalmıştır. Bu durum, dönemin siyasi, sosyal ve ekonomik belirsizlikleri, sansürün etkisi ve yayımcıların zorlukları gibi çeşitli nedenlere bağlanabilir. Ayrıca, II. Meşrutiyet dönemi dergilerinin diğer bir özelliği ise genellikle küçük boyutta ve 2-8 sayfa aralığında çıkmış olmalarıdır. Bu durum, yayınların maliyetinin düşük tutulmasını sağlamış olabilir ve yayınların daha geniş kitlelere ulaşmasına imkân tanımış olabilir. Bu dönem dergileri, Osmanlı

⁴ Jön Türkler; 1908' de Abdülhamit'i anayasayı yeniden yürürlüğe koymak zorunda bırakan grup Jön Türkler adıyla anılmıştır. Yaptıkları devrime de Jön Türk devrimi denilmiştir. Teşkilatları yani İttihat terakki Cemiyeti sonraki 10 yıl boyunca Osmanlı siyasi hayatına damgasını vurmuştur, Bkz. (Ahmad, Jön Türkler Osmanlı İmparatorluğu'nu Kurtarma Mücadelesi (1914-1918), 2019).

⁵ İttihat ve Teavün, günümüz Türkçesinde; Birlik ve Yardımlaşma anlamındadır. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

toplumunun fikri ve kültürel çeşitliliğini yansıtan önemli belgelerdir, ancak kısa ömürleri ve sınırlı yayın sayıları nedeniyle günümüze ulaşan örnekleri nadirdir (Varlık, 1985, s. 116).

Tarih-i Osmani Encümeni, Türk tarihinin ilk tarih kurumu olarak ortaya çıkmış ve II. Meşrutiyet döneminde mükemmel, mufassal⁶ (ayrıntılı) ve müdellel⁷ (kanıtlı) bir Osmanlı tarihi yazma fikrinden doğmuştur. Encümen ve üyeleri, bu tarih yazımında bilimsel kriterlere uygunluğu ön planda tutmuşlardır. Bu çerçevede, Osmanlı tarihindeki eksiklik ve yanlışların sadece sağlam kaynaklar ve ilmi usullerle tetkikiyle giderilebileceğine inanarak, benzeri görülmemiş bir kaynak toplama seferberliği başlatmışlardır. Bu seferberlik kapsamında, yurt içi ve yurt dışındaki kütüphane, arşiv ve müzelerde bulunan tarih kaynaklarını Encümen kütüphanesine kazandırmayı ve Osmanlı tarihine ışık tutabilecek eserleri neşretmeyi planlamışlardır. Tarih-i Osmani Encümeni'nin hedefleri arasında, Osmanlı tarihine kaynaklık edebilecek belgelerin ve yazıların yayımlanması büyük bir önem taşımaktadır. Bu amaçla, Osmanlı arşivleri, kütüphaneler, müzeler ve vilayetlerde hummalı bir çalışma başlatılmış, Encümen üyeleri yerinde araştırmalar yapmak üzere görevlendirilmiştir. Encümen, Osmanlı tarihine ışık tutacak olan araştırmaların, belge ve kitabe suretlerinin, tercümelerin ve basılmamış risalelerin neşredilerek Türk tarihine zemin hazırlamayı ve bilginin genişletilmesine katkı sağlamayı hedeflemiştir. Tarih-i Osmani Encümeni'nin yayımladığı mecmuası, bilimsel Türk tarihçiliğini temsil eden ilk tarih dergisi olarak bilinir. Bu mecmua, Avrupa'daki muadillerinden geri kalmayacak kadar değerli ve önemlidir. (Kurt, 2020, s. 60) Tarih-i Osmani Encümeni, II. Meşrutiyet Dönemi'nde Osmanlı tarihini mükemmel ve kapsamlı bir şekilde yazmak ve Tarih-i Osmaniye'ye ait risale ve evrak ve kuyudatı⁸ tab⁹ ve neşretmek hedefiyle kurumuştur. (Akbayrak, 2012, s. 73). Bu amaç doğrultusunda 1910-1930 tarihleri arasında, telafi sayılarıyla birlikte toplam 101 sayı olarak Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası yayımlanmıştır. Bu mecmua, Encümen'in en çok takdir gören faaliyetlerinden biridir ve Osmanlı Devleti'nin ilk resmi tarih dergisi olarak kabul edilir. Encümen'in mecmua yayımındaki amacı, yazılacak Osmanlı tarihine tam olarak girmeyen araştırmaları, belge ve kitabe suretlerini, Türkçe veya diğer dillerden tercüme edilmiş ve daha önce

⁶ Mufassal; Ayrıntılı. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

⁷ Müdellel; Kanıtlanmış, kanıtlı. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

⁸ Kuyudat; Resmi defterdeki kayıtlar.

⁹ Tab; Bası. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

basılmamış risaleleri yayımlayarak tarihimize katkıda bulunmaktadır. Bu şekilde, mütalaa meraklılarının bilgisini genişletmek, fikirlerin uyanmasına ve zihinlerin canlanmasına hizmet etmek amaçlanmıştır. (Kurt, 2022 Güz, s. 317) Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası ile Osmanlı'da tam anlamıyla tarih dergisi yayıncılığı ilk kez 1910 yılında başlamış ve günümüze kadar kimi uzun, kimi kısa ömürlü olan onlarca tarih dergisi yayımlanmıştır. Nisan 1910'dan Mayıs 1931'e kadar yayınlanan Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e devredilen ilk tarih dergisi olma özelliğini içinde barındırması dolayısıyla da Cumhuriyet döneminin ilk süreli tarih yayınıdır. Bu akademik dergi 21 yıl boyunca 101 sayı yayımlanmıştır. Son yıllarda adı “Türk Tarih Encümeni Mecmuası” olarak değiştirilmiştir. Türkiye'de tarih araştırmaları için kritik bir kaynak haline gelmiştir. İlk ve resmi tarih mecmuası olması, yerini alan Belleten'in arkeoloji mecmuası hüviyetine bürünmesiyle değerini daha da artırmaktadır. Tarih dergiciliği 1950'li yıllarda bir altın çağ yaşamış ve bu dönem içerisinde onlarca bir arada çıkmaya başlamıştır. Türkiye'nin ilk süreli tarih dergisi olan “Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası” 1910-1931 yılları arasında yayımlanmıştır. Türk Tarih Kurumu'nun 1937'den beri yayımladığı “Belleten” dergisi Türkiye'nin en uzun ömürlü tarih dergisidir. (Birinci, Bâbıali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 29).

1.1. CUMHURİYET ÖNCESİ TARİH DERGİLERİ (1908-1923)

Osmanlı tarihinde 23 Aralık 1876'da kabul edilen Kanun-i Esasi, bir dönüm noktasıdır. Bu anayasa ile Osmanlı Devleti'nde anayasal bir düzen tesis edilmiş ve bu sayede önemli değişimler yaşanmıştır. Kanun-i Esasi'nin hazırlanma amacı, farklı etnik ve dini aidiyetlere sahip toplulukların aynı mecliste temsil edilmelerini sağlayarak parçalanma sürecinin önüne geçmektir. Bu ilk anayasal deneyim, Avrupa liberallerinin civic nationalism (yurttaş milliyetçiliği) anlayışı doğrultusunda, dini cemaatler hâlinde ayrılmış imparatorluk halklarını “Osmanlı” kimliği şemsiyesi altında tanımlamayı (Md. 8) ve bu siyasal kimliğin resmi dilini “Türkçe” olarak kabul ettirmeyi (Md. 57, 68) başarıyordu. Ancak, 93 Harbi olarak da bilinen 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı sonrasında Romenler ve Sırp'ların bağımsızlık istemelerini ve kendi devletlerini kurmalarını engelleyemedi (Erdem, 2015, s. 12-13). Bunun sonucunda 14 Şubat 1878'de II. Abdülhamit'in Mebusan Meclisi'ni kapatması, Osmanlı tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır. Bu olay, kısa ömürlü I. Meşrutiyet'in sonunu ve mutlakiyet rejimine dönüşü simgelemektedir (Uçarol, 2019, s. 509). Osmanlı Devleti 19. yüzyılda artık yıkılmanın eşiğine gelmiş, girdiği savaşlardan yenik ayrılması, toprak kayıplarına, askeri ve ekonomik yapısının bozulmasına neden

olmuştur. Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya gibi İslam olmayan unsurları daha sonra Arap unsurları Osmanlı'dan kopmaya başlamıştır (Bolat, 2006, s. 40). Bu gelişmeler neticesinde Türkiye için 20. Yüzyıl, Sultan Abdülhamit'in otuz yıl önce rafa kaldırdığı 1876 anayasasının 23 Temmuz 1908'de yeniden yürürlüğe girmesi ile başlamıştır (Ahmad, Modern Türkiye'nin Oluşumu, 2022, s. 44). II. Meşrutiyet'in ilanı, Osmanlı tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilmiştir. Bu dönemde, sadece siyasi bir değişim değil, aynı zamanda toplumda ve zihniyette de derin bir dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönüşümün temel unsurlarından biri de “milli” kavramının yükselişidir. “Milli” kelimesi siyasi yönü güçlü ve doğmakta olan ulusal kimliğin veciz bir ifadesiydi; “yeni” ise III. Selim'den beri Osmanlıcada yeni bir yapılanmanın, yeni bir toplum anlayışının ifadesi olan “cedit” in Selanik'te yeni lisan hareketiyle nev-icad şekliydi (Toprak, Türkiye'de Yeni Hayat İnkılap ve Travma 1908-1928, 2019, s. 40).

1.1.1.Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası (1910-1931)

Türk tarihi ve eski eserler üzerine ilmî araştırma ve yazıların yer aldığı ilk Türk dergisi, “Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası” olmuştur. Bu dergi, 14 Nisan 1910'da yayınlanmaya başlanmış olup, Meşrutiyet ve Mütareke dönemlerinde Türk tarihinin derinliklerine ve temel kaynaklarına inme arzusunda olan kişilerin gayretiyle kurulmuş olan Tarih-i Osmani Encümeni'nin yayın organı olarak hizmet vermiştir. (Yalçın, 2003, s. 198) Mükemmel ve mufassal bir Osmanlı tarihi yazmak amacıyla Sultan Mehmed Reşad'ın şifahi emriyle ve masrafları ceyb-i hümayundan¹⁰ karşılanmak üzere Vakanüvis Abdurrahman Şeref başkanlığında 12 asil ve 19 muavin üyeden oluşacak şekilde 20 Haziran 1909 tarihinde önce bir komisyon olarak teşekkül edip sonra 27 Kasım 1909 tarihli irade ile “Tarih-i Osmani Encümeni” ismiyle kurulan encümen, Avrupa'daki tarih akademileri tarzında tasarlanmış Türk tarihinin ilk tarih kurumudur. (Kurt, 2020, s. 60). Dergi, başarılı çalışmalarını sürdürerek kaynakçalara geçmiştir. Derginin ilk sayılarında kâğıt kalitesi ve baskı oldukça iyi olmasına karşın, zamanla bu kalitenin korunamadığı ve ilk sayılardaki ölçülerin sürdürülemediği dikkati çeker. Derginin resimsiz olması ve her ilmî dergide bulunması gereken dipnotların pek az yazıda yer alması, ayrıca yabancı dillerde özetlerin bulunmaması ve bazı makalelerin hikâye tarzında yazılması gibi olumsuz

¹⁰ Ceyb-i Hümayun, padişahın özel gelir ve giderlerini idare eden, özel kesesi anlamına gelen, şahsi hazinesi için kullanılan bir tabirdir. Bir şeyin padişaha aitliğini bildiren Hümayun kelimesiyle, ceyb(cep) kelimesinin birleşmesinden meydana gelen bu tabirin sözlük anlamı, “padişahın cebi”dir. Bkz. (Doğan, 2014).

özellikleri de vardır. Ancak, bu eksikliklere rağmen, Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası, Türk tarih biliminin önemli bir organı olarak dünya tarihçilerinin ve Türkologlarının dikkatini çekmiştir (Yalçın, 2003, s. 198). Cumhuriyet Yıllarında Tarih-i Osmani Encümeni Türk Ocakları çatısı altında Gazi'nin himayesinde Türk Tarihi Tetkik Encümenine dönüşmüş ve *Türk Tarihine Methal* başlığı altında “milli tarih” açısından o güne değin hiç incelenmeyen birçok önemli ve “kadim” devir saptanmıştır. Türk Tarih Tetkik Cemiyeti, kısa bir süre sonra Türk Tarih Kurumu adını alacaktı; Atatürk'ün bizzat yönlendirdiği bir kuruluştur (Toprak, Darwin'den Dersim'e Cumhuriyet ve Antropoloji, 2012, s. 241). 1923 yılında “Tarih-i Osmani Encümeni” adı, Türk Tarih Encümeni olarak değiştirilmiş ve derginin ismi de “Türk Tarih Encümeni Mecmuası” olarak yenilenmiştir. Dergi, Anadolu Beylikleri döneminden başlayarak son dönem Osmanlı tarihini konu almış, yayımladığı belgeler, yazıtlar, ekler ve ciddi araştırmalarla önemli bir mevki edinmiştir. Türk Tarih Encümeni Mecmuası, gerek yayımladığı değerli belgeler ve araştırmalar gerekse Türk tarih bilimine olan katkıları nedeniyle ihmal edilmeyecek bir kaynak olarak kabul edilmektedir. (Yalçın, 2003, s. 198-199) 1 Nisan 1326 (14 Nisan 1910)- Mayıs 1931 Türkiye'de yayınlanan ve Osmanlı'dan Cumhuriyet'e devredilen ilk tarih dergisidir. Tanzimattan sonra modern tarih yazıcılığının tesisi için kurulan *Tarih-i Osmani Encümeni* tarafından çıkarılan bu akademik dergi 1 Nisan 1326 (14 Nisan 1910) tarihinden başlayarak 21 yıl boyunca 101 sayı yayınlandı. 77. sayıdan sonra 1 Kanun-u Sani 1340 (1 Ocak 1924) tarihinde adı *Türk Tarih Encümeni Mecmuası* olarak değiştirilerek yayına devam edildi. 1 Haziran 1929 tarihinde yayınlanan 97. sayısı Latin harfleri ile basıldı ve bu haliyle 5 sayı daha yayınlanarak Mayıs 1931'de 101. sayı ile yayın hayatına son verildi. (Birinci, Bâbüali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998). Cumhuriyet döneminin ilk tarihçilerini yetiştiren, 1931 yılında kapatılan Tarih-i Osmani Encümeni'nin yerini Mustafa Kemal'in emriyle aynı yıl oluşturulan Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti aldı. Adı 1935'te Türk Tarih Kurumu'na çevrilen bu müessese gerek on altı seri altındaki neşriyatı ve Belleten ile Belgeler adlı süreli yayınları, gerekse düzenlediği milletlerarası kongrelerle faaliyetlerini sürdürmektedir. (Özcan, 2012, s. 85)

1.1.2. Türk Yurdu (1911-Devam)

Türk Yurdu Dergisi, Türk düşünce hayatında önemli bir yer tutan ve Türkçülük hareketine katkıda bulunan bir dergidir. Dergi, özellikle 1931 yılına kadar olan yayın hayatında dikkat çeken yoğun çalışmaları ve Türkçü düşüncüyü yayma misyonuyla öne çıkmıştır. Meşrutiyet döneminde kurulan ilk Türkçü kuruluş, 25 Aralık 1908'de kurulan

Türk Derneği'dir. Bu dernek, Türkçülük hareketinde örgütlenmenin başlangıcı olarak kabul edilir. Türk Derneği Dergisi: 1911 yılında yayınlanmaya başlayan Türk Derneği Dergisi, dilde Türkçülük anlayışını savunmuş, ancak tasfiyecilikle suçlanmıştır. Toplam yedi sayı yayımlanmıştır (Yalçın, 2003, s. 225).

Şüphesiz Türkiye’de çıkarılan ilk fikir dergisi değildir ancak Türkiye’de fikir dergiciliği alanında üzerinde durulması gereken en önemli dergilerden birisidir. Bununla birlikte derginin önemi köklü bir yayın organı olmasından çok II. Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e uzanan süreçte geniş okur-yazar kitleleri üzerindeki etkisinde aranmalıdır. Zaman zaman kesintiye uğrasa da yayını bugün değin sürdüren muhtemelen en uzun süreli yayın organıdır. Derginin imtiyaz sahibi Mehmed Emin (Yurdakul) Bey’in o sırada Erzurum valiliğine atanması nedeniyle derginin imtiyaz sahipliğini ve müdürlüğünü Akçuraoğlu Yusuf üzerine almış ve dergiyi 24 Kasım 1911’de yayın hayatına sokmuştur. On beş günde bir yayımlanan dergi “Türklerin fa idesine çalışır” alt başlığıyla çıkmıştır (Şenel, 2011, s. 478).

Türk Yurdu Cemiyeti ve Dergisi, Türk Yurdu Cemiyeti tarafından 24 Teşrin-i Sâni¹¹ 1911’de yayımlanmaya başlanan Türk Yurdu Dergisi, Türkçü düşüncenin yayılmasında büyük rol oynamıştır. Derginin ilk sayıları yoğun ilgi görmüş, bazı sayılar birkaç kez basılmıştır. Türk Yurdu Dergisi, Türk Ocakları’nın 12 Mart 1912’de kurulmasından sonra bu kuruluşun resmi yayın organı haline gelmiştir.

Birinci Seri (1911-1918), Yayın Süresi, 24 Teşrin-i Sâni 1911’den 15 Ağustos 1918’e kadar süren bu dönemde dergi, İstanbul’da 14 cilt (161 sayı) olarak yayımlanmıştır. İlk sayılar 18x25 cm ebadında ve 32 sayfa olarak yayımlanmıştır. İmtiyaz sahibi Mehmet Emin, daha sonra Akçuraoğlu Yusuf Bey olmuştur. Dergi, 15 Temmuz 1918’den 1924 yılına kadar yayın hayatına ara vermiştir.

İkinci Seri (1923-1931), bu dönemde dergi, Ankara’da yayımlanmış ve 1929’dan itibaren tamamen Latin harfleriyle basılmıştır. Türk Ocakları’nın 10 Nisan 1931’de kapatılmasıyla Türk Yurdu da yayınına ara vermiştir. Bu dönemde toplam 26 cilt ve 233 sayı yayımlanmıştır.

¹¹ Teşrin-i Sâni; Kasım [*isim, eskimiş, (teşrinisani:), Arapça teşrin + Sâni*]. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

Üçüncü Seri (1942-1943), Yeniden Başlama; 1 Eylül 1942'de, küçük boyda “Türklerin faydasına çalışır” ibaresiyle yayın hayatına tekrar başlamış, ancak 1943'te tekrar kapanmıştır.

Dördüncü Seri (1954-1957), Bu dönemde dergi, “Türk Ocaklarının fikirlerini neşreder” başlığıyla yayımlanmıştır.

Beşinci Seri (1959-1968), Bu dönemde aralıklı olarak yayımlanan dergi, 1967'de büyük boy olarak çıkmış ve 1968'de 7. cilt yayımlandıktan sonra 1970 Martına kadar ara vermiştir.

Altıncı Seri (1970), 1970 yılında sadece iki sayı yayımlanabilmiş ve ardından dergi 16 yıl ara vermiştir.

Yedinci Seri (1987-2001), Yeniden Yayın, 1987 yılında tekrar yayına başlayan dergi, “Türk Yurdu, Türk Ocağı Merkez Heyeti'nin Aylık Yayın Organıdır.” ibaresiyle yayımlanmıştır ve hala yayın hayatına devam etmektedir.

Dilde Türkçülükle başlayan aksiyonunu edebiyat, sanat, iktisat ve sosyal hayata yaymaya çalışmıştır. Dergide Türk dili ve edebiyatı yeni yorumlarla ele alınmış, şekil ve öz bakımından başarılı örnekler verilmiştir (Yalçın, 2003, s. 227). Türk Yurdu dergisinde birçok yazısı yayınlanan Ömer Seyfettin, eski ve Türkçe olmayan dili kullananlara Enderuncu diyordu. Ömer Seyfettin'e göre, giderek uyanan Türk Gençliği yeni lisan adı altında gerçek Türkçeyi konuşulan güzel ve ahenkli dili ortaya çıkarmak gayrı milli Enderun edebiyatının yadigarı eski terkipli ve muğlak edebiyat dilini bulmak istiyordu (Toprak, 2019, s. 24). Türk yurdu kütüphanesinin yayımladığı Selahattin Asım'ın Türk Kadınlığının Tereddidi yahut Karışmak, reformist Türkçü kesim kadının toplumsal bir kimlik kazanmasından ve özgürleşmesinden yanaydı bu yüzden Feminizm ile milliyetçilik aynı platformda buluşabilmişlerdi. Eğer kadın çöküntüye uğruyorsa Selahattin Asım'ın detimiyle “karlaşıyorsa” bunun nedeni toplumdan dışlandığı, kadın ve erkek mekanlarının ayrıştırıldığı kadın ve erkeğin aynı işi göremediği bir ortamda her iki cinsiyetin de birbirine birer cinsel meta olarak yaklaşması demekti, bu yüzden Türkçü kesim kadının özgürleşmesi ve kimlik kazanması adına kadının toplumsallaşması adına da yayınlar yapmıştır. Ayrıca tarih, arkeoloji, coğrafya, etnografya, felsefe, sanat, spor gibi birçok alanda yazılara yer verilmiştir (Toprak, 2019, s. 312). Türk Yurdu; Türk Ocakları'nın fikirlerini yaymak, Türkçülük ve Türk kültürünü savunmak temel ilkeleri arasında yer almıştır. 1911'den günümüze kadar kesintilerle de olsa yayın hayatını sürdürerek Türkçülük hareketinin sesini duyurmuştur. Özetle, Türk Yurdu Dergisi, Türkçülük

hareketinin ve Türk düşünce hayatının önemli bir sesi olmuş, farklı dönemlerde farklı içerik ve yaklaşımlarla uzun yıllar boyunca yayın hayatına devam etmiştir. Dergi, Türk dili, edebiyatı, tarihi ve kültürü üzerine yaptığı çalışmalarla Türkçülük fikrini geniş kitlelere ulaştırmayı başarmıştır (Yalçın, 2003, s. 227-229).

1.1.3. Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası (1916-1933)

Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası; tarih, coğrafya, edebiyat, içtimaiyat, felsefe konularını içerir. Mart 1332'de (1916) İstanbul'da yayımlanmaya başlar ve 49. son sayısı Ocak 1933'te yayınlanmıştır. Harf İnkılabı sonrasında 1929'dan itibaren (VII, S.1) Latin harfleriyle yayımlanmıştır. Mecmuanın yazar kadrosu oldukça kalabalıktır bunlardan bazıları; Mehmet Ali Aynî, Mehmet İzzet, Mehmet Emin, Ahmet Naim, İsmail Hakkı, Mustafa Sekip, N. Sadık, Ferid Kam, Faik Sabri, Ziya Gökalp, Gunter Yakubi, Dr. G. Anşevest, Şemseddin, H. Nimetullah, Nebahat Hamid, İ. Hakkı Baltacıoğlu, Dr. Orhan Sadettin, Necip Asım, A. Cemil (Le Bon Cara de Vaux'tan çeviri) gibi yazarlar bunlar arasında yer almaktadır. İlk sayıda İki ayda bir yayımlanacağı ilan edilmiş ve yine burada Mehmet Ali Aynî, Cenap Şehabettin ve Halid Ziya'nın yazıları yer almıştır. (Şenel, 2011, s. 445).

1.1.4. Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası (OTEM) (1918-1922)

Ali Emîrî'nin çıkardığı Osmanlı Tarihi ve Edebiyatı Mecmuası (OTEM) adlı dergi, 31 Mart 1334/1918 yılında yayın hayatına başlamıştır. Derginin yayın amacı, mülk ve millete faydalı olacak konuları ele almak, tarih, edebiyat, sanat, ekonomi ve diğer konulara dair faydalı makaleler içermektir. Ancak, 30 Eylül 1336/1920 tarihinde yayımlanan 31. sayısında dergi sona ermiştir. Ali Emîrî'nin dergiyi çıkarma sebebi, Maarif Nezareti'nin kendisinden Osmanlı Tarihi ve Osmanlı Edebiyatı hakkında fikir almak istemesidir. Emîrî'nin olumlu raporu sonrasında bu konuda bir tartışma başlamış ve Fuad Bey'in itirazıyla karşılaşmıştır. Bu itirazlar üzerine Emiri, dostlarının da teşvikiyle OTEM'i çıkarmaya karar vermiştir. (Sadık Yazar, 2020, s. 107).

Derginin ilk sayfadaki başlığın altında derginin çıkış amacını da ifade eden şu ibare yer alır: “Mülk ve millete nâfi' tarih, edebiyat, fûnûn, iktisâdiyat ve şûûn-ı sâireye müteallik mebâhis-i müfideyi hâvî mecmûa-i şehriyedir.” (Çeltik, 2007, s. 27)

OTEM'nin 31 Mart 1334'te ilk sayısının başındaki yazısında Vakıf'te çıkan, Millî Tarih'in Tettebbudan ve İhdam'da yayımlanan “Kitapların Zayiâtı” adlı makalelerini andıktan sonra:

“Mütebaki makalelerimi yevmi gazetelere müracaattan ise başlıca bir mecmua ile yazmak hususunu bazı ihvan-ı kiram tasvip ve ihtar eylediler. Gerek bu makaleleri gerek tarihî, edebî, fennî birçok şuuunu havi şimdilik on altı sahife olarak (Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası) namıyla ayda bir defaya mahsus şu risale-i mevkuteyi bi-avnihi'l Kerim neşre başladım. Mecmuamız hakkında ittihaz olunan hakikî meslek, Osmanlıların hayat-ı mâziye ve an'ane-i tarihiyle ve Ebediyyenlerine ve aba vü ecdadımızın mefahir-i milliyetlerine ve bilhassa hususi ve müteferrik evrak-ı nadire üzerinde kalarak Tevarih-i Osmaniye'de yer bulmayan ve yahut gayr-ı kâfi derecede yazılan vakay-ı maliyenin tetkik ve taharrisıyla enzâr-ı enama vaz'ına çalışmaktan ibarettir. Erbab-ı ihtisas tarafından gönderilecek makalât ve vesaike suretleri ve saire mesleğe muvafık ve risalemizin hacmi müsait olduğu takdirde maatteşekkür derç olunacaktır.”

Böyle denilmekle beraber dergi baştan sona Ali Emiri Efendi'nin yazılarıyla dolu olarak yayımlanmıştır. (Cunbur, 1990, s. 248). Ali Emiri Efendi, OTEM'nin öncelikle vatan ve millete faydalı olmak amacı ile çıkarır. Daha sonra Osmanlı tarih ve edebiyatına ışık tutacak bilgileri ortaya çıkarmayı ve bilgi ve belge yanlışlıklarını düzeltmeyi hedefler. Divan-ü Lügat-it-Türk'ü Türk dünyasına kazandıran Ali Emîrî'nin dergiyi çıkarma amaçlarından bir diğeri de eski edebî ve tarihî eserleri ortaya çıkarmak ve yeni araştırmacılara kaynak sunmaktır. Bu amaca yönelik olarak burada önemli yazılar, belgeler, Osmanlı padişahları, sadrazamları, şeyhülislâmları, şehzadeleri, padişah tuğraları, kılıç kuşanma merasimi gibi konulara değinmiştir (Çeltik, Ali Emiri'nin Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası, 2013, s. 241-242). Dergi genel yapısı olarak, Osmanlı padişahlarının şiirlerinden başlayıp Ali Emîrî'nin düz yazılarına ve nazirelerle başlayan şiirlere kadar geniş bir yelpazede içerik sunmuştur. Düz yazılarının bir kısmı bilimsel nitelikte olup Emîrî'nin araştırmalarının sonuçlarını içermiştir. Ancak, bazı yazılarında Osmanlı hanedanına beslediği aşırı sevginin yansımaları görülmüştür; örneğin, Hz. Peygamber'e ya da Nûşîrevân'a¹² dayandırma çabaları içermiştir. OTEM, Ali Emîrî'nin Osmanlı Tarihi'ne olan ilgisini ve bu alandaki çalışmalarını derleyip yayımlamak amacıyla çıkarılmıştır. Derginin çıkarılmasıyla birlikte, dönemin Osmanlı Tarihi ve Edebiyatı çalışmalarına önemli bir katkı sağlamıştır (Sadık Yazar, 2020, s. 108-110).

¹² Nuşîrevan; Sasani hükümdarı (531-579) Bkz. [NÛŞİREVÂN - TDV İslâm Ansiklopedisi \(islamansiklopedisi.org.tr\)](http://islamansiklopedisi.org.tr)

1.1.5. Tarih ve Edebiyat Mecmuası (TEM) (1922-1923)

Ettik şeref-i hizmet-i ecdadı ferâmûş,

Asarına eslâfımızın rağbet olunmaz.

Bir gün bilinir kıymeti mecmuamın amma,

Pek çok aranır ortada mecmua bulunmaz. (Çeltik, 2007, s. 27)

Süreli yayınlar, tarihimize kaynaklık eden eserlerin başında gelir. Millet Kütüphanesinin de kurucusu olan Ali Emiri Efendi'nin de Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası ile Tarih ve Edebiyat Mecmuası adıyla birbirinin devamı niteliğinde olan iki dergiyi yayınlamıştır. Tarih ve Edebiyat Mecmuası 5 sayı yayınlamış yayınlandığı dönem de dergiler etrafında oluşan edebî atmosfer gençleri de edebî faaliyetlere teşvik edici bir rol oynamıştır. Yazar dergi vasıtasıyla kendi aleyhinde çıkan yazılara da cevap vermek istemiş, başta Mehmet Fuat Köprülü olmak üzere pek çok kişi ve kuruma yönelik tenkitlerde bulunmuştur (Çeltik, Ali Emiri'nin Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası, 2013, s. 237).

Ali Emîrî'nin 31 Ağustos 1338/1922-31 ile Kânunuevvel 1338/31 Aralık 1922 tarihinde OTEM'in devamı mahiyetinde çıkardığı bir dergidir. Emîrî'nin bu dergiyi çıkarma sebebi, OTEM'in sona ermesinin ardından hakkında çıkan dedikodular ve eleştirilere cevap vermek için kamuoyu önünde kendisini temize çıkarmak istemesidir. TEM'in yapısı ve içeriği, Emîrî'nin önceki dergisinden biraz farklıdır. Özellikle şiirlere daha az yer verilmiş ve Edebiyat ya da Nezâ'ir bölümü bulunmamıştır. Bu değişikliklerin, Aynîzâde Mehmed Ali Bey'in dile getirdiği eleştirilerin etkisiyle gerçekleştiği düşünülmektedir. TEM'in içeriği, daha çok akademik yazılara ve metin neşirlerine odaklanmıştır. Şiirlerin azalması ve daha akademik bir yapıya sahip olmasıyla, dergi kendini daha fazla bilimsel ve edebi metinlerle doldurmaya çalışmıştır. Ancak, aynı dönemde Emîrî'nin üç ciltlik Vesâiku'l-Âsâr adlı mecmuayı da neşrettiği ve bu mecmuanın şiir eksikliğini telafi ettiği belirtilmektedir. Emîrî'nin TEM'deki yazılarına ek olarak, Meşrutîyet'ten sonraki dönemde çeşitli gazete ve mecmualarda da yazılar ve şiirler neşrettiği bilinmektedir. Bu yazılar ve şiirlerin tespiti için o dönemin gazete ve dergilerinin taranması gerekmektedir. Ancak, İkdâm gazetesi başta olmak üzere İleri, Vakit, Alay Ceridesi, Edebiyatı-ı Umumiye Mecmuası, Diyarbakır, İzmir, Balıkesir, Ankara illerinin Vilâyet gazetelerinde Emîrî'nin eserlerine rastlanmaktadır (Sadık Yazar, 2020, s. 108-113).

1.2. CUMHURİYET DÖNEMİ TARİH DERGİLERİ (1923-1980)

II. Abdülhamit otuz yıl süren istibdat idaresine rağmen, şartlar olgunlaştığında kendi halkına yeni bir anayasa bahşeden yardımsever bir hükümdar gibi görünmeyi başarmıştır. Abdülhamit 23 Temmuz'da iyi zamanlanmış tavizi ile devrimi varlık nedeninden yoksun bırakarak, Kanuni Esasi'nin yürürlüğe konması talebini karşılamış, üstelik nazırları değiştirip yerlerine tanınmış ve dürüst kişileri getirerek Meşrutiyetçilere taviz vermekte daha da ileri gitmişti. İttihat ve Terakki Cemiyeti, yönetimi gasp etmek için herhangi bir girişimde bulunamamış; Sultan tahtta kalarak, kendi seçtiği nazırlarla ülkeyi yönetmeye devam etmiştir (Ahmad, İttihatçılıktan Kemalizme, 2021, s. 12). Cihan Harbi, her ne kadar 1914'e tarihlense de o döneme giden yol 1912'de çizilmişti. Balkan Harbi Türkiye tarihi açısından da bir dönüm noktası bir milat olmuştur. 1912-1922 arası on yıl bugünkü Türkiye topraklarında Ulus-Devlet inşasının ne denli engebeli bir yol olduğunu gösteriyordu. Osmanlı için Balkan Harbi aslında yavaş yavaş bitişin başlangıcıydı. 1914-1918 arası kapışan ülkeler arasında en uzun Cihan Harbi Osmanlı Devleti'nin ve onu izleyen Türkiye'nin savaşıydı. 20 milyon insanın ölümüne neden olan dört yıl sonunda Versailles, Trianon, Saint- Germain, Neuilly ve Sevr ile sözde bir barış gerçekleşmişti. Ancak bu barış antlaşmalarının hiçbirisi kalıcı olmadı (Toprak, Türkiye'de Yeni Hayat İnkılap ve Travma 1908-1928, 2019, s. 17-19). Savaş sonrası İtilaf Devletlerinin Osmanlı Devleti ile imzaladıkları Mondros Mütarekesi ile güvenliklerini tehlike altında gördükleri yerleri işgal etme hakkına sahip olmuşlardır. Padişah bu durum karşısında İngiltere'nin nüfusunu kullanarak Osmanlı Devleti'ni yıkımdan kurtarıp, İngilizlerin himayesinde devlette tam bir hâkimiyet sağlama amacına yönelmiştir. Damat Ferit Hükümeti'nin ise umutlarını Allah'a ve İngiltere Hükümetine bağladığını söylemesi takınılan tavrı gözler önüne sermektedir (Bolat, 2006, s. 40). Türkiye'nin içinde bulunduğu umutsuz durumu, bölme planlarının mimarlarından biri olan Arnold Toynbe şu sözlerle kaydediyordu:

“Türkiye vilayetlerini kaybetti; müttefikleri yenildi ve Hint Müslümanları arasında ateşli taraftarları olsa da Türkiye'nin İslam kampı içinde bile dostu kalmadı. Constantinople galiplerin eline geçti, Türkiye düşmanlarla kuşatıldı. Büyük güçler aynı kamp ateşinin çevresindeki kurtlar gibi, aç olan gözlerini dikmiş, fırsat kolluyorlardı. Doğa Türkiye'ye zenginlik bahşetmişti ve emperyalizm açgözlüydü.”

12 Ocak 1920 de İstanbul'da Mebusan Meclisi'nin toplanması sağlanarak Misak-ı Milli kararının ilan edilmesi İngilizler için bardağı taşıran son damla olmuş 16 Mart 1920'de İstanbul'u resmen işgal etmişlerdir (Bolat, 2006, s. 43-44). 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Müttefikler İstanbul'da ve Trakya'da Türk Egemenliğini kabul ettiler. 20 Kasım'da Lozan'da barış görüşmeleri başladı. Lozan Konferansı başlamadan önce İngilizler, Sultan'ı da davet ederek Türkleri bölme girişiminde bulunmuşlardı. Sultan'ın İngilizlerin yanında olması haliyle Mustafa Kemal'in Saltanatı kaldırmasına neden olmuştu. Osmanlı İmparatorluğunu 700 yıldır yöneten bu eski kurum 1 Kasım'da yapılan oylama ile kaldırılmıştı. Son Osmanlı Sultanı IV. Mehmet Vahdettin 17 Kasım'da bir İngiliz destroyere binerek ülkeden kaçmıştı. 1929 yılında San Remo'da öldü. Millî mücadelenin nihai başarısı 23 Temmuz 1923'te yaklaşık olarak Misak-ı Milli sınırları içerisinde Türk Devleti'nin kurulmasını kabul eden Lozan Antlaşması imzalandı. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi (Ahmad, Modern Türkiye'nin Oluşumu, 2022, s. 66-67). Türkiye için 20. yy. 23 Temmuz 1908'de Sultan Abdülhamit'in 30 yıl evvel rafa kaldırdığı 1876 Anayasası'nın yeniden yürürlüğe girmesi ile başladı bundan tam 15 yıl sonra 23 Temmuz 1923'te Lozan antlaşması imzalanarak Devletin temelleri sağlamlaştırıldı (Ahmad, Modern Türkiye'nin Oluşumu, 2022, s. 32-67).

1.2.1. Türkiyat Mecmuası (1924-Devam)

Cumhuriyetin kuruluşunun hemen ardından Türk kültürü ve medeniyetinin çeşitli alanlarında araştırma ve incelemeler yapacak resmi bir müessesenin eksikliği hissedilmişti. Bu ihtiyaç doğrultusunda Mustafa Kemal Paşa, devrin hükümetinden Türk dili ve Türk coğrafyası alanlarında araştırmalar yapacak bir enstitü kurulmasını talep etti. Hükümet, bu talep üzerine İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesine bağlı olarak “Türkiyat Enstitüsü” adında bir bilimsel müessese kurulmasına karar verdi. Enstitünün talimatnamesi hazırlandı ve Mustafa Kemal Paşa'nın imzasına sunuldu. Sonrasında, 12 Kasım 1924 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile Türkiyat Enstitüsü resmen kuruldu ve müdürlüğüne Edebiyat Fakültesi profesörlerinden M. Fuat Köprülü getirildi. (Yalçın, 2003, s. 205).

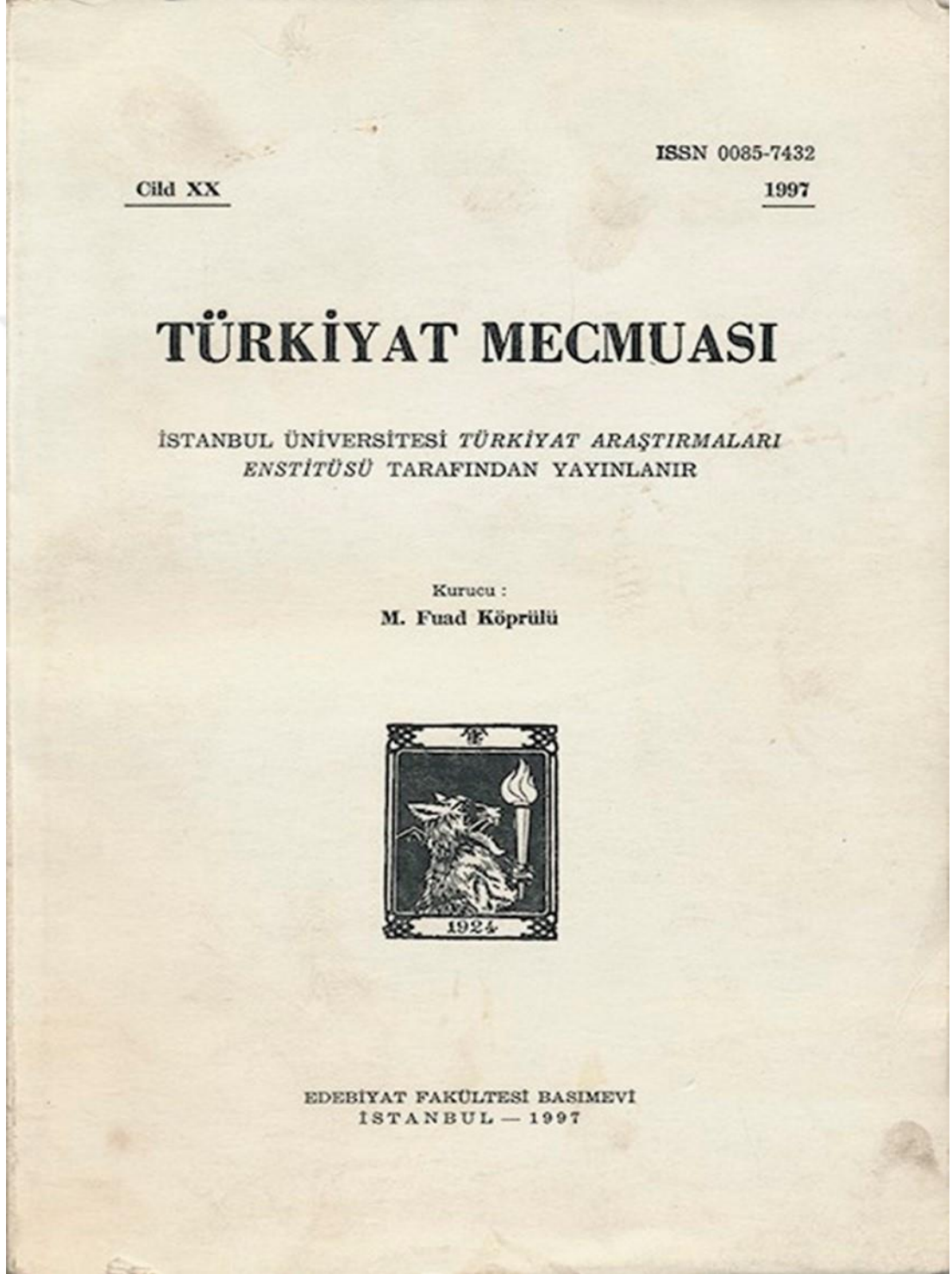
Türkiyat Enstitüsü'nün yayın faaliyetleri arasında önemli bir yer tutan “Türkiyat Mecmuası,” enstitünün kurulduğu ilk yıllarda yayın hayatına başlamıştır. Enstitü, Ağustos 1925'te mecmuanın ilk cildini yayımlamıştır. Mecmua, yayımlandığı yıldan itibaren ilim âlemine sunduğu değerli yazılarla bu alandaki ilgililere yol gösterecek bir kılavuz olmuştur. (Özkan, 2010, s. 5) Enstitü, kuruluşunun ardından 1926 yılında sağlanan özel bütçe imkânları sayesinde programlı ve ciddi çalışmalara başlamış ve bilimsel bir kadro

oluşturmuştur. Türkiyat Enstitüsü'nün yayın faaliyetleri arasında en önemli yeri “Türkiyat Mecmuası” almıştır. Enstitü, Ağustos 1925'te Türkiyat Mecmuasının ilk cildini yayımlamıştır. 1925-1995 yılları arasında üç ayda bir yayımlanan mecmua, Türkoloji çalışmalarını tanıtmayı amaçlamıştır.

Mecmua, 20 cilt halinde yayımlanmış ve Türk dili, Türk edebiyatı, Türk tarihi, Türk coğrafyası gibi konularda yerli ve yabancı bilim adamlarının inceleme ve araştırmalarına yer vermiştir. Mecmuada kitap tanıtma ve değerlendirme yazıları, Türkoloji çalışmalarına ait haberler de bulunmaktaydı. İlk sayıları düzenli olarak çıkan mecmua, sonraki yıllarda genellikle düzensiz bir yayın hayatı sürdürmüştür. Yayımlandığı yıllardan itibaren ilim âlemine sunduğu değerli yazılarla, bu alandaki araştırmacılar için önemli bir kaynak ve kılavuz olmuştur. Türkiyat Enstitüsü, Türk kültür ve medeniyetinin araştırılması ve tanıtılması konusunda büyük bir adım olmuş, “Türkiyat Mecmuası” gibi önemli yayınlarla Türkoloji alanında önemli katkılar sağlamıştır. Bu enstitü, Türk tarihine ve kültürüne dair yapılan bilimsel çalışmalarda mihenk taşı olarak kabul edilmektedir (Yalçın, 2003, s. 205-206). Türk diline dair incelemeler, dil araştırmaları ve dilbilimsel makaleler yayımlamıştır. Türk edebiyatının çeşitli dönemlerine dair analizler, edebi eserler ve edebiyat teorileri üzerine yazılar kaleme alınmıştır. Türk tarihine dair araştırmalar, tarihi olayların değerlendirilmesi ve analizleri yapılmıştır. Türk coğrafyasına dair çalışmalar, bölgesel araştırmalar ve coğrafi analizler ile Türkoloji alanındaki önemli gelişmeler, konferanslar ve sempozyumlara dair haberlere yer verilmiştir. Bu yönüyle, mecmua Türk kültür ve medeniyetinin bilimsel olarak incelenmesi ve tanıtılması konusunda büyük bir katkı sağlamıştır.

Milletlerarası bir üne sahip olan Türkiyat Mecmuasının yayımlandığı yıllar şöyle sıralanabilir: Cilt I. (Ağustos 1925, İstanbul 1925, müdür: Köprülüzade M. Fuad). II. cilt (1926, İstanbul 1928, müdür: Köprülüzade M. Fuad). III. cilt (1926 -1933, İstanbul 1935, müdür: Köprülüzade M. Fuad). IV. cilt (1934, İstanbul 1934, müdür: Köprülüzade M. Fuad). V. cilt (1935, İstanbul 1935, müdür: Köprülüzade M. Fuad). VI. cilt (1936 -1939, İstanbul 1939, müdür: Köprülüzade M. Fuad). VII-VIII. cilt (I. cüz [1940-1942], İstanbul 1942; II. cüz (1949), müdür: Reşit Rahmeti Arat). IX. cilt (1946 -1951, İstanbul 1951, müdür: Cavid Baysun). X. cilt (1951-1953, İstanbul 1953, müdür: Cavid Baysun). XI. cilt (1954, İstanbul 1954, müdür: Cavid Baysun). XII. cilt (1955, İstanbul 1955, müdür: Cavid Baysun). XIII. cilt (1958, İstanbul 1958, müdür: Cavid Baysun). XIV. cilt (1964, İstanbul 1965, müdür: Fahir İz). XV. cilt (1968, İstanbul 1969, müdür: Ahmet Caferoğlu). XVI. cilt

(1971, İstanbul 1971, müdür: Ahmet Caferoğlu). XVII. cilt (1972, İstanbul 1972, müdür: Ahmet Caferoğlu). XVIII. cilt (1973 -1975, İstanbul 1976, müdür: Mehmet Kaplan). XIX. cilt (1977-1979, İstanbul 1980, müdür: Sadettin Buluç). XX. cilt (1980 -1995, İstanbul 1996, Müdür: Kemal Eraslan).

Resim 1.1. Türkiyat Mecmuası Kapak Sayfası

Türkiyat Mecmuası, Türkiyat Enstitüsü'nün en önemli yayın faaliyetlerinden biri olarak, Türk kültürü ve medeniyetine dair yapılan çalışmaları bilim dünyasına tanıtmaya ve bu alanda yapılan araştırmaları teşvik etme amacı gütmüştür. Bu yayın, Türkoloji alanında önemli bir referans kaynağı olarak kabul edilmektedir. (Özkan, 2010, s. 5-6).

1.2.2. Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası (1925-1933)

Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası; Tarihî, içtimaî, dinî, felsefî bir mecmuadır. Teşrinisani (Kasım) 1925'te ilk sayısı, Şubat 1933'te ise son sayısı yayımlanan mecmuanın tamamı yirmi beş sayıdır. Bu mecmuada yazılar kaleme alan dönemin çok önemli yazarlarından bazıları; Mehmet Ali Aynî, İzmirli İsmail Hakkı, Mehmet Emin, Yusuf Ziya, Mehmet Şerefeddin, N. Sadık, Halil Halid, Abdülkadir, Kavameddin gibi şahsiyetler örnek verilebilir. Dikkat edilirse bu yazarların büyük bir kısmı aynı zamanda Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuasının da yazarlarıdır. Tevhîd-i Tedrisat Kanunu ile Dârü'l-hilâfeti'l-aliyye Medresesi kapatılıp yerine Haziran 1924'te Darülfünun 'da İlahiyat Fakültesi kurulmuş, idare heyetince bir yıl sonra mecmuanın yayımına başlanmıştır (Şenel, 2011, s. 445).

1.2.3. Hayat Mecmuası (1926-1930)

Hayat Mecmuası, 2 Aralık 1926'da Mehmet Emin (Erişirgil) ve Faruk Nafiz (Çamlıbel) tarafından Ankara'da yayımlanmaya başlanmıştır. Dergi, yabancı ülkelere de gönderilmiş ve kapağında Nietzsche'ye ait “Hayata, daima hayata... Dünyaya daha çok hayat katalım” sloganını kullanmıştır. Mecmua, Mayıs 1930'a kadar 146 sayı çıkarmış; başlangıçta haftalık olarak yayımlanırken, 130. sayıdan itibaren on beş günde bir yayımlanmıştır (Yalçın, 2003, s. 200). On beş günde bir yayımlanan derginin başyazarı Faruk Nafiz, mesul müdürü ise Mehmet Emin Erişirgil'dir. Derginin gayesini Erişirgil ilk sayıda “Hayat Niçin Çıkıyor” adlı yazısında şöyle açıklamaktadır:

Bilhassa Tanzimat'tan beri garptan memlekete birçok 'malumat' girdi. Fakat hakiki ilim zihniyeti çok az dimağlarda yerleşebilmiştir. (...) Yeni Türkiye inkılâptan sonra birtakım iktisadi ve içtimai meseleler muvacehesindedir. Bugünün ve yarının münevverleri bu meseleleri ancak ilmî bir zihniyetle hâl eyleyebilirler. Her devirden ziyade bugünün gençliği hakiki bir ilimle mücehhez olmak mecburiyetindedir. Hayat, gençliğin ilme karşı muhabbetini artırmaya çalışacaktır. (...) İnkılâbımız millî mefkûremizin afakını çok genişletti. Dün müstakil ve hür bir

vatan istiyorduk. Bugün öyle bir vatana malikiz. Fakat bu kâfi değildir. Türk milleti insaniyet içinde yüksek bir mevki sahibi olmalıdır (Şenel, 2011, s. 458).

Hayat Mecmuası, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, özellikle 1923-1933 arasında, modernleşme sürecinde önemli bir rol oynayan bir dergiydi. Kemalist ideolojiyi benimseyen dergi, akıl ve bilimin öncülüğünde özgür düşünen bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır. Ziya Gökalp'ın statik toplum anlayışına karşı çıkarak bireyciliği savunan Hayat Mecmuası, sanat ve kültürün önemini vurgulayarak toplumun gelişimine katkıda bulunmuştur. Dönemin önde gelen aydınlarının yazılarını barındıran dergi, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki entelektüel tartışmalara yön vermiştir (Akagündüz, 2008, s. 9).

Derginin yazı kadrosunda Mehmet Emin, Ziya Gökalp, Mehmet Fuat (Köprülü), Ali Canip (Yöntem), Mustafa Şekip (Tunç), Faruk Nafiz (Çamlıbel), Necmettin Sadık (Sadak) gibi yazarlar yer almıştır. Ayrıca Reşat Nuri, Behçet Kemal, Necip Fazıl, Enis Behiç, Hasan Cemil, Yaşar Nabi gibi pek çok önemli isim de dergide yazılar yazmıştır. Hayat Mecmuasının amacı, olaylar üzerinde düşünebilen aydın bir zümre oluşturmak ve ülkedeki sosyal hadiseleri ilmi usullerle senteze kavuşturarak ilmi zihniyetin oluşmasına katkıda bulunmaktır. Dergi, Batı'nın fikir hareketlerini, bu hareketlerin ilmi ve fikri gelişmelerini takip etmeyi ve ülke meselelerini Batılı metotlar dahilinde araştırmayı amaç edinmiştir. Aynı zamanda, yüksek bir kültür mecmuası olmayı da hedeflemiştir. Derginin ilk sayısında çıkış amacı ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Mecmua, gençliğin büyük inkılabı olan borcunu ödemesi gerektiğini, bu borcun ancak şuurlu bir milletle ödenebileceğini ve bunun için ilmin son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Türkiye'nin inkılabtan sonra çeşitli iktisadi ve içtimai meselelerle karşılaştığını, bu sorunların ancak ilmi bir zihniyetle çözülebileceğini belirtmiştir. Hayat Mecmuası, gençliğin ilme olan ilgisini artırmayı ve olayları görmek, üzerinde düşünmek isteğini telkin etmeyi amaçlamıştır. Amaçları arasında, birtakım mefhumları bilen değil, olaylar üzerinde düşünebilen kuvvetli münevver bir zümre oluşturmak da yer almıştır. Türk milletinin medeni alemde yüksek bir mevkiye sahip olmasını sağlamak, her sahada medeni ve insani değerler için kıymetli Türk alimleri ve sanatkarlarının yetişmesini teşvik etmek, derginin diğer önemli amaçlarındandır. Dergi, yayın süresi boyunca ilmi alanda çok kıymetli yayınlar yapmış, ancak 1930 yılında yayın hayatına son vermiştir.

1. Gençliğin büyük inkılabı olan borcunu ödemesi gerektiği ve bu borcun ancak şuurlu bir milletle ödenebileceği.

2. Türkiye'nin inkılaptan sonra karşılaştığı iktisadi ve içtimai meselelerin ancak ilmi bir zihniyetle çözülebileceği.

3. Gençliğin ilme karşı olan ilgisini artırmak ve olayları görmek, üzerinde düşünmek isteğini telkin etmek.

4. Birtakım mefhumları bilen değil, olaylar üzerinde düşünebilen kuvvetli münevver bir zümre oluşturmak.

5. Türk milletinin medeni alemde yüksek bir mevkiye sahip olmasını sağlamak.

6. Her sahada medeni ve insani değerler için kıymetli Türk alimleri ve sanatkarlarının yetişmesini teşvik etmek.

Hayat Mecmuası, Batı'nın fikir hareketlerini takip etmek ve bu fikir hareketlerini Türkiye'nin meselelerine uyarlamak gibi hedeflerle, dönemin önemli ilim ve fikir adamlarının katkılarıyla ilmi ve kültürel açıdan önemli bir mecra olmuştur.

Hayat Mecmuasının yayın amacı şu cümleler ile daha iyi anlaşılmaktadır; Birtakım mefhumların bilen değil, olaylar üzerinde düşünebilen kuvvetli münevver bir zümre oluşturmaktır. İnkılabımız, milli mefkûremiz ufkunu çok genişletti, dün müstakil ve hür bir vatan isterken, bugün buna malikiz, yalnız bu yeterli değil, Türk milleti medenî alemde de yüksek bir mevkiye sahip olmalıdır. Bunun için her sahada medeniyet ve insaniyet için kıymetli Türk alimlerinin, Türk sanatkârlarının yetişmesi lazımdır. Buna hiçbir mâni yoktur. Biz buna bütün kalbimizle inanırken bu uğurda çalışmaktan büyük bir zevk ve haz duyarız. Amacımız yalnızca millî gurur değildir. Türk milleti kanını dökerken daha yüksek, daha ulaşılmaz bir mefkûrenin tahkiki için çalışıyordu, bu mefkûre her şeye rağmen milletlerin yaşamaya hakkı olduğunun kanıtıdır. Bütün tehlikelerden sonra yapılan inkılabımız Türk milletini, insaniyetin ilk safına çıkarmak, medeni alemin gitmekte olduğu yolda iyice ilerletmek içindir. Onun için İstiklal Harbi ve onu takip eden büyük inkılâplar birer yüksek fikir eseridir. İnsanı bir mefkûrenin eseridir. Zaman geçip de Türk dehasının bu büyük eseri şark da tesirini gösterdiği zaman, bu hakikat daha bariz bir surette anlaşılabacaktır (Yalçın, 2003, s. 200-201).

1.2.4. Türk İdare Dergisi (1928-Devam)

Türk İdare Dergisi, 1928'den beri İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan, kamu yönetimi alanında Türkiye'nin en köklü ve saygın dergilerinden biridir. Cumhuriyetin ilk yıllarında, ülkenin modernleşme sürecinde kamu çalışanlarına rehberlik etmek ve bilgi paylaşımını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Dergi, kamu yönetimiyle ilgili teorik ve uygulamalı çalışmalara yer vererek, alanın gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Özellikle

merkez-taşra ilişkileri, yerel yönetimler, kamu hizmetlerinin etkinliği gibi konularda yapılan araştırmalar ve tartışmalar dergide geniş yer bulmuştur. Türk İdare Dergisi, aynı zamanda kamu yöneticileri için bir platform görevi görerek, onların mesleki gelişimlerine katkıda bulunmuştur. Bugün de hakemli bir dergi olarak yayın hayatına devam eden Türk İdare Dergisi, Türkiye'de kamu yönetimi alanındaki bilimsel çalışmalara yön veren önemli bir yayın organıdır (Türk İdare Dergisi, 2024).

Türk İdare Dergisi, ilk olarak 1928 yılı Nisan ayında “Dahiliye Vekaletinin Aylık Mecmuası” olarak “İdare” adı altında Osmanlıca olarak yayın hayatına başlamıştır. Dergi, zaman içerisinde çeşitli değişiklikler göstererek iki kez de kesintiye uğramış, buna rağmen 75 yılı aşkın süredir yayın hayatını sürdürmüştür. Derginin ilk altı sayısı (1928 Nisan-Ekim) Osmanlıca, yedinci sayıdan itibaren ise yeni yazıyla yayımlanmıştır. Derginin Nisan 1928 tarihli ilk sayısında yer alan “Mukaddime” kısmında, derginin amacı şöyle ifade edilmiştir:

Vekalet, Nisan'dan itibaren aylık olarak neşrine başladığı bu mecmua ile bir boşluğu doldurmak istiyor. İdare Mecmuasının her nüshası, neşrine takaddüm eden ay zarfında dahiliye memurları arasında vuku bulan tedahüller, inzibat komisyon kararları, mevkii mer'i yete konan ve dahiliyeyi alakadar eden kanunları, tefsirleri, Heyet-i Vekile kararlarını ve vekaletten vilayetlere vuku bulan umumi tebliğ ve emirleri ihtiva edecektir. Ancak ilk nüsha 1928 senesinin ilk dört ayına ait mukarreratı muhtevidir. Mecmua, vilayet, kaza, nahiyelere muntazaman gönderilecektir. İdare rüesası bunları hüsnü muhafaza ve seleften halefe devri ile mükelleftirler. Mecmuaya ayrıca da gayr-ı resmi bir kısım ilave olunmuştur. Bu kısımda idareciliği alakadar eden mesleki yazıları ihtiva edecek, burada idari ihtiyaçlarımız tetkik olunacak, medeni memleketlerin idare usulleri hakkında ilmi münakaşalar muhtevi bulunacaktır.

1942 yılı mayıs ayına kadar yayımlanan 169 sayı, iki ana kısımdan oluşacak şekilde düzenlenmiş ve bunlardan birincisi “Resmi”, ikincisi ise “Gayr-i Resmi” kısım olarak adlandırılmıştır. 1942 yılı mayıs ayında yayımlanan 169. sayıdan sonra derginin yayın hayatındaki ilk kesinti başlamış, 1944 Eylül-Ekim ayları için yayımlanan 170. sayı ile bu kesinti sona ermiştir. Ayrıca bu sayı ile isim değişikliğine uğrayarak “İdare Dergisi” olarak iki ayda bir yayımlanmaya başlamıştır. Derginin içeriği de bu sayıdan itibaren köklü bir değişikliğe uğramış, resmi ve gayr-i resmi kısım ayrımı kaldırılmış ve derginin ana içeriğini makale, inceleme ve çeviriler oluşturmuştur.

1963 yılında yayımlanan Mart-Nisan aylarına ait 281. sayıdan başlayarak dergi yeniden isim değiştirmiş ve “Türk İdare Dergisi” adıyla çıkmaya başlamıştır. 1979 yılı şubat ayında yayımlanan 360. sayıdan sonra dergi ikinci kesintisine uğramış ve bu süreç, 1982 Aralık ayında yayımlanan 361. sayının neşrine kadar devam etmiştir.

Türk İdare Dergisi'nin 1928-1942 yılları arasında yayımlanan sayılarında, daha çok iç yönetsel gelişmelerden bilgi edinilmesini sağlamak amacı güdülmüştür. 1944 sonrasında ise İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlardaki görevlilerin mesleki kültürlerinin yükseltilmesi için yönetimi ilgilendiren gelişmeler, uygulamalar ve görüşlerden zamanında bilgi sahibi edilmesini sağlama amacı taşımıştır. Personele ilişkin konular ve yeni çıkan mevzuat gibi hususlar bu dönemde önemli yer tutmuştur. 1944 sonrasında ise dergide ağırlıklı olarak makale, inceleme ve çevirilere yer verilmiş, diğer konulara zaman zaman ve sınırlı olarak yer verilmiştir. Türk İdare Dergisi'nin bazı sayıları özel sayı olarak çıkmıştır. İlk özel sayı, Cumhuriyet'in 10. yıl dönümü münasebetiyle hazırlanan 29 Ekim 1933 tarihli 67. sayıdır. İkinci özel sayı, Cumhuriyet'in 15. yıl dönümü münasebetiyle hazırlanan 29 Ekim 1938 tarihli 127. sayı, üçüncü özel sayı, Cumhuriyet'in 50. yıl dönümü münasebetiyle hazırlanan 29 Ekim 1973 tarihli sayı, dördüncü özel sayı ise Cumhuriyet'in 60. yılı münasebetiyle “Atatürk ve İdare” adı altında Ekim 1983 tarihli 362. sayıdır.

Türk İdare Dergisi, Cumhuriyet tarihinde kamu yönetimine ilişkin olarak yalnızca İçişleri Bakanlığı için değil, kamu yönetimi ile ilgilenen diğer yöneticiler, kamu görevlileri, öğretim üyeleri, araştırmacılar ve öğrenciler için de değerli bir kaynak işlevi görmüştür. Dergide yer alan yazıların büyük çoğunluğu, doğrudan veya dolaylı olarak çeşitli ülkelerdeki yönetim ile ilgili değerlendirmelere değinmiştir (Yalçın, 2003, s. 203-205).

1.2.5. Ülkü Mecmuası (1933-1950)

Halkevlerinin 19 Şubat 1932'de kurulmasının ardından, Türk Ocaklarının merkezi yayın organı olan Türk Yurdu'nun yerini alacak bir dergi çıkarılmasına karar verilmiş ve bu doğrultuda Halkevlerinin merkezi yayım organı olan Ülkü Mecmuası, Şubat 1933'te yayın hayatına başlamıştır (Yalçın, 2003, s. 212). Ülkü dergisi, 1930'larda Türkiye'de Cumhuriyet ideolojisini yaygınlaştırmak amacıyla kurulan önemli bir yayın organıydı. Cumhuriyet Halk Fırkası'nın (CHF) altı oku temel alarak yola çıkan dergi, Türk milletinin modernleşmesi ve gelişmesi için önemli bir rol üstlendi. Dönemin düşünce dünyasına yön veren isimlerin yazılarını barındıran Ülkü, Türkiye'nin düşünce tarihinde önemli bir yer edinmiştir (Akagündüz, 2008, s. 13).

Adını bizzat Mustafa Kemal vermiştir. Şubat 1933'te yayın hayatına başlayan dergi Ağustos 1950'ye kadar toplam 272 sayı çıkmıştır. 23 Ocak 1933 tarihli ilk sayısının iç kapağında Mustafa Kemal'in fotoğrafına ve kendi el yazısıyla "Ülkü'ye Ülkü'den, Öz ülkümüzü yayma yolunda kutlu verimler beklerim. Gazi M. Kemal" ifadesine yer verildiği görülür. Yazarları arasında Falih Rıfkı başta olmak üzere pek çok ismi görmek mümkündür, ayrıca Fuad Köprülü, Temmuz 1936'da 41. sayıdan itibaren derginin yöneticiliği de yürütmüştür (Şenel, 2011, s. 480). Adı bizzat Mustafa Kemal Atatürk tarafından konulan derginin, amacı ile içeriği Recep Peker Bey tarafından ilk sayıda yer alan "Ülkü Niçin Çıkıyor" başlıklı yazıda açıklanmıştır:

"Ülkü, karanlık devirleri arkada bırakarak şerefli ve aydınlık bir istikbale giden yeni neslin heyecanını beslemek, cemiyetin kanındaki inkılâp unsurlarını ısıtmak, ileri adımlarını sıklaştırmak için... Ülkü, bu büyük yola katılanlar arasında kafa birliği, gönül birliği ve hareket birliğini yapmak için... Ülkü, millî dile, millî tarihe, millî sanatlara ve kültüre hizmet için... Ülkü, bütün gayelere hizmet yolunda çalışan Halkevlerinin ruhundaki harareti yazı vasıtasıyla yaymak için... çıkıyor."

Ülkü'de yayımlanacak yazılar, "Büyük davaya inananların, buna Türk cemiyetini inandırmak, toplu ve heyecanlı bir millet kütlesi yaratmak hizmetinde vazife ve hisse almak isteyenlerin yazıları" olarak belirtilmiştir. İlk yılın ardından yapılan değerlendirmede, "yaşanılan inkılâp devrinde her münevver Türk'ün bir halk rehberi ve bir inkılâp yapıcısı" olduğu vurgulanmış ve Ülkü'nün temel amacının "Hangi mesleğe mensup olursa olsun, bütün münevverler arasında bir konuşma ve anlaşma vasıtası oluşturmak olduğu belirtilmiştir. İkinci yılın sonunda Nusret Köymen tarafından yapılan bir diğer değerlendirmede, Ülkü okuyup yazma bilmeyen veya az bilenlerin faydalanacağı bir mecmua değil, memleket ve dünya meseleleri üzerinde kafası işleyen Türk münevverleri arasında bir fikir teşkilatlanması vücuda getirmek isteyen, millî fikir ve kültür alanında önderlik edecekler için çıkan bir fikir ve kültür mecmuası" olarak tarif edilmiştir (Yalçın, 2003, s. 206-208).

Ülkü dergisi, Türk Yurdu dergisinin ardından Türk milliyetçiliği anlayışında yeni bir sayfa açmıştır. Anadolu coğrafyasına odaklanan dergi, köylü sorunlarına ve Türk milletinin kültürel gelişimine önem vermiştir. Güneş Dil Teorisi gibi dönemin popüler bilimsel tartışmalarını takip eden dergi, aynı zamanda Ceyhun Atıf Kansu, Bedri Rahmi Eyuboğlu gibi önemli isimlerin yazılarıyla da dikkat çekmiştir (Akagündüz, 2008, s. 214).

İlk sayıda Ülkü'nün yazı bölümleri şu şekilde belirlenmiştir: “*edebiyat ve dil (şiiir; hikâye, roman, tasvir, tetkik)*”, “*güzel sanatlar (müzik, resim, heykel, mimarlık)*”, “*tarih*”, “*felsefe*”, “*iktisat ve ziraat*”, “*halk terbiyesi*”, “*yurt koruma*”, “*kadınlık*”, “*fen*”, “*halk sıhhati ve nüfus*”, “*spor, oyun ve eğlence*”, “*köycülük*”, “*bibliyografi*”, “*Halkevleri haberleri*” ve “*haberler, teklifler*”. Yazıların, mümkün olduğunca sade, alışılmış konuşma diliyle, Öztürk’çe kelimelerle, kısa cümleli, açık ve sarıh bir ifade ile yazılması, inkılâpçılık, halkçılık, halk rehberliği, memleket ve millet sevgisi, neşe ve ümit, çalışma ve başarıma heyecanını vermesi gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle son sayılarda “Aydın Politikası” başlığı altındaki yazılarda, dönemin iç ve dış gelişmeleri ele alınmıştır.

Ülkü Mecmuası, üç seri halinde yayımlanmıştır:

Seri (1933-1941): 102 sayı

Seri (1941-1946): 126 sayı

Seri (1947-1949): 36 sayı

Şubat 1933-Ağustos 1941 dönemini kapsayan 102 sayılık ilk seride imtiyaz sahipliğini Nusret Kemal Köymen (No: 1-47) ve Fevziye Abdullah Tansel (No: 48-102), umumi neşriyat yönetimini ise Necip Ali Koçuk (No: 1-51), Hasan Ali Yücel (No: 52-73,75) ve Cevdet Kerim İncedayı (No: 74,76,102) üstlenmiştir. 41. sayıdan itibaren direktörlüğü M. Fuad Köprülü yürütmüştür. Ülkü, 1930’ların düşünce ikliminin en azından “resmi” kesimini temsil etmesi nedeniyle Tek Parti yönetimi döneminin incelenmesinde önemli bir kaynak olarak görülmektedir (Yalçın, 2003, s. 208-210). Türkiye’nin “*kültür okulu*” olarak tanımlanan Ülkü Dergisi, yetmiş beş halkevi dergisi içerisinde en düzenli ve uzun ömürlü olanıdır. Derginin 17 yıllık yayın hayatı, 1950 yılı Ağustos ayında son bulmuştur.

1.2.6. Belleten (1937-Devam)

Belleten Dergisi, Türk Tarih Kurumu tarafından 1937 yılında yayımlanmaya başlamıştır ve Türkiye'nin en uzun ömürlü, ciddî ve ilmî yayın organlarından biri olarak kabul edilir. Belleten’in amaç ve temayülleri, 1 Ocak 1937’de çıkan ilk cildinin ön sözünde belirtilmiştir. Türk Tarih Kurumu, tarihe, özellikle Türk tarihine ait hakikatleri ortaya koymak ve bu alanda yapılan çalışmaların sonuçlarını bilim ve tarih severlerin tetkik ve tenkit gözlerine sunmak amacıyla dergiyi çıkarmaya karar vermiştir. Belleten, üç ayda bir yayımlanan ve yılda dört defa çıkan bir dergi olarak düzenlenmiştir. 1937’den bu yana aralıksız yayımlanmış ve Türk Tarih Kurumu’nun en önemli eserlerinden biri haline gelmiştir. Derginin içeriğinde ağırlıklı olarak vesikalar, ilmi tetkikler, ilmi haberler ve

kaynakça gibi konulara yer verilmiştir. (Yalçın, 2003, s. 216). Türk Tarih Kurumu'nun Belleteni ilk yıllar antropoloji-arkeoloji-tarih üçgeninde kaldı. Türkiye'de sosyal bilimlerin gelişmesinin ilk evresinde Türkiye'de tarih ve diğer sosyal bilimlere çağ atlatmak bir içeriğe sahip oldu. Ne yazık ki bu dergi 40'lı yıllardaki disiplinler arası çoğulcu niteliklerini ileriki yıllarda koruyamadı (Toprak, 2012, s. 264).

Resim 1.2. Belleten Dergisi 23-24-25-26. Kapak Sayfası

Belleten’de Halil Edhem Eldem, Muzaffer Göker, M. Şemseddin Günaltay, M. Fuad Köprülü, İhsan Sungu, Hikmet Bayur, Abdülkadir İnan, Şevket Aziz Kansu, İsmail Hakkı Uzunçarşılı gibi değerli bilim adamlarının araştırmaları yayımlanmıştır. Atatürk’ün teşvikleriyle yayın hayatına başlayan Belleten, zamanla uluslararası bir hüviyet kazanmış ve haklı bir şöhrete ulaşmıştır. Dergi, 2000 yılından itibaren Uluslararası Sosyal Bilimler İndeksi (SSCI) tarafından izlenmeye alınmıştır. 1983’te Türk Tarih Kurumu’nda yapılan değişiklikten sonra derginin idareciliğini Yaşar Yücel üstlenmiştir. 2000 yılından itibaren, Belleten her bir sayısı bir cilt oluşturacak şekilde dört ayda bir yayımlanmaya başlamıştır.

Adnan Sadık Erzi tarafından 1971’de ve 1972’de iki Belleten Dizini yayımlanmıştır. 1971’de yayımlanan dizin, I-XXV. ciltlerde bulunan 1-100. sayıların dizinini içermektedir. 1972’de yayımlanan ikinci dizin ise XXVI-XXXV. ciltleri oluşturan 101-140. sayıları kapsamaktadır. Bu dizinlerin 1988’de ikinci baskıları yapılmıştır. 1994 yılında Erdoğan Merçil tarafından Belleten’ in 141-200. sayılarının değerlendirildiği üçüncü bir dizin oluşturulmuştur. Her üç dizinde de yazarların, çevirenlerin ve eserleri tanıtanların alfabetik sırada adlarını, makalelerin yazarlarına göre dizinleri ve konu başlıkları altındaki dizinler yer almaktadır. Bundan sonra dizinlerin 50 sayıda bir yapılması uygun görülmüştür.

Belleten hem içerik hem de şekil bakımından Cumhuriyet dönemi sonrası gelişen modern ilim hayatında ve basın tarihimizde müstesna bir yere sahiptir. Dergi, araştırmacıların tarih, şarkiyat ve arkeoloji çalışmalarında başvurması gereken önemli bir kaynak olarak kabul edilmiştir. Belleten, Türk Tarih Kurumu’nun tarih ve kültür çalışmalarına yaptığı katkılarla, tarihe dair hakikatleri ortaya koyma ve bilim dünyasına sunma misyonunu yıllardır başarıyla sürdürmektedir.

Belleten’in isminin tespitiyle ilgili olarak Uluğ İldemir’in şu nakli orijinaldir: *“Atatürk, “Bülten” ne demektir? diye sordular. Bayan Afet bu kelimenin manasını izah edecekleri sırada, “İçeri geliniz, bunu orada konuşalım.” buyurdular. Hep beraber çalışma odalarına gittik. Burada bizi büyük çalışma masasında karşılarına oturtular ve mevcut lügat kitaplarını getirmesi için kütüphane memuruna emir verdiler. Evvela Fransızca Larousse’a bakıldı. Burada kelimenin İtalyanca Bulletino kelimesinden geldiği yazılıyor ve delalet ettiği manalar izah ediliyordu. Bundan sonra sırasıyla ve daha büyük lügat kitaplarına, Fransız, Latin dillerinin etimolojik lügatlerine bakıldı. Bunlardan alınan malumatta kelime Latince Bulla sözüne götürülüyor, bu kelimenin de Latince’ye Etrüskçe’den geçmiş olması ihtimali ileri sürülüyordu. Atatürk, bu araştırmalardan sonra Pekarski’nin*

Yakut dili lüğatini istediler. Lügat gelmişti ki kapı açıldı ve o zaman Adliye Vekili bulunan Bay Şükrü Saraçoğlu içeri girdi. Atatürk ayağa kalkarak Bay Şükrü Saraçoğlu'nu karşıladılar ve "Gel bakalım Saraçoğlu, Bulletin kelimesinin aslını arıyoruz" dediler.

Sonra lügatlerde tesadüf ettikleri kelimeleri Bay Saraçoğlu'na izah ettiler. Nihayet Yakut lüğatinde bu kelimeye çok benzeyen Belieten kelimesi bulundu. Bu kelimenin manası aşağı yukarı Latincedeki kelimeye benziyordu. Mesele az çok tenevvür etmişti. Atatürk bu kelimeyi Türkçe 'deki mana ve fonetik bakımından benzerleriyle mukayeseye başladılar. Bu kelimeler Bel, Belge, Belli, Belletmek kelimeleri idi. Nihayet mana ve fonetik bakımından "**Bulletin**" sözüne pek yakın olan "**Belleten**" kelimesi bulundu. Atatürk bu kelimenin "Bulletin" mukabili kullanılabileceğini söylediler ve burada faksimilesini gördüğünüz bu iki kelimeyi bir kâğıda yazarak bize verdiler. İşte Türk Tarih Kurumunun neşir vasıtası olan mecmuanın tarihi adı Atatürk tarafından böyle konuldu" (Yalçın, 2003, s. 216-219).

1.2.7. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası (1939-Devam)

Mecmualar, kültürümüzün geliştirilip yeni nesillere aktarılmasında ve toplu bir kültür birliği etrafında yekvücut hâle getirilmesinde büyük bir öneme sahiptir. Bu genel fonksiyonun yanında, bu eserler farklı fikrî ve edebi anlayışların oluşumu ve gelişimi için bir zemin olma özelliğine de sahiptir. Bu doğrultuda, "İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası" 1939 yılının Ekim ayından itibaren üç ayda bir İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi tarafından yayımlanmaya başlanmıştır.

Mecmua üç kısımdan oluşmaktadır:

Birinci kısımda, fakültede okutulan ekonomi bilimi, finans bilimi, siyaset, işletme iktisadı, istatistik, iktisat ve siyasi tarih, iktisadi coğrafya gibi derslerin konuları ile ilgili ilmi çalışmalar yapılması planlanmıştır.

İkinci kısımda, Türkiye'nin iktisadi ve içtimai hayatına dair araştırmalar ve dönemin meseleleri hakkında çalışmalara yer verilmiştir.

Üçüncü kısımda, incelenmek üzere yazı işleri heyetine gönderilen kitapların yer aldığı bölümdür. Bu kısımda zaman zaman özel konulara yönelik kaynakça özetleri de yayımlanmıştır.

Mecmua prensip olarak fakülte üyelerinin çalışmalarına tahsis edilmiştir. Ancak, yerli ve yabancı diğer bilim insanlarının çalışmaları da dergide yer almıştır. Derginin ilk sayısında yayımlanış amacı şöyle izah edilmektedir:

“Fakülte mensuplarının her türlü ilmi araştırmalarının yayın vasıtası hizmetini görmek; bilhassa Türkiye'nin iktisadî ve içtimaî meselelerinin anlaşılmasını kolaylaştırarak ilmi tetkikler yapmak. Türkiye'deki iktisadî ve içtimaî meselelere ve bu meseleler etrafındaki ilmî hareketlere ait neşredeceği etütlerin ve yapacağı tahlil ve tenkitlerin büyük garp dillerinden birinde aynen veya kısmen birer tercümelerini de neşretmeyi faydalı görmektedir... Nihayet şunu da kaydedelim ki, mecmuamız, fakültemiz tedrisat programlarına uygun olarak kelimenin dar manasıyla sadece iktisadî olan meselelerle meşgul olmakla iktifa etmeyecektir. Sosyoloji, içtimaî ve iktisadi tarih, istatistik, maliye, işletme iktisadı, iktisadi coğrafya meseleleri de aynı şekilde bizim için ehemmiyetli birer tetkik mevzuu teşkil edeceklerdir.”

Araştırmacıları bütün ciltleri gözden geçirme zahmetinden kurtarmak amacıyla, 1969 yılında 1. ciltten 25. cilde kadar mecmuanın bir fihristi hazırlanmıştır. Bu fihrist, dönemin İktisat Fakültesi İstatistik ve Tatbiki İktisat Kürsüsü asistanlarından Özer Serper ve Alper Yücetürk'ün iki yıla yakın süren çalışmaları neticesinde beş bölüm halinde hazırlanmıştır. Mecmua yayımlandığı günden itibaren, özellikle İktisat Fakültesi öğrencilerinin yanı sıra diğer üniversitelerin akademisyenlerine ve öğrencilerine de kaynak teşkil ederek Türk ilim hayatında hak ettiği yeri almıştır (Yalçın, 2003, s. 210-212).

1.2.8. Tarih Vesikaları (1941-1961)

“Tarih Vesikaları” dergisi, Türkiye'nin tarihine dair pek çok meselenin aydınlatılması ve problemlerin ortaya konması amacıyla 1941 yılının haziran ayında Millî Eğitim Bakanlığı Türk Kültür Eserleri Bürosu tarafından yayımlanmaya başlanmıştır. (Yalçın, 2003, s. 212). Cumhuriyet idaresinin millî kültürü yerleştirmek, Güneş-dil teorisini desteklemek ve Türklük bilincini aşılama için daha ziyade resmî kurumlar ve üniversiteler aracılığıyla yürüttüğü tarih-edebiyat çalışmalarına ve dergi neşriyatına Maarif Vekâleti de belge neşretmek suretiyle katkı yapma kararı alması sonucu yayın hayatına başladı. İlk sayısı 1941 yılında dönemin Maarif Vekili Hasan Âli Yücel'in himayesinde çıktı. Derginin önsözünü kaleme alan Hasan Âli Yücel yayınlama gayesini, insanlığın en derin mâzisinden bugüne kadar geçirdiği hayatın mana ve tecrübelerini tanıyıp bilmek olduğunu bu anlayış ve görüşle Türk kültürünün yayılıp genişlemesine imkân hazırlamak, geçmişimizin bütün izlerini aydınlığa çıkarmak, tarihimizi başkalarının gözlüğüyle görmekten ve millî tarih zihniyetiyle kültür esaretinden kurtulmak şeklinde açıkladı. (Çelik, 2012, s. 86). Derginin ilk 12 sayısı iki ayda bir düzenli olarak çıkmıştır. 13. sayı, iki

aylık bir aradan sonra Ağustos 1944'te yayımlanmış, ardından 14. sayı gelmiştir. Ancak, daha sonra 1949 yılına kadar derginin yayımlanmasına ara verilmiştir. Mayıs 1949'da 15. sayı yayımlandıktan sonra dergi tekrar ara vermiştir. 1952 yılında Türk Kültür Eserleri Bürosu, derginin yayımlanmasına “Yeni Seri” adıyla yeniden başlamaya karar vermiştir. Ancak, 16. sayı 1955'te yayımlanabilmiş, 17. ve 18. sayılar ise sırasıyla Ocak 1958 ve Mart 1961'de yayımlanmıştır. Derginin içeriğini, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait vesikalar, mühim yazma eserler, arşiv repertuvarları, yazma katalogları, kaynakçalar, nadir basma eserlerin reproduksiyonları ve tercümeleleri oluşturmaktadır. Vesikaların yayın tarzı genellikle Türkçe vesika ve eserlerin Latin harfleriyle yayımlanması şeklindedir. Yabancı dillerdeki vesikaların ise asılları ve gerektiğinde tercümeleleri verilmiştir. Ayrıca dergide çeşitli gravürler, resimler ve haritalar da bulunmaktadır.

Derginin yazı işleri sorumluları Hikmet İlaydın ve Adnan Sadık Erzi'dir. Yazar kadrosunda ise Türkiye'nin önemli bilim ve fikir adamları yer almıştır. Bunlar arasında Ömer Lütfü Barkan, Bekir Sıtkı Baykal, Halil İncelik, Enver Ziya Karal, Neşet Çağatay, Faik Reşit Unat, Afet İnan, Uluğ İğdemir gibi isimler bulunmaktadır. Dergide Cumhuriyet tarihine dair önemli vesikalar yayımlanmıştır. Örneğin, Mustafa Kemal Atatürk'ün askerlikten istifa ettiğini bildiren tamim, Lozan Antlaşması'na dair orijinal metinler, Mustafa Kemal Paşa'ya gazilik unvanı ve müşirlik rütbesi verilmesi hakkındaki kanun teklifleri gibi belgeler dergide yer almıştır. Dergide Osmanlı tarihine dair makaleler daha yoğun bir şekilde yer almıştır. Bu makaleler, tarih araştırmacılarına ve konu ile ilgilenenlere önemli bilgiler sunmaktadır. “Tarih Vesikaları” dergisi, tarih araştırmalarında kaynak niteliği taşıyan vesikaları yayımlayarak Türkiye'nin tarihine ışık tutan önemli bir yayındır. Akademik camiada ve tarih meraklıları arasında değerli bir referans olarak kabul edilmektedir. (Yalçın, 2003, s. 212-215).

1.2.9. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi (1942-Devam)

Şevket Aziz Kansu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi (DTCF Dergisi)'nin kurucuları arasında yer alıyordu. Yazı işleri ve yönetim kurulu üyesiydi. O tarihte derginin diğer yayın kurulu üyeleri Cemal Alagöz, Bekir Sıtkı Baykal, Niyazi Berkse, Pertev Naili Boratav, Olivier Lacombe, Benno Landsberger ve Melahat Özgü'ydü. (Toprak, 2012, s. 220). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi tarafından çıkarılan, sosyal bilimler alanında etkili bir yayın organıdır. İlk sayısı 1942 yılında yayımlanmış, Fakülte bünyesinde çıkarılan dergi, uzun bir zaman dilimine yayılan yayın hayatı boyunca sosyal

bilimlerin çeşitli alanlarında önemli makaleler sunmuştur (Yalçın, 2003, s. 215). Derginin ilk sayısında Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'in kısa bir giriş yazısı yer alıyordu.

Ankara Üniversitesi

DİL VE TARİH - COĞRAFYA

Fakültesi Dergisi

Sayı: I - 1942, Sonteşrin - İlkânun

H. - A. YÜCEL	- Dergi için
Prof. Dr. Ş. A. KANSU	- Dergimiz
Prof. O. LACOMBE	- Ankara D. T. C. Fakültesinde felsefe öğretimi (<i>L'enseignement de la philosophie à la faculté de langues, d'Histoire et de Géographie d'Ankara</i>)
Prof. Dr. Ş. A. KANSU	- Anadolu'da Türk mütefekkirlerinin coğrafi yayılımı üzerine bir araştırma (<i>A research on the geographical distribution of turkish intellectuals in Anatolia</i>)
R. Ş. SİRER	- Klasik kültürü tanımının ve dillerini öğrenmenin faydaları
Prof. Dr. W. RUBEN	- Hint-Türk masal münasebetleri (<i>Einige indisch-türkische Märchenbeziehungen</i>)
Doç. S. K. YETKİN	- Manzara üzerine bir deneme (<i>über die Landschaft, ein Versuch</i>)
Prof. Dr. B. LANDSBERGER	- Ras Şamrada bulunan çivi yazısı vesikalarının kültür tarihi bakımından önemi
Prof. Dr. H. LOUIS	- Ankara D. T. C. Fakültesi Coğrafya Enstitüsünün öğretim gezintileri (<i>Die Unterrichtsreisen des geographischen Instituts der Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Ankara</i>)
Doç. P. N. BORATAV	- D. T. C. Fakültesinde Edebiyat ve Folklor Arşivi
YAYIMLAR üzerinde	- Prof. Rohde, Prof. İ. H. Baltacıoğlu, Doçent Niyazi Berkes, Doçent Cevdet Perin, Doçent Bekir Sıtkı Baykal.
HABERLER	
LEVHALAR	- I-II: Anadolu'da Türk mütefekkirlerinin yayılımı haritaları. III-IX: Manzara üzerine bir deneme yazısına ait resimler.

TÜRK TARİH KURUMU MATBAASI - ANKARA

Resim 1.3. Ankara Üniversitesi DTCTF Dergisi

Bilimin hareket ve hayat için olduğu bir savaş devrinde yaşıyoruz. Yalnız hatırdan çıkarmamalıdır ki hayat ve hareketin öz kaynağı insan dimağıdır. şu hâlde, fert ve millet olarak, kafası en çok işleyenler, en çok hareketli ve hayatta en çok haklı olanlardır. Yüksek bilim müesseselerini bu yolda çalışır halde görmek Cumhuriyet maarifinin değışmez ilkesidir. Kuruluşunun sekizinci senesine girerken Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültemizin kendi bilim çevremize ve dış bilim dünyasına, bildiklerini söylemek için yayıma başladığı dergiyi anlatmak istediğim ana fikrin canlı bir tanığı olarak takdirle karşılarım. 8 Eylül 1942 Maarif Vekili Hasan Ali Yücel.

Ayrıca şevket Aziz Kansu derginin çizgisini açıklayan bir önsöz yazmıştı (Toprak, Darwin'den Dersim'e Cumhuriyet ve Antropoloji, 2012, s. 223).

İlk altı cildi beş sayı üzerinden çıkan dergi, daha sonrakilerde yılda ortalama dört sayı üzerinden yayımlanmıştır. Bu düzenleme, derginin düzenli ve sürekli bir yayın akışına sahip olmasını sağlamıştır. DTCF Dergisinde Türk tarihinden dünya tarihine, edebiyattan sosyolojiye, arkeolojiden filolojiye ve coğrafyaya kadar geniş bir yelpazede makaleler yer almaktadır. Bu makaleler, sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerine hitap etmektedir. Makaleler çoğunlukla Türkçe olmakla birlikte, çeşitli yabancı dillerde yazılmış makaleler de bulunmaktadır. Bu, derginin uluslararası bir bilimsel çevrede de tanınmasını sağlamaktadır. Belirli yıllardaki sayılar, dünya çapında tanınan ve önemli hizmetle vermiş şahsiyetlere ithaf edilmiştir. Bu ithaflar, derginin saygınlığını ve bilim dünyasına katkısını artırmaktadır.

DTCF Dergisinin dizini yapılmış ve dizinde her cilt ayrı ayrı taranmıştır. Tüm yazarlar ve konu başlıkları tespit edilerek, yazar soyadına göre fişleme ve alfabetik sıraya konulma işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu dizin, araştırmacılar için büyük bir kolaylık sağlamaktadır. DTCF Dergisi, sosyal bilimlerin en ciddi dergilerinden biri olarak kabul edilmektedir. İçeriğindeki zenginlik ve çeşitlilik, derginin akademik dünyada saygın bir yer edinmesini sağlamıştır. Dergi, tarih, edebiyat, sosyoloji, arkeoloji, filoloji ve coğrafya gibi birçok disiplinde önemli makaleler sunarak, araştırmacılar için vazgeçilmez bir kaynak olmuştur. DTCF Dergisi, sosyal bilimler alanında geniş bir yelpazede sunduğu makaleler ve önemli şahsiyetlere ithaf edilen sayıları ile akademik dünyada önemli bir yere sahiptir. Yıllar içinde oluşturulan dizinler, araştırmacılar için derginin içeriğine kolay erişim sağlamış ve derginin bilim dünyasına katkısını artırmıştır (Yalçın, 2003, s. 215-216).

1.2.10. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (1943-Devam)

Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Türkiye'nin köklü akademik yayınlarından biridir ve siyaset bilimi, hukuk, iktisat, maliye, coğrafya, siyasi tarih, sosyoloji, uluslararası ilişkiler gibi alanlarda önemli akademik makaleler sunmaktadır. Dergi, ilk olarak “Siyasal Bilgiler Okulu Dergisi” adıyla 1943 yılında yayın hayatına başlamıştır. 1955 yılında adı “Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi” olarak değiştirilmiştir. 1950'lerin sonlarından 1960'ların başına kadar düzenli aralıklarla yayımlanamamıştır. Günümüzde yılda dört sayı olarak yayınlanmaktadır ve hakemli bir dergidir. Dergi, hukuk, iktisat, maliye, coğrafya, siyasi tarih, sosyoloji, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler ve metodoloji gibi geniş bir yelpazede konulara yer vermektedir. Ayrıca, kitap tahlilleri de dergide yer almaktadır. İlk yıllarda, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin açılış dersleri de dergide yayımlanmıştır. Derginin yazı kadrosunu, okulun öğretim kurulu üyeleri, eski öğretim üyeleri ve okul mezunları oluşturmuştur. Ayrıca, dergiye komisyon kararıyla dışarıdan yazılar da alınmaktadır. Türkiye'de siyasal bilimler ve sosyal bilimler alanında önemli bir akademik platform sunmaktadır. Makaleler, ilgili alanlarda çalışan akademisyenler, araştırmacılar ve öğrenciler için değerli bir kaynak niteliğindedir.

Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, uzun yıllardır akademik dünyaya önemli katkılarda bulunan, saygın ve köklü bir yayındır. Bilimsel ve metodolojik yaklaşımları ile sosyal bilimler alanında çalışmalar yapanlar için önemli bir referans noktası olmuştur. (Yalçın, 2003, s. 219-220)

1.2.11. Tarihten Sesler (1943-1945)

İkinci Dünya Harbi'nin en çalkantılı günlerinde, Türkiye'nin savaştan uzak kalma çabaları devam ederken, yeni harflerle çıkan ilk tarih mecmuası “Tarihten Sesler” yayın hayatına başladı. Bu mecmua, tarihî romancıların büyük isimlerinden biri olan İskender Fahreddin Sertelli tarafından kuruldu. Babıalı'nın çok yazarlı gerçek ilk tarih mecmuasının sahibi ve genel yayın müdürü, Prof. Dr. Yavuz Abadan oldu. Ancak, Eskişehir mebusu seçilmesi üzerine, imtiyaz sahipliği uhdesinde kalırken, yazı işleri müdürlüğüne genç ilim adamlarından Tarık Z. Tunaya getirilmiştir. Kısa bir süre sonra, Behçet Adil Bağdadlıoğlu mecmuanın sahibi olurken, ünlü mektep kitapları yazarı Emin Oktay ise yazı işleri müdürü oldu. Bu arada, 29 Mayıs 1943'te mecmuanın ancak ilk beş sayısını görebilen kurucusu İskender Fahreddin Sertelli vefat etti. “Tarihten Sesler” mecmuası, Ocak 1943 ile Mayıs 1945 arasında yirmi beş sayı çıkarıldı ve okuyucuların büyük ilgisini kazandı. Mecmuanın

masraflarından artan gelir, İskender Fahreddin Sertelli'nin ailesine ve çocuklarına tahsis edildi. "Tarihten Sesler" mecmuası, sadece tarihî konuları ele almakla kalmamış, aynı zamanda birçok tanınmış yazar ve bilim insanının eserlerine ev sahipliği yaparak, dönemin sosyal, siyasi, iktisadi, edebi ve fenni olaylarını yansıtan önemli bir belge olmuştur.

Mecmuada imzası görülen isimler arasında Yavuz Abadan, Tarık Z. Tunaya, Selâhaddin Demirkan, Vâ-Nû, Feridun Dirimtekin, Reşad Ekrem Koçu, Dr. Celal Tahsin Boran, M. Fahreddin Çelik (Kırzioğlu), İskender F. Sertelli, Osman Cemal Kaygılı, Münir Süleyman Çapanoğlu, Muzaffer Esen, Aziz Ogan, Mustafa Ragıp Esatlı, S. Şamlı, Kadircan Katlı, Rıza Çavdarlı, M. Nuri Gençosman, Necati Işılay, Enver Behnan Şapolyo, Necmeddin Sadak, M. Şakir Ülkütaşır, Mahmut Yesarî, Tahir Alangu, Steven Runciman, Selim Nüzhet Gerçek, Orhan Tuna, Hikmet Turhan Dağlıoğlu, Necdet Rüştü Efe, İbrahim Kutluk, Z. Fahri Fındıkoğlu, S. Nafiz Tansu, Mükrimin Halil Yinanç, A. Süheyl Ünver, Mesut Koman, Ziya Şakir, Sermet Muhtar Alus, Fevzi Kurtoğlu, Refik Balcı, Reşit Ülker, Hasan Adnan Giz, Salih Zeki Aktay, Zeki Velidi Togan, Zekâi Konrapa, Seferlili Mehmet Halife, Sabur Rasol, M. Öktem, Suat Yürük, Behçet Adil Bağdadlıoğlu, Malik Sayar, M.C. Şehabettin Tekindağ, Emin Oktay ve Tarık Sarım gibi isimler bulunuyordu.

Tarihten Sesler, 1950'den itibaren bol miktarda çıkan mecmuaların ilk örneğini ve ilham kaynağını teşkil etmiştir. Bu özelliğiyle dahi mecmuanın önemi ve hususiyeti ortaya çıkmaktadır. Mecmua, 1943-1945 yılları arasında yirmi beş sayı çıkarılmış ve okuyucuların büyük ilgisini kazanmıştır (Birinci, Bâbıalî'nin Tarih Mecmuaları(1943-1965), 1998, s. 30).

1.2.12. Tarih Dünyası (1950-1953)

Tarih Dünyası, 15 Nisan 1950 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. 15 günde bir çıkan Tarih Dünyası, sahibi olarak, Niyazi Ahmet Banoğlu ve İ. Atis (İsmail hakkı Konyalı) tarafından çıkarılmaya başlanmıştır. Yazı işleri sorumluluğunu, Niyazi Ahmet Banoğlu yapmaktadır. Beşinci sayı itibariyle İ. Atis ismi derginin sahibi olarak yer almamaktadır. 24 sayı itibariyle derginin sahibi, Ahmet Niyazi Banoğlu'nun yanı sıra Ali Vecihi Bingöl'de eklenmiştir. 31 sayı itibariyle yazı işleri sorumluluğunu, Ahmet Niyazi Banoğlu bırakmış ve Rasuhi Baykara devralmıştır. İmzasız çıkan başlangıç yazısı Ne Yapmak İstiyoruz' da derginin yanın amacını, Tarih Dünyası, bir gaye ile çıkıyor. Bu tek gaye, bugüne kadar gizli kalmış birçok tarihi hakikatleri, birçok kıymetleri Türk efkarına arz etmektir. Şunu açıkça itiraf etmek lazımdır ki tarih bahsinde yazılan birçok yazılar, şimdiye kadar yüzlerce defa tekrar edilen şeylerdir. Halbuki tarihimiz gizli kalmış

harikulade vakalarla doludur. Bugün birçok tarih kitabının bu bakımdan kıymeti kalmamış, verilen malumatın yanlış ve noksan olduğu yeni vesikalarla ispat edilmiştir. Tarih Dünyası'nı takip edecek olan okuyucularımız, her sayımızda birçok yeni ve harikulade vesikalara, enteresan vaka ve maceralara rastlayacaktır, bu suretle tarihi daha çok sevecek ve daha çok anlayacaklardır. (Banoğlu, 1950, s. 1).

1950 senesi, tarih dergiciliğinde adeta altın çağı oldu. Bu dönemde, dört önemli ve değerli tarih mecmuası birbirini takiben yayın hayatına başladı. Bu mecmualardan ilki, tarih ve coğrafya dergiciliğinin birkaç büyük isminden biri olan Niyazi Ahmet Banoğlu (1913-1992) tarafından çıkarılan “Tarih Dünyası” isimli mecmuadır. Tarih Dünyası, dönemin sosyal, siyasi, kültürel ve bilimsel olaylarını ele alan ve okuyuculara geniş bir perspektif sunan bir yayın olarak dikkat çekmiştir. Niyazi Ahmet Banoğlu’nun liderliğinde, bu mecmua tarihî olayları ve konuları geniş kitlelere ulaştırma konusunda önemli bir rol oynamış ve tarih bilincinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu dönemde, tarihî mecmuaların artması, toplumun tarih bilincini ve merakını artırarak, daha geniş bir kesimin tarihî konulara ilgi duymasını sağlamıştır. 1950 yılı, tarih dergiciliğinin altın çağı olarak anılmakta ve Tarih Dünyası gibi mecmualar, bu dönemin en önemli yayınlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu mecmualar, tarihî bilgi ve birikimin geniş kitlelere ulaştırılmasında ve tarih bilincinin yaygınlaşmasında büyük bir rol oynamıştır (Birinci, Bâbıali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 30).

1.2.13. Tarih Hazinesi (1950-1953)

Tarih Hazinesi, 1950 senesinde yayına başlayan bir diğer mecmuadır. Bilhassa şehir tarihleriyle tanınan ve bu tür mecmualarda birçok yazı neşretmiş olan İbrahim Hakkı Konyalı (ilk soyadı Atis, 1896-20 Ağustos 1984) tarafından on beş günlük olarak yayımlanmaya başlanmıştır. Ancak, mecmua 10. sayıdan itibaren aylık hâle getirilmiş ve gayrimuntazam bir şekilde Nisan 1953'e kadar yayımlanmaya devam etmiştir. Mecmuanın sahibi ve yazı işlerini idare eden kişi başlangıçta İbrahim Hakkı Konyalı iken, 15. sayıdan (Nisan 1952) itibaren bu görev eşi Meliha Atis'e devredilmiştir. Konyalı ise başmuharir olarak kalmıştır.

Mecmuada görülen imzalar şu şekildedir: İ. H. Konyalı, Ercüment Ekrem Talu, T. Öz, M. Rasim Özgen, F. Kandemir, İ. Atis (İ.H. Konyalı), Derviş Karamanoğlu (İ.H. Konyalı), İsmail Baykal, Elif Naci, S. M. Alus, Yusuf Akyurt, T. Gökbilgin, Muhtar Paşaoğlu (S.M. Alus), A. H. Tanyeli, Ömer Ataoğlu, R. Çavdarlı, Ayhan Nalbandoğlu, Muzaffer Ramazanoğlu, Mehmet Kadiroğlu, Rasuhi Baykara, A. S. Ünver, Hüseyin Şems

Günesen, R. E. Koçu, Esat Serezli, Anber Reisoğlu, Mediha Atis, Cahide Tamer, Haşım Zeki Yazıcıoğlu, M. R. Yalkın, Fuad Ezgü, Hakkı Arayan (İ.H. Konyalı), Münir Süleyman Çapanoğlu, Vakanüvis (İ.H. Konyalı), Rıfat İzgi, Sait Toydemir, T. Leventoğlu, Lütfi Turanbek, Memduh Muin Tayanç, E. Â. Çavlı, S. Güngör, Herbert Melzig, Tevfik İnci, İsmail Hikmet Ertaylan, Rükneddin Akbulut, Steven Runciman, Ahmet Ateş, Faiz Demiroğlu, Fazıl Ayan oğlu, Fuad Köprülü, H. Nalbandoğlu, İrfan Mengü, Ferruh Arsunar, İzzet Fuad Paşa, Nureddin Can Gülekli, Halil Sedes, Samed Ağaoğlu, Herevî, M. Faruk Gürtunca, Galip Kemalî Söylemezoğlu, Ahmet Kemal Şemsioğlu ve Haydar Alkor, Kemal M. Altunkaya. Mecmuanın mayıs ayında yayımlanan “Mimar Koca Sinan'ın Eserleri” isimli eki tamamlanamamıştır (Birinci, Bâbıali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 31-32).

1.2.14. Tarih Orduya Sesleniyor (Nisan/Haziran 1950)

Türkiye’de 1950’lerde yayına başlayan tarih dergilerindeki artışı göz önüne aldığımızda tarih alanına ilginin çok olduğu bir dönem olduğu anlaşıyor. Yine bu dönemde yayına başlayan bir diğer tarih dergisi ise “Tarih Orduya Sesleniyor” mecmuası, dikkat çekici bir isimle okurlarına ulaşmıştır. “Her ayın ilk on beşinde çıkan tarih ve aktüalite mecmuası” alt başlığıyla yayın hayatına başlayan dergi hem tarihsel konulara hem de güncel olaylara geniş yer vererek, okuyucularına hem bilgilenme hem de bilinçlenme imkânı sunmuştur.

Mecmuanın sahibi ve yazı işlerini yürüten Cemal Kutay, derginin genel yönünü belirleyen önemli bir isim olmuştur. Turhan Gürkan gibi isimlerin de teknik sekreter olarak katkıda bulunduğu dergide, Oral Orhon'un çarpıcı çizimleri ise görsel bir şölen sunmuştur. İlk sayıları Nisan-Mayıs ve ikinci sayısı Mayıs-Haziran dönemlerinde yayımlanan dergi, daha sonra ismini “Tarih Sesleniyor” olarak kısaltarak yayın hayatına devam etmiş, aynı zamanda sayfa sayısı ve ebadı küçültülmüştür. Bu değişikliklerle birlikte, “Tarih Sesleniyor” haftalık olarak yayımlanan ilk tarih mecmuası olma özelliğine sahip olmuştur.

Görülen imzalar şu şekildedir: C. Kutay, M. Z. Pakalın, Cafer Tayyar Eğilmez, Osman Nuri, Pirisküs, A.R. Seyfî, Süleyman Trablus, M. R. Yalkın, Sedat Doğruer, Müşavir Paşa, Semih Mümtaz, İ. Ziya, Bersis, A.H. Öztalay, Babür, M. Hayri Egeli, E. Kuşçubaşı, Celal Davut Arıbal, H.O. Erkan, L. Von Sanders, G. Zacharia, Hammer. Mecmuada imzasız yazıların çokluğu da dikkati çekmektedir ve bu durum bir tarih mecmuası için oldukça garip karşılanmıştır. (Birinci, Bâbıali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 31-32).

1.1.15. Askerî Tarih Belgeleri Dergisi (1952- Devam)

Askerî Tarih Belgeleri Dergisi; 1952 yılı Eylül ayından itibaren yayın hayatına başlamıştır. 1'inci sayıdan 67'nci sayıya (dâhil) kadar “Harp Tarihi Vesikaları Dergisi”, 68'inci sayıdan 76'nci sayıya (dâhil) kadar “Harp Tarihi Belgeleri Dergisi”, 77'nci sayıdan (dâhil) günümüze kadar “Askerî Tarih Belgeleri Dergisi” adları ile yayımlanmıştır. Bu süre içinde 1970-1972 yılları arasında; 1977, 1979, 1986 ve 1988 yıllarında ise yayımlanmamıştır. Millî Savunma Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşiv ve Askerî Tarih Daire Başkanlığı Arşivindeki belgelerden derlenerek hazırlanan Askerî Tarih Belgeleri Dergisi, hâlen bu isim altında ocak ve temmuz aylarında olmak üzere yılda iki defa yayımlanmaktadır. (Arşiv ve Askerî Tarih Daire Başkanlığı, 2023)

“Harp Tarihi Vesikaları Dergisi” çıkan ilk sayısında Atatürk'ün şu veciz sözüne yer vermiştir. *Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.* Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi Başkanı Tümgeneral Bekir Sıdkı Okan derginin ilk sayısına üç maddelik bir önsöz kaleme almış üç maddeden oluşan önsözde derginin yayını hakkında bilgiler vermiştir. Bu maddeler şunlardır:

1. *Harp Tarihine ait incelemeleri ve etütleri kolaylaştırmak ve vesikaların asıllarını çoğaltmak sureti ile ziyanlarına meydan vermemek için Genelkurmay Başkanlığının 19/Haziran/1952 gün ve 136502 sayılı emirleriyle Harp Tarihi Dairesi arşivindeki bazı önemli vesikaların asıllarındaki yazı, şekil ve renkleri aynen muhafaza edilerek suretleri 'nin (Fac- similer) yayınlanması ve her üç ayda bir defa çıkarılmakta olan Ordu dergisine ek olarak basılması ve yayınlanması uygun görülmüştür.*

2. *Harp Tarihine ait yayınlanacak bu gibi önemli vesikalardan evvelâ istiklal harbinden başlanacak, ondan sonra geriye doğru eski seferler ele alınacak ve mümkün olduğu kadar tarihi olaylar bölümler halinde dergiye konulacaktır. Ancak vesikaların henüz ilmi bir tarzda tasnif edilmemiş olması dolayısıyla bir sıra dahilinde yayınlanması şimdilik mümkün olamayacaktır.*

3. *Yayınlanan vesikaları aydınlatıcı başka dokümanlara sahip bulunanların bu hususta Harp Tarihi Dairesine bilgi vermeleri ve yardımda bulunmaları sayesinde tarihi hakikatler meydana çıkarılacaktır.* (Okan, 1952).

Askeri Tarih Belgeleri Dergisi Ağustos 2022’de 151 sayısını “Büyük Taarruz Hazırlık-Harekât-Takip” alt başlığı ile yayınlanmıştır. Atatürk’ün sözü, *Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.* İlk sayısında olduğu gibi son sayısının da aynı şekilde kapak sayfasında yer almaktadır. Askerî Tarih Belgeleri Dergisi Dergi, Yılda iki kez yayımlanan yaygın süreli yayındır. Sahibi Millî Savunma Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşiv ve Askerî Tarih Daire Başkanlığı Adına Ömer Yıldırım, Sorumlu Müdür Hv. Öğr. Alb. Bülent Şekercan’dır. Ömer Yıldırım tarafından kaleme alınan sunum yazısından; Askerî Tarih Belgeleri Dergisi’nin 151’inci sayısında, 100’üncü yıl dönümü olması dolayısıyla Büyük Taarruz ‘un hazırlık dönemi, muharebe safhası ve takip harekâtını içeren 1 Ağustos 1922-19 Eylül 1922 tarihleri arasındaki belgeler yer almaktadır (Yıldırım, 2022) ilk çıkardığı sayısı 58 sayfa olarak yayınlanan dergi günümüze gelindiğinde 288 sayfa sayısına yükselmiştir. Askeri disiplin içerisinde yayın yapan dergi akademisyen ve araştırmacılar için çok kıymetli kaynak niteliği taşımaktadır.

1.2.16. Dün ve Bugün (1955-1956)

“Dün ve Bugün”, “Tarih Sesleniyor” mecmuasından sonra haftalık olarak yayımlanan ikinci tarih mecmuası olmuştur. Bu mecmuanın alt başlığı “Haftalık yakın tarih mecmuası” şeklindedir ve bu özelliğiyle dikkat çeker. Eşref Ekicil ve Feridun Kandemir mecmuanın imtiyaz sahipleridir. Mecmuanın yazı işleri müdürü, yakın tarihimize dair birçok kitabın yazarı olan Feridun Kandemir'dir (1895-1977). Recep Ekicigil Teknik sekreterliğini üstlenmiştir. İlk önemli yakın tarih mecmuası olarak kabul edilen “Dün ve Bugün” tarih mecmuaları arasında fazla zikredilmemesine rağmen, değerli hatırat konularını içerir. Mecmuanın basımını üstlenen Ekicigil Yayınları, zaten yakın tarihimize dair bastığı kitaplarla da tanınmaktadır.

Mecmuada görülen imzalar ise şunlardır: Lütfi Arif (Kanber), Refik Koraltan, F. Kandemir, Şükrü Kaya, Dr. F. Can, Tarık Mümtaz Göztepe, Zeynel Besim Sun, Cafer Tayyar Eğilmez, C. Kutay, Sami Ertürk, H.S. Tanrıöver, Hüsnü Himmetoğlu, Hüseyin Cahit Yalçın, Kâzım Nami Duru, M. S. Çapanoğlu, Ruşen Eşref Ünaydın, Cüneyt Eken, Ahmet Rasim, Şemsettin Günaltay, Rauf Orbay, Seyfi Düzgören, Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu, Nihat Reşat Belger, Cezmi Türk, Cavit Bey, Emin Erkul, Hüsnü Oğuz Erkmen, Tütünübaşı Şükrü, Ali Fuat Başgil, Fethi Çelikbaş, Kerim Milar, Muhittin Akdik, Suphi Batur, Osman Alişiroğlu, Ahmet Hamdi Başar, Selâhattin Âdil, İrfan Hilâl, Sait

Halim Paşa, Nizamettin N. Tepedelenlioğlu, Nuri Demirağ, Yakup K. Karaosmanoğlu, Celal Dora, Mükerrerem Sarol, Cüneyt Eken, R. Haşım Tarı, Doğan Nadi, Şahap Gürler, H. D. Erkan, Namık Zeki Aral, Ali Yeniaras, Adnan Menderes, Peyami Safa, Esat Hoca (mebus, M. E. İleri), İsmet İnönü, Sadi Irmak, Hilmi Uran, Rıza Tevfik, Burhan Felek, Enver Karan, Tahsin Uzer, Ahmet Besim Atalay, Nebizâde Hamdi (Ülkümen), Sinan Tekelioğlu, Fuad Köprülü, Abdurrahman Şeref, Süreyya İlmen, Seyyidin Ahmet, Kardaşko Habusan, M. Ali Konyar, Ali Haydar Mithat, Ali Rıza Paksos, G. K. Söylemezoğlu.

Mecmuanın son sekiz sayısında imzasız yazılar hâkim olmuş, ebadı küçülmüş ve önceki 40 sayısına nazaran kıymeti çok azalmıştır. (Birinci, Bâbıalî'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 35)

1.2.17. Yakın Tarihimiz Dergisi

Yakın Tarihimiz dergisi, Türk dergiciliğinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir ve Türkiye Cumhuriyeti tarih alanında çalışanlar için önemli bir kaynaktır. İmtiyazını Nihal Karaveli'nin üstlendiği dergi, 1962 yılının mart ayında yayımlanmaya başlamış ve toplam 52 sayı çıkarılmıştır. Dergi hem yayın süreci hem de içeriği bakımından dergicilik tarihimizde ayrı bir öneme sahiptir.

Bir yılda iki cilt olacak şekilde hazırlanmış ve bir yılın sonunda “anahtar fasikül” yayımlanarak alfabetik indeks ile sistematik maddeler, olaylar ve fotoğraflara kolayca ulaşım sağlanmıştır. 1. Cilt: 1. sayı ile başlamaktadır. 2. Cilt: 14. sayı ile başlamaktadır. 3. Cilt: 27. sayı ile başlamaktadır. 4. Cilt: 40. sayı ile başlamaktadır. Toplam Ciltler: 52 sayıdan oluşan dört ciltlik bir koleksiyon oluşturulmuştur. Yakın tarihimizin en önemli olaylarını kapsayan dergi, II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet devrini incelemiştir. Türk diplomasi ve askerlik hayatında önemli roller oynayan şahsiyetlerin hayatları da aydınlatılmıştır. Hatıralara ve tarihî günlere öncelik verilmiştir. Bu konularda genellikle akademik çevrelerin yazıları yayımlanmıştır. Derginin yayımlanış amacı, yakın tarihi unutmamak, ondan ders almak ve tecrübelerden faydalanmak olarak belirtilmiştir. Millî mücadelenin ve bağımsızlık mücadelesinin önemine vurgu yapılmıştır. Derginin ilk sayısında, tarihî olayların tecrübelerinden faydalanarak ilerlemenin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Tarihî olaylarda rol oynamış kişilerin hatıralarının kaybolmasını önlemek amacıyla bu boşluğu doldurmayı hedeflemiştir. Yakın tarihimizin önemli olaylarını ve şahsiyetlerini inceleyen dergi, tarihî araştırmalar için önemli bir kaynak oluşturmuştur. Dergi, tarihî olayları anlatarak ve tecrübeleri paylaşarak bugünün ve yarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmayı amaçlamıştır. Derginin alfabetik indeks ve sistematik

maddelerle desteklenmesi, ansiklopedik bir kullanım sağlamıştır. Tarih araştırmacıları için bir kılavuz ve rehber olma özelliği taşımıştır. Yakın Tarihimiz dergisi, Türk dergiciliğinde önemli bir yere sahip olup, özellikle yakın tarihimizin önemli olaylarını ve şahsiyetlerini detaylı bir şekilde ele alarak, bu konularda akademik çevrelerin ve genel okur kitlesinin ilgisini çekmiştir. Dergi, tarihî olaylardan ders çıkarmak ve tecrübelerden faydalanmak amacıyla yayımlanmış, bu bağlamda Türk tarihine önemli katkılar sağlamıştır. (Yalçın, 2003, s. 220-221).

“Dün ve Bugün” mecmuasından altı sene sonra yine Feridun Kandemir tarafından çıkarılan “Yakın Tarihimiz” mecmuası, bu defa çıkış sebebini ismiyle de ifade ediyordu. “Tarih Sesleniyor” ve “Dün ve Bugün” mecmualarından sonra üçüncü haftalık tarih mecmuası olan “Yakın Tarihimiz” ilk ikisinden daha uzun ömürlü oldu ve tam elli iki sayı muntazam yayımlandı. Üstelik çok az görülen bir özellik olarak, mecmuanın muhtevasına dair çok kullanışlı bir şahıs ve yazı başlıklarını içeren fihrist formasını ilâveten verdi. Bu mecmua, yakın tarih araştırmaları için vazgeçilmez bir bilgi kaynağıdır. Ancak, gereği gibi değerlendirildiğini söylemek mümkün değildir. Özellikle hatırat dizilerini ve yazıların ihtiva etmesi bakımından rakipsiz bir mecmuadır.

Hatırat Dizileri:

1. Fahrettin (Türkkan) Paşa, “Medine Müdafaası” (daha sonra kitap olarak yayımlanmıştır: Feridun Kandemir, Peygamberimizin Gölgesinde Son Türkler, İstanbul, 1974, 584 s.)

2. Emrullah Nutku, “İstiklâl Savaşında Denizciler” (yazarın denizcilik hatıralarını içeren kitapları vardır)

3. “Org Vedat Garan’ın hatıraları”

4. Fahri Engin, “Şanlı Hamidiye’nin meşhur akınları”

5. “Fuat Balkan’ın hatıraları”

6. “Keçecizade İzzet Fuat Paşa’nın hatıraları”

7. Ali Fahri, “Şeref Kurbanları”

8. “Kazım Özalp’ın hatıraları” (T.T. Kurumu tarafından basılmıştır)

9. “Rauf Orbay’ın hatıraları” (Hatıraları ve Söyledikleri ile Rauf Orbay, İstanbul, 1965, 208 s.)

10. “Maliye Nâzırı Cavid Beyin hatıraları”

11. “Cavid Beyin Zindandan eşine yazdığı mektuplar”

12. “Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri”

Mecmuada Hatıratlarını Neşreden ve Yazı Yazan Diğer İsimler:

A.C. Yöntem, H.C. Yalçın, C.C. Conk, Tunalı Hilmi, F. Kandemir, İ. Baykal, E.E. Talu, M. Giray, F. Engin, Sırrı Alıçlı, H.S. Tanrıöver, M.E. Bozkurt, H.S. Haydaranlı, C. Bardakçı, F. Altay, A.F. Cebesoy, M. Birgen, Celaleddin Germiyanoglu, Zeki Paşa, Musa Kâzım, F. Can, D. Arıkoğlu, Z.A. Sirel, Süreyya Paşa, Tevfik Noyan, H. Nalbantoğlu, Abdurrahman Adil (Eren), O. Kocaoğlu, H. Himmetoğlu, Z.B. Sun, F. Kesim, İsmet Karadoğan, A.Ş. Esmer, A. B. Atalay, L. Simavi, Yahya Galip, Ahmet Şerif, C. Tayyar Paşa, S.S. Karaman, Şeref Çavuşoğlu, Ferruh Niyazi Ayoğlu, Bedri Başakıncı, Ş. Mağmunî, A. Ağaoğlu, C. Topuzlu, M. Şükrü, Galip Paşa, Mevlüt Baysal, S. Âdil Paşa, H. Hüsnü Erkilet, E.R. Balkan, C. Dursunoğlu, M.B. Pars, Fazlı Necip, G.K. Söylemezoğlu, Kemalettin Sami Paşa, E.H. Tepayran, K. Karabekir, Y. Akçura, Ali Kemal, R. Karadağ, A. Galanti, N.S. Örik, C.R. Atilhan, H.E. Adıvar, Galip Paşa, Sait Paşa, M.Ş. Yazman, Seyfî Nutku, H.Z. Uşaklıgil, Arif Cemil (Denker), H. Akmansü, H. Gerede, A. Seni (Yurtman), M. Rauf, Abdullah Cevdet. Mecmuada yer alan bu zengin içerik, özellikle hatıratlar ve yazılar bakımından, “Yakın Tarihimiz” mecmuasını rakipsiz bir kaynak haline getirmiştir. (Birinci, Bâbıalî'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 36)

1.2.18. Tarih Konuşuyor (1964-1969)

Aylık olarak çıkarılan bu mecmuanın Cemal Kutay “sahibi ve muharriri” olarak, yazı işleri müdürü olarak ise Mustafa Ünan ilan edilmişti. Ancak 13. (Şubat 1965) sayıda “kurucusu ve muharriri” Cemal Kutay, “sahibi ve yazı işleri müdürü” Mustafa Ünan olarak belirtilmiştir. 14. (Mart 1965) sayıda ise Kutay sadece “kurucusu” olarak ilan edilmiştir. 30. (Temmuz 1966) sayıda Cemal Kutay’ın ismi sadece yazar olarak görünmeye başlamıştır. Cemal Kutay’ın bu mecmuayı kendi derleme, daha doğrusu aktarma ve birleştirmelerini basmak amacıyla çıkardığı anlaşılıyor. Bu sebeple, ilk on üç sayı, daha önce çıkardığı ve sonra çıkaracağı diğer tarih mecmuaları gibi, tarihçilik bakımından hiçbir kıymet taşımamaktadır. Bu, Cemal Kutay imzalı diğer kitaplar için de geçerlidir. Ancak 14. sayıdan itibaren mecmua başkalarının yazılarına da açılınca, bir kıymet ve anlam kazanmaya başlamıştır. (Birinci, Bâbıalî'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 37)

1.2.19. Amme İdaresi Dergisi (1965-Devam)

Amme İdaresi Dergisi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü tarafından yayımlanan ilk süreli yayın olma özelliğine sahip olup, Türkiye’de yönetim alanında en uzun ve kesintisiz yayımlanan süreli yayındır. Dergi, başlangıçta Amme İdaresi Bülteni

adıyla 1965 yılı ağustos ayında iki ayda bir yayımlanmaya başlamış, 1968 yılında Amme İdaresi Dergisi olarak isim değiştirmiştir. 1968 yılından itibaren düzenli ve kesintisiz olarak Mart, Haziran, Eylül ve aralık aylarında olmak üzere yılda dört sayı yayımlanmaktadır. Derginin her sayısında ortalama yedi makale ve her sayının sonunda bir dizin bulunur. Amme İdaresi Dergisi, yönetim ve kamu yönetimi başta olmak üzere ilgili disiplinlere ve akademik çalışmalara açıktır. Yönetim ve kamu yönetimi, Anayasa Mahkemesi karar özetleri, Danıştay kararlarından seçmeler, yeni yayımlanan yasalar, tüzükler ve yönetmelikler gibi çalışmaları içermektedir. Dergi, konularına göre gruplandırılmış bu yasal belgeleri düzenli olarak yayımlayarak önemli bir başvuru kaynağı hüviyetine kavuşmuştur.

Amme İdaresi Dergisi, Türkiye'de kamu yönetimi alanında önemli bir başvuru kaynağı olarak kabul edilmiştir ve ulusal hakemli bir dergi niteliği taşımaktadır. Ayrıca, Uluslararası Sosyal Bilimler İndeksi (SSCI) tarafından izlemeye alınmış olup, uluslararası tanınırlığa sahiptir. Derginin bir de danışma kurulu bulunmaktadır. 1965 yılında Amme İdaresi Bülteni olarak yayımlanmaya başlanan dergi, kısa sürede kamu yönetimi alanında önemli bir kaynak haline gelmiştir. 1968 yılında isim değişikliğiyle Amme İdaresi Dergisi adını almıştır. 1968 yılından itibaren düzenli olarak Mart, Haziran, Eylül ve aralık aylarında yayımlanmaktadır. Bugün itibarıyla 36. cilde ulaşmış olan dergi, kamu yönetimi ve ilgili disiplinler için kesintisiz bir bilgi kaynağı olmuştur. (Yalçın, 2003, s. 232).

1.2.20. Belgelerle Türk Tarihi Dergisi (1967-Devam)

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Ertuğrul Zekâi Ökte tarafından kurulan ve üç farklı dönemde yayın hayatına devam eden önemli bir tarih dergisidir. Birinci Yayın Dönemi (1967-1975) Dergi, ilk sayısını Ekim 1967'de okuyucularıyla buluşturmuştur. Mali sıkıntılar nedeniyle 1975 yılında geçici olarak yayınıni durdurmuştur. Bu dönemde toplam 84 sayı yayımlanmıştır.

İlk yayın hayatına başlarken, dergi okuyucularına amaçlarını ve yayın politikasını net bir şekilde açıklamıştır. “Gerçek tarihi olaylarımızın, bunların sosyal, siyasî, ekonomik sebeplerinin tetkik edilebilmesi ve tartışma zemininin hazırlanmasına yardımcı olmak. Tarihimizi hikâye ve anılar şeklinde sunmaktan kaçınarak gerçek belgeler ve anlaşılır çeviriler vermek. Doğrudan doğruya milli varlığımızla ilgili meselelerden saydığı milli tarih kültürümüz konusunda çalışmalarında bütün aydınlara hizmet etmek. Dağınık bir aydın kütlesini tarihin gerçeklerinde birliğe davet etmek ve bu birliğin hizmetinde olmak”.

Tarihi Araştırmalar ve Dokümantasyon Merkezleri Kurma ve Geliştirme Vakfı'nın 1985'te kurulmasıyla birlikte derginin ikinci dönemi başlamıştır, 1992 yılında sona ermiştir. Bu dönemde toplam 83 sayı yayımlanmıştır. İlk dönemdeki amaç ve politikalar bu dönemde de devam ettirilmiştir.

Üçüncü Yayın Dönemi (1997-günümüz) Dergi, üçüncü yayın dönemine 1997 yılında başlamış olup halen yayın hayatına devam etmektedir. Geçmiş iki dönemde izlenen amaç ve politikalara sadık kalınarak yayın yapılmaktadır. Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Türk tarihini belge ve dokümanlarla zenginleştirerek okuyuculara sunmayı amaçlayan, Türkiye'nin önemli tarih dergilerinden biridir. Üç farklı yayın dönemi boyunca, dergi hem akademik hem de popüler tarih meraklılarına hitap etmiş ve tarih bilincini artırmada önemli bir rol oynamıştır. (Yalçın, 2003, s. 229-230)

1.2.21. Askeri Tarih Bülteni (1976-Devam)

Askerî Tarih Bülteni, 1976 yılından itibaren Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı tarafından yayımlanmaya başlamıştır. Mart 1976'da ilk sayısı çıkarılan bülten, günümüzde de yayın hayatına devam etmektedir ve 52. sayısına ulaşmıştır. Tarihi ve askeri konularla ilgili bilimsel nitelikli makalelere yer verilmektedir. Askerî Tarih Bülteni, tarihî ve askeri konuları akademik bir bakış açısıyla incelemekte ve bu alanda önemli makaleler yayımlamaktadır. Dizini Hazırlayan: Hamit Pehlivanlı “Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Süreli Yayınları Makaleler Dizini” I. Cilt: Mart 1976- Ağustos 1991 arası makaleler, II. Cilt: Ağustos 1991- Ağustos 1999 arası makaleler. Türkiye Cumhuriyeti tarihi için önemli ve ihmal edilmemesi gereken bir dergi olarak kabul edilmektedir. Askerî tarih ve stratejik konularda araştırma yapanlar için vazgeçilmez bir kaynak sağlamaktadır. Askerî Tarih Bülteni, tarihî olayları ve askeri stratejileri detaylı bir şekilde inceleyerek, bu alanda bilgi birikimi sağlamaktadır. Akademik çevrelerde ve askeri araştırmalarla ilgilenenler için önemli bir başvuru kaynağıdır.

Askerî Tarih Bülteni, Türkiye'nin askeri ve stratejik geçmişini anlamak ve bu konularda akademik çalışmalar yapmak isteyenler için temel bir kaynak olma özelliğı taşımaktadır. Hamit Pehlivanlı tarafından hazırlanan makaleler dizini, araştırmacılara büyük kolaylık sağlamış ve derginin değerini daha da artırmıştır. (Yalçın, 2003, s. 222)

1.2.22. Milli Kültür Dergisi (1977-Devam)

Millî Kültür Dergisi, 1977 yılının ocak ayında Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanmaya başlanan ve Türkiye'nin kültürel birikimini yansıtan önemli bir dergidir. İlk

sayısından itibaren büyük bir ilgiyle takip edilmiştir. Kasım 1977'de 11. sayısı yayımlandıktan sonra, 1978 yılında yayını durdurulmuştur. Derginin yerine “Ulusal Kültür” adıyla ayrı şekil ve muhtevada yeni bir dergi altı sayı olarak çıkarılmıştır. Aralık 1979'da “Millî Kültür Dergisi” adıyla yeniden yayımlanmaya başlanmıştır. Şubat 1982'ye kadar 34 sayı yayımlanmıştır. Ocak 1990'dan itibaren aylık olarak yayımına devam etmiştir. İlk üç cildi aylık olarak yayımlanmıştır; 34. sayıdan 43. sayıya kadar iki aylık, 43. sayıdan 68. sayıya kadar ise üç aylık olarak yayımlanmıştır.

Dergide yayımlanan yazılar, geniş bir yelpazede konuları kapsamaktadır. Başlıca konular şunlardır: Atatürk, Millî kültür, Türk milliyetçiliği, Türk tarihi, Türk edebiyatı, Yabancı edebiyatlar, İslamiyet, Türk sanatları, Türk tiyatrosu, Türk musikisi, Din, Sosyoloji, Eğitim, Gençlik. “Millî Kültür Dergisi”, Türk kültürünü ve tarihini tanıtmak, korumak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla önemli bir platform olmuştur. Türkiye'nin kültürel zenginliklerini ve birikimlerini yansıtarak, akademik çevreler, araştırmacılar ve genel okuyucu kitlesi için değerli bir kaynak oluşturmuştur. Türkiye'nin kültürel ve tarihsel mirasını koruma ve yayma amacıyla yayımlanmış, çeşitli konuları ele alarak zengin bir içerik sunmuştur. Bu dergi, Türkiye'nin kültürel ve entelektüel hayatında önemli bir yere sahip olmuştur. Derginin amacı ilk sayısında şöyle izah edilmiştir:

Bakanlığımız Türk kültürü üzerindeki görüşlerini ve anlayışını ortaya koymak; milletimizi aydınlatmak ve birleştirmek, kültürümüzün tabii seyiri içerisinde gelişmesine yardımcı olmak üzere, diğer serileri yanında, bazı dergiler ve gazeteler de çıkarmayı düşünmüştür. Bunların başında, ayda bir çıkarmayı kararlaştırdığımız Milli Kültür Dergisi gelmektedir. Böylece, bizi millet yapan maddi ve manevi değerlerimize bağlı ve saygılı bir dergi çıkararak hem yetişme çağındaki gençlerimizin hem de aydınlarımızın gönlünde sıcak bir yer bulmaya çalışacağız Millî Kültür Dergisi, Türk kültürünün korunması ve geliştirilmesi adına atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Derginin başarısı hem bakanlığın çabalarına hem de toplumun bu projeye olan duyarlılığına bağlıdır. Bu nedenle, derginin sürekli olarak geliştirilmesi ve güncellenmesi büyük önem taşımaktadır (Yalçın, 2003, s. 208-209).

1.2.23. İnternational Journal Of Turkish Studies (1980-Devam)

International Journal of Turkish Studies (IJTS), Wisconsin Üniversitesi tarafından Kemal Karpat'ın editörlüğünde 1980 yılında çıkarılmaya başlanmış ve 2002 yılına kadar sekiz sayı yayımlanmıştır. Dergi, Türkiye'nin Cumhuriyet ve Osmanlı dönemi tarihine odaklanmış, özellikle 19. ve 20. yüzyılda Kafkaslar, Asya, Balkanlar ve Orta Doğu'daki

gelişmeleri incelemiştir. 1980 yılında Kemal Karpat editörlüğünde başlamıştır. 1980-1994 yılları arasında sürekli olarak yayımlanmıştır. 2001 yılında yılda bir sayı olarak yayımlanmaya devam etmiştir. Her sayıda belirli bir tema işlenmiştir. Örneğin, 4. cildin 2. sayısında Bulgaristan'da yaşayan Türklere, 6. ciltte Türkiye'nin dış politikasına, 8. ciltte Osmanlı İmparatorluğu'ndaki başkaldırlara, 9. ciltte Osmanlı Devleti'nin çevre ülkelerle olan ilişkilerine, 10. ciltte ise Osmanlı'nın Bosna Eyaleti'ne ağırlık verilmiştir. Selçuklu dönemi, Osmanlı İmparatorluğu ve modern Türk devleti incelenmiştir. Sosyal, politik ve ekonomik konular ele alınmıştır.

Kemal Karpat'ın Vizyonu ve Derginin amacı, Türk araştırmalarının dünya tarihindeki önemini vurgulamaktır. Karpat, bilim adamlarının Türk araştırmalarının dünya, Orta Doğu ve Avrupa tarihlerini anlamada hayati öneme sahip olduğunu yeterince farkında olmadıklarını belirtmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında kullanılan politik terimleri ön plana çıkararak, Türkçülük teriminden kaynaklanan zorlukları aşmayı hedeflemiştir. Uluslararası disiplin içinde olayları geniş bir çerçevede değerlendirmiştir. Coğrafi, etnik, dini, kültürel ve dilsel olayları birbirine kenetlenmiş bir zincirin halkaları olarak ele almıştır. Türklerle değişik zaman ve coğrafyalarda etkileşim halinde olan sosyal cemiyetlere, sınıflara, halklara veya devletlere değinilmiştir. IJTS, Türk araştırmalarının dünya tarihine olan katkısını artırmayı amaçlamıştır. Türk tarihinin önemli evreleri ve bu evrelerin dünya tarihine etkileri üzerine derinlemesine analizler sunmuştur. Dergi, sadece Türk tarihçileri için değil, dünya tarihini daha iyi anlamak isteyen uluslararası araştırmacılar için de önemli bir kaynak olmuştur. International Journal of Turkish Studies, Kemal Karpat'ın vizyonu ve editörlüğünde, Türk araştırmalarının dünya tarihi bağlamında ele alınması ve bu konularda derinlemesine analizler sunarak, akademik dünyada önemli bir yer edinmiştir. Dergi, Türk ve dünya tarihinin çeşitli evrelerini ve bu evrelerin etkileşimlerini kapsamlı bir şekilde incelemiştir. (Yalçın, 2003, s. 223-225)

BÖLÜM II

2. RESİMLİ TARİH MECMUASI'NIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

RTM Türkiye'nin tarih dergiciliği alanında önemli bir yere sahip olan ve 1950'li yıllarda yayımlanan bir dergidir. Türk tarihini geniş kitlelere daha anlaşılır ve ilgi çekici bir şekilde sunmayı amaçlayan mecmua, Ocak 1950 tarihinde ayda bir yayımlanmak üzere yayın hayatına başlamıştır (Künye Bilgisi, Ocak/1950). Mecmuanın sahibi, hayat hikayesini Kebikeç dergisinde kaleme alan Ali Birinci'nin tabiri ile *on yedi yaşında Babıali'ye ilk adımını atan, birçok gazete ve mecmuada yazdıktan sonra kendi adına Aylık Ansiklopediyi (1955-1975) çıkarmak gibi kıymetli ve başarılı bir neşriyat tecrübesine sahip olan Server İskit'tir* (Birinci, Bâbıali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 32). Derginin, genel yayın yönetmenliğini yapan isim de Eroğul R. İskit'tir. (Künye Bilgisi, Ocak/1950) Yirmi üçüncü sayı itibariyle Eroğul R. İskit ismi kalkmış. (Künye Bilgisi, Kasım/1951) 78 sayıdan itibaren, müessese müdürü; Ziya Hünerman olmuştur. Fiyatı 150 kuruş olarak fiyatlandırılmıştır (Künye Bilgisi, 1956). Editör yazısı Resimli Tarih Mecmuası imzasıyla çıkmaktadır. Ocak 1950 'den Aralık 1956 yılına kadar 84 sayı yayınlanmıştır. İlk editör yazısına bakacak olursak: “Son günlerde bütün mecmualarımızın sayfalarını istila etmiş bulunan tercümanlık gayretleri artık okuyan kitleyi bir nevi yazılarda bıktırmış bulunuyor. Şimdi biraz da bizim kendimizi anlatan eserler, yazılar istiyor. Resimli Tarih Mecmuası bu isteği karşılayabilmesi en belli başlı temennimizdir. Mecmuamız anı bir karar ve faaliyet devrinin neticesi değildir. Evvela okuyucunun ne istediğini araştırdık. Ondan sonra bu isteği en güzel hangi şekilde karşılayabileceğimizi düşündük ve ondan sonra yayına başladık. Ortaya koyduğumuz eser karşınızdadır. Tenkit ve takdirler bir alaka neticesidir. Bu alakayı bekliyoruz”. (Okuyucularımızla Konuşma, Ocak/1950, s. 1). Resimli Tarih Mecmuası nelerden bahsedecektir? Dergi, Osmanlı İmparatorluğu, Dünya Tarihi, Toplumsal Tarih, Millî Mücadele dönemi, Türkiye Cumhuriyeti tarihi, ünlü tarihi figürler, savaşlar, sosyal ve kültürel yaşama dair konular başta olmak üzere geniş bir yelpazede konulara yer vermiştir. Derginin amacı, tarihsel bilgiyi geniş kitlelere ulaşılabilir ve anlaşılır kılmaktır. Resimli Tarih Mecmuası yazının icadından günümüze kadar geçen tarihi vakalardan en enteresanlarını alıp, bunları mümkün olduğu kadar sürükleyici ve tatlı bir üslupla işleyecek ve asırları bütün renkleriyle odanızın içinde aksettirmeye çalışmaktadır. Resimli Tarih Mecmuası ilk sayısı ile okuyucuların karşısına çıkarken bir ihtiyaca cevap verdiğine emin bulunuyor. Yolumuz, muvaffakiyet yolu olması okuyucularımızın elindedir” (Künye Bilgisi, Ocak/1950).

Birinci sayımıza başlarken..

Son günlerde bütün mecmualarımızın sayfalarını istila etmiş bulunan tercümeçilik gayreti artık okuyan kitleyi bu nevi yazılardan da bıktırmış bulunuyor. Şimdi biraz da bizi, kendi benliğimizi anlatan eserler ve yazılar isteniyor. «Resimli Tarih Mecmuası»nın bu isteği karşılayabilmesi en bellibaşlı temennimizdir. Mecmuamız âni bir karar ve faaliyet devresinin neticesi değildir. Evvelâ okuyucunun daha ziyade ne istediğini araştırdık. Ondan sonra bu isteği en güzel hangi şekilde karşılayabileceğimizi düşündük ve ondan sonra çalışmalarımıza başladık. Ortaya koyduğumuz eser karşınızdadır. Tenkid veya takdir, bir âlâkanın neticesidir. Bu âlâkanızı bekliyoruz.

Yurdun yegâne tarih mecmuası olan «Resimli Tarih Mecmuası» evvelâ okuyucuların mecmuası olacaktır. Onun için bütün istekleriniz teker teker incelenecek, hepsi imkân dahilinde olmak üzere yerlerine getirilecektir. Mecmuayı yapan okuyuculardır. Biz tevazu göstermeden, yapıdaki taşımızın ufaklığına inanıyoruz.

«Resimli Tarih Mecmuası» nelerden bahsedecektir? «Resimli Tarih Mecmuası» yazının icadından günümüze kadar geçen tarihî vakalardan en enteresanlarını alıp, bunları mümkün olduğu kadar sürükleyici ve tatlı bir üslûpla işliyecek ve asırları bütün renkleriyle odanızın içinde aksettirmeye çalışacaktır.

«Resimli Tarih Mecmuası» ilk sayısıyla okuyucularının karşısına çıkarken bir ihtiyaca cevap verdiğine emin bulunuyor. Yolumuzun, muvaffakiyet yolu olması okuyucularımızın elindedir.

Resimli Tarih Mecmuası

Resimli TARİH MECMUASI

Sayı : 1 ★ Ocak 1950 ★ Fiyatı 50 Kr.

Her ayın haftasında çıkar ★ Sahibi :
Serfer R. İskit ★ Umumi neşriyatı fiilen
idare eden: Eroğul R. İskit ★ İdare evi:
Cağaloğlu Himayei Etfal sokağı No. 4 ★
Posta kutusu No. 18, İstanbul ★ Fiyatı
50 kuruş, yıllık abonesi 5 liradır ★ Bu
nüsha Murat Kerman Dizimevinde basıldı.
Tan Matbaasında basıldı ★ Kapak kili-
sesi Türkiye kütüphanesinin, diğerleri
Kenan'ındır.

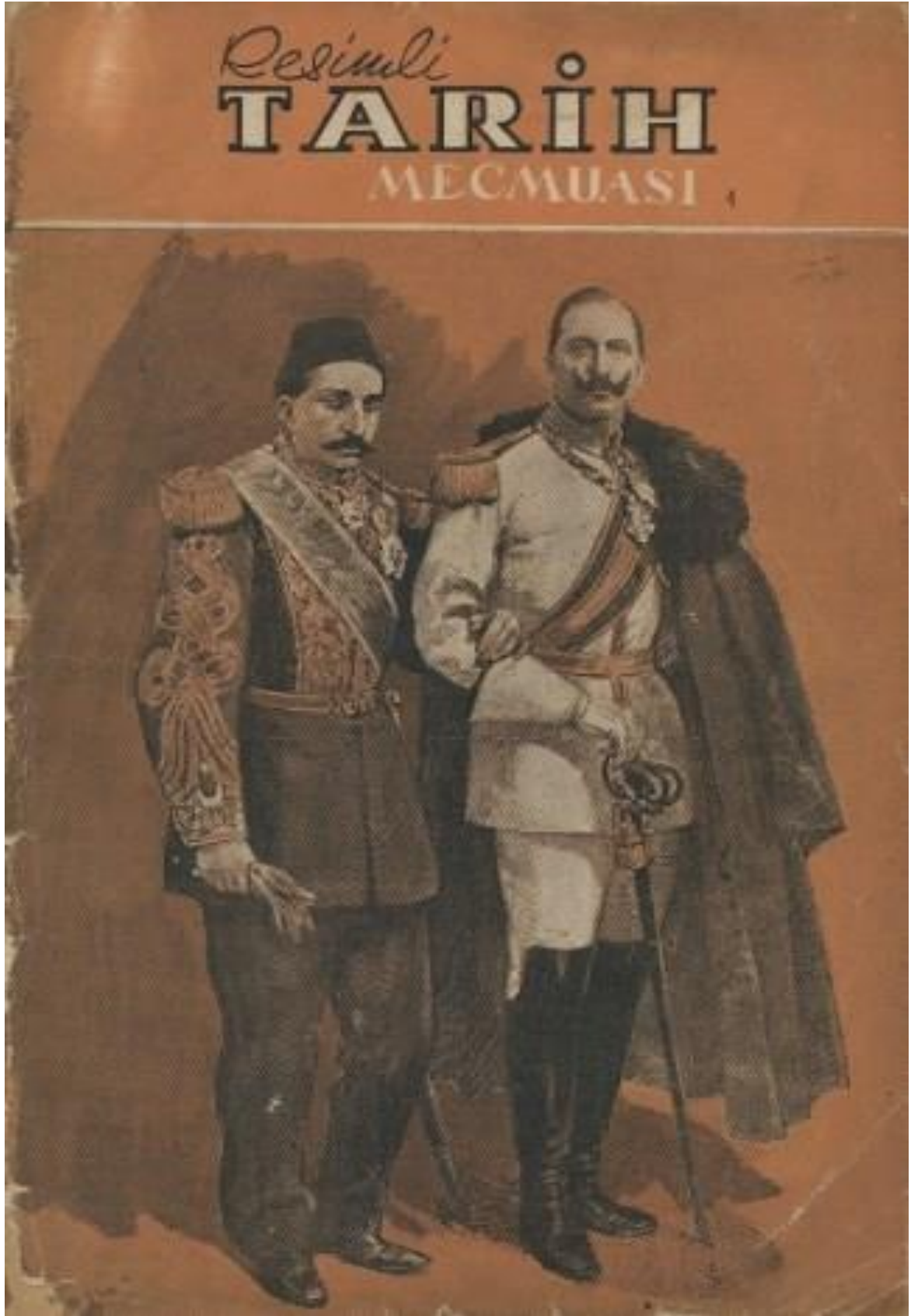
Bu Sayımızda

- Abdülhamidin Selânikten Getirilişi
Stefan Lozan
- Haçova Meydan Muharebesi
Feridun Fazıl Tülbentçi
- Baskın, Eski Tarihî Çapkınlık Hikâyesi
Ahmet Rasim
- Cemal Paşanın Sultanlığı Meselesi
M. Z.
- Messalina, Muhteris Kırallıçe
★
- Abdölmecidin Ölümlü
Halûk Y. Şehsuvaroğlu
- Ölüm Adası, İvo Jima
General Holland Smit
- İmparator Maksimilyen ve Şarlot
★
- Budin Paşasının Kızı, Tarihî Tefrika
Reşat Ekrem Koçu
- Garip Tesadüflere Dair üç fıkra
Reşat Ekrem Koçu
- Bibliyografya ve Kronoloji
Ayrıca, muhtelif fıkra, bilmece ve yaatac.

Resim 2.1. RTM İlk Sayı Kapak Arkası

Resimli Tarih Mecmuası, Türkiye'nin zengin tarihini geniş kitlelere ulaştırma ve tarihsel bilinci artırma amacı güden önemli bir yayın olarak tarihe geçmiştir. Bu tür yayınlar, tarih bilincinin ve kültürel mirasın korunması açısından büyük önem taşır. Tertip ve düzen bakımından öncekilerle kıyaslanmayacak kadar mükemmel olan mecmua altı sene boyunca muntazaman çıktı. Bu sahanın ilk uzun ömürlü temsilcisi Resimli Tarih Mecmuası olmuştur. İskit yayınevi tarafından yayınlanan bu dergi, tarihsel resimlerinin büyük üstad Münif Fehim tarafından hazırlanan kapaklar ve gravürler ile süslediği için büyük bir ilgi görmüş, tarihe meraklı ve hevesli birçok kişi tarafından ilgiyle izlenmiştir. Dergi, adından da anlaşılacağı gibi, tarihsel olayları ve figürleri resimlerle destekleyerek sunmuştur. Bu yaklaşım, tarih konularını daha canlı ve ilgi çekici hale getirmiştir. Fotoğraflar, gravürler, haritalar ve diğer görsel materyaller derginin önemli bir parçasını oluşturur. Bulduğu ilginç konular ile büyük atılım içinde yayınını gerçekleştiren bu derginin sayfaları arasında ciddi hazırlanmış makalelerin sayısı az değildir. Yayınladığı ek Tarih Klavuzu, Peygamberler Tarihi gibi yayınları ile; çıkardığı Kahramanlık Özel Sayısı Kore savaşı hakkında bilgiler verirken, İstanbul'un Fethi'nin 500. yılı munasebetiyle Fatih'i her bakımdan anlatmak maksadıyla meydana getirilmiş özel sayıları ve bu özel sayılarla da ilgiyi çoğaltmıştır.

Kapak tasarımında çizme tablolar bulunmakta, tarihi kişiler, tarihten kesitler, minyatürler. Arka kapakta ise tarihi şahsiyetler, elli senelik giyim değişiklikleri gibi kesitler bulunmakta. Resim kullanım oranı fazla, dergi siyah beyaz bir yapıda. Dergide Münif Fehim imzalı resimler çıkmakta ve bunlar dergiye renk katmış. Yaprak kalitesi devrine göre iyi. Dergide bulunan birçok süreli bölüm dergiye akıcılık kazandırmış. Bu bölümlere bir göz atarsak: Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, Talat Paşa ilk defa nazır olduğu vakit; “on beş bin kuruş bizim neyimize yetmez, ben iki bin beş yüz kuruşla geçinir, hatta bir miktar para bile arttırırım” diyordu. Fakat bir zaman sonra yanlış düşünmüşüm nazırlığın kendine mahsus masrafları varmış bu maaşla geçinilmiyor demeye başlamış. (Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1950, s. 89). Okuyucularımızla konuşma başlığı ile gördüğümüz rağbet hakkında mecmuamızın ilk nüshasını 10 bin adet basmıştık. Türk matbuat tarihinde görülmemiş bir vaka oldu; iki gün içinde tek nüshası kalmadı. Aldığımız telgraf ve mektuplar üzerine 10 bin adet daha bastık bu arada ikinci sayının zamanı gelmişti bunu 20 bin bastırdık bir hafta içinde her ikisi de tükendi. Üçüncü sayımızı 40 bin baskıya çıkardığını anlatıyor. Bu ilgi alaka için okuyucularına tekrar tekrar teşekkürlerini iletiyor. (Okuyucularımızla Konuşma, Mart/1950).

Resim 2.2. RTM İlk Sayı Kapak Sayfası

“Tarihte Bu Ay” başlıklı bölümde kronolojik olarak ayın tarihi sunulmuş. (Tarihte Bu Ay, 1950-1956) ‘Tarihi Bilgimizi Tazeleyelim’ başlıklı bölümde kısa bir test sunulmakta, bu bölüm diğer dergilerde pek rastlanmayan bir bölüm. (Tarih Bilginizi Tazeleyin, 1950) Bunları Biliyor musunuz başlıklı bölümde Mühif Fehim’in çizdiği Reşat Ekrem Koçu’nun hazırladığı resim ve kısa bir anlatım. Örneğin at kestanesi ağaçları Fransa’ya 1615’te İstanbul’dan götürülmüştür. Paris bulvarı bunlarla süslüdür.

Evliya çelebiye göre Süleymaniye camisi yapılırken İran Şahı Kanuni’ye parası yetmezse satıp tamamlasın diye bir çekmece elmas yollamış. Padişah ise o elmasları küçük minarelerden sağdakinin taşları arasına koydurtmuş; buna cevahir minaresi denmiş. (Bunları Biliyor musunuz?, 1950, s. 231). Bu tabirler nereden kalmış? Ateş pahası, Öp babanın elini, çıkar ağzından baklayı, ölürmüsün öldürürmüsün gibi tabirlerin nereden geldiğini anlatan kısa bilgiler verilmektedir. (Bu Tabirler Nereden Kalmış?, 1950, s. 273)

‘Camilerimiz’ başlıklı bölümde camı tanıtımları yapılmakta. Üsküdar iskele Camisi; iskele meydanında kain Mihrimah Sultan camisi Kanuni Süleyman tarafından Mihrimah sultan için Hicri 952 (1545) tarihinde Mimar Sinan’a yaptırılmıştır. (Seyfettin, 1950-1955, s. 179). “Türk Büyükleri adlı bölümde kısa biyografiler verilmekte. Mithat paşa (1822-1884) millet uğruna en çok fedakârlık göstermiş büyük devlet adamlarımızdandır.

Birçok memuriyetlerde beğenildikten sonra 1861’de vezir olmuş, Niş ve sonra Tuna valiliklerine atanarak üç yıl içinde buraları rahata kavuşturmuştur. İlk sanayi mektepleri ile ziraat bankasının temeli olan “Menafi Sandıkları”nı kuran odur. (Türk Büyükleri, 1951, s. 627). ‘Kral ve Diktatörler başlıklı bölümde fotoğraflarla diktatörlerin akıbetleri ve kısa hikayeleri. (Kral ve Diktatörler, 1951) 54 sayı itibariyle ‘Şehirlerimizin Tarihçesi’ isimli bir bölüm sunulmakta. 56 sayı itibariyle Mithat Sertoğlu’nun hazırladığı Türk Tarihi Kronolojisi sunulmuş. 56 sayı itibariyle 12 sayı yayınlanan Mustafa Kemal’den hatıralar bölümünde resimlerle Atatürk’ün hayatı anlatılmış. M. Zekai Konpara’nın hazırladığı “İnsanlığın Kısa Tarihi 12 bölüm sürmüştür.

“Bu Tarihi Vakayı Hatırladınız mı?”, (Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz mi?, 1951) “Resimlerle Küçük Bilgiler”, Tarih Tekerrürden İbarettir. 28 sayıdan itibaren ilk kez okuyucudan gelen mesajlar yayımlanmış, Okuyucularımızın hakkımızdaki iltifatları başlığı altında. Resimli Tarih Mecmuası, dönemin önde gelen tarihçileri, araştırmacıları ve yazarlarının katkılarıyla hazırlanmıştır. Bu sayede, dergi bilimsel doğruluğunu korumuş ve güvenilir bir kaynak olmuştur.

RESİMLERLE KÜÇÜK BİLGİLER

Daha bir asır önce, Boğaziçi'deki mevhitlerden
İstanbul insan nakliyatı pazar kayıklarıyla olurdu.

İstanbul, Kenanî'nin Kırkçeşme suyunu
getirtmesiyle bol suya kavuşmuştu. Bu sular, "burma"
lüle — musluk" lar icadedilinceye kadar durmadan
akor, herkes bağ ve bahçesini sulardı.

Üçüncü Murat av ve kadınla vakit geçirirdi.
Tarihlere göre, saraylarda her gece elli beşiki
sallandığı olurdu.

Ressamı: Münif Fehim

Tophyanı: Server İskit

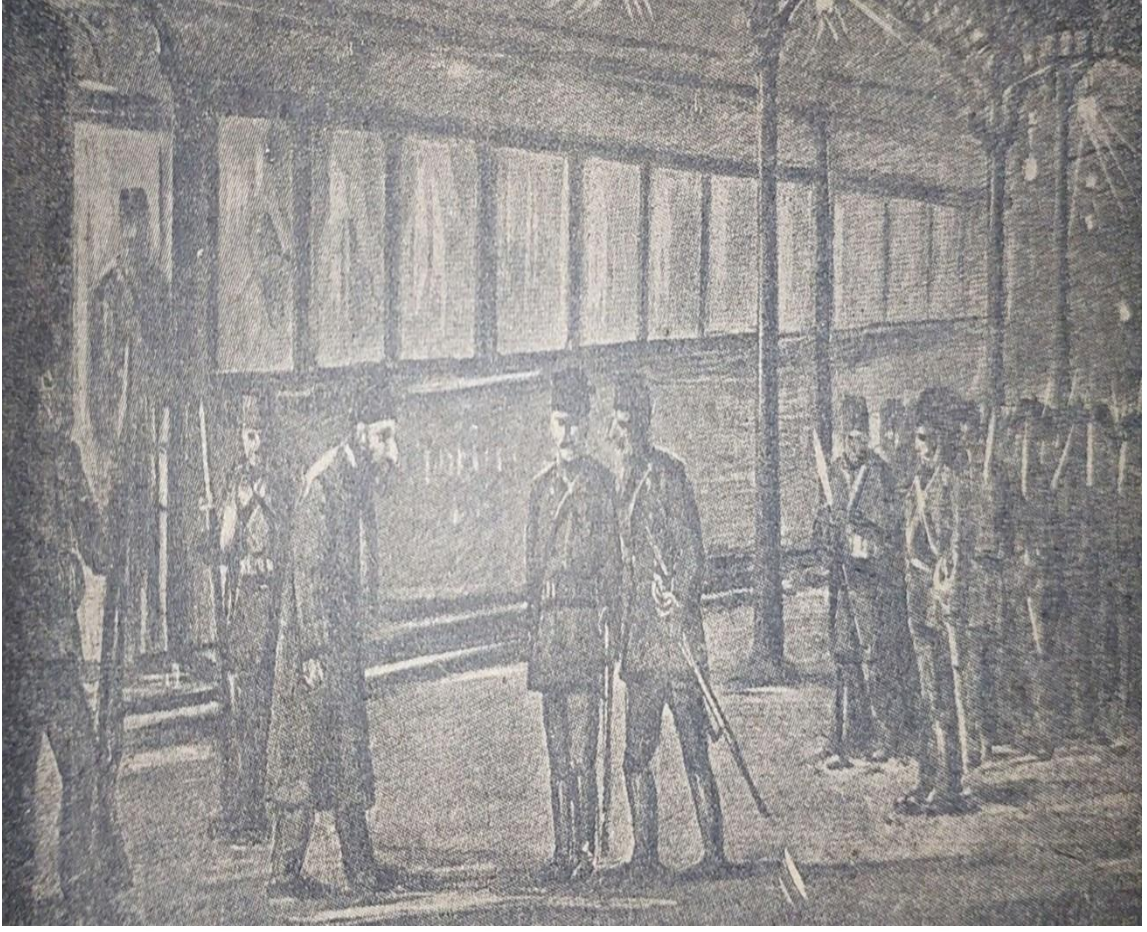
Resim 2.3 Resimlerle Küçük Bilgiler

Dergide en sık çıkan imzalar, Reşat Ekrem Koçu, Mithat Sertoğlu, Tevfik İnci, Münir Sirer, Faruk Süren, Ziya Şakir, Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Feridun Fazıl Tülbentçi, Sadi Koçaş, Kandemir Feridun, Ahmet Rasim, Ragıp Akyavaş, Sermet Muhtar Alus, Mustafa Cezar,ERCÜMENT Ekrem Talu, Abidin Daver, H. Rahmi Gürpınar, Nihad S. Örik, Fazıl Murat ve birçok değerli yazarın imzasıyla çıkmıştır. Ragıp Yavaş'ın İslam Tarihi ağırlıklı yazıları, H. Rahmi Gürpınar ve Ahmet Rasim'in hikâye tadında yazıları, Tevfik İnci'nin denizcilik üzerine yazıları, Faruk Süren'in Selçuklu ve Türk tarihinin eski dönemleri hakkındaki yazıları çıkmıştır. Genelde yazarlar da Osmanlı tarihi ağırlığı görülmektedir. Buna bağlı olarak, dergideki konular da Osmanlı Tarihi ağırlıklı, ayrıca Türk Tarihi, Dünya Tarihi ve ilgi çekici birçok konu bulunmaktadır. Konu yelpazesi son derece geniştir. Konular genelde anlatım ağırlıklıdır. Biyografiler de dergide yer almaktadır. İçerik ve düzen olarak devrinin dergilerinden göre ileri bir durumda olan Resimli Tarih

Mecmuası, bu alandaki ilk uzun ömürlü dergi olmuştur. Yayınladığı süreli bölümler bugün bile birçok dergiye örnek teşkil etmiş durumda ve dergiye ilgi çekici bir görünüm katmıştır. Dergide bilimsel kaliteyi yakalayan birçok makalede bulunmaktadır. Alanında ilk olan makaleler bugün bile başvuru kaynağıdır. Yakaladığı kalite dikkat çekici, tarih dergiciliği açısından hatırlanması gereken bir dergidir. Türk halkının tarih bilincini artırma konusunda önemli bir rol oynamıştır. Özellikle genç nesillerin tarih sevgisini artırmak ve onlara tarihsel bilgiyi sevdirmek açısından etkili olmuştur. (Künye Bilgisi, Ocak/1950)

2.1. MECMUA’NIN YAYIN HAYATINA ÇIKIŞI

RTM Ocak 1950’de ilk sayısını çıkararak yayın hayatına başlamıştır. 1950’li yıllara gelindiğinde tercüme yazıların dergi sayfalarını istila ettiğini, tercüme eserlerin artık okuyucuyu bıktırdığını ve ilgisini çekmediğini; birazda bizi, kendi benliğimizi anlatan yazıların istendiğini ve bu isteğin karşılanması için RTM’nin yayın hayatına başladığını ilk sayısının kapak arkasındaki “Resimli Tarih Mecmuası” imzalı yazıdan anlıyoruz. RTM yazının icadından başlayarak, yayın hayatını sürdürdüğü son güne kadar geçen tarihi vakalardan en enteresanlarını, mümkün olduğu kadar sürükleyici ve tatlı bir üslupla işleyecek ve asırları bütün renkleriyle okurlarına ulaştırmayı hedeflemiştir seklinde açıklanmıştır. RTM ilk sayısı ile okuyucularının karşısına çıkarken bir ihtiyaca cevap verdiğinden emin, yurdun yegâne tarih mecmuası olarak ortaya konulan eserin tenkid (eleştiri) veya takdirini okuyucularına bırakıyordu (Ocak/1950, s. 1). Aylık periyotlar halinde yayınlanması kararlaştırılan RTM’nin, sahibi Server R. İskit ve genel yayın işlerini fiilen idare eden Eroğul R. İskit idaresinde çıkan sayıları hiçbir aksaklık olmadan çıkarılmıştır. Hatta yetişmediği durumlarda ikinci baskının yapıldığı çok kez olmuştur. RTM imzalı yazısında, okuyucularının tenkit ve takdirine bıraktıkları ifade edilmişti, tekrar tekrar ikinci bir baskı yapılması tenkitten çok takdir edildiğini gösterir. Çağaloğlu Himayei Eftal sokağı No: 4 İstanbul adresi derginin idare evidir. Fiyatı 50 kuruş yıllık abonelik ücreti 5 lira olarak belirlenmiştir. İlk sayısı 40 sayfa olarak Murat Kerman Dizim evinde dizilmiş Tan Matbaasında basılmıştır (Künye Bilgisi, Ocak/1950). İlk sayının ilk kapağında, II. Abdülhamit ve Alman İmparatoru Vilhelm’in bir resmi bulunmaktadır. Bu resim Alman İmparatorunun İstanbul’u ziyaretinde Fransızca “illustration” mecmuası ressamı tarafından yapılmıştır (Lozan, 1950, s. 1). İlk sayfada yayınladığı makalede, Abdülhamid’in Selanik’ten Getirilişi başlığını taşıyor. Paris’te çıkan eski Matin gazetesi baş yazarı Stefan Lozan’ın Balkan Harbinde Türkiye’de yazdığı Hastanın Başucunda adlı eserinden alınmış (Lozan, 1950, s. 1).

Resim 2.4 Abdülhamit Sirkeci'den Selanik'e Sevk Edilirken

Fevkalade Sayı olarak nitelendirilen 12. Sayısı 80 sayfa ve fiyatı ise 100 kuruş olarak belirlenmiş, okuyucu sayısının elli bine yaklaştığını ve alıcıların gönderdikleri mektuplarda büyük iltifatlar edildiği bu samimi takdirlerinden dolayı şükran ve minnet duyduklarını, teveccühlerine layık olmak için çalışacakları ifade edilmiştir (Aralık/1950). 19. Sayısı Türk Kahramanlığı Şeref Sayısı olarak çıkarılmış bu münasebetle Türk'ün istiklalini koruyan şanlı Türk askerine minnet ve şükranları iletilmektedir. 80 sayfadan oluşan bu sayının fiyatı 100 kuruş olarak açıklanmış ilk sayfasında istiklal marşının ilk üç kıtası yer almaktadır (Temmuz/1951). 20. sayının fiyatı 50 kuruş iken (Ocak/1950) 21. Sayı itibarı ile fiyatı yüzde yüz aratarak 100 kuruşa çıkarılmış yıllık abonelik ücreti de aynı oranda artış ile 10 lira olarak belirtilmiştir aynı zamanda 40 sayfadan oluşan mecmua 21. Sayı itibarıyla 64 sayfaya çıkarılmaya başlanmıştır (Okuyucularımızla Konuşma-RTM Künye Bilgisi, Eylül/1951).

Birinci Sayıda Feridun Fazıl Tülbentçi'nin yazdığı “Osmanoğulları Büyük Tarihi Roman” adlı eserin ve Aylık Ansiklopedi” birinci seri koleksiyonlarının taksitle satışının reklamı yapılırken gelecek sayının yazarlarının belirtildiği görülmektedir. 2. Sayıda yine Feridun Fazıl Tülbentçi'nin kaleme aldığı İnkılap Kitapevinin basımını yaptığı *Osmanoğulları* isimli Osman Gazi'nin savaşlarını, aşklarını ve ızdırabını yedi yüz sayfadan oluşan ve fiyatı 500 kuruş olarak belirtilen tarihi romanın reklamı yapılmaktadır ve yine aynı sayıda İskit Yayınevi tarafından çıkarılan, *Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi*'nin reklamı yer almaktadır. “Osmanoğulları” tarihi roman, Aylık Ansiklopedi, Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi reklamları 3, 4, 5 ve 6. sayılarda derginin arka kapağında yer almaktadır. Yine 6. Sayıda, *Hanımeli* aylık kadın mecmuasının reklamı da yer alıyor. Birinci padişahтан itibaren Osmanlı Padişahlarının portreleri 7. sayısından itibaren arka kapakta ve iç yüzünde yer almaktadır.

Birinci sayıdan on ikinci sayıya kadar Resimli Tarih Mecmuaları bir ciltte toplanmış ve cildin sonuna 64 sayfalık “Tarih Kılavuzu” eklenmiş. Tarih Kılavuzu'nun içeriğini şu şekilde açıklıyor. “ içinde şu bentler bulunacaktır: Osmanlı Hükümdarlarının nesep cetveli, Osmanlı İmparatorluğu devrinde sadrazam ve başvekilleri, Osmanlı Padişahları ve başlıca muasırı yabancı hükümdarlar, Umumi tarih ile Osmanlı tarihi için müracaata değer tarih kitaplarımızla, seyahatname ve sefaretnamelerimizin bibliyografyası, Meşhur Osmanlı tarihçileri, Osmanlı Tarihinin kısa özeti, Cumhuriyet ve İnkılap tarihimizin özeti, Mühim Harplerimiz ve mühim Antlaşmalarımız, Din ve milli bayramlarımızın izahları, Şehirlerimizin zapt ve istirdat tarihleri, Tarih kitaplarında kullanılan Hicri, Mali ve Miladi takvim yıllarının birbirlerine çevirme usul ve cetvelleri, Kronolojik usulde Dünya tarihi özeti, İcatlar ve keşifler ve bunların yanında eski Türklerle Osmanlılarda ve Cumhuriyet devrine ait tarih kitaplarında geçen tarihi kelimelerin izahı yapılacaktır. Tarih Lügatçisi bu eser salahiyyetli bir tarih heyeti tarafında hazırlanmıştır denilmektedir.

RTM 13'ten 18. Sayıya kadar arka kapağında yer verdiği “Yaşadığımız dünkü hayatı çocuklarımıza nasıl anlatabiliriz? Başlığı altında verdiği eski zamanlara ait üç resim ile bugünün mukayese edildiği görünüyor. Örneğin 16. Sayıda; Bileyici, Sebzeci ve Yoğurtçu üç resim verilmiş bugün de bunun pek değişmediği anlatılmış (Yaşadığımız Dünkü Hayatı Çocuklarımıza Nasıl Anlatabilirsiniz?, 1951, s. 714). Elli senede nasıl bir değişim olduğu hakkında; mimari, kıyafet, radyo gibi örneklerle bilgiler verilmektedir (Elli Senelik Değişimler, 1951). 18. Sayıda iki asır önce evden çıkmayan Osmanlı kadınlarının

nasıl zaman geçirdiği resimlerle açıklanmakta 19. Sayıda Yeniçeri teşkilatında görevli bazı askerlerin Yeniçeri ağası, zabiti, neferi ve gönüllüsünün resimleri yer almaktadır. 20, 21, 22, 23 ve 24. Sayılarda “bir asır evvel yurdumuzdaki kılık” başlığı ile Eski Müzeler umum müdürü Osman Hamdi ve Mari dö Loney tarafından hazırlanan Foto Sebah tarafından çekilmiş Osmanlı Kılık 1873 de bir albüm halinde neşredilmiş fotoğraflardan örnekler yer almaktadır (Bir Asır Evvel Yurdumuzdaki Kılık, 1951, s. 938). Örneğin 24. Sayının arka kapağında dört ayrı resimde “1. Yanyalı Hristiyan Kadınlar, 2. Selanikli Gayri Müslim Kadınlar, 3. İşkodralı Hristiyanlar, 4. Giritli Müslüman kadınlar ve erkekler” altı yazılı dört resim yer almaktadır. 25. Sayıdan 32. Sayıya kadar yeniçerilerin son devir kıyafetlerini gösteren her sayıda farklı dört resme yer verilmiş. 32, 33, 34, 35, 36. Sayıların arka kapağında “18. Asrın sonlarında kıyafetlerimiz” başlığı ile her birinde dört resimden oluşan görseller kullanılmış. Osman Hamdi ve Mari dö Loney tarafından hazırlanan Foto Sebah tarafından çekilerek 1873’ te albüm haline getirilmiş Osmanlı kılık kıyafet örnekleridir.

2.2. MECMUA’NIN SAHİBİ VE YÖNETİCİ KADROSU

2.2.1. Server Rıfat İskit

Tam adı Mehmet Server Rıfat İskit’tir. Fatma Hasene Hanım ile Yüzbaşı Mehmet Rıfat Bey’in oğlu, 8 Nisan 1894’te İstanbul Otakçıbaşı’nda dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini (1906-1909) Eyüp’te Meşrik-ı Füyûzât Mektebi’nde tamamladı. Vefa İdadisi son sınıfında iken bir an önce hayatını kazanma mecburiyetinden dolayı imtihanla Tatbikatı-ı Baytariyye Mektebi’ne girdi. Temmuz 1913’te buradan mezun olduktan sonra Muş Sancağı Tatbikatı-ı Baytariyye memurluğuna tayin edildi (Birinci, Server Rıfat İskit, 2012, s. 584).

I. Dünya Savaşı’nda asteğmen rütbesiyle Kafkas Cephesi’nde savaştı (1914-19). Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu’ya geçerek Karaman ve Konya’da baytar olarak çalıştı; Adana ve Afyon cephelerinde görev yaptı. 1924’te Konya Vilayeti Matbaası müdürlüğüne getirildi. Matbuat Umum Müdürlüğü’nde (1926-27), muhabir ve gece sekreteri olarak Hakimiyet-i Milliye gazetesinde (1927-29), Ankara Belediyesi’nde (1929-31) çalıştı (Kumsar, 2018). Buradan ayrıldıktan sonra da bir süre Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde musahhih olarak çalıştı. Ankara Şehremaneti’nde muhammindik (1931), Yeni Asır gazetesinde yazarlık (1931-1933) yaptı. Ardından Matbuat Umum Müdürlüğü’ndeki görevine döndü (1934-1944). Bunu İstanbul Mıntika Müdürlüğü’ndeki görevi takip etti

(Birinci, Server Rıfat İskit, 2012, s. 584). Matbuat Umum Müdürlüğü'nde raportör, müşavir ve müdür olarak görev yaptıktan sonra emekli oldu (1954).

Bir süre İstanbul Üniversitesi İktisat Fak. Gazetecilik Enstitüsü'nde basın tarihi dersleri verdi (1950-51) (Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, 2003, s. 548). I. Dünya Savaşı sırasında Kayseri vilayet gazetesinde (1916), Kurtuluş Savaşı sırasında Mecmua-ı Fünûn'da (1921) yazdı. Bu dönemin en önemli gazetelerinden olan ve Konya'da çıkan Babalık'ta "Fani", "Sinameki Efendi" ve "Server Rıfat" imzalarıyla yazdı, bu gazetenin yayın müdürlüğünü yürüttü (1921-24). Konya'da Hedef (tek sayı, 12 Mayıs 1924), Ankara'da Ankara (59 sayı, 6 Ocak-8 Mart 1927) gazetelerini ve Matbuat Umum Müdürlüğü'ndeki memurluğu sırasında Radyo dergisini (60 sayı, 15 Aralık 1941-1 Aralık 1944) çıkardı. Son Posta, Yeni Asır, Yeni Adana gazetelerinin Ankara muhabirliğini yaptı. Milliyet, Tasvir-i Efkâr gazetelerinde yazıları yayımlandı (Kumsar, 2018).

Server İskit Son yıllarını kendi adıyla kurduğu İskit Yayınevi'nin faaliyetleriyle geçirdi (Birinci, Server Rıfat İskit, 2012, s. 584). İskit Yayınevi'ni kurduktan sonra Aylık Ansiklopedi'yi (ilk seri 60 fasikül, 1944-49; ikinci seri 12 sayı, 1949-50), Resimli Tarih Mecmuası'nı (84 sayı, 1 950-56) ve Resimli Yeni Tarih Dergisi'ni (45 sayı, 1957-60) çıkardı. İskit Yayınevi'ni kapattıktan (1964) sonra da Hürriyet ve Yeni Gazete 'de yazmayı sürdürdü (Kumsar, 2018). Tedavi gördüğü Amerikan Hastanesi'nde öldü; Sahrayıcedit Mezarlığı'na defnedildi. Evli ve bir çocuk babasıydı (Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, 2003, s. 548).

2.2.2. Ziya Hünerman

Mecmuanın 1956 yılının haziran ayında çıkan 78. Sayısında müessese müdürü olarak ismi geçen Ziya Hünerman hakkında çok fazla bilgi belge bulunmamaktadır. Matbaai Ebüzziya'da 1928 ile 1935 yıllarında yönetici kadrosunda görev yaptığını gösteren antetli bir belge bulunmaktadır (Matbaai Ebüzziya Antetli Ziya Hünerman'a Ait Fotoğraflı Çalışma Belgesi, 1940).

Basın-Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü İstanbul Vilâyet Temsilcisi ve İstanbul Radyosu Müdürü Kenan Ersoy İmzalı, Vesikalı bir diğer bir belge de ise Film Kontrolörü olarak görevli olduğu anlaşılmaktadır (Ziya Hünerman'a Ait Çalışma Belgesi). Ziya Hünerman'a ait fotoğraflı çalışma belgesi ve film kontrolü olarak görevlendirildiği belgeler ekler kısmında verilmiştir.

2.3. MECMUA’NIN ÇIKIŞ ÇİZELGESİ

Tablo 2.1. Çıkış Çizelgesi

S.	Tarih	S.	Tarih	S.	Tarih	S.	Tarih	S.	Tarih	S.	Tarih	S.	Tarih
	1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956
1	Ocak	1 3	Ocak	2 5	Ocak	3 7	Ocak	4 9	Ocak	6 1	Ocak	7 3	Ocak
2	Şubat	1 4	Şubat	2 6	Şubat	3 8	Şubat	5 0	Şubat	6 2	Şubat	7 4	Şubat
3	Mart	1 5	Mart	2 7	Mart	3 9	Mart	5 1	Mart	6 3	Mart	7 5	Mart
4	Nisan	1 6	Nisan	2 8	Nisan	4 0	Nisan	5 2	Nisan	6 4	Nisan	7 6	Nisan
5	Mayıs	1 7	Mayıs	2 9	Mayıs	4 1	Mayıs	5 3	Mayıs	6 5	Mayıs	7 7	Mayıs
6	Haziran	1 8	Haziran	3 0	Haziran	4 2	Haziran	5 4	Haziran	6 6	Haziran	7 8	Haziran
7	Temmuz	1 9	Temmuz	3 1	Temmuz	4 3	Temmuz	5 5	Temmuz	6 7	Temmuz	7 9	Temmuz
8	Ağustos	2 0	Ağustos	3 2	Ağustos	4 4	Ağustos	5 6	Ağustos	6 8	Ağustos	8 0	Ağustos
9	Eylül	2 1	Eylül	3 3	Eylül	4 5	Eylül	6 7	Eylül	6 9	Eylül	8 1	Eylül
10	Ekim	2 1	Ekim	3 4	Ekim	4 6	Ekim	5 8	Ekim	7 0	Ekim	8 2	Ekim
11	Kasım	2 3	Kasım	3 5	Kasım	4 7	Kasım	5 9	Kasım	7 1	Kasım	8 3	Kasım
12	Aralık	2 4	Aralık	3 6	Aralık	4 8	Aralık	6 0	Aralık	7 2	Aralık	8 4	Aralık

2.4. MECMUA’NIN ÖNEMLİ YAZAR KADROSU

2.4.1. Halûk Y. Şehsuvaroğlu

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, 14 Temmuz 1912'de İstanbul'da doğmuş ve hayatı boyunca çeşitli alanlarda aktif bir şekilde çalışmış önemli bir şahsiyettir. İlk olarak Kuleli Askerî Lisesi'nden mezun olmuş ve ardından İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde eğitim almıştır. Üniversite yıllarında sanat ve edebiyat ağırlıklı yazılar yazarak dikkat çekmiş, Yücel Dergisi'nde yer almış ve bir hikâye yarışmasında birincilik elde etmiştir.

Mezuniyetinin ardından Halıcıoğlu Yedek Subay Okulu'na gönderilen Şehsuvaroğlu, buradan Asteğmen olarak mezun olmuş ve askeri hâkimlik görevine başlamıştır. Deniz Müsteşarlığı'nda hâkimlik yapmış, daha sonra Deniz Müzesi ve Arşivi

Müdürlüğü'ne atanarak bu alandaki çalışmalarına başlamıştır. İstanbul Deniz Müzesi'nin ilmi tasniflemesine önemli katkılar sağlamış ve müzenin gelişimine ön ayak olmuştur.

Şehsuvaroğlu'nun hayatı boyunca tarih, sanat ve edebiyat alanlarında pek çok yazı ve kitap kaleme almıştır. Millî Savunma Bakanlığı'nın onayıyla Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü görevini üstlenmiş ve buradaki yeniden düzenleme çalışmalarında önemli rol oynamıştır. Ayrıca Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul Fetih Cemiyeti gibi kuruluşlarda üyeliklerde bulunmuş ve çeşitli dergilerde yazıları yayımlanmıştır.

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu'nun bazı önemli kitapları şunlardır:

İstanbul Sarayları, (Yapı Kredi Yayınları, 1954): İstanbul'daki Sarayları Konu Alan Bir Çalışma.

Tarihi Odalar, (İnkılap Kitabevi, İstanbul 1954): Tarihi Odalar ve İç Mekânlar Üzerine Bir İnceleme.

Tarihçi Gözüyle Atatürk, (Varlık Yayınları, İstanbul 1959; ikinci baskı 1963): Atatürk'ü Tarihçi Gözüyle Ele Alan Bir Eser.

Eski Türk Sanatları, (Varlık Yayınları, İstanbul 1960): Eski Türk Sanatlarına Dair Bir Çalışma.

Sultan Aziz, (Hilmi Kitabevi): Sultan Abdülaziz'in Hayatı Üzerine Bir Monografi.

İstanbul'dan Sesler ve Renkler, (Editör Alpay Kabacalı, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası AŞ, 1999): İstanbul'un Sesleri ve Renkleri Üzerine Bir Derleme.

Boğaziçi'ne Dair (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 1986): Boğaziçi'nin Tarih, Kültür ve Doğası Üzerine Bir Çalışma.

Bu kitaplar, Şehsuvaroğlu'nun tarih, sanat ve kültür üzerine geniş bir perspektiften kaleme aldığı önemli eserler arasında yer almaktadır.

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, 23 Aralık 1963 tarihinde vefat etmiştir, ancak eserleri ve katkıları Türk kültür ve tarihine olan etkisini sürdürmektedir. (Demirtaş, 2018, s. 388-391)

2.4.2. Reşat Ekrem Koçu

Türk tarihçi, hikâye ve roman yazarı Reşat Ekrem Koçu (1905, İstanbul- 6 Temmuz 1975). Tarihçi, Gazeteci-yazar yazar, Ahmet Bülent Koçu ve Reşad Ekrem imzalarını da kullandı. Ekrem Reşat Bey ile Fatma Hanım'ın oğlu. Konya Anadolu İntibah Mektebi (1918) ve Bursa Erkek Lisesi'nde (1927) okuduktan sonra İÜEF Tarih Bölümü'nü bitirdi (1931). Asistan olarak girdiği aynı bölümden, 1933'te yapılan üniversite reformu üzerine ayrıldı (Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, 2013, s. 640). Kuleli Askeri

Lisesi, Pertevniyal ve Vefa liselerinde tarih öğretmenliği yaptı. Tarih konularında araştırmalarıyla tanınmıştır ve bu konularda gazete ve dergilerde birçok yazısı yayımlanmıştır. İstanbul Ansiklopedisi üzerinde çalışmış ancak tamamlayamadan vefat etmiştir (1958-69, 10 cilt). Son olarak Tercüman gazetesinde yazarlık yapmaktaydı. Mezarı Sahra-yı Cedid'dedir. Eserlerinin yeni baskıları 2002'den itibaren Doğan Yayınları tarafından yayımlanmaya başlanmıştır (Işık, Türkiye Ünlüler Ansiklopedisi C. II., 2013, s. 1140).

Başlıca Eserleri:

Şiir:

Ak Su (1965)

Tarihi Hikâye ve Romanlar:

Tarihi Hikayeler (1930)

Forsa Halil (1962)

Eski İstanbul'da Meyhaneler ve Meyhane Köçekleri (1947)

Osmanlı Padişahları (1957)

Yeniçeriler (1964)

Patrona Halil (1967)

Kösem Sultan (1968)

Dağ Padişahları (1968)

Fatih Sultan Mehmet ve İstanbul'un Fethi (1969)

Erkek Kızlar (1972)

Haydarpaşa Aşkları (1981)

Tarihte İstanbul Esnafı (2002)

Kızlar Ağası (2002)

Tarihte İstanbul Sohbetleri (2002)

Aşk Yolunda İstanbul'da Neler Olmuş (2002)

Hakkında Yazılan Eserler:

Aslı Örnek, "Tarihte İstanbul Esnafı" (Radikal Kitap, 29 Kasım 2002)

Asuman Memen, "Aşk Gibi İstanbul- Aşk Yolunda İstanbul'da Ne Olmuş?" (Radikal Kitap, 10 Ocak 2003) (Işık, 2013, s. 1140)

2.4.3. Mithat Sertoğlu

Mithat Sertoğlu (1913, İstanbul-29 Mart 1995), Türk gazeteci ve tarihçidir. Gazeteci ve yazar Murat Sertoğlu'nun kardeşidir. Ailesi, 1907 yılında Saraybosna'dan,

önce Kozan'a sonra İstanbul'a yerleşmiştir. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamlamış, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Türkoloji, Arap ve Fars Filolojisi, Felsefe Tarihi – Pedagoji ve Didaktik Disiplinlerini bitirmiştir (1940). Gazeteciliğe lise yıllarında başlamış (1933) ve Hergün, Haber ve Vatan gazetelerinde çalışmıştır. Gedikpaşa Ortaokulu'nda Türkçe, Taksim Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. 1944 yılında memurluğa başladığı Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde genel müdür yardımcısı (1956) ve genel müdür (1960) olarak görev yapmıştır. 1973 yılında kendi isteğiyle emekli olduktan sonra Hayat dergisinde çalışmaya başlamış, 1978 yılında Hürriyet gazetesine geçmiş ve bu gazetenin çıkardığı Yıllarboyu Tarih dergisinde yayın danışmanı olarak çalışmıştır. 1985 yılında buradan ayrılarak Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde danışmanlık yapmıştır. Mart 1989'dan itibaren bu görevinden de ayrılarak tüm zamanını yazı çalışmalarına ayırmıştır.

Arapça, Farsça, Fransızca ve Sırpça bilen Sertoğlu, Osmanlı tarihi alanında yaptığı araştırmalarla tanınmıştır. Başbakanlık Arşivi'nde görevli olduğu yıllarda bir süre İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Son Çağ Tarihi, Osmanlı Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi bölümlerinde ders vermiştir (1961-71). Tanin, Son Posta, Son Telgraf, Tercüman, Akşam, Hürriyet, Yeni İstanbul, Tarih Dünyası, Resimli Tarih, Belgelerle Türk Tarihi, Hayat Tarih, Yıllar boyu Tarih, Türk Kültürünü Araştırma, Türk Kültürü, Milli Kültür, Türk Edebiyatı, Türkiyat Mecmuası ve TTK Belleten dergilerinde üç bine yakın makalesi yayımlanmıştır. Ayrıca, Son Posta, Son Telgraf, Tercüman ve Akşam gazetelerinde 15 tarihi romanı tefrika halinde yayımlanmıştır. Çamlıca Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Başlıca Eserleri;

Tugi Tarihi (1947)

Atatürk, Hayatı ve Şahsiyeti (1953)

Muhteva Bakımından Başbakanlık Arşivi (1955)

Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi (1958)

Gazi Osman Paşa (1964)

Türk ve İslam Tarihi (5 cilt, 1963-67)

Mufassal Osmanlı Tarihi (5. Ve 6. Ciltler, 1962, 63)

Büyük Atatürk (1965)

Resimli Büyük İstanbul Ansiklopedisi (1968)

Peygamberler Tarihi (1969)

Evliyalar Tarihi (1969)

Türkiye'nin Problemleri (1969)
Osmanlı Sarayında Entrikalar Ansiklopedisi (1970)
Türk Zaferleri Ansiklopedisi (1972)
Osmanlı Padişahları (1973)
Tanzimat Devrimi (1973)
Süryani Türkleri Siyasi ve İctimai Tarihi (1973)
Osmanlı Türklerinde Tuğra (1975)
Osmanlı Sarayı'nda Bir Gün (1976)
Fatih ve İstanbul'un Fethi (Fetih ve Fatih adı ile, 1986)
Osmanlı Kıyafetleri (Fenerci Mehmed Albümü, 1986)
Osmanlı Tarih Lügati (1987)
Dördüncü Murad (1987)
İstanbul Sohbetleri (1992)
Ehl-i Sünnetin Altı İmamı (1994)
Paşalar Şehri İstanbul (1993)
Tarih Sohbetleri (1994)
Şiirler (1994)
Darüşşafaka Tarihi (Işık, 2013, s. 1590)

2.4.4. Faruk Sümer

Türk tarihçi ve akademisyendir (5 Kasım 1924, Bozkır / Konya – 21 Ekim 1995, İstanbul), ilkokulu Karaman Gazi Paşa ilkokulunda bitirdikten sonra (1936) İstanbul Haydarpaşa Öğretmen Okuluna girmiş 1943'te buradan başarıyla mezun olmuştur. 1948 Şubat'ında Ord. Prof. M. H. Yınanç'ın başında bulunduğu Orta çağ kürsüsünden mezun olmuş akademik kariyer yapmak istemiş fakat mezun olduğu fakültede kendi ifadesiyle Kadrosuzluk dolayısıyla buna imkân bulamadığından milli Eğitim Bakanlığından aldığı bursla AÜ DTCF orta çağ Tarihi Kürsüsünde 1. 7. 1948 de Doktora çalışmalarına başlamıştır. 1950 yılında "XVI. Yüzyılda Anadolu Suriye ve Irak'ta Oğuz Boylarına Mensup Teşekküller" adlı teziyle tarih doktoru olmuştur (Arık, 1998, s. 935-936). 1955 yılında "Karakoyunlular" teziyle doçentliğe ve 1963 yılında "Oğuzlara Ait Destanî Mahiyette Eserler" adlı çalışmasıyla profesörlüğe yükseldi. 1971 yılında California Üniversitesi'nden gelen Tarih Bölümü Başkanlığı teklifini reddederek Türkiye'de çalışmayı tercih etti. Londra ve Frankfurt Üniversitelerinde misafir öğretim üyesi olarak Türk Tarihi ve Kültürü sahasında dersler verdi ve birçok Asya ve Avrupa şehrinde

konferanslar verdi. Türkiye'deki mesaisini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Türk Musikisi Konservatuvarı, Adapazarı Konservatuvarı ve Mimar Sinan Üniversitesi'nde sürdürdü. 1982 yılında emekliye ayrıldı (Işık, 2013, s. 270). İÜ Cerrahpaşa tıp Fakültesi Hastanesinde 71 yaşında hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi 26 Ekim 1995'te Türk Dünyası Araştırmaları Vakfında düzenlenen töreni müteakip Fatih Camiinde kılınan öğle namazının ardından İstanbul Kozlu'daki aile Mezarlığı'na defnedildi (Arık, 1998, s. 937).

Başlıca Eserleri:

Oğuzlar (1967)

Dede Korkud Kitabı, (A. Edip Uysal ve Warren S. Walker ile, 1972; İngilizcesi: The Book of Dede Korkut, ABD, 1992)

Türklerde Atıcılık ve Binicilik (1982)

Eski Türklerde Şehircilik

24 Oğuz Boyundan Biri Olan Çepniler

Yabanlu Pazarı (Işık, 2013, s. 271)

2.4.5. Ziya Şakir

Ziya Şakir (Ziya Şakir Soko, 1883- 22 Mayıs 1959), Osmanlı ve Türk gazeteci, yazar ve tarihçidir. Tarih, roman ve inceleme türlerinde eserler vermiştir. Özellikle Osmanlı tarihi ve İstanbul'un kültürel ve sosyal yaşamını konu alan eserleriyle tanınmıştır. Ziya Şakir, eğitimini İstanbul'da tamamladı. Çeşitli gazetelerde çalışarak gazetecilik kariyerine başladı. Gazeteciliğin yanı sıra tarih araştırmaları ve roman yazarlığı yaptı.

Ziya Şakir, çok sayıda tarihi roman ve inceleme kaleme almıştır. Eserlerinde genellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli olayları ve figürleri, İstanbul'un tarihi ve kültürel yaşamı üzerinde durmuştur (Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi, 2007, s. 621). 1906-1908 yıllarında *Hanımlara Mahsus Gazete* ve *Çocuklara Mahsus Gazete*'nin yöneticiliğini yaptı. Cemiyet-i İnkılâbiye'nin yayın organı *Mecmua-i İnkılâp*'ta cemiyetin üyesi iken yazıları yayımlandı. Muhlis Sabahattin ve Suphi Nuri ile 1910'da *Genç Türk* gazetesini çıkarmaya başladı. 1912'de Balkan Harbi'nin başlaması üzerine gönüllü olarak Bursa Tabur'una katıldı. Bursa'da I. Dünya Savaşı yıllarında *Ertuğrul* gazetesini çıkardı. Ankara'ya giderek Millî Mücadele'ye katılan Soku, *İrade-i Millîye* gazetesine yazılar yazdı. Cumhuriyet'in ilanından sonra İstanbul'a döndü ve Tekel İdaresi'nde göreve başladı. 1928'den sonra muhtelif gazetelerde yazıları yayımlanan Soku, 1940'ta İstanbul Belediye Meclisi üyeliğine seçildi. Ziya Şakir, gazetecilik kariyerinde özellikle

Osmanlı tarihi ve İstanbul'un kültürel yaşamıyla ilgili makaleler yazmıştır. Bu makaleler, dönemin önemli gazetelerinde yayımlanmıştır. Ziya Şakir, Osmanlı tarihi ve kültürü üzerine yaptığı çalışmalarla Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Tarihi olayları roman formunda anlatarak geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır. Bu yaklaşımı, tarih bilgisini edebi bir dille sunarak hem akademik çevreler hem de genel okuyucular tarafından takdir edilmiştir. Ziya Şakir, 22 Mayıs 1959 tarihinde vefat etti. Eserleri ve gazetecilik çalışmaları ile bıraktığı miras, günümüzde de değerini korumaktadır (Can, 2019).

Tarihi Romanlar ve İncelemeler:

Cem Sultan

Patrona Halil

Baltacı ve Katerina

Şehzade Mustafa

Kösem Sultan

İstanbul'un Esrarı

Fatih Sultan Mehmed

Kanuni Sultan Süleyman

Abdülhamid Han (Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi, 2007, s. 622)

2.4.6. Feridun Fazıl Tülbentçi

Feridun Fazıl Tülbentçi (1912, İstanbul- 6 Ağustos 1982), Türk romancı ve gazetecidir. Vefa Lisesi ve Yüksek Ticaret Okulu mezunudur. Bir süre Basın-Yayın Genel Müdürlüğü'nde (1943-49) çalıştıktan sonra gazeteciliğe geçerek Ulus, Vatan, Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinde çalışmıştır. İstanbul Radyosu'nda müşavirlik (1959-66) ve program müdürlüğü yapmıştır. Edebiyat hayatına 1929 yılında şiirle başlamış, şiirleri Varlık dergisi ve antolojilerde yer almıştır. İlk şiirleri 1929'da yayımlandı. Şiirlerini başta Varlık olmak üzere Ağaç, Oluş, Gündüz, Yücel dergilerinde yayımladı. 1935'te, A. M. Dıranas, C. S. Tarancı gibi şairlerin de yer aldığı Büyük Harpten Sonrakiler adlı bir şiir antolojisi hazırladı. Ankara ve İstanbul radyolarında "Geçmişte Bugün", "Kahramanlık Menkıbeleri", "Kahramanlar Geçiyor", "Büyük Türk Zaferleri" gibi programlardaki konuşmaları daha sonra kitap halinde yayımlandı. Radyo programlarının etkilerini taşıyan ve geniş kitlelere okuma zevki ve tarih sevgisini aşılayan popüler tarihi romanlar yazdı (Tanzimattan Bugüne Edebiyatçıları Ansiklopedisi, 2013, s. 1044)

Başlıca Eserleri:

Şiir: Sabahtan Bir Saat Evvel (1932)

Roman:

Sultan Yıldırım Beyazıt (1947)

Yavuz Sultan Selim Ağlıyor (1947)

Barbaros Hayrettin Geliyor (1949)

Osmanoğulları (1950)

Sultanların Aşkı (1952)

İstanbul Kapılarında (1954)

Şah İsmail (1956)

Turgut Reis (1958)

Cem Sultan (1959)

Hürrem Sultan (1960)

Kanuni Sultan Süleyman (1962)

Şanlı Kadırgalar (1964)

Diğer Eserleri:

Büyük Harpten Sonrakiler (antoloji, 1935)

Cumhuriyet'ten Sonra Çıkan Gazete ve Mecmualar (inceleme, 1941)

İkinci Cihan Harbi Kronolojisi (1943)

Geçmişten Bugüne (radyo konuşmaları, 4 cilt, 1943-49)

Tarihe Şan Veren Türk (1943)

Kahramanlar Geçiyor (radyo konuşmaları, 3 cilt, 1951-60)

Büyük Türk Zaferleri (radyo konuşmaları, 1946)

Şehitler (Kahramanlık Menkıbeleri, 1946, 3. basım, 1964)

Türk Atasözleri ve Deyimleri (1963) (Işık, 2013, s. 1806).

2.4.7. İsmail Hakkı Uzunçarşılı

İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1888, İstanbul- 1977), Türk tarihçidir. Mercan İdadisi ve İstanbul Darülfünun Edebiyat Fakültesi'nden 1912 yılında mezun olmuştur. Kütahya ve Kastamonu liselerinde öğretmenlik yapmış (1912-22), Balıkesir Lisesi ve Balıkesir Maarif Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur (1922-25). Ayrıca, Bakanlık Müsteşarlığı ve İlköğretim Genel Müdürlüğü görevlerinde de çalışmıştır. 1927 yılında Balıkesir'den milletvekili seçilmiştir. 1932 yılında profesörlüğe yükselmiş ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde görev yapmıştır (1932-38). Türk Tarih Kurumu'nun çalışmalarına katılmış ve Osmanlı tarihi alanında çok sayıda makale ve kitap yayımlamıştır.

Başlıca Eserleri:

Sivas Şehri (1928)

Kütahya Şehri (R. Nafiz ile, 1932)

Osmanlı Devleti Teşkilatına Methal (1941)

Osmanlı Devleti Teşkilatında Kapıkulu Ocakları (2 cilt, 1943)

Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı (1945)

Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı (1948)

Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı (1965)

Mithat Paşa ve Yıldız Mahkemesi (1965)

Mekke-i Mükerrerem'e Emirleri (1972)

Çandarlı Vezir Ailesi (1974)

Anadolu Beylikleri

Akkoyunlu ve Karakoyunlu Devletleri

Kapıkulu Ocakları

Alemdar Mustafa Paşa (Işık, 2013, s. 301)

BÖLÜM III

3. RESİMLİ TARİH MECMUASININ İÇERİK ÖZELLİKLERİ

Resimli Tarih Mecmuası 1950’li yıllarda çıkan popüler tarih dergileri arasında 84 sayı düzenli bir yayın aralığı ile çıkartılmıştır. Hazırlanışı, düzeni bulduğu ilginç konuları ile büyük bir atılım içinde yayınına gerçekleştirmiştir. (Şakiroğlu, 1984, s. 67). “*Tertip ve düzen bakımından öncekilerden kıyaslanmayacak kadar daha mükemmel olan bu mecmuayı altı sene boyunca muntazaman çıkardı. Bu sahanın ilk uzun ömürlü temsilcisi Resimli Tarih Mecmuası olmuştur*” şeklinde betimleyen Ali Birinci, İncelemeye değer bir yayın olduğunu dile getirmiştir (Birinci, Bâbıalî'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965), 1998, s. 32).

RTM’nın çıkan bütün sayıları genel hatları ile birbiriyle benzerlikler göstermektedir. Popüler bir dergi olarak çıkan mecmuanın bütün sayıları incelendiğinde, yayınlanan süreli yayınların üçte ikisinin Osmanlı tarihi hakkında olduğun anlaşılmaktadır. Toplumsal yaşama dair konular, genel Türk tarihi, cumhuriyet tarih, avrupa tarihi, dini konular, edebiyat, sanat, mimari eserleri, şehirler, ünlü ve tarihe mal olmuş şahsiyetler genel kültür konuları hakkında çok yönlü bir yayın politikası ile ilgi çekici bir tarzda yayın yapmıştır. Akademik makalelerin dışında imzasız ve bir parağraf ile sınırlı tarihin tanımı, faydaları hakkında paragraflar ve tarihe dair kısa bilgilerin yer aldığı görünmektedir.

Resim 3.1. Fatih'in Kanunnamesi 'nin Mühürleri.

“Bu kanunname, atam ve dedem kanunudur ve benim dahi kanunumdur. Evladı kiramın neslen ba’de neslin bununla amil olalar (Fatih)”.

“Türkler ve İstanbul” imzasız kaleme alınan bu paragrafta Fatih Sultan Mehmet Han hakkında bir anekdot aktarılmaktadır: Fatih İstanbul’u alınca, yanında bütün vezirleri ve ümerası olduğu halde Eğrikapı’dan şehre girerek doğruca Ayasofya’ya gitmişti. Bu muhteşem kilisenin önüne geldiği anda bir yeniçerinin binanın taşlarından birini sökmekte olduğunu gördü. Gazaba gelen padişah elindeki kopuzla adamın başına vurarak bağırdı; ben size mal için ruhsat verdim mülk benimdir. (Türkler ve İstanbul, 1950, s. 6).

Derginin birçok sayısında yer verilen bir paragraftan oluşan bir diğer örnek ise şu şekilde aktarılmıştır okuyucularına: “Tarih ve Kıymeti”, Her insan için hafıza ne ise tarih de insan nesli için odur. Bize ne yaptığımızı ne için yaptığımızı ve o işi yapmayı nasıl düşündüğümüzü izah eder. Eğer, bir devletin bayrağında neden kırk sekiz yıldız bulunduğunu, Çinlilerin neden alfabesi olmadığını veya bir milletin ne sebeple bir kralı olduğunu anlamak istersek, cevap almak için tarihe danışmalıyız. Tarih insan hayatının bütün bir hikayesidir. İnsanlığın başarıları yanında hatalarını da açığa vurur; onların harpleri kadar konularını da anlatır. Sanatları kadar dinlerini de ortaya çıkarmak için araştırmalar yapar. İcatları, keşifleri kadar ümit ve korkularını da göz önüne alır (Tarih ve Kıymeti, 1950, s. 44).

Mecmuada, tarihçi ve tarihin, kıymetinin açıkladığı yukardaki imzasız paragraf, John Tosh’un “Tarihin Peşinde” isimli kitabında sözünü ettiği, “Tarih kolektif bellektir, insanların kendi toplumsal kimlik kavramlarını ve geleceğe ilişkin beklentilerini oluşturmalarını sağlayan deneyimlerin toplamıdır”, tanımı ile uyum içerisinde hatta bire bir benzeridir (Tosh, 2020, s. 15-16). Dergi yayın hayatına başlarken ilk sayısının ilk makalesi “Abdülhamid’in Selanik’ten Getirilişi” başlığını taşımaktadır. Bu makale Paris’te çıkan *Matin* gazetesi başyazarı Stefan Lozan’ın Balkan Harbinde Türkiye’ye gelip yazdığı “*Hastanın Başucunda*” adlı eserinden alınmıştır. Harp ilan edildiğinde Abdülhamid Selanik’te bulunuyormuş, Balkan harbi sırasında Sultan Abdülhamid’i Selanik’te bırakmaktansa İstanbul’a getirilmesi daha yerinde görülmüştür. Çünkü durum gittikçe kötüleşiyor, Yunanlılar Selanik’ten bir iki günlük mesafede bulunuyordu. Bu sebepten Almanların İstanbul’da bulunan Lorley İstasyoner gemisi Abdülhamid’i getirmeye memur edilmiştir. Selanik’e varır varmaz Alaaddin Köşküne gittiler ancak Mahlu Sultanı İstanbul’a gelmesi için ikna edemediler. Lorley Vapuru süvarisi Alman Bahriyesi üniformasını giyinerek Mahlu Sultanın huzuruna çıktı. Bunu gören Abdülhamit muvafakat etti: “*Kayserin namusuna, dostluğuna itimat ederim. Sizi dünyanın öbür ucuna kadar takibe hazırım*” diyerek bir saat sonra vapurda olmuştur. Vapur İstanbul’da Beylerbeyi

sarayının önünde demirledi sandal ile kıyıya çıkan Abdülhamid Beylerbeyi sarayında kalmak istemediği için başka bir köşke yerleşti. (Lozan, 1950, s. 1-2). Resimli Tarih Mecmuası, yayın hayatına başladığı ilk sayısının ilk makalesini Sultan Abdülhamid’e ayırmıştır. Diğer bir makalede yine Osmanlı Tarihi ile ilgili Haçova meydan muharebesi, *Misli görülmemiş bir meydan muharebesi “Haçova” başlığı ile Feridun Fazıl Tülbentçi’nin kendine mahsus üslubuyla anlatılmaktadır. “Namusu devlet nerede kaldı? Koskoca bir vezir şehit edilir, serhatlerdeki sancak yağma olunur, halka işkence yapılır, bu ne iştir? Billah küffarın hakkından gelmek gerekir. Diye bar bar bağıryordu. Nihayet 1593’te Avusturya üzerine sefer icrasına karar verildi. Bu suretle açılan savaş yıllarca sürdü. Sinan paşanın tedbirsiz hareketleri Eflak, Buğdan ve Transilvanya prenslerinin isyanına sebep oldu. Paşa bu isyanları bastırmakla meşgul ilken oğlu Mehmet Paşa da Avusturya üzerine serdar tayin edildi.* (Tülbentçi, 1950, s. 4-5). Ahmet Rasim İstanbul’un eski fuhuş hayatını *“Fuhşi Atık”* adlı iki ciltlik kitabında tasvir etmiştir. Bu kitaplardan zaman zaman alınan bir iki parça ile o hayatın İstanbul ve Beyoğlu tarafındaki halleri derginin okurlarına aktarılmıştır. *“Geçen asrın sonundan, bir çapkınlık hikayesi; Baskın”* başlığı ile dergide yayınladığı ilk yazısında yakın tarihin dikkat çeken ahlaksızlık sahnelerinden biri olarak gizli bir randevu evinin basılışını anlatıyor. (Rasim, 1950, s. 7). Haluk Y. Şehsuvaroğlu Osmanlı Padişahı Abdülmecid’in ölümünü şöyle aktarıyordu; *Bir mabeyinci, elinde gümüş bir kap içinde zemzem getirdi. Bu esnada Kara Todori de içeri girmişti Sultan Abdülmecid’i o da muayene etti ve işler bitmiş gidelim dedi. Dışarı çıktılar. Koridorlarda, kapılarda telaşlı telaşlı fısıldaşanlar, bekleyenler vardı. Zagrafos biraz sonra odaya tekrar girdiği vakit Abdülmecid’i ruhunu teslim etmiş buldu. Harem halkı bir anda birbirine girmiş, sarayı çığlıklar doldurmuştu. Cenaze odasının kapısında Evkaf Nazırı Hasip Paşa bırakıldı. Sadrazam, serasker ve Kaptanpaşa rıhtım boyundaki kumlu yollardan telaşlı adımlarla Veliaht Abdülaziz efendinin dairesine doğru gidiyorlardı* (Şehsuvaroğlu, Abdülmecid'in Ölümü, 1950, s. 22). Bu alıntıdan da anlaşılacağı üzere genelde makaleler akademik tarih formundan öte edebiyat formunda ve roman tarzı sürükleyici bir üslup ile kaleme alınmış. Reşat Ekrem Koçu’nun tarihi tefrikamız “Budin Paşasının Kızı” isimli yazı dizisi dergi yayına başladığı 1950 Ocak sayısında başlamış 12. sayıya kadar devam etmiştir. Macaristan’ın Türk idaresi altındaki dönem içerisinde geçen tarihi bir aşk macerasını anlatmaktadır. Aşk macerası dışında olayın geçtiği 1636 yılı Osmanlı devleti hakkında bilgiler barındırmaktadır. Devrin Padişahı Dördüncü Sultan Murat’ın parmağında tuğralı gül yüzüğü vardır. Estergon kalesinin altı tane dizdarı vardı:

iç kalenin büyük dizdar ağası, aşağı büyük varoşun dizdarı, Bölme Hisar dizdarı, Baruthane kalesi dizdarı, Tepedelen kalesi dizdarı ve Tuna'nın öbür yakası Ciğerdelen kalesi dizdarı; iç kalenin büyük dizdar ağası bu muhafızların hepsinin amiriymiş, yeniçeri ocağı çorbacıları yahut çavuşları arasından seçilir İstanbul'dan gönderilirmiş. (Koçu, Budin Paşası'nın Kızı, 1950, s. 36-38). “Gülbaba Türbesi” bir Bektaşî babası olan Gülbaba kendi adına nispetle anılan tekkenin yanında mezarı olan bir meftunmuş. Gülbaba tekkesi Budin'in Horoz Kapısı dışında, Veli Bey ılıcası yanında bağlı bahçeli bir bayır üzerinde mamur bir tekkeymiş. Tekkedekilerin hepsi bekar Bektaşîlermiş, orduyu hümayun sefere çıktığında onlarda ordu ile sefere çıkarlarmış. Kışın ve yazın meydanlarda şamdanlar, چراغlar, kandiller, buhurdanlar bulunurmuş. Mutfağında çorbası pilavı her zaman olur herkese yetermiş. Türbe tekkenin bahçesinde çiçekli bir sofa imiş, sandukası yeşil çuha örtülü başında bir Bektaşî tacı, duvarları ziyaretçilerin elinden çıkmış yazılarla kaplıdır. Gülbaba, Anadolu'nun Merzifon kasabasından gelip oraya yerleşmiş, Türbesinde “Merzifon'dan gelerek tuttu vatan, Şah Süleyman zamanı Gülbaba” yazılıdır. (Koçu,

1636 baharında dört süvari, Estergonun Budin kapısından çıktı ve Tuna boyunca ilerlemeye başladı

Resim 3.2. Budin Paşasının Kızı, (Budin Paşası'nın Kızı, 1950).

1950, s. 158-159).

Reşat Ekrem Koçu; Gayet mühim bir sır ifşa ediyoruz, Fatih'in mübarek vücudunun, yüzü aynen muhafaza edilmiş bir halde mumyalanmış olarak durduğunu aktarmaktadır. Fatih camisi, mihrabının altına rastlayan büyük bir mahzenin ortasında büyük bir mermer, mermerin üstünde ise Fatih'in tabutu duruyormuş... Tabut açılmış içinde cihangir hükümdarın mumyalanmış cesedini görmüşler. Yüzü olduğu gibi muhafaza

edilmiş. Mehmet Paşa durumu Abdülhamid'e arz etmiş. O da her ne sebepten ise mahzenin yolunun ve kabrin derhal kapatılmasını ve gördüklerini kimseye söylememesini emir ve tembih etmiş. Fakat Mehmet Paşa sırrı muhafaza edememiş, yakın dostu Damat Şerif Paşaya nakletmiş, o da Yahya Kemal'e söylemiş. Fatih camisi, Bizans mimarisinin büyük eserlerinden Havari yun (Ayini Apostilin) kilisesinin yerine yapılmıştı; bu kilisenin altında da birçok dehlizlerin, yeraltı yollarının ve mahzenlerin bulunacağı muhakkaktır. Mehmet Paşa'nın rivayetine göre mezkûr mahzenin cami mihrabının altına rastlayabilmesi mümkündür. (Koçu, 1950, s. 91). Tarih, insanların ve milletlerin iyilik ve kötülüğünü ölçen terazidir, tanımı sonrasında Tarih Nedir? sorusunu *“Tarih fenni şol marifetlerdendir ki, devlet adamları ondan ibret almaya çalıştıkları gibi, ticaret ve sanat erbabı da rağbet gösterirler ve hükümdarlar ise yapmaya uğraşırlar. Geçmiş zamanların ve alem haritasından silinmiş olan devletlerin haberlerini sayfalarının arasında gizleyen tarih, aynı zamanda onların garip hallerini, hikayelerini de okuyanların gözleri önüne serer. Eski ümmetlerin zamanların değişmesiyle hal ve şanlarının aldığı şekilleri dünyanın dört bucağında kurulan saltanatların zuhurlarıyla yayılışlarını ve sonunda zevale uğrayışlarını bize bildiren tarihtir. Bununla kalmayıp hadiselerin aslını araştırması ve illetlerini bulup ortaya koyması itibariyle de tarih pek değerli ve kıymetli ilim olmuştur.* (Haldun, 1950, s. 106). İbni Haldun'dan yaptığı alıntı ile açıklamıştır. Feridun Fazıl Tülbentçi diğer bir makalesinde Ankara Savaşı'nı kendine has üslubuyla ikinci sayıya taşımış. Savaş sonrası esir düşen Yıldırım Beyazıt'ın vefat ettiğini öğrendiğinde Emir Timur'un sarf ettiği cümle, *“Yazık, cihan bir kahraman kaybetti.”* Cihan tarihinin en büyük savaşlarından birinde Timur'un galibiyetiyle sonuçlanan savaşta, Yıldırım Beyazıt'ın ordusu savaşın en kızgın anında evvela Kara Tatarları, sonra Karaman, Germiyan, Saruhan, Aydın ve Mentеше beylerinin askerleri Timur'un tarafına geçmiş, veziriazamı ile şehzadeleri ve Sırp kralı harp meydanını terk ederek kaçmışlardı. Beyazıt'ta kaçıp canını kurtarabilirdi. Üç bin yeniçeri ile kaldığında bile kaçmasını ısrarla söylemelerine rağmen *“Allahtan korkarız. Rütbe'i şhadeti ihraz etmeden evladı vatani terk edemeyiz”* diyerek reddetmiştir. 28 Temmuz 1402'de Çataltepe müdafaasında üç yüz kadar yeniçeri ile kalmış teslim olmamıştır. Sonunda Beyazıt esir düşmüştü. Timur Çadırın kapısında bekliyordu esirini getirmelerini. Beyazıt muhafızların arasında getirildi, gururundan hiçbir şey kaybetmemiş galibin teveccühünü kazanmak için önünde eğilmemişti. Timur gülüyordu. Bu gülüş Yıldırım Beyazıt'ı çileden çıkardı. Allah'ın bedbaht ettiği biriyle alay etmek çok fanadır diye

bağırđı. Timur hala gülüyordu. Sana değil Allah'ın Bu dünyayı senin gibi bir körle benim gibi bir topala bıraktığına gülüyorum. (Tülbentçi, 1950, s. 41-44).

Popüler bir tarih yazımı ile dikkatleri üzerine çeken Resimli Tarih Mecmuası'nda her makalesi kıymetlidir. Ancak bazı makalelerde yer alan önemli bilgiler Tarihten alınacak ders niteliğindedir. Münferit olarak akademik araştırmayı teşvik eder niteliktedir. Buna bir örnek olayı, I. Dünya Savaşı esnasında vukuu bulmuş bir hadisenin aktarımında görüyoruz.

Cemal Paşa'nın Sultanlığı Meselesi, bu durumu kısaca açıklayalım. Rus İmparatorluğu Hariciye Nezareti arşivinden çıkmış vesikalara göre; Rusya'nın Bükreş'teki S. A. Poklefski 11 Ekim 1915'te Rus Hariciye Nazırlığına yazdığı bir şifrede Cemal ile Türk Hükümeti arasında bir itilaf çıktığını ve eğer Cemal Paşa'ya yardım vaat edilirse İstanbul aleyhinde açıktan açığa bir harekete sevk etmenin ihtimal dahilinde olduğu bildirilmiştir. Bu vesikayı takiben 25 Ekim 1915 tarihinde Rus Hariciye Nazırı Sazanof imzasıyla; Paris, Londra ve Roma elçiliklerine yazılan cevap yazısında; Arabistan, Irak, Kilikya ve Doğu Mıntıkasındaki vilayetlerimiz üzerinde yeni bir Türkiye Asya'sı sultanlığı kurma fikri dile getirilmiştir.

Resim 3.3. Enver ve Cemal Paşa Sağ Köşesinde Kendi İmzaları ve Tarih

Cemal Paşa'yı sultanlığın tahtına oturtmak hususunda Fıkransa, İngiltere ve İtalya'nın fikirlerini sormak ve muvafakatlerini almak istenmektedir. Bu hususta Rusya ve müttefikleri arasında telgraf trafiği bir yılı aşkın sürmüş bütün bu, yüze yakın telgraf sureti

ismi geçen “Rusya şuralar ittihadı Cumhuriyeti hariciye halk komiserliğinin yayınlarından olan E. E. Adamof’un reisliğinde bir heyet tarafından çıkarılan kitapta” mevcuttur. İstiklal mücadelesine katılmak üzere beklerken Tiflis’te Sovyetlerin kurşunuyla şehit düşen bu vatanseverin millet ve vatan görüşlerini 13 Mayıs 1920’de Almanya’dan Afganistan’a giderken oğluna yazdığı vasiyet mektubu göstermektedir. Bu mektuptan birkaç satır alıyoruz; *ben uzunca bir seyahate çıkıyorum muhtemel ki sizi uzun müddet göremeyeceğim ve gene ihtimal ki benden uzun müddet haber alamayacaksınız. İşte sana bu mektubumda bazı nasihatler vereceğim; Vatan muhabbeti, Türklük muhabbeti senin en büyük ziynetin olsun. Vatanını, Türklüğünü her şeyden ziyade sev. O ikisi için hiçbir fedakarlıktan çekinme! Ben öldükten sonra da benim şimdiye kadar takip ettiğim yolu aynen sen takip et*”. (M.Z., Cemal Paşa'nın Sultanlığı Meselesi, 1950, s. 12-15).

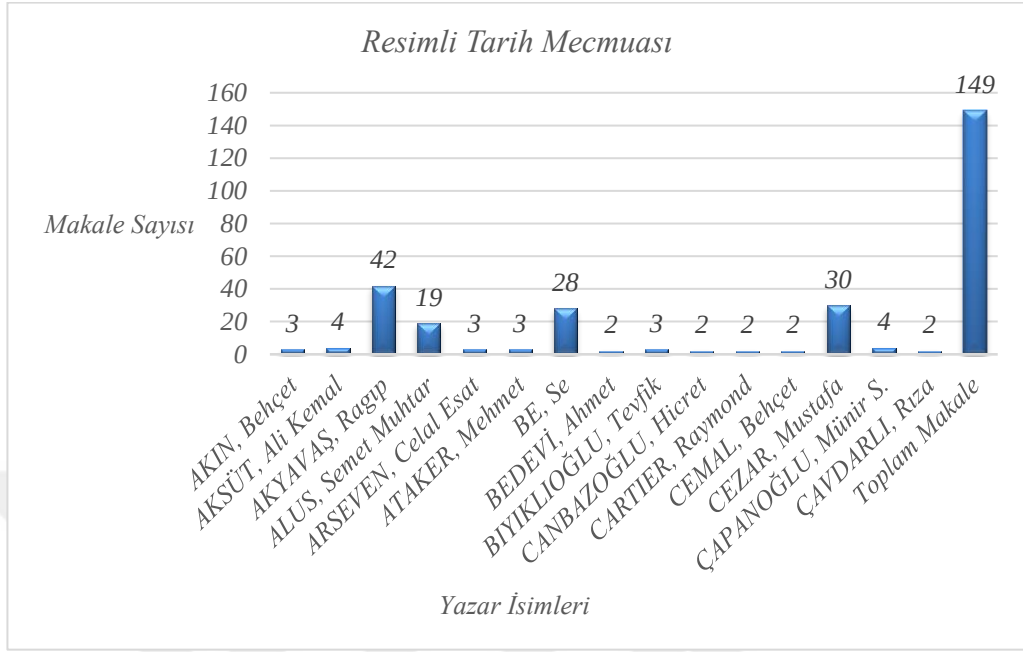
Bazı yazılar ise “A. A.”, “A. R.”, “G.S.”, “R. A. S.”, “R. T.”, “SIS”, “S. K.”, “S. R.”; örneklerde olduğu gibi sanırım sadece isim soy isim baş harfleri ile yayınlanmış. Resimli Tarih Mecmuasında değişik konularda kaleme alınmış bir makale yayınlayan yazarların alfabetik olarak soy isimlerine göre sıralı isimleri: Ahmet İzzet Paşa; Ahmet Mithat Efendi; AKBAŞ, Nihad Alp; AKKA, Zeynel; AKKOÇ, Avni; AKMANSU, Hamit; ALADAĞ, Osman Nuri; ANGELLO, Albert; ARICAN, Ali S.; AULAIRE, Comte De Saint; AYBEK, Zafer Hasan; AYDAR, Orhan; AYGÜN, Abdurrahman; BİDOU, Henry; BIKE, Pol; BORİNGE, Bernard; BOZETİ, Roberto; BROKİYER, Bertrandon Dö La; CABANES, Doktor; CEMİL, Bahtiyar; CAN, Mesut; CAMCI, M. Hüsnü; COXOTTE, Pierre; ÇAĞLAR, Behçet K.; DANJOU, Henri; ÇENGİ, Celali; D’ALMERAS, Henri; DALKILIÇ, Nuri; ÇEMBERLAYN, Con; De VAUL, Bernard; DEMİRTEKİN, Feridun; DOĞUL, Ömer Rıza; DORNBERGER, W.; EDES, Selami; EFGANİ, M. Celâlettin; ENİS, Mehmet; ERGİÇ, G.; ERGİN, Osman; EYİCE, Semavi; FELSE, Jan; FİKRET, Tevfik; GALLAND, Antoine; GARSON, Moris; GAXOTTE, Pierre; GENÇ, Rıdvan; GUAROVİ, Pietro; GUERRA, Kassiya; GÜNGÖR, F.F.; GÜVEN, Ferit Celâl; Hafız Mehmet Bey; HAMDİ, Ali; HARMON, E. N.; Hasan Rami Paşa; HASAN, Fazıl Murat; HİSTORIA; HORTY, Amiral; HOYT, H. R.; İŞIKSAL, Turgut; İHSAN, Topçu, İmaj Mecmuası’nda; İRTEM, S. Kani, İYYERE, Jak; JAN, Röne; KAFLI, Kadircan; KASSOTO, Alfred; KAYACAN, Ali; KAZANCI, Kani; KLER, Jöl; KERİMOĞLU, Ferit; KOMODOR, F. Kuhn; KURAN, Ahmet B.; LANG, Win; MARQUAND, H.; VINSHON, R.; İY, Amiral; JISE, Marie; HİR, Ali; NELLI, Paolo; RI, Pol; YAKON, Ali; MELOT, Paul, MENTEŞE, Nahid; MERAL, Nuri, MİRMİROĞLU; MORALI, AN;

MOURIN, Maxime; MOUROIS, Andre; Müşir Rıza Paşa; N. H.; OGAN, Aziz; ORTEKIN, Cemal E.; ÖZDEMİR, Haydar; ÖZDEMİR, Yakup; ÖZYAVAŞ, Ragıp; PAKALIN, M. Zeki; PALEOLOG, Moris; PAŞA, Ferik Esat; PEK, Nuri; PETRO, Deli; PİROĞLU, Sırrı; PİYER, Pol; POLAR, Andre; PONCAT, A. F.; RADO, Şevket; RAMAZANOĞLU, Muzaffer; REŞAT, Faik; REŞAT, Sinan; RIZA, Ali; RODOSLU, Sami; RONU, Aleksandr; ROZİ, Benito; S. G.; RÜŞVETE, S. I.; SADİ, Fazıl; SAIT, Mehmet; SAMI, N.; SAZLIDERE, Şükrü; SERTOĞLU, Mustafa; SERTOĞLU, Talat; SEYFİ, Ali Rıza; SIEGFRIED, Andre; SİMAVI, Lütfi; SİNANOĞLU, Aydın; SMITH, Holland M.; SOUSTELLE, Jacques; SPERCO, Willy; SPERKO, Villi; SÜERDEM, Rasim; SUULA, Hasan; SPITZER, Dr.; ŞAVLI, Emin Ali; Tahsin Paşa; TALMAN, İsmail; TASSİNYİ, Do Lart Dö; TAVSEND, General; TERCİH, Leon; TEZ, Sırrı; TIL, Enis T.; TITZ, Şarl; TUFAR, Arslan; TUGAY, S.S.; TUĞRUL, Nuri Hüseyin; TURGAY, Hasan Asır; TURANER, Ahmet Nuri; TÜNAY, Kerim R.; TÜRKGELDİ, A. F.; UŞAKLIGİL, H. Ziya; VACARESCO, H.; VAKARESK, Elen; VARLI, Arif; YAGIZ, Sudi; YAZAR, Lemi; YENER, Faruk; YULAÇ, M. Sami. (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956)

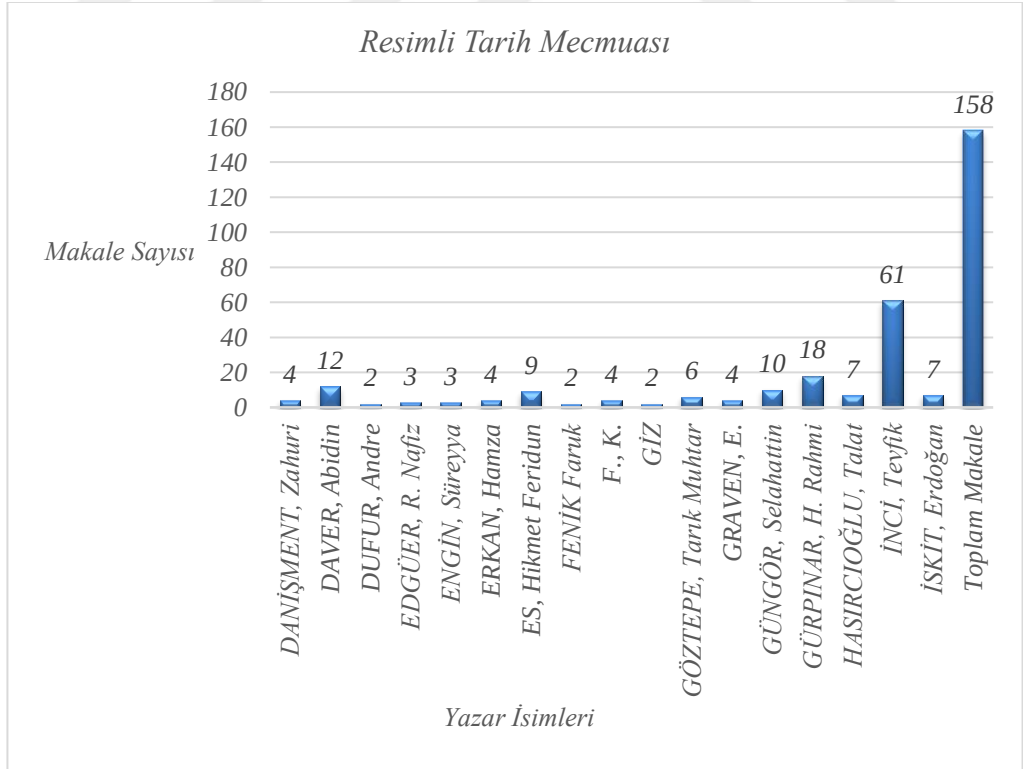
Yukarda adını verdiğim yazarlar genelinde Osmanlı tarihi konuları olmak üzere; genel Türk, Dünya ve dinler tarihi, hatıratlar, biyografiler, savaşlar, padişahların, sultanların, kral ve kraliçelerin hayatları, bisikletin, otomobilin, otobüsün, lastiğin gözlüğün tarihi gibi çok çeşitli konularda RTM'na katkıda bulunmuşlardır. İki ve daha fazla yazısı bulunan yazarlar ise yine alfabetik sıraya göre aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir. RTM Ocak 1950 tarihinden Aralık 1956 tarihine kadar düzenli olarak çıkardığı 84 sayısında toplam 1166 adet makale yayınlamıştır. Bu makaleler ağırlıklı olarak Siyasi tarih konularını kapsamaktadır. Çoğunluğunu Osmanlı Tarihi oluştururken bu konuda en çok katkı veren yazar Mohaç Meydan Muharebesi, (1954) 49/2854, Birinci Kosova Meydan Muharebesi (1954) 50/2890, İkinci Kosova Meydan Muharebesi, (1954) 60/3585, Balkan Harbi (1952) 36/1897, gibi konularda 74 adet makale yayınlayan Mithat Sertoğlu'dur. Haluk Y. Şehsuvaroğlu'nun yazıları akademik formda ve azımsanmayacak sayıdadır "1877 İstanbul Konferansı", (Şehsuvaroğlu, 1952, s. 1580), "31 Mart Vakası ve II. Abdülhamit'in Tahtan İndirilişi", (Şehsuvaroğlu, 1952, s. 1456). Feridun Fazıl Tülbentçi ise daha çok tarihi roman tarzında yayınladığı yazıları ile dikkat çekiyor. Örneğin; Sokullu Mehmet Paşa'nın Dul Zevcesi, (Tülbentçi, 1956, s. 623), Sultan Abdulaziz ve Prenses Tevhide, (Tülbentçi, 1951, s. 1133), Şehitler Serdarı Genç Osman, (Tülbentçi, 1952, s.

1193). Sadi Koçaş'ın yayınladığı makaleler çeşitli dönem ve konuları içerirken; Osmanlı tarihi, milli mücadele dönemi ve Cumhuriyet tarihinden önemli yayınları kaleme almış; İstiklal Savaşında “Uzunbeyli” Baskınında Yunan Kumandanı Papulas Pijama ile kaçırmıştı, (Koçaş, İstiklal Savaşında "Uzunbeyli" Baskınında Yunan Kumandanı Papulas Pijama ile Kaçırmıştı, 1950, s. 223), Kanuni Sultan Süleyman'ın Mohaç Meydan Muharebesi, (Koçaş, 1950, s. 207), Kore ve Mehmetçik, (Koçaş, 1951, s. 647), diyebiliriz. İslam Dini ile ilgili makaleler; “Kuran-i Kerim’in Tarihçesi”, (Akyavaş, Kuran-i Kerim’in Tarihçesi, 1952, s. 1316), “Hira’dan Sonra”, (Akyavaş, 1952, s. 1440), “Hz. Peygamber’in Sevgili Kızı Fatima Hz. Ali ile Nasıl Evlendi”, (Akyavaş, 1953, s. 2802), Ragıp Akyavaş aktarmış. İnsanlık tarihi ve dini konular da “Haçlılar ve Büyük Sultan Selahaddin Yusuf”, (Konrapa, 1954, s. 3282), “Hazreti Ömer ve İslamlık Tarihindeki Mevkii”, (Konrapa, 1955, s. 3591), “İnsanlık Tarihi”, (Konrapa, 1955, s. 3903) gibi yayınlar emekli tarih öğretmeni M. Zekai Konrapa imzasını taşıyor. Orta Asya Türk Tarihi ile ilgili makaleler ağırlıklı olarak Faruk Sümer tarafından kaleme alınmış, Denizcilik tarihi ile ilgili makaleler ise Tefik İnci imzası taşıyor. Toplumsal yaşamla ilgili Sermet Muhtar Alus, Ahmet Rasim ve Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın yazıları çok farklı bir perspektif sunmakta. Reşat Ekrem Koçu, Peçevi tarihi, tarihi romanlar, Osmanlı tarihi, tarihteki kahramanlar gibi birçok konuda makaleler kaleme almıştır. II. Meşrutiyet sonrası ve milli mücadele dönemi hakkında yazılar genelde Feridun Fazıl Kandemir tarafından kaleme alınmış. Dünya tarihi ile ilgili yazıları ile başta “Büyük Fransız İhtilali” (Cezzar, Büyük Fransız İhtilali, 1952), “I. Petro”, (1951) 17/732, “Napolyon Bonapart”, (1953) 37/2018, “Rodos Şövalyeleri”, (1952) 26/1291, “Rus-Japon Savaşı”, (1953) 44/2550, “Rus-Japon Harbi”, (1953) 45/2614 Mustafa Cezar’ın yazıları dikkat çekmektedir. Kral ve kraliçeler hakkında yazdığı makalelerle örneğin, “Altı Kral Babası Bir Vezire Dair “Şerif Hüseyin Paşa” (Örik, 1951, s. 1137), “Dört Kralın Altı Kızı”, (1953) 43/2454, “Yunanistan’ın Kraliçeleri”, (Örik, Yunanistan'ın Kraliçeleri, 1952, s. 1718), “Yunanistan Kralları”, (1952) 32/1657 başlıklı makalelerde Nahid Sırrı Örik önemli bilgiler vermektedir.

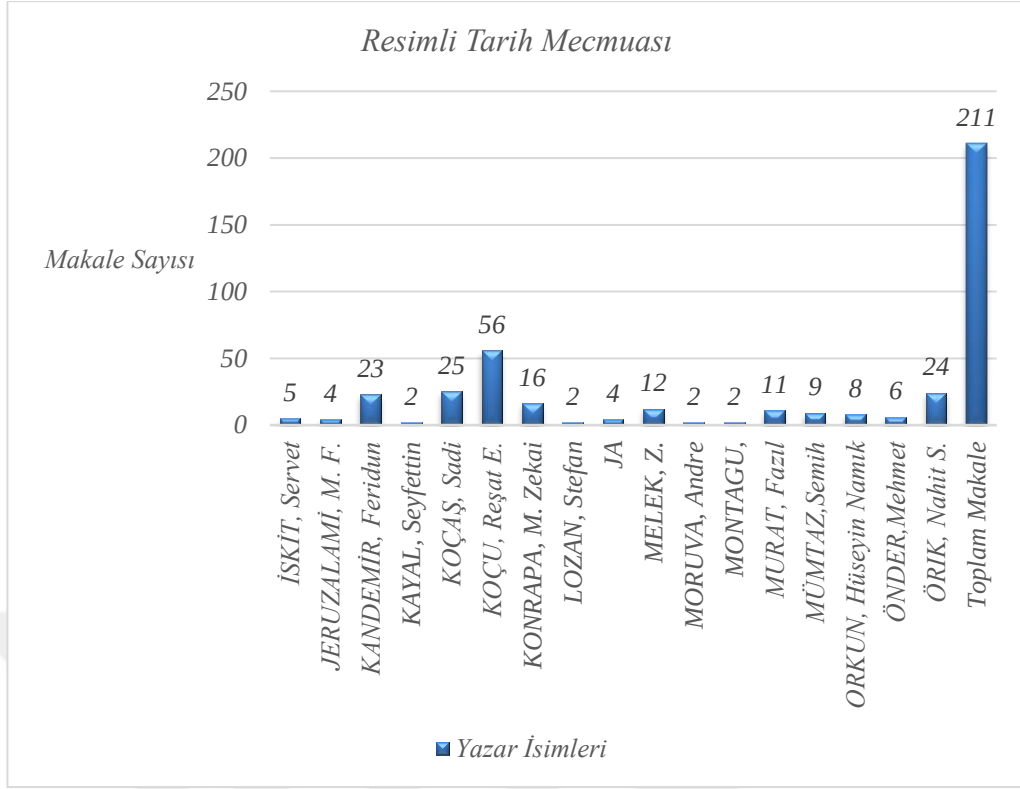
RTM beş binden fazla sayfa sayısı ile çok fazla makale ve yayın içermektedir. Mecmuda farklı konularda çok fazla makale kaleme alınmıştır. RTM’nda iki ve daha fazla yayını bulunan yazarlar aşağıdaki grafiklerde soy isimlerinin baş harflerine göre alfabetik sırayla verilmiştir. İmzasız yayınlar imzasız sütununda ve bir makale ile mecmuda yayın yapan yazarlar toplu olarak bir sütunda verilmiştir. (Bir makalesi bulunan yazarların isimleri metin içinde paragraf halinde verilmiştir).

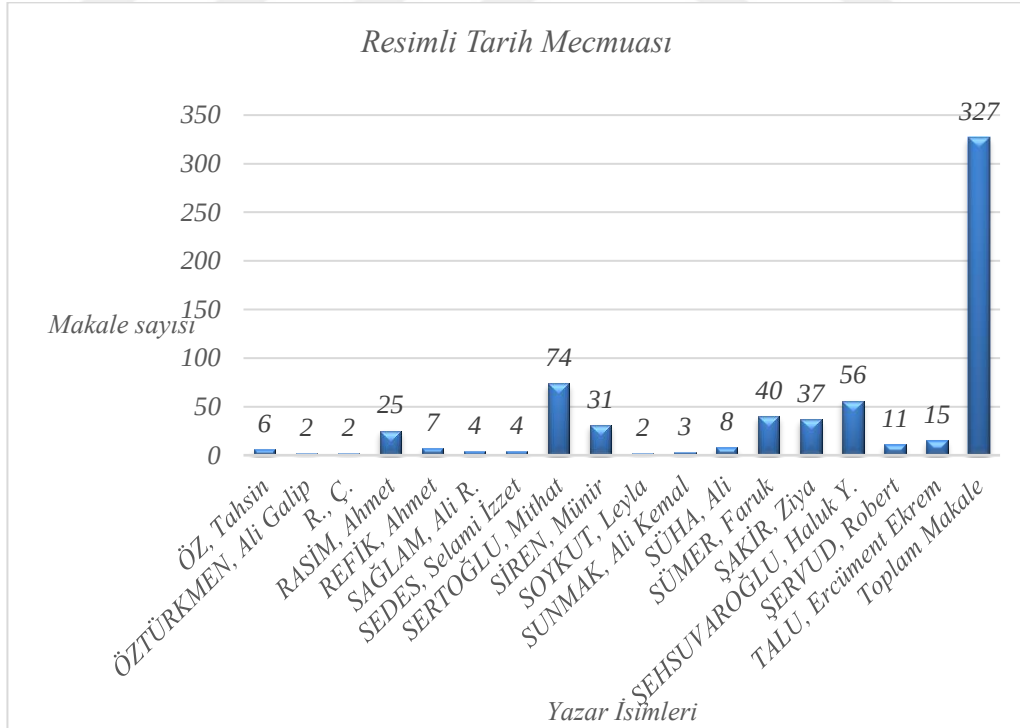
Grafik 3. 1. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84)

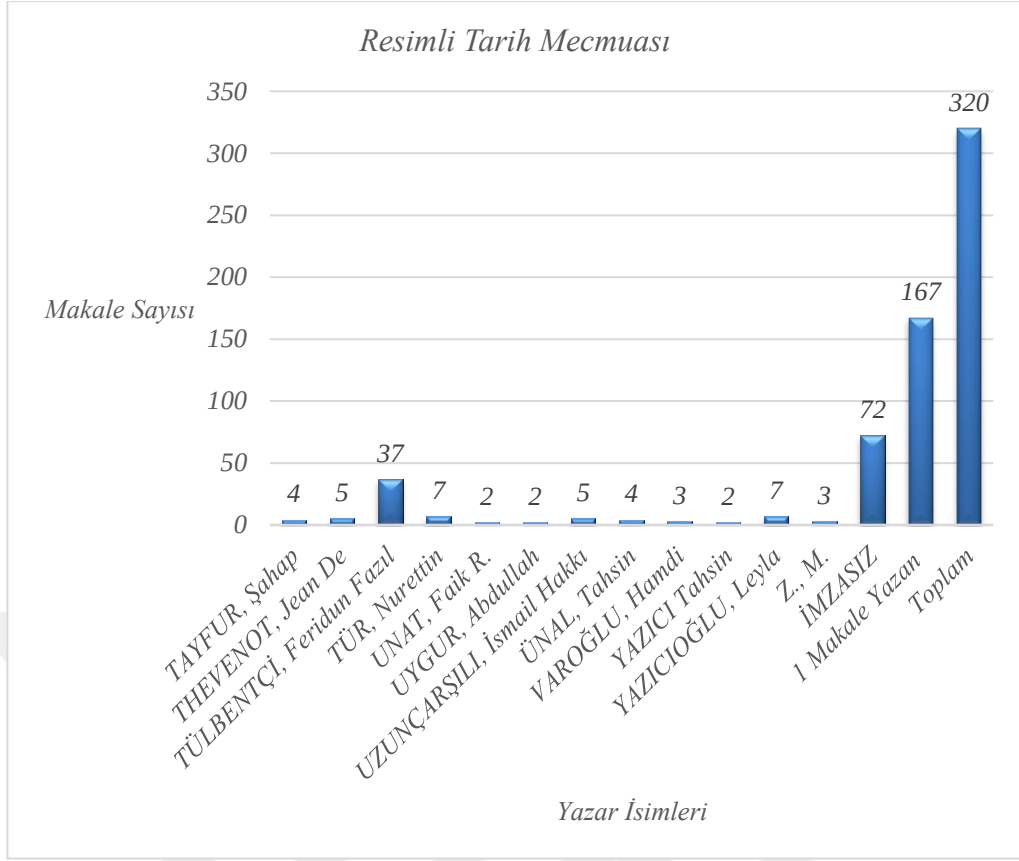
Grafik 3. 2. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84)

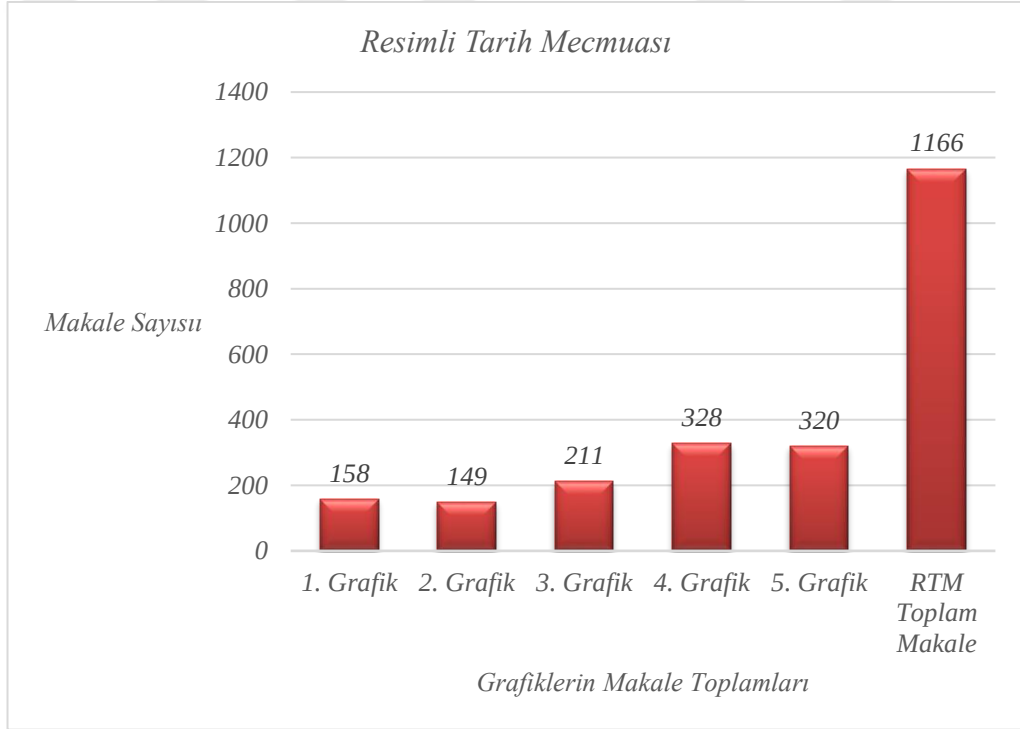
Grafik 3. 3. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM S. 1-84)

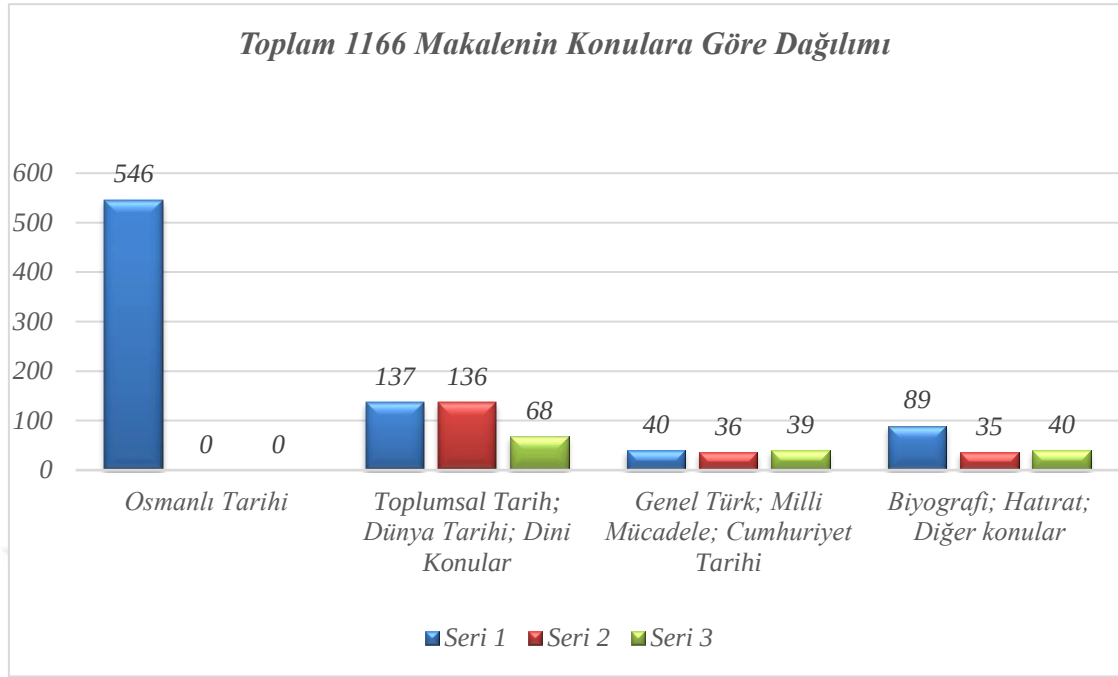
Grafik 3. 4. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84)

Grafik 3. 5. Resimli Tarih Mecmuası Yazar ve Makale Sayıları (RTM.S. 1-84)

Grafik 3. 6. Resimli Tarih Mecmuası Toplam Makale Sayısı (RTM.S. 1-84)

Grafik 3. 7. RTM Konularına Göre Süreli Yayınların Dağılımı (RTM.S. 1-84)

3.1. RESİMLİ TARİH MECMUASINDA İŞLENEN KONULAR

RTM yayın yaptığı altı yıl boyunca; siyasi, toplumsal, ekonomik konularda ve aynı zamanda padişahlar ve muadili krallar, kraliçeler, sultanlar, tarihe maal olmuş kahraman şahsiyetler hakkında makaleler kaleme alınmıştır. Ağırlıklı olarak Osmanlı İmparatorluğunun tarihi hakkında çalışmalar yer almaktadır. Orta Asya Türk tarihinden, Dünya tarihinden, Cumhuriyet tarihinden, toplumsal tarih konularından da çok fazla içeriğe mecmuada yer vermiştir. Resimli Tarih Mecmuası elektronik formu mevcut değildir, Milli kütüphanede matbu metin olarak yer almaktadır. Yaklaşık olarak 5 bin sayfanın üzerinde bir içeriğe sahiptir. Bu bölümde mecmuada işlenen tarih konulardan örnek kesitler verilmiştir.

3.1.1. Osmanlı Tarihi ile İlgili Yayınlar

Osmanlı tarihi konularında mecmua içerik olarak çok zengindir. Mecmuada üçte iki oranında Osmanlı tarihi olayları anlatılmıştır. Osmanlı Hanedanlığının Kökenleri, Devlet Teşkilatı, Kuruluş, Yükseliş dönemleri, ordu yapısı, Padişahların hayatları, başarılı ve başarısız oldukları (Haçova, Varna, 93 Harbi, Balkan Harbi vb.) savaşlar, deniz savaşları, Navarin, Sinop vb. donanma faciaları, yaptıkları yenileşme hareketleri, saray hayatı gibi

çok çeşitli konularda akademik ve edebi formlarda kaleme alınmış birçok makale yer almaktadır. RTM'nin içeriğinde hâkim olan Osmanlı Tarihi ile ilgili yayınlanmış makalelerden bazı örnekler verilerek somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

“Abdülhamid'in Selanik'ten Getirilişi”, Stefan Lozan II. Abdülhamid'in Selanik'ten İstanbul'a dönüşünü ele alıyor (Lozan, 1950, s. 1). Feridun Fazıl Tülbentçi, “Misli Görülmemiş Bir Meydan Muharebesi: Haçova” (1950, s. 4-6): Haçova Meydan Muharebesi'nin detaylarını ve bu savaşın tarihteki önemini anlatan bir makale. Osmanlı İmparatorluğu'nun büyük zaferlerinden biri olan bu savaşın stratejik ve tarihi önemini vurguluyor. “Cemal Paşa'nın Sultanlığı Meselesi”, Cemal Paşa'nın Osmanlı İmparatorluğu'nda iktidar ve güç konusundaki iddialarını ve bu mesele etrafındaki siyasi olayları inceleyen bir makale (M.Z., 1950, s. 12). Halûk Y. Şehsuvaroğlu, “Abdülmecid'in Ölümü”: Sultan Abdülmecid'in ölümüne dair ayrıntıları ve bu olayın Osmanlı hanedanı üzerindeki etkilerini ele alan bir yazı (Şehsuvaroğlu, 1950, s. 18). Feridun Fazıl Tülbentçi tarafından yazılmış, “Yazık, Cihan Bir Kahraman Kaybetti”, Büyük bir kahraman olarak Yıldırım Beyazıt'ın kaybını anlatan bir makale. (Tülbentçi, 1950, s. 41) Halûk Y. Şehsuvaroğlu, “Üçüncü Sultan Selim'in İleri Düşünceleri ve Feci Akıbeti”. Sultan III. Selim'in yenilikçi düşünceleri ve bu düşüncelerin Osmanlı İmparatorluğu'na olan etkileri hakkında bilgi veren bir yazı. Aynı zamanda, Sultan Selim'in trajik sonunu da ele alıyor. (Şehsuvaroğlu, 1950, s. 45) “Enver Paşa'nın Atatürk Hakkında Bir Mektubu”. Enver Paşa'nın Mustafa Kemal Atatürk hakkında yazdığı bir mektubu içeren ve bu iki önemli figür arasındaki ilişkiye dair bilgi veren bir yazı. (M.Z., 1950, s. 53-56) Halûk Y. Şehsuvaroğlu, “Cem Sultan ve Acıklı Hayatı” Cem Sultan'ın yaşamını ve Osmanlı İmparatorluğu'ndaki trajik hikayesini anlatan bir makale. Cem Sultan'ın sürgündeki hayatı ve dönemin siyasi olayları hakkında bilgi verir (Şehsuvaroğlu, 1950, s. 81). Bu gibi yazılar, Osmanlı İmparatorluğu'nun farklı dönemlerindeki önemli olayları ve figürleri ele alarak tarihsel bir perspektif sunuyor.

“Osmanlı İmparatorluğunun Hayatındaki Safhalar”, Osmanlı devletini kuranlar, *Oğuzların Bozok şubesinin Günhan kolunun Kayı boyundandır*. Kayıların Anadolu'ya nasıl ve kimler idaresinde geldikleri kesin olarak bilinmemektedir. Tarih geleneklerine göre: Kayı boyu, Anadolu Selçuklu hükümdarı Alaaddin Keykubad (1219-1236) zamanında Ankara'nın batısında Karacadağ bölgesine yerleştirilmiştir. Kayı aşiretinin 13. yy. ortalarında Karacadağ'da bulunduğu ve Kayılar Karacadağ tarafında bulundukları sırada reisleri Ertuğrul Bey olduğudur. Osman Bey, babası Ertuğrul Beyin 1281'de ölümü

üzerine Kayı Boyu'nun idaresini eline almıştır. Önce Selçukluların uç beyi, sonra da toprakları genişletmesi sayesinde, kendi adıyla anılan “Osmanlı Devleti” nin kurucusu olmuştur. *Eski Osmanlı tarihlerinin kayıtlarına göre; 1284'te Söğüt ve havalisinin Osman Bey'e verildiğine dair Selçuklu sultanından ferman gelmiş, beş yıl sonra da İnönü ve Eskişehir'in de ilhakıyla emrindeki yerlere uc beyi olduğu bildirilmiştir.* Osman Bey'in Selçuklu Bizans hududunda gösterdiği muvaffakiyet üzerine, 1284 senesini takip eden yıllarda, *bir nevi hudut valiliği mesabesinde* olan uç beyliğini bizzat hak ederek aldığı muhakkaktır.

Osman Bey 1299 yılında Selçuklu sultanı Üçüncü Alaattin Keykubat zamanında Selçuklu otoritesinin zayıflamasından faydalanarak, eskisinden çok daha serbest harekete başlamıştır. *Onun içindir ki; eski Osmanlı tarihlerinin gelenek halini alan kayıtları veçhile 1299 senesi, Osmanlıların İstiklâl yılı olarak kabul edilmiştir.* Bursa şehri 1314 yılından itibaren kuşatılmaya başlanmış ve on iki yıl sürmüştür. Nihayet Bizans tekfurı şehri 1326 da teslim etmiştir. Bursa kuşatması devam ederken Osman Bey 1324'te Söğütte ölmüştür. Bursa'nın alınması, babasının hastalanması üzerine Orhan Bey'in zamanında vuku bulmuştur. Osmanlı devletinin kurucusu ve ilk hükümdarı sayılan *Osman Bey azim sahibi ve işlerini planlı şekilde yürüten bir şahsiyettir.* Osmanlı devletinin ilk hükümdarı olan Osman Gazi babasından sadece bir aşiret reisliğini devraldığı halde, yüksek zekâsı ve bitip tükenmeyen gayretleri sayesinde, tarihte ün salmış bir devletin kurucusu olarak ebedileşmiştir.

Kuruluş Devri:

Başlangıçtan 1453'te İstanbul'un fethine kadar süren bu ilk safha, *şayet 1402'de Timur'un Ankara'da Yıldırım Bayezid'e indirdiği darbe olmasaydı daha erken tamamlanabilirdi.* Oğlu Orhan Gazi, babasından devraldığı Osmanlı ülkesini bir hayli büyültmüştür. Orhan Gazi'nin başa geçtiği sıralarda Bursa'nın zaptı önemli bir hamle olmuş ve bu şehir Osman'ı devletine merkez yapılmıştır. Türklerin Rumeli'ye geçmesi gibi mühim bir hadise ile devletin teşkilatlanmasına ait idari, adli ve askeri ilk müessese ve organizasyonların meydana getirilmesi onun zamanında olmuştur. *Teşkilatlanma ve idare işlerinde Orhan Gazi'nin kardeşi Alaaddin Paşa ile Vezir Çandarlı ailesinin hizmeti mühimdir.* 1356 da Rumeli'ye geçiş hadisesinde Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'nın gayret ve hizmetleri bilhassa zikredilmelidir. Türklerin Rumeli'ye geçmeleri, Osmanlı devletinin sadece Asyalı kalmayacağına ve ilerde imparatorluk olabileceğine ilk delil sayılabilir.

Muharebe meydanında ölen ilk padişah Murat Hüdavendigâr zamanında, Osmanlı devleti, artık Balkanlara ulaşmış, Avrupalıların bir haçlı ordusu manzarası arz eden birleşik kuvvetlerini yenmek için savaşlar vermiştir. 1389'da Birinci Kosova zaferi ile Balkan hakimiyeti için ilk büyük engel yenilerek aşılmıştır. Kapıkulu askeri teşkilatı da ilk defa Murat Hüdavendigâr zamanında kurulmuştur. Yıldırım Bayezid'in kazandığı Niğbolu meydan muharebesi (1396) ile İkinci Murad'ın Varna (1444) ve İkinci Kosova (1448) zaferleri de gene bir haçlı ordusu mahiyetini taşıyan müttefik Hristiyan kuvvetlerine karşı kazanılan harplerdir. Bu mühim savaşlarda elde edilen parlak başarılar sayesinde Balkanlarda birkaç asır devam edecek olan Türk hakimiyetinin kuvvetle temelleri atılmıştır.

Kuruluş devrinin en ateşli hükümdarı Yıldırım Bayezid, Anadolu ve Rumeli'de üst üste zaferler kazanmıştır. İstanbul'u da kuşatarak Bizanslıları hayli sıkıştırdığı sırada, Osmanlı devleti büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalmıştır. Bu tehlike; Maveraünnehir'de büyük bir devlet kurduktan sonra batı istikametinde istila hareketlerine devam eden Timur'dan ibaretti. Yıldırım Bayezid 1402 de Ankara'nın Çubuk ovasında mağlup oldu. Timur'a esir düşünce; Osmanlı devleti yıkılma tehlikesi atlattı. Timur, Ankara muharebesinde sadece Bayezid'i esir etmekle kalmadı, Yıldırım'ın uzun uğraşmalar sonunda kurmuş olduğu Anadolu Türk birliğini de bozdu. Zira Timur, Anadolu beylerini eski beyliklerinin başına geçirdi. Bu arada, Ankara harbini müteakip Yıldırım'ın oğulları arasında on sene devam eden saltanat kavgaları da devlet için hayli zararlı ve sarsıcı oldu. Yıldırım Bayezid'in oğullarından Çelebi Mehmet, saltanat kavgaları devrine nihayet vererek Osmanlı tahtına yalnız başına sahip olunca; Osmanlı devletini hemen hemen Ankara muharebesinden önceki durumuna getirmeye muvaffak olmuştur. Osmanlı padişahları, devletin ilk kuruluş günlerinden itibaren, bir taraftan Hristiyan ülkelerinde fetihler yaparken, öte yandan da Anadolu Türklüğünü bir bayrak altında toplamayı gözetmişlerdir. Anadolu'da Türk birliğinin temini işi de şüphesiz kolay olmamış, bu gayenin istihsalı için umumiyetle Türk beylikleriyle silahlı mücadele gerekmiştir. Her biri ayrı ayrı birer kıymet olan padişahların kumandanlık, devlet adamlığı ve teşkilatçılıkta gösterdikleri kudret ve maharetiyle Osmanlı devleti kuruluş ve mevcudiyetini 1453'te tamamlamıştır (Cezzar, 1956, s. 1-4).

“Tanzimat” Kısaca Tanzimat veya resmi adıyla “Tanzimatı Hayriye” diye anılan hareket, Osmanlı devletine medeni Garp âlemine uygun bir ruh ve şekil vermek için girişilen büyük bir inkılâptır. Osmanlılarda Avrupa tarzındaki ıslahat hareketi on sekizinci

yüzyılın ilk çeyreğinde başlar. İkinci Viyana kuşatması sonunda başlayan bozgunun itibaren Osmanlı devleti on altı sene boyunca savaş halinde bulunmuş, lakin neticede üstüste uğradığı mağlubiyetler sonunda Karlofça antlaşmasını imzalamış. Bu antlaşma ile Temeşvar hariç olmak üzere Erdel ve Macaristan Avusturya'ya, Mora ve Dalmaçya Venedik'e, Podolya ve Ukrayna Lehistan'a, Azak Ruslara terk olunuyordu. Daha sonra Prut harbinin kazanılması, 1715 Osmanlı Venedik harbinin lehimize bitmesi, ertesi yıl Avusturya'nın müdahalesine rağmen, Osmanlı devletinin Karlofça'ya nazaran çok daha iyi olan Pasarofça antlaşması yapılmıştır. Prut Barışı, Ruslara karşı kaybettiklerimizi bize fazlasıyla kazandırdığı gibi, Pasarofça sulhu sonunda Osmanlı devleti Mora'ya tamamen sahip olmuş, Avusturya'ya ise Karlofça'daki kazançlarına bedel sadece Banat ile Eflak'ın batısı, Sırbistan ve Bosna'nın kuzeyi verilmişti. Lakin her şeye rağmen cereyan eden harplerde, Türk ricali, Avrupa ordularının teknik imkânlar ve bilhassa ağır silahlar bakımından Türk ordusuna faik bulunduğu gibi, yeni bir stratejiye ve bu stratejiyi tatbik imkân veren yeni bir teşkilata sahip olduklarını da anlamıştır. Ayrıca, bu esaslar yavaş yavaş kabul edilip Türk ordusu buna göre ıslah edilmediği takdirde muhtemel harplerde mağlubiyeti evvelden kabulden başka çare bulunmadığı da meydana çıkmış bulunuyordu.

Üçüncü Selim, hemen cülusunu müteakip Eyüp'te Bahariye'de Enderun ağalarının en istidatlılarından ve gençlerinden ve ayrıca Karaağaç mektebinden kalan talebelerden mürekkep Mühendishaneni Sultani adlı bir mektep kurmuş ve değerli hocalar tayin etmişti. Buranın bu şekilde tamamlanması 1800 yılına rastlar. Adı Mühendishaneni Berri Hümayun idi. Gene Üçüncü Selim devrinde Nizamı Cedit adlı askeri teşkilat, yani modern ordu kuruldu. Mühendishanenin ilk mezunlarından Nizamı Cedit ordusu içinde istifade edilmiş ve her bölüğe iki mühendis ile iki mühendis muavini tayin edilmişti. Bunlar o zamanlar kurmayların gördükleri vazifeleri görürler, ayrıca köprü kurulması, yol açılması, ikmal, ulaştırma işleri gibi şeylerle de meşgul olurlardı.

Nizamı Cedit tabirini ilk defa Sadrazam Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa kullanmış ve bununla imparatorluğa verilecek yeni düzeni kastetmişti. Ondan sonra Üçüncü Selim devrinin başlarında Viyana'ya fevkalade büyük elçi olarak gönderilen Ebubekir Ratıb Efendi, bu münasebetle yazmış olduğu risalede bu memlekette mevcut düzeni bu tabirle ifade etmiştir. Fransa Büyük İhtilali sonunda kurulan cumhuriyet rejimi de Osmanlılar tarafından Fransa Nizamı Cedidi diye yad ediliyordu.

Bu tabir, Üçüncü Selim devrinde iki manada kullanılmaktaydı. Bunların birincisi, Üçüncü Selim'in giriştiği ve neticede yeniçeri ocağının lağvedilmesi, yobazların nüfuzunun

kırılmasını, Garp medeniyetinin şekil ve ruh olarak kabulü suretiyle ilim, teknik, sanat, ticaret, iktisat, idare sahalarında yapılacak ıslahatı tarif eden büyük yenilik, ikincisi ise Avrupa usulüyle yetiştirilmek suretiyle kurulacak orduyu ifade ederdi.

Üçüncü Selim, bütün gücünü ve enerjisini bu iki gayeye doğru yöneltti. Büyük çalışmalarından sonra bir hayli muvaffakiyetler elde etti. Bilhassa askeri sahadaki ıslahat yüz güldürücü idi. Nizamı Cedit ordusu kurulabilmişti. *Lakin kara kuvvet bir anda ayaklanarak her şeyi mahvetti. Üçüncü Selim hal' ve sonunda katledildi.* Nizamı Cedit dağıtıldı. Yeniçeri ocağı ve onun temsil ettiği irtica vaziyete hâkim olmuştu. İkinci Mahmut bu şartlar altında Osmanlı tahtına çıktı. Kendisi Birinci Abdülhamid'in oğlu idi. Lakin, amcazadesi Üçüncü Selim tarafından yetiştirilmişti. Üçüncü Selim onu çok severdi. Bir gün Osmanlı tahtına çıkması ihtimalini düşünerek yenilik fikirlerini kendisine daima telkin etmiş, Osmanlı İmparatorluğunun dahilen ve haricen uğradığı güçlük ve muvaffakiyetsizliklerin sebeplerini izah etmişti. Lakin, aynı hevesle işe girişen Üçüncü Selim'in uğramış olduğu akıbete bizzat şahit olduğu için derhal harekete geçemedi. Hatta, İstanbul'daki ihtilâli bastırıp kendi cülûsunu temin eden hadiseler sırasında tesis olunan Sekbanı Cedit'ten de vazgeçti. O, her yeniliğe mâni olarak yeniçeri ocağını görüyor ve bu fesat yuvası dağılmadıkça hiçbir şeye muvaffak olunamayacağını biliyordu. Bunun için ise, cülûsundan sonra tam on dokuz sene bekledi: yeniçeri ocağını ortadan kaldırdı. Ondan sonra ise tasavvur ettiği icraatın tatbikine doğrudan doğruya mâni olacak hiçbir engel kalmadı (Sirer, 1956, s. 126-129).

Feridun fazıl Tülbentçi; 1887'de Türk Oğlu Türk Erzurum'u Böyle Müdafaa Ettik, Aldı Nemce Bizim Nazlı Budin, At Üstünde Doğduk At Ütünde Ölelim, Bayrağımız Zafer Çelengini Senden Bekliyor, Belgrad Kapılarında İki Şehit, Bir Türk On Moskofa Bedeldir, Biz Silistre'yi Böyle Müdafaa Ettik, Bizi Nerelere Koyar Gidersin, Estergon Kalesi Su Başlı Durak, Gel Benim Sinan Paşam! Haçova, Hotin'de Dikilen Bayrak, İskender Paşanın Erzurum Savaşı, İşkodra Müdafaası, Kadırgalar Batarken, Kanuni'nin Son Seferi, Merzifonlu Türk Mustafa Geliyor, Napolyon Bir Osmanlı Paşası Olabilirdi, Osman Gazi'nin Vasiyeti, Serhat Boylarında 50 Yıl “Abdülezel Paşa”, Sokullu Mehmet Paşa'nın Dul Zevcesi, Sultan Abdulaziz ve Prenses Tevhide, Turgut'umu Dünyalara Değişmem, Türk Olarak Ölmek, Türkün Azmi Karşısında, Ulubatlı Hasan, Yazık Cihan Bir Kahraman Kaybetti (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956).

Tevfik İnci; 1877-1978 Türk-Rus Harbinde Türk – Rus Donanmalarının Çatışmaları, Akdeniz'de İlk Rus Donanması ve Mağlubiyeti, Alemdar Gemisinin Milli

Mücadelede Anadolu'ya Kaçırılışı ve İlk Savaşı, Aydın Reis, Baltık'tan Akdeniz'e İnen Rus Donanmasının Çanakkale'yi Geçme Teşebbüsü, Barbaros ve İtalyan Sairlerin Güzelliğine Terennüm Ettikleri Kontes Kivliya, Barbaros'un Büyük Seferi Ve Aşkı, Barbaros'un Hristiyan Dünyasına Bir Oyunu, Barbaros'un Oğlu Hasan Ağa ile Kral Şar'ken Karşı Karşıya, Barbarosların Hayatı, Burak Reis'in Kahramanca Şahadeti, Cebre Deniz Savaşı, Cezayir'in İlk Türk Kralı Ve Halifesi, Çeşme Deniz Faciası ve Cezayirli Gazi Hasan Paşa, Derya Kaptanı Pabuççu Ahmet Paşanın Karadeniz Seferi, Derya Kaptanımız Orsa Boca Canım Hoca Mehmet Paşa, Düzmece Mustafa Hadisesi, Fatih Donanmasını Karadan Haliç'e Nasıl Getirdi, Gazi Umur Paşa, Gelibolu Muharebesi, Hadım Süleyman Paşa'nın Hint Seferi, İnebahtı'nın Fethi, Kemal Reisin Akınları, Kılıç Aslan ve Çaka, Korsan Kurtoğlu Müslihiddin Reisin Fransız Donanmasıyla Savaşı ve Galibiyeti Lepanto ve Ulaş Eli Reis, Malta Muhasarası Ve Turgut Reisin Şahadeti, Mısır'ın İmparatorluğu İstila Emelleri, Osmanlı Donanmasının Kaçırılışı, Muhasarada Donanma Kazıklarla Neden Geçirildi, Namılı Korsan Kurdoğlu Papa Onuncu Leon'un Kaçırma Teşebbüsü, Navarin Faciası, On dördüncü Asırda Türk Armadasını Muhteşem Bir Seferi, Oruç Barbaros Nasıl Deniz Kurdu Oldu, Oruç Barbaros'un Kahramanca Şahadeti, Piri Reisin Portekiz Donanmasıyla Savaşı Ve İdamı, Pontus Abacı Yanko Çetelerinin Akıbeti, Sinop Faciası, Sultan Orhan'ın Bizans İmparatorluğuna Damat Oluşu, Şanlı Korsan Kemal Reis, Barbarosların Hayatı, Tipik Bir Donanma Kumandanı: Tahir Bey, Tunus'u Nasıl Almış ve Kaptırmıştık, Turgut Reis, Turgut Reis ile Andrea Dorian'ın Karşılaşması, Türklerin Psikolojik Harbe Dair Asırlarca Evvel Vermiş Oldukları Bir Örnek, Yavuz Ve Midilli Kruvazörlerini Nasıl Aldık (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956).

Mithat Sertoğlu; 93. Harbi, Alemdar Mustafa Paşa Kimdi Ne Yapmak İstiyordu Ne Yapabildi ve Ne Oldu? Balkan Harbi, Birinci Kosova Meydan Muharebesi, Budin'i Nasıl Aldık, Nasıl Verdik, Bursa, Edirne Sarayları ve Eski Saray, Çanakkale Harpleri ve Zaferi, Eğri Seferi, Fatih Sultan Mehmet, Fatih Ve İstanbul, Fatih'in Sancağı, Ferhat Paşa ve Hüma Şah Sultan, III. Ahmet Damat İbrahim Ve Fatma Sultan, III. Selim ve Nizam-I Cedit, III. Selim'in Sadrazamları, İkinci Kosova Meydan Muharebesi, İstanbul Kaç Defa Muhasara Edilmiştir, Kırk Çeşme Suyu Ve Mimar Koca Sinan, Köprülü Siyavuş Paşayı Niçin ve Nasıl Öldürtmüştür?, Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa ve Şehadeti, Kösem Sultan Ve Ağalar Saltanatı, Kubbealtı ve Divan-ı Hümayun. Baltacı Mehmet Paşanın Kedi El Yazısı ile Müdafaanamesi, Matbah-ı Amire, Mehter Takımı ve Nevbet Vuruşu, Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın Başı Nerede?, Mevlit ve Mevlit Alayı, Mısır'a Gelin

Giderek Bir Millete Dinini Değiştiren Türk Güzeli, Mohaç Meydan Muharebesi, Osmanlı Hükümdarlarının Kıyafetleri, Osmanlı İmparatorluğu Teşkilatı ve Kıyafetleri, Osmanlı İmparatorluğunun Büyüme Devri, Osmanlı'da Arazi Sistemi Ve Tahrir Usulü, Osmanlıların Askeri Serpuşları, Türk-Bizans Münasebetleri, Yemen ve Tarihi, Yeniçerilerde Ulufe Tevzi, Yıldırım Bayezid Aksak Timur'a Niçin ve Nasıl Yenildi? (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956)

ŞEHİSUVAROĞLU, Haluk Y.; 1877 İstanbul Konferansı, 31 Mart Vakası ve II. Abdülhamit'in Tahtan İndirilişi, 93. Harbi Sonunda, Abdulaziz Devrinde Ordu Ve Donanma, Abdulhamit'in Yıldızdaki Hususi Dairesi, Abdülmecid'in Ölümü, Avrupa Seyahatinde Veliaht Muta Efendi, Cem Sultan Ve Açıklı Hayatı, Fatih'in Esvapları, Hürrem Sultan ve Sultan Süleyman, II. Abdülhamit'in Kadınları ve Çocukları, III. Sultan Selim'in İleri Düşünceleri Ve Feci Akıbeti, IV. Mustafa'nın İdamı, İlk Meclisin Açılışı, Osmanlı Padişah'ının Kılıç Kuşanma Töreni, Osmanlı Sarayının Bir Muhteşem Düğünü, Padişah Vahdettin'in Hayatı ve Firarı, Plevne Müdafî Osman Paşa, Saltanat Kayıkları, Sultan Abdulaziz'in İntiharı, Sultan Beşinci Murat, Sultan II. Abdülhamid, Sultan İkinci Mahmud'un Ölümü, Sultan Mecit'in Küçük Kızı Fatma Sultan, Sultan Mehmet Reşat, Sultan Reşad'ı ziyaret Eden Hükümdarlar, V. Murat (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956).

3.1.2. Orta Asya Türk Tarihi ile İlgili Yayınlar

Mecmuada Orta Asya Türk tarihi konusunda çalışmalar yayınlayan yazarlar arasında öncelikle iki isim öne çıkmaktadır. Bu yazarlardan ilki Dr. Faruk Sümer'dir. Mecmuada yayınladığı 40 makalenin 25 tanesi Orta Asya Türk tarihi hakkında kaleme alınmış akademik çalışmalarını içermektedir. Diğer bir yazar ise Mithat Sertoğlu'dur. M. Sertoğlu, MÖ 15. yy. 'dan günümüze Türk Tarihinin kronolojisini mecmuada yayınlayarak uzun bir seriye imza atmıştır.

“Türk Tarihinin Kronolojisi”, Mithat Sertoğlu'nun kaleme aldığı yazı dizisinden; MÖ 15. yüzyıla ait Çin kaynakları Türklerden bahsetmektedir. Tevrat da Hazreti Nuh'un oğlu Yasef dolayısıyla Türklerden bahsetmektedir. MÖ 13. yüzyılda henüz siyasi birliğini kuramamış olan Çin'in kuzeyinde Çinlilerin Hiyung-Nu dedikleri Kun Türkleri bir devlet kurmuş ve Çeli'den Bargöl'e kadar uzanan sahada hâkimiyet tesis etmişlerdir. Çin ülkesine sık sık akınlarda bulunduklarından meşhur Çin seddi bunlara karşı yapılmışsa da umulan

neticeyi tam manasına temin edememiş ve Türk akınlarına engel olamamıştır. Milattan önce 177 Hiyung-Nu'lar yine kendi ırklarından olan Yüe-Şi¹³'leri mağlup ederek memleketleri olan Kansu'dan çıkarmışlardır. MÖ 165 Yüe-Şi'ler Gobi Çölü'nün kuzeyinden dolaşıp Koça'ya geldiler ve İli bölgesinde bulunan Vosun'ları mağlup ettiler, sonra küçük ve büyük diye iki kısma ayrıldılar, Küçük Yüe Şi'ler, Tibetlilere karışıp gitmişlerdir. MÖ 163 Büyük Yüe-Şi'ler, Sakaları yerinden sürüp Kaşgar şehrini işgal ettiler lakin Kun'ların hücumuna dayanamayarak Ceyhun nehrinin güney bölgesine kadar göçtüler. MÖ 120 Yüe-Şi'ler, Orta Asya'daki Yunan hakimiyetine son vererek Büyük İskender fütuhatının semerelerini ortadan kaldırdılar. Yüe-Şi'ler beşinci yüzyılda Akhun istilasası sonunda ortadan kalkmışlardır.

MS 100. Yüzyıllarca Çinlilerle savaşıyan Mete adlı başbuğları zamanında devletleri kudretin son derecesine vararak Asya'nın en kuvvetli hükümeti haline gelen Hiyun-Nu=Kun'lar zaafa uğradı ve devletleri sarsılmaya başladı. Çinlilerin ve Tunguzların aralıksız hücumları karşısında batıya doğru çekilmeye mecbur kaldılar. MS 400 Kun Hun'lar iki kısma ayrıldılar. Bu ayrılığa sebep, büyük göç sırasında takip ettikleri ayrı yollardır. Sonradan Attila'nın idare ettiği büyük bir kitle, önündeki bütün kavim ve milletleri silip süpürerek kuzeyden batıya, Avrupa'ya doğru ilerledi. MS 451 Attila kumandasındaki Hunlar, Macaristan ve Almanya bölgelerini çiğneyip Bizans'ı vergiye bağladıktan sonra Roma üzerine yürüdüler ve Şalon' da Romalılar, Franklar, Vizigotlar ve Burgonlar'dan mükerrer birleşik ordu ile müthiş bir savaşa tutuştular. Tarihin kaydettiği en büyük meydan muharebelerinden biri cereyan etti. Galip mağlup belli olamadıysa da veba salgını yüzünden Hunlar geri çekilmeye mecbur kaldılar. MS 452 Büyük Hun Hakanı Atilla vefat etti. Onun ölümü, Hun imparatorluğunun dağılmasına sebep olmuştur. MS 480 Hiyung Nu'ların ikinci kısmı güney yolunu takip ile Kabil'e kadar ilerleyip Sasani hükümdarı Firuz'u mağlup ettiler. Bunlara Akhun dendi, Orta Asya'da kuvvetli bir devlet kurdularsa da sonunda garp Türkleri tarafından ortadan kaldırıldılar. MS 500 Avarlar, vaktiyle Hunların takip ettiği aynı yoldan ilerleyerek Tuna kıyılarına vardılar. Onlara tabi olan Bulgar ve Hazarlar ve onların arkasından Peçenek ve Oğuzlar Bizans hudutlarına kadar ilerlediler. MS 500/600 Hiyung -Nu'ların bir kısmı olan Tu-Kyu'lar yavaş yavaş kuvvetlenerek büyük bir devlet kurdular. Tu-Kyu, Türk kelimesinin Çinlilerce söyleniş

¹³ Yüe-Şi'lerin Hindu-Avrupai değil Ön- Türk oldukları genetik olarak da kanıtlanmıştır. Yüe-Şi'lerin İskit boyu olabileceği ve aynı Haplogrup ailesinden gelmeleri nedeniyle Hunlarla akraba oldukları düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Bkz. (Abdulhalik Bakır, 2019)

şeklidir. Çünkü Çince “r” harfi yoktur, Tu-Kyu'lar beşinci yüz yılın ortasında İlhan Moka zamanında Kore körfezinden Hazar denizine kadar olan sahayı hakimiyetleri altına aldılar. M.S. 568 Avar tehlikesine karşı Bizans imparatorluğu Tu-Kyu'larla ittifak akdetti. MS 582 Tu-Kyu devleti doğu ve batı olarak iki kısma ayrıldı. (Sertoğlu, 1956)

Orta Asya Türk tarihi konusunda diğer bir yazar ise dergide birçok makaleleri bulunan Faruk Sümer'dir, önemli çalışmalara imza atmış bir tarihçidir. Orta Asya Türklerinin yaşamı, kültürü, sosyal yapıları ve tarihi olayları hakkında birçok makale ve kitap yazmıştır. Sümer'in çalışmaları, bu alanın akademik literatüründe önemli bir yere sahiptir. Faruk Sümer'in çalışmaları, Orta Asya Türk tarihi ve kültürü hakkında derinlemesine bilgi sunar ve bu alanla ilgilenen araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturur. Sümer'in titiz ve ayrıntılı araştırmaları, tarih yazımında güvenilir ve saygın bir yer edinmiştir (Arık, 1998, s. 995). Bunun yanı sıra Resimli Tarih Mecmuası, Orta Asya Türk tarihine dair farklı yazarların makaleleri ile geniş bir bilgi yelpazesi sunuyor. Her biri farklı bir konuyu ele alarak, tarih boyunca Türklerin yaşam tarzlarını, liderlerini, kültürel adetlerini ve tarih sahnesindeki rollerini inceliyor. İşte bu makalelere bazı örnekler: Behçet AKIN, “Moa-Tun (Bagatur) Yabgu” (1952, 33/1740): Bu makale, büyük Hun lideri Moa-Tun'un (Mete Han) hayatını ve liderlik özelliklerini anlatıyor. Rıza ÇAVDARLI, “Suyum Bike” (1950, 12/484): Suyum Bike hakkında yazılmış bu makale, Orta Asya Türk kadın liderlerinden birinin hayatını ve önemini ele alıyor. “Büyüke Hatun ve Budala Mihail” (1951, 21/965): Bu makale, tarihi bir figür olan Büyüke Hatun ve Budala Mihail arasındaki ilişkiyi ve dönemin siyasi olaylarını anlatıyor. Faruk SUMER, “10. Asırda Dedemiz Oğuz Türklerinin Hayatı” (1952, 27/1337): 10. yüzyılda Oğuz Türklerinin yaşam tarzlarını, toplumsal yapılarını ve kültürel özelliklerini inceliyor. “Cengiz Han” (1951, 23/1078): Cengiz Han'ın hayatı ve Moğol İmparatorluğu'nun kuruluşu hakkında bilgi veren bir makale. “Celalettin Harzemşah” (1952, 25/1207): Celalettin Harzemşah'ın hayatı ve dönemin siyasi olaylarını anlatan bir makale. “Cengiz Han” (1951, 24/1142): Yine Cengiz Han'ın hayatı ve Moğol İmparatorluğu hakkında bilgi veren bir diğer makale. “Cengiz Han ve Moğollar Türk Müdür?” (1954, 54/3147): Cengiz Han ve Moğolların etnik kökenlerini tartışan ve Türk olup olmadıklarını ele alan bir makale. “Eski Türklerde Yağmur ve Kar Yağdırma Adetleri” (1953, 44/2533): Eski Türklerin yağmur ve kar yağdırma ritüellerini ve bu ritüellerin kültürel önemini anlatıyor. “Oğuz Han ve Destanı” (1951, 20/895): Oğuz Han'ın hayatını ve destanını ele alan bir makale. “Hunlar ve Atilla” (1951, 19/810): Hun İmparatorluğu ve ünlü lideri Atilla hakkında bilgi veren bir makale. “Orta Asya'nın Büyük

Kâşifi Dr. Sven Hedin” (1954, 57/3344): Orta Asya’yı keşfeden büyük kâşif Dr. Sven Hedin’in hayatı ve keşifleri hakkında bilgi sunan bir makale. “Tarihte Büyük Roller Oynamış Türk Kavimleri”, Tarihte önemli roller oynamış Türk kavimlerini ele alan bir makale. (Sümer, 1954, s. 2884-2888) “Tarihte Kullanılmış Başlıca Takvimler”: Tarihte kullanılan önemli takvimleri ve bu takvimlerin özelliklerini anlatan bir makale. Özellikle, Milli Türk Takvimi olarak İslamiyet öncesi on iki hayvanlı takvimi kullandıkları anlatılmaktadır. (Sümer, 1954, s. 3541-3542) “Türk Adıyla Tarih Sahnesine Çıkan Türkler”: Tarih sahnesine “Türk” adıyla çıkan ilk Türk topluluklarını ve bu toplulukların tarihlerini anlatan bir makale (Sümer, 1954, s. 2830-2834). Bu makaleler, Orta Asya Türk tarihini anlamak isteyenler için değerli birer kaynak niteliğindedir.

3.1.3. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ile İlgili Yayınlar

Cumhuriyetin ilanından itibaren meydana gelen olay ve olgular hakkında kaleme alınmış yazılar dizisinden oluşan bu bölüm ile alakalı mecmuada yayınlanan ilk yazı Mart 1951’de çıkarılan 15. Sayısında, A. R. İmzası ile “Serbest Fırkan’ın Doğuşu; Yaşayışı, Kapanışı” başlıklı yazısıyla başlamıştır. Bu makalenin bir bölümü aşağıda verilmiştir. Yine bu alanda değerlendirilebilecek bir diğer yazı ise “İstiklal Mahkemeleri” başlığı ile kaleme alınmış Osman Nuri Aladağ’ın yayınıdır. İstiklal Mahkemesi Kuruluşu itibarıyla milli mücadele dönemine ait olsa da Cumhuriyet dönemi İstiklal Mahkemeleri 1923-1927 yılları arasında, Cumhuriyet’in ilanı ile başlayan yeni rejimin hayat hakkını savunma perdesi altında, her türlü muhalefeti sindirme ve ortadan kaldırma amacıyla kurulan mahkemelerdir. Mahkemede görülen davalar bakımından Cumhuriyet tarihi kısmında değerlendirilebilir. Kahramanlık sayısı olarak çıkarılan özel sayısında Kore savaşı hakkında yazılan güncel makaleler yer almaktadır. “Askeriz ve Harp ediyoruz” Kore’de Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı böyle diyor. Kore’de yabancı bir haber ajansı muhabirinin en çetin harbin hangisi olduğu hakkındaki sorusuna; *Birbirinden çetin harekât yoktur. Askeriz ve harp ediyoruz bütün şartlara tahammül etmeye hazırız. Bazı defa güçlüklerle yüksek dağlara tırmanmamız lazım gelmektedir. Düşman en çok orada bulunduğundan bu tabii bir şeydir. Düşmanı yenmek için gidip onu aramak gerekir* (Yazıcı, 1951, s. 872) demek suretiyle cevap vermiştir. Temmuz 1951-19. Sayı; Kore’de Türkler, Yazıcı’nın Ağzından Savaş Hikayesi, Bir Manga ile Bir Bölüğe Karşı, I Numaralı Asker, Kurşun Yağmuru Altında, Keşfe Giden 12 Fedai, Dokuz Parmak Bir Martine Yetişir, Kore’den Gelen Gaziler Neler Anlatıyorlar, Şehit Ailelerinden Mektuplar, Bir Şehidin Şiiri, Sahibini Bulamayan Telgraf, başlıkları ile mecmuada yer alan yazılar dönem

hakkında bilgiler vermektedir. Cumhuriyet Tarihi ile ilişkili diyebileceğimiz bir diğer konu ise Be-Se imzası ile kaleme alınmış” Türkiye Cumhuriyeti’nin Banisi Ata’mızın Hayatı Hizmetleri ve Ölmez Eserleri” başlıklı on bir sayı devam etmiş yazı dizisidir.

Cumhuriyet tarihinin önemli bir hadisesi olan çok partili hayata geçiş denemesinin ilk safhasını oluşturan Serbest Cumhuriyet Fırkası’nın kuruluşu gelişimi ve kapanışı hakkında mecmuada kaleme alınmış makaleden önemli kısımları aşağıda aktarılmıştır.

İkinci Büyük Millet Meclisi, vazifesini 1927 senesi kasım ayı başında Üçüncü Büyük Millet Meclisi’ne devretmiştir. Fakat Meclis, üçüncü dönemini normal olarak tamamlayamadı. Kendi kendini feshe ve seçimleri yenilemeye karar verdi. Mebusların büyük bir kısmı, Türkiye’nin dış münasebetlerinin gelişmesinde gerekli olan kanunların çıkarılmasında el birliği ile çalıştıkları halde, bir kısım mebuslar da siyasetimizde devletçilik prensibinden ayrılarak liberalliği tercih etmekteydiler. Bu yüzden husule gelen ihtilaf, nihayet Meclisin feshi ile neticelenmiştir.

Serbestlik taraftarlarının en başında Paris sefiri Fethi Bey bulunmakta idi ve bu zat izinli olarak anavatana geldiği zaman, Yalova’da mülakat ettiği Atatürk’e fikirlerini şu suretle izah etmişti: *Devlet, başta şimendifer¹⁴ işi olmak üzere birtakım teşebbüslere girişmiş bulunuyor ve bunu da devletleştirmek istiyor. Halbuki bu gibi işlerde devlet müdahalesi kalkmalıdır. Devletin şimdi bütçe geliri ile yaptığı şimendiferlerle sair nafia¹⁵ işleri, ya uzun vadeli borçlarla yapılmalı, veyahut bunlar, yabancı şirketlere yaptırılmalıdır. İnhisarlar¹⁶ da doğru değildir.* Bu gibi durumların şahsi teşebbüsleri engellediğini bu gibi işlerde devlet müdahalesinin kalkması gerektiğini savunuyordu. Atatürk Fethi Bey’i dinlemiş ve bu düşüncelere itiraz etmemişti. Lâkin Fethi Bey’in fikirleri, Halk Partisi ve hükümetinin prensiplerine uygun değildi. Eğer Fethi Bey’in fikirleri kabul edilecek olursa Halk Partisi programındaki devletçilik prensibini feda etmek lazım gelecekti. Atatürk Fethi Bey’le, meseleyi ilmi bir şekilde münakaşa ettikten sonra, şöyle bir karar verdi: *Bir fırka teşkil et. Başına geç. Fikirlerini Büyük Millet Meclisinde müdafaa edersin. Bu suretle fırkacılıktan beklenen faydayı da temin eylersin...* Dedi. Memleketin mukadderatına tamamıyla hâkim olan Halk Fırkası ve hükümeti ile bir münakaşa ve mücadeleye girişmek kolay bir iş değildi. Fethi Bey böyle ağır bir yük altına

¹⁴ Şimendifer; Demir yolu. Bkz. TDK <https://sozluk.gov.tr/>

¹⁵ Sair nafia; Diğer Bayındırlık. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

¹⁶ İnhisarlar; Tekelcilik/ler. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

girmekte tereddüt etti. Lakin Atatürk, sözlerinin ne büyük bir hüsnü niyete istinat ettiğini gösterdi. Fırkanın teşkili için lazım olan parayı bizzat verdi. Hatta başta hemşiresi Makbule Hanım olduğu halde, kendi eski arkadaşlarından bazı mebuslara da Fethi Bey'e yardım etmek üzere onun teşkil edeceği fırkaya girmelerini tavsiye etti.

Fethi Bey, 1930 senesi ağustos ayında, Serbest Cumhuriyet Fırkasını teşkil etti ve fırkasının inkişaf¹⁷ hudutlarını birdenbire genişletti. Halkın bir kısmı, iktidar mevkiinde bulunan Cumhuriyet Halk Fırkasından haklı haksız birçok sebeplerden dolayı memnun görünmüyordu. Çünkü bu fırkayı teşkil eden bazı yüksek ideal sahibi inkılâpçılar birer tarafa çekilmişlerdi ve her yerde olduğu gibi bazı menfaatçiler de türemişti. İstanbul, İzmir, Samsun, Bursa ve sair büyük şehirlerimizdeki halk arasında Halk Partisinden memnuniyetsiz bir hayli vatandaş yeni fırkaya katılmıştır. Fırkanın kuruluşu üzerinden henüz bir ay geçmeden Anadolu'nun birçok yerinde şubeleri açıldı. Serbest Fırkanın programı, hemen hemen Halk Fırkasının programının aynısıydı. Yalnız aradaki farklar: 1. İktisadi meselelerde, ecnebi sermayelerine ehemmiyet vermekten, 2. Vergileri daha mutedil bir şekle getirmekten, 3. İnhisarları kaldırarak şahsi teşebbüs hudutlarını genişletmekten, 4. Halkın, daha ziyade hürriyet ve refahını gözetmekten ibaretti.

Fırkanın liderliğini Fethi Bey üstlenmişti, fakat fırkayı idare eden, Ağaoğlu Ahmet Bey'di. Genel idare heyetini teşkil eden azalar arasında, memleketin siyasi hayatına girmiş ve fırkacılık hayatında deneyimli şahsiyetler mevcut değildi. Onun için fırka teşekkül ettiği günden itibaren bazı hareketlerinde isabet gösterememişti. Atatürk bu fırkayı, sırf memleketi tek fırkanın idaresinden kurtarmak için teşvik etmişti. Aynı zamanda Millet Meclisinde ilim esaslarına müstenit bir muhalefet ve münakaşa kapısı açılmasını istiyordu. Fakat gerek Fethi Bey ve gerek arkadaşları, halkın büyük bir ümitle rağbet ettiğini görür görmez, bunu bir zafer telâkki ederek bu zaferin neşesiyle son derece mest olmuş, adeta kendilerinden geçmişler ve bütün milleti yanlarına çekmek isteğiyle fırkanın kapılarını ardına kadar açmışlardı. Fırkanın kapısından girenlerin arasında iktidar partisinden memnun olmayanlardan başlayarak mültecilere kadar her türlü maksat ve zihniyet taşıyanlar vardı. Bu büyük tezahürat karşısında fırka erkânında garip bir fikir uyanmıştı: *İktidar partisini ve hükümetini devirmek ve iktidar mevkiine geçmek...* Görülüyor ki, Serbest Fırka artık kuruluş mana ve maksadının ötesinde iktidarı ele geçirmek gibi bir maksadında ardına düşmüştü. Fethi Bey, İzmir'e gittiğinde, halkın kendisine karşı yaptığı

¹⁷ İnkişaf; Gelişim, Açınım. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

tezahür ve fırkaya gösterdiği alaka ile, Halk Fırkasına ezici bir darbe indirmenin planlarını yapmaya başladı. Hiçbir fırka, bu kadar az çalışmakla bu derece az zamanda böyle bir muvaffakiyet görmemişti. Artık Serbest Fırka, idareyi eline almak ve iktidar mevkiine fırlamak üzereydi, hatta bu baş döndürücü zaferin kazanılması Fethi Bey'i bile hayrete düşürmüştü, fırkanın dümenini elinde tutamayacak derecede şaşırtmıştı. Halk Fırkası erkânı, Serbest Fırka erkânına nazaran daha tecrübeliydi. Fethi Bey İzmir'de şimendifer siyaseti aleyhinde nutuk verirken, başvekil ve Halk Fırkası başkanı olan İsmet Paşa da Sivas'a kadar gelen şimendiferin açılışını ilan etti ve orada büyük bir soğukkanlılıkla Fethi Bey'in nutkuna cevap verdi: *Halk Fırkası devletçilik siyasetinin, mutedil devletçilik olduğunu izah etti*. Türlü emeller ve maksatlarla Serbest Fırkaya dahil olan bazı menfaatperestler, yüzlerinde fırka maskesi olduğu halde şurada burada kendi gayelerini tahakkuk ettirecek hareketlere başlamışlardı. Hatta bunların arasında dini siyasete alet ederek külâh kapmak isteyen yobazlar bile vardı. Asıl dikkate şayan olan husus şurasıdır ki, bunlar Atatürk'ün şahsiyetini kendilerine siper ittihaz¹⁸ ediyorlar: *Fırkamız, Gazi'nin emriyle teşekkül etmiştir. Maksat, ona kafa tutmaya başlayan İsmet Paşa'yı devirmektir*. Diye, cahil ve mutaassıp¹⁹ halkı kendi peşlerinden sürüklemeye çalışıyorlardı. “Vergiler kalkacak”, “tekkeler açılacak”lar başlamıştı. İnkılaba karşı gizli bir kin ve hınç besleyenlerin şımarıklıkları arttıkça artmıştı. Esasen, Fethi Bey'in İzmir seyahati esnasında dökülen kanın önüne, pek güçlükle geçilebilmişti, fakat iki fırka mensupları arasındaki vaziyet o derece gerginleşmişti ki bir tek kıvılcım, koca bir volkanın patlamasına kâfi gelecekti.

Halbuki Atatürk'ün istediği muhalefet, bu değildi, O, sadece parlamentoda münakaşalar yapılarak fikirlerin tebellür²⁰ etmesi, kendisinin de fırkaların üstünde kalarak hakemlik vazifesi ifa eylemesi için Serbest Fırkayı teşkil ettirmiş ve ona ancak bu maksatla müzaheret²¹ göstermişti. İki fırkanın müsademesinden büyük bir yangın çıkacağından, memleketi kan ve ateşe boğacağından korkanlar, Atatürk'e şikâyet ediyorlardı. Fakat ondan: *Ben, iki fırkayı da istediğim noktada durdurabilirim*. Cevabını alıyorlardı. Az zaman sonra artık. Ciddi ve hakiki bir tehlike baş göstermiş ve “inkılâp elden gidiyor” sözleri her tarafta korkunç yankılar uyandırmıştı. Artık, iki fırkadan biri yaşayamazdı. Ya Halk Fırkası veya Serbest Fırka dağılacaktı. Atatürk, çok tabiidir ki Halk Fırkasını

¹⁸ İttihaz; Sayma, tutma. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

¹⁹ Mutaassıp; Bağnaz. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

²⁰ Tebellür; Billurlaşma. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

²¹ Müzaheret; Yardım etme, destekleme, arkalama, arka çıkma. Bkz. TDK, <https://sozluk.gov.tr/>

dağıtamazdı. Bunun için, Serbest Fırkanın feshedilmesi lazımdı. Atatürk, Fethi Bey'i bir gece davet etti. Ona vaktiyle nasıl ki: *Bir fırka teşkil et! Başına geç!* Dedi ise, o gece de: *Artık, fırkayı dağıt!* Diye emir verdi. Fethi Bey hiçbir itiraz göstermeden, Atatürk'ün bu emrine itaat etti. Ertesi gün, bir beyanname ile fırkayı feshettiğini matbuata bildirdi. Serbest Fırka, bu suretle tarihe karışıp gitti. (R., 1951, s. 644-646). Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın ortaya çıkışı ile yaşanan siyasi gerilim, Türkiye'de hem devlet yapısının hem de kültürel hayatın dönüşümüne zemin hazırlamıştır. Toplumdaki hayal kırıklığı, daha otoriter bir devlet anlayışının benimsenmesine yol açarken, aynı zamanda kültürel alanda devlet müdahalesinin artmasına ve Halkevleri gibi kurumların kurulmasına neden olmuştur. Atatürk önderliğinde başlatılan bu kültürel dönüşüm, Türkiye'yi modern bir devlet olma yolunda önemli adımlar atmasına olanak sağlamıştır (Akagündüz, 2008, s. 12).

Mecmuada yer alan diğer bir konu ise, yayın döneminde meydana gelen Kore Savaşı'nın sebepleri ve gelişmeleri hakkında;

Asya'nın doğu kıyılarından Japon adalarına doğru uzanan Kore yarımadası, İkinci Dünya Harbinin sonunda, Japonlardan kurtarılacak istiklâllerine kavuşturulmuş, Turan ırkından, yirmi dört milyon Korelinin yurtdur. Dünyanın en eski medeniyetlerinden birine sahip olmasına rağmen, asırlarca Japon, Çin ve Rus emperyalizmine hedef ve sık sık onların istilâlarına sahne olan bu küçük ülke, 1910 yılında tamamen Japonya'ya ilhak edilmişti. 1945 yılı sonbaharında, Japonya da mağlûbiyeti kabul edince, Mançurya'daki Rus askerleri kuzeyden Kore'ye girdiler, Amerikan hava indirme birlikleri de Güney Kore'ye hâkim oldular.

İkinci Dünya Harbi içinde Kahire ve Potsdam'da toplanan liderler, harp sonunda Kore'nin bağımsızlığına karar vermişlerdi. Bu maksatla, işgalin kaldırılmasına, muvakkat ve demokratik bir Kore hükümeti tesisine memur edilen komisyondaki Rus ve Amerikan üyeleri anlaşamadılar. Ruslar, demokrat ve sağcı diye tanınan güneyli partilerin ekseriyeti teşkil etmelerine rağmen, konuşmalara katılmalarını kabul etmiyorlardı. Aynı zamanda, nüfus nispetinde ayrı ayrı seçilecek mümessillerden müteşekkil bir hükümet kurulması fikrini de yine Rus mümessilleri reddetmişlerdi. Rusya, meselenin Birleşmiş Milletlerde konuşulmasına da muvafakat etmiyordu.

Buna rağmen Birleşmiş Milletler meseleyi konuştu. Ekseriyetle verilen karara uyularak, 10 Mayıs 1948 de 38 inci arz dairesinin güneyinde kalan on beş milyon Güney Korelinin katıldığı seçimler yapıldı. Yıllardan beri Kore istiklâli için çalışan Doktor Ri cumhurbaşkanlığına seçildi. Amerikan askerî idaresi, 15 Ağustos 1948 de, Kore'nin

idaresini yeni hükümete devretti. Ruslar da 9 Eylül 1948 de, Kuzey Kore'de kendi baskıları altında bir seçim yaparak; “Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti” adı altında tekml Kore’ye hükmetmek iddiasında olan, komünist bir hükümet kurmuşlardı. Bunu müteakip, Rus ve Japon silahlarıyla donatılmış, Rus subaylarının idaresinde, iki yüz bin kişilik bir Kuzey Kore ordusu teşkil ettiler.

Kore'yi birleştirmek için, Birleşmiş Milletlerin teşkil ettiği komisyonun, işgal kuvvetlerinin çekilmeleri hakkındaki emirlerine, Rusya aldırış bile etmiyordu. Komünist baskısı altında ve Moskova'nın direktifiyle hareket eden Kuzey Kore hükümeti de Birleşmiş Milletlerin kararlarını dinlemiyor; Güney Kore Cumhurbaşkanı Doktor Ri'yi ihanetle itham ediyor; Güney’liler tarafından tevkif edilen Kuzeyli’lerin iadelerini istiyordu. Bunların hepsi, Rusya'nın rejisörlüğü altında oynanan bir oyundan başka bir şey değildi. Hakiki maksat, 25 Haziran 1950 de anlaşıldı. Ruslar tarafından teşkil ve takviye edilen Kuzey Kore ordusu, 38 inci arz dairesini geçerek Güney'e taarruz etmişlerdi. Komünist liderleri, gözlerini, artık dikkatle bu Uzak Doğu ülkesine çevirmişlerdi. Güney Kore hükümeti Amerika'dan, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi de üye devletlerden yardım talebinde bulunmuşlardı.

Türkiye Cumhuriyeti, ilk müspet cevabı vermek ve askerî durumunun bütün nezaketine rağmen, oldukça mühim bir kuvvetle Birleşmiş Milletler dâvasına katılmak suretiyle, “yurtta sulh, cihanda sulh” prensibinin vâzu ve müdafî olduğunu ispat etti. Bütün dünyadan ufak büyük birçok askerî birlik Kore'ye doğru yola çıkarken 5.000 kahramana yaklaşan mevcuduyla, General Tahsin Yazıcı'nın komutasındaki Türk tugayı da gemilerle Kore'ye nakledilmiştir. (Koçaş, 1951, s. 647-648)

3.1.4. Dünya Tarihi İle İlgili Yayınlar

Dünya tarihi ile ilgili mecmua içerik bakımından çok zengindir. Osmanlı Tarihinden sonra dergide siyasi konular bakımından dünya tarihi hakimdir. Ayrıca insanlık tarihinin genel bir incelemesi yapılmış ve kronolojik bir yazın dizini ile okurlarına anlatılmıştır. Bu yazı dizisi, tarih boyunca insanlığın yaşadığı önemli olaylar, medeniyetlerin gelişimi ve dönüşümü gibi konuları ele alır. Aşağıda kısa bir bölümüne yer verilmiştir.

60-600 milyon yıl önce (tahminen) Yeryüzünde ilk hayatın belirmesi.

4-40 milyon yıl önce (tahminen): İlk memeli hayvanların görünmesi,

500 bin yıl önce: Glasye (cümudiye, buz) devrinin başlaması.

240 bin yıl önce (tahminen): Asya'da ilk İnsanın yaşaması (ilk iskelete göre, insanın hayatını 100 bin, 200 bin yıl tahmin edenler olduğu gibi, bir milyon bile çıkaranlar vardır), eski Yontma Taş Devrinin başlaması.

50 bin yıl önce (tahminen): Eski Taş Devri içinde: Mağara Devri:

35 bin yıl önce (tahminen): Mağara Devrinde: ilk resim ve heykel sanatı.

20 bin yıl önce (tahminen): Büyük insan göçlerinin Orta Asya yaylalarından bütün dünyaya yayılmaya başlaması.

18 bin yıl önce (tahminen): Mezopotamya ve Mısır'da: Eski Taş Devrinin avcı ve balıkçı insanları yerine yeni Taş Devrinin, çiftçi ve çoban insanların görünmesi.

10 bin yıl önce (tahminen): Avrupa'da Yeni Taş Devri insanının başlaması.

8 bin yıl önce (tahminen): Avrupa'da, göller üstünde kazık binaların kurulması, Megalitik denilen büyük taş abidelerin dikilmesi, Mezopotamya'da Sümer medeniyetinin başlaması

7 bin yıl önce (tahminen): Mezopotamya'da Tunç Devri

5 bin yıl önce (tahminen): Mezopotamya'da Sümerlerin, site hükümetleri kurmaları.

4 bin yıl önce (tahminen): Tarih devrinin başlaması, Mısır'da takvimin icadı.

3300 yıl önce (tahminen): Çin'de Fuhi tarafından ilk hükümdarlığın kurulması.

3200 yıl önce (tahminen): Mısır'da Menes tarafından ilk firavunlar devletinin kurulması, Menfisli devri denilen eski imparatorluğun başlaması (sona ermesi 2100).

3 bin yıl önce (tahminen): Akdeniz medeniyetinin başlaması, Avrupa'da Tunç Devri. Sümerlilerin ilk parlak devri (sönmesi 2800).

2000 yıl önce (tahminen): Mısır'da dördüncü sülaleye ait üç büyük Cize ehamlarının yapılması.

2800 yıl önce (tahminen): Mezopotamya'da Birinci Sargon imparatorluğu (sona ermesi 2500).

2000 yıl önce tahminen: Mezopotamya'da kanunlarıyla meşhur Hammurabi saltanatı, Hazreti İbrahim'in peygamberliği, Hititlerin Anadolu'ya akınları. Hindistan'a Ari akınlarının başlaması, İtalya'da tunç medeniyeti devri.

1900 yıl önce tahminen: Hititler tarafından Anadolu'da siyasi birliğin kurulması, ilk başkenti Hattuşaş (Boğazköy) olan Hitit İmparatorluğunun başlaması (sona ermesi 1200),

1800 yıl önce tahminen: Birinci Babil devletinin Hitit kralı Birinci Muşil tarafından yıkılması, Hammurabi sülalesinin sona ermesi, Güney Doğu Anadolu'da Mitanni devletinin kuruluşu (yıkılışı 1200).

1700 yıl önce tahminen: Teb'liler devrinde Avrupa İskitlerinin bir kolu sayılan Hiksosların Mısır'ı istila etmeleri, Girit'te Egelilere ait Knosos (Minos) medeniyetinin en parlak devri.

1600 yıl önce tahminen: Baş şehirleri Avaris olan Hiksosların Teb'liler tarafından Mısır'da ikinci Teb devrinin parlaması, Suriye sahillerinde Fenike şehirlerinin kurulmaya başlanması.

1500 yıl önce tahminen: Fenike'de Sayda (Sidon) şehrinin baş ticaret merkezi halini alması, Sayda devrinin başlaması (sona ermesi 1200). İlk çağ tarihinde gemicilik ve ticaretle şöhret kazanan Fenikelilerin Doğu Akdeniz ve Ege denizi sahillerinde müstemlekeler kurması Aşağı Yunanistan'da (İyohi) Aka'lara ait Miken (Misen) medeniyetinin parlaması (Yıkılması 1200). Mısır'da ilahi peygamberlerden Hazreti Musa'nın peygamberliği. Pencap katasından çıkan Arilerin Ganj vadisine gelmesi, Brahma mezhebini kabul etmesi, Hint tarihinin açılması, Ari'ler devrinin başlaması (500).

1450 yıl önce tahminen: Anadolu'da Hitit (Eti, Het, Hati, Heta, Hiti) birleşik imparatorluğunun en parlak devri.

1400 yıl önce tahminen: Aka'ların istilasıyla Girit'te Minos medeniyetinin yıkılması. Anadolu'da Hitit medeniyetinin en parlak eserlerini vermesi Hindistan'da Magadha devletinin kurulması,

1325 yıl önce tahminen: Mezopotamya'da ilk başşehri Asur sitesi olan Asur İmparatorluğunun parlaması (yılışı 612).

1300 yıl önce tahminen: Mısır'da Firavun İkinci Ramses devri, firavunlar medeniyetinin parlaması. Asur'da Kral Birinci Salmanasar zamanı. Misen kıralı Agamemnun ile Truvalılar arasında çıkan, Çanakkale'de Truva şehri önünde mitolojik Truva harbi.

1294 yıl önce tahminen: Hititlilerle Mısırlılar arasında yapılan, Suriye'de meşhur Kadeş meydan muharebesi.

1270 yıl önce tahminen: Hitit hükümdarı Üçüncü Hatusil ile Mısır firavunu İkinci Ramses arasında akdedilen Kadeş sulhu, tarihte ilk defa iki devlet arasında İttifak yapılması

1230 yıl önce tahminen: Orta Asya'nın doğusunda, Çinlilerin Hiyung-nu (Koyunlu) dedikleri büyük Hun devletinin kuruluşu (yıkılışı: Milattan sonra 53)

1200 yıl önce tahminen: Yunanistan'a Tor'ların (Dori) akını, Yunan tarihinin başlaması (sona ermesi 146). Miken (Misen) medeniyetinin Tor'lar tarafından

mahvedilmesi, Batı Anadolu'da İyonya şehirlerinin kurulmaya başlaması, Batıdan Anadolu'ya Balkan yoluyla Friglerin istilası, Hititlerin başşehiri Hattuşaş'ın Frigliler tarafından yıkılması, Kargamış (Cerablus) ta yeni bir Hitit devletinin tekrar kuruluşu (yıkılışı 717). Anadolu'da (Afyon, Kütahya bölgesinde) meşhur şehri Gordion (Beypazarı) olan Frigya hükümetinin kuruluşu (yıkılışı 676). Fenikelilerin baş ticaret merkezi Seyda'nın (Seydun) Filistinliler tarafından ortadan kaldırılması, Fenike'de ikinci bas ticaret merkezi Sur (Tir) devrinin başlaması (sona ermesi altıncı asır), Batı Akdeniz sahillerinde Fenike müstemleke kelerinin kurulması, 22 işaretli bir harf yazısı olan Fenike alfabesinin meydana getirilmesi. Hindistan'da Ariler tarafından fetih ve istilaların tamamlanması, Çin'de Çeu sülalesinin başlaması (sona ermesi 250).

1100 yıl önce tahminen: Mısır'da Saisiler devri denilen üçüncü ve sonuncu firavunlar imparatorluğunun kurulması (yıkılması 525), yıkılış devrinin başlaması. Filistin'de İsrailoğullarını birleştiren Talut (Saul) tarafından İbrani devletinin kurulması (yıkılması 586). Yunan sitelerinden Isparta' da Likürg adını taşıyan kanunların tatbikine başlanması.

1000 yıl önce (tahminen): Etrüsklerin Batı Anadolu'dan kalkarak Akdeniz yoluyla İtalya'ya gitmesi, İtalya'da demir devrinin başlaması, tarih devrinin açılması. Etrüsk medeniyetinin parlaması... (Konrapa, 1956)

Milattan önceki yıllarda meydana gelen belli başlı hadiseleri, derginin yayın hayatına başlarken kaleme alınan birinci sayımıza başlarken başlıklı yazıda tarihi konular hakkında, dünya varoluşundan itibaren günümüze kadar her konuyu aktarmayı planlıyoruz denilmişti. Yukarıda insanlık tarihi başlığı ile yayınlanan yazı dizisi derginin başlangıç felsefesine sadık kaldığını göstermektedir.

Dünya tarihi konularında mecmuada işlenen diğer konularda çeşitlilik göstermektedir. Romanın ilk hükümdarından İngiliz Kraliçesi Viktorya'ya kadar birçok kral kraliçe zamanında meydana gelen olaylar anlatılmıştır. Troya savaşından II. Dünya savaşına kadar birçok savaş hakkında makaleler yer almaktadır. Normandiya çıkarması, Dünkerk Tahliyesi, İvojima Çıkarması, Anziyo Çıkarması, Britanya Savaşı, Hitler'in Rusya seferi, Stalin ve Çörçil mülakatı, gibi konular yer alırken Sezar, Macellan, Deli Pedro, II. Katerina, Napolyon, Arabistanlı Lavrens, gibi şahsiyetlerin neden olduğu siyasi olaylarda, neden-sonuç ilişkisi bakımından yapılan çalışmalarla mecmuada yer almaktadır.

Örneğin Britanya Savaşı hakkında yazılan bir makale dünya siyasi tarihi açısından önemli bir olaydır. Alman-İngiliz Savaşı; 1940 senesi yazının başlangıcında Çörçil şöyle diyordu:

“Fransa savaşı nihayetlenmiştir. Britanya muharebesi ise başlamak üzeredir. Bu muharebe İngiliz milletinin ve Britanya İmparatorluğunun mukadderatını tâyin edecektir. Hitler harbi kazanabilmek için bizi adamızda mağlup etmenin elzem olduğunu biliyor. Eğer karşı koymaya muvaffak olabilirsek yalnız bizim değil, aynı zamanda bütün Avrupa’nın istikbali kurtarılmış olacaktır. Mağlup olduğumuz takdirde ise dünyanın yarısı zulmete gömülecektir. Gelecek asırlarda bu adada yaşayacakların bizi rahmetle anabilmeleri için vazifelerimize bir kat daha imanla sımsıkı sarılalım”.

Fransa'nın işgaliyle Avrupa'nın yarısından fazlası Alman çizmesi altına girmiş oluyordu. İngiltere adası memleketleri düşman istilâsına uğramış hükümetler için bir sığınak vazifesi görüyordu. Polonya, Hollanda, Belçika, Norveç, Danimarka ve hatta sonunda Hür Fransız devlet adamları hükümetlerini Londra'ya taşımışlardı. Londra o günlerde yalnız İngiltere'nin değil, bütün Avrupa'nın hükümet merkezi idi. Bütün kıtanın Nazi işgali altında inlediği o sıra İngiltere Nazizm'e meydan okuyan tek kale halinde ortada kalıyordu. Birbiri arkasından çorap söküğü gibi giden askerî muvazzafiyetlerin mahmurluğundan henüz kendini kurtaramamış olan Hitler, inatçı düşmanı İngilizleri mağlup edebilmek için daha başka bir taktik kullanmak istiyordu. Alman denizaltı filoları Britanya adalarının hariçle denizden olabilecek bütün münakalesini keserken, Alman bomba uçakları bu avuç içi kadar kara parçasını yeryüzünün bir cehennemi haline getirecekti. Luftwaffe (Alman hava kuvvetleri) kayıplara aldırış etmeden hücumlarını sıklaştırıyordu. 16 ve 18 hücumda düşman 250 uçak kaybetmiş bulunuyordu. Almanlar uçak sayısı bakımından Kraliyet hava kuvvetlerine bire karşı dörtle faik bulunuyorlardı.

Londra üzerine ilk büyük taarruz 7 eylülde yapıldı. 375 tane bombardıman uçağı gün ışığında bombalarını şehrin üzerine boşalttı. Bu akının yapıldığı gün Göring “Bu tarihî bir saattir, diyordu Hava kuvvetlerimiz bu sefer düşmanın kalbine vurdu”. 15 eylülde Londra üzerinde tam 185 tane Alman uçağı düşürüldü. Mağrur ve inatçı İngilizler kendi adalarını, canlarını dişlerine takarak müdafaa ediyorlardı. Tehlike işareti çalar çalmaz halk battaniyesini koltuğuna sıkıştırıyor ve umumi sığınacağın yolunu tutuyordu. Bu iş üç gün, beş gün değil, artık her güne binmişti. Hitler İngilizlerin sabırlarını deniyordu. O buhranlı günlerde Çörçil sık sık verdiği nutuklarla halkın maneviyatını kuvvetlendirmeye çalışıyor; “Hitler binlerce sivilin ve masum insanın ölümü ile bizim dikkatimizi bir an için

hazırlamakta olduğu sinsi taarruzdan kaydırmak istiyor. Şüphesiz ki bunları hazırlarken İngiliz halkının ve Londra ahalisinin iman ve tahammülünü hesaba katmamıştı” diyordu.

Bu akınların Londra şehrinde yaptığı tahribat ve verdirdiği zayıat müthişti. Saraya bile bombalar düşmüş olmasına rağmen, kral ve kraliçe halkı yalnız bırakmamıştı. Bir müddet sonra Almanlar verdikleri zayıata tahammül edemez oldular. Alman orduları cephelerde adım adım gerilerken İngiliz uçakları da Almanya üzerine iadei ziyarete başladılar. Fakat ortada bir tek hakikat kaldı: İmanı sağlam bir milleti hiçbir zulüm dize getiremez! (İskit, 1951, s. 750-752).

İkinci Cihan Harbi'nin kanlı çarpışmalarından bir diğeri; Ufak bir Pasifik adası yapılan askeri çıkarma anlatılıyor. Bu ufacık kara parçasında tam 100.000 insan dövüştü... Savaşın sonunda adada mevcut 22.000 Japon'dan ancak 217'si teslim olmuştu. İvojima Savaşının hikayesini savaşın idarecilerinden General Holand M. Smith'in kaleminden aktarıyorum.

Ekseriye pahalıya mal olan zaferlerden sonra insan kendi kendine şu suali sorar: Acaba değer miydi? Ben de yıllardan sonra İvo Jima kâbusunu zihnimden geçirirken aynı suali tekrarlamadan duramadım. Acaba Pasifik Savaşının o günlerinde İvo Jima gibi pahalı bir ada bize muhakkak elzem miydi? Muhakkak ki, evet... Çünkü İvo Jima adası, Japon adaları üzerine kapanan kuşağın bir merhalesini teşkil eden Bonin takımadalarından bir tanesiydi. Ve bu yüzden de ileride Japon adalarına karşı yapılacak herhangi bir harekâtın başlangıç noktasını teşkil edebilirdi. Ayrıca adada ikisi kullanılan ve bir tanesi de yapılmakta olan üç hava meydanı mevcuttu. Maria'n adalarındaki üslerinden kalkan B-29 uçaklarımız Tokyo seferlerine gidiş ve dönüşlerinde bu meydanlardan kalkan avcı uçaklarının taarruzlarına uğruyorlardı. Bu bakımdan İvo Jima adasının zaptı bir zaruret halini almıştı. Fakat nasıl? Yalnız işgal hazırlıklarının ikmali iki ay sürdü. İşgal işlerinde vazife sıra ile bahriye deniz piyadesi ve bilâhare de orduya düşüyordu. Benim birliklerim kara birlikleriydi. Çıkarmadan evvel adanın, donanmanın ateşiyle dövülmesi ve düşmana zayıat verilerek müdafaa kudretinin düşürülmesi kararlaştırılmıştı. Güçlükler, adanın kaç gün müddetle bombardıman edilmesi lâzım geldiği meselesinde baş gösterdi. Evvelce tespit edilen on bir günlük bombardıman programı sonradan donanmanın teklifiyle değiştirildi. Çünkü elde on bir günlük devamlı ateş baskısını temin edecek kâfi miktarda gemi ve cephane yedeği yoktu. Bu yüzden müddetin indirilmesi mecburiyetinde kalındı. Fakat ben şahsen böyle bir bombardımanın faydasına çok inanıyordum. Çünkü karşımızdaki düşman uzun müddetten beri aynı adada bulunuyor ve bu müddet zarfında

durmada tahkimatını sağlamlaştırıyordu. İvo Jima adasındaki Japon kuvvetlerin komuta eden General Todamiçi Kuribayashi bilhassa müstahkem mevki ve yeraltı müdafaasındaki maharetiyle tanınmış bir askerdi. Onu, dişlerini geçirdiği topraktan atmak çok zor olacaktı. Nitekim adayı zapt ettikten sonra subaylarımızdan birinin, “İnşallah Japonların İvo Jima gibi daha birkaç tane adaları yoktur, dediğini kulaklarımla işittim (Holand, 1950, s. 24-25).

Dünya tarihi hakkında mecmuada yer verilen konular arasında İkinci Dünya Savaşı konuları hâkim durumda bununla birlikte çok fazla ve farklı alanlarda konular yer almaktadır. Bunlardan bazılarının başlıkları şunlardır;

Ölüm Adası İvo Jima, Maksimiyen ve İmparatoriçe Şarlot, İngiliz Kraliçesi Viktorya, Napolyon’un Aşk Mektupları, Arabistan’ın Taçsız Kralı Lavrens, İngiltere kralı Birinci Şarl’ın İdamı, Bu Harbin Çözülen Sırları, İkinci Cihan Harbi Mütarekesi Nasıl İmzalandı, Roma Diktatörü Sezar ve ölümü, İlk Devri Alem Yapan Kaşif Macellan, Hitler Rusya Seferini Neden Açmıştı, Stalin ve Çörçil Mülakatı, Britanya Savaşı, Rus Çarı birinci Petro, İkinci Dünya Harbi Nasıl Başladı, Berlin’in İşgali ve Hitler’in Sonu, Homeros’un Destanlaştırdığı Truva Cengi, Yanardağın Yuttuğu Pompei, İkinci Katerina’nın Politikası vb. birçok konuda süreli yayınlar yer almaktadır. Kaynak teşkil edecek içeriklere ulaşılması amacı doğrultusunda, dördüncü bölümde 84 sayının içindekiler kısmı oluşturulmuş ve yazar indeksi verilmiştir.

3.1.5. Sosyal Tarih Konuları

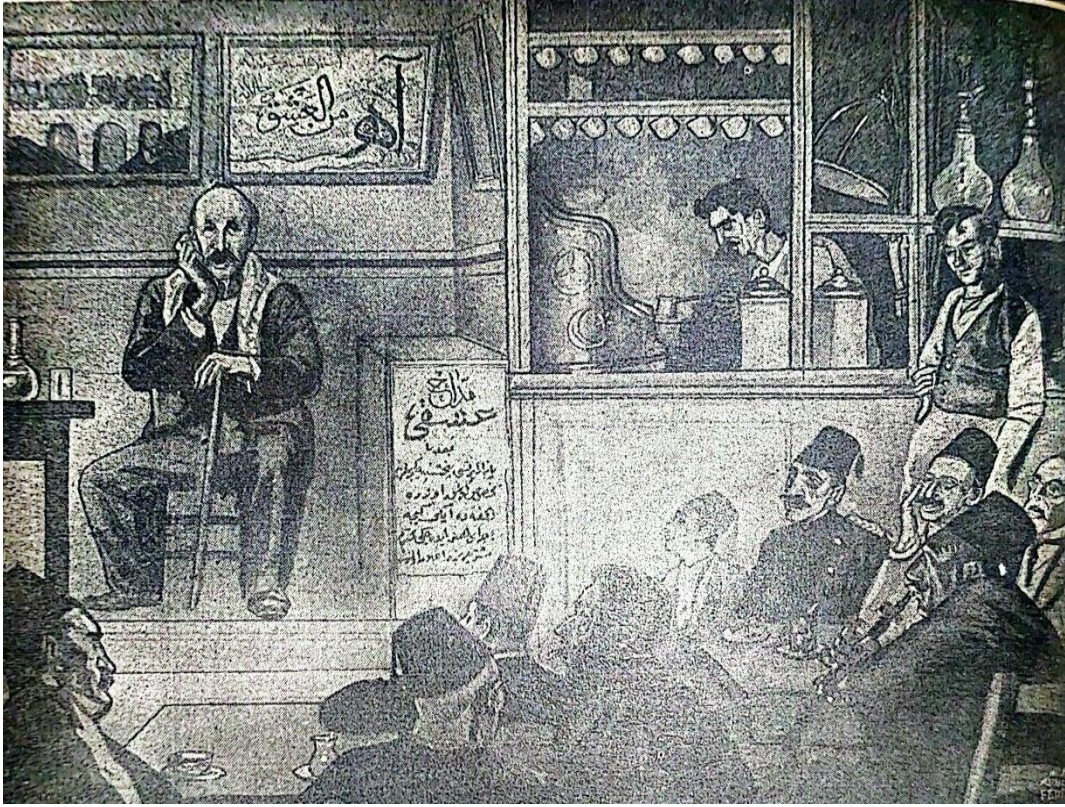
Ahmet Rasim tarafından kaleme alınan “Eski Palavracı Kabadayılar” öykü tadında okuyucuları ile buluşmuş lakin bu yazıda canlandığı eski palavracı kabadayılar, o günü yaşamış okuyucularının çok iyi bildiğini, gençlerin ise İstanbul’un yakın tarihine ait yaşananların aktarıldığı yazıdan zevk almasalarda ibret alacaklarını aktarmaktadır.

Eski Palavracı Kabadayılar;

Devri istibdatta, hatta Meşrutiyette palavracı kabadayılardan türlü türlü vardı... Dövülmesi, vurulması, katli matlup olan kimselere bunlardan münasip olanları musallat edilirdi. Bir oduncu İsmail vardı. Biçareyi bir gece تنها bir sokakta sıkıştırmışlar, güzelce ıslatmışlar, bir haldeki kafa yarık, göz çürük, dudaklar patlak, hali harap. Bilâhare dövenlerden birine sordum: Neye dövdünüz? Dedi ki: Vallahi haberim yok. Paşa dövün, dedi. Dövdük! Görülüyor ya. Eski zamanlarda yeniçeri ağasının veya İstanbul kadısının yanında giden falakacılar gibi kimselerdi. (Rasim, 1950, s. 94).

Göksu ve Alemleri, Evliya Çelebi şöyle naklediyor; *Abı hayat misal bir nehirdir ki alem dağlarından cereyan eder, iki cenahı yüksek ağaçlarla müzeyyendir. Ekseri yeri Halıcızade bahçeleri un değirmenleridir. Cümle erbabı sefa bu nehirden ilerideki ferahfeza kariyelere varıp ağaçlar altında zevk ve sefa ederler. Vacibüsseyr bir mesiredir vesselam.*”

Abdülaziz zamanında çok şaşalı günler yaşadıktan sonra II. Sultan Abdülhamit zamanında da cazibesini korumuş şarkısı dahi yapılmıştır. “Gidelim Göksu’ya bir alemini ab eyleyelim. Ol kadeh kâr güzeli yar olarak peyleyelim. Bize yar olmadı bu talihimiz neyle yelim.” Malum yer iki derenin arasında Anadolu hisarı tarafındaki Büyük Göksu, Kandilli tarafındaki Küçük Göksu daha doğrusu Küçüksu’dur (Alus, Göksu ve Alemleri, 1951, s. 1033).

Resim 3.4. Meddah Aşki Bir Kahvede İş Başında

Tarihsel kaynaklar, insanların geçmişteki faaliyetlerinden geriye kalan her türlü bulguyu içerir: yazılı ve sözlü dil, coğrafi yüzey şekillerinin durumu ve insan yapımı maddi kalıntılar, güzel sanatlar ile fotoğraf ve film. Beşerî ve sosyal bilimler arasında tarih kaynak malzemelerinin çeşitliliği ile apayrı bir yere kavuşmuştur; bu malzemelerin her biri bir uzmanlık gerektirir (Tosh, 2020, s. 51).

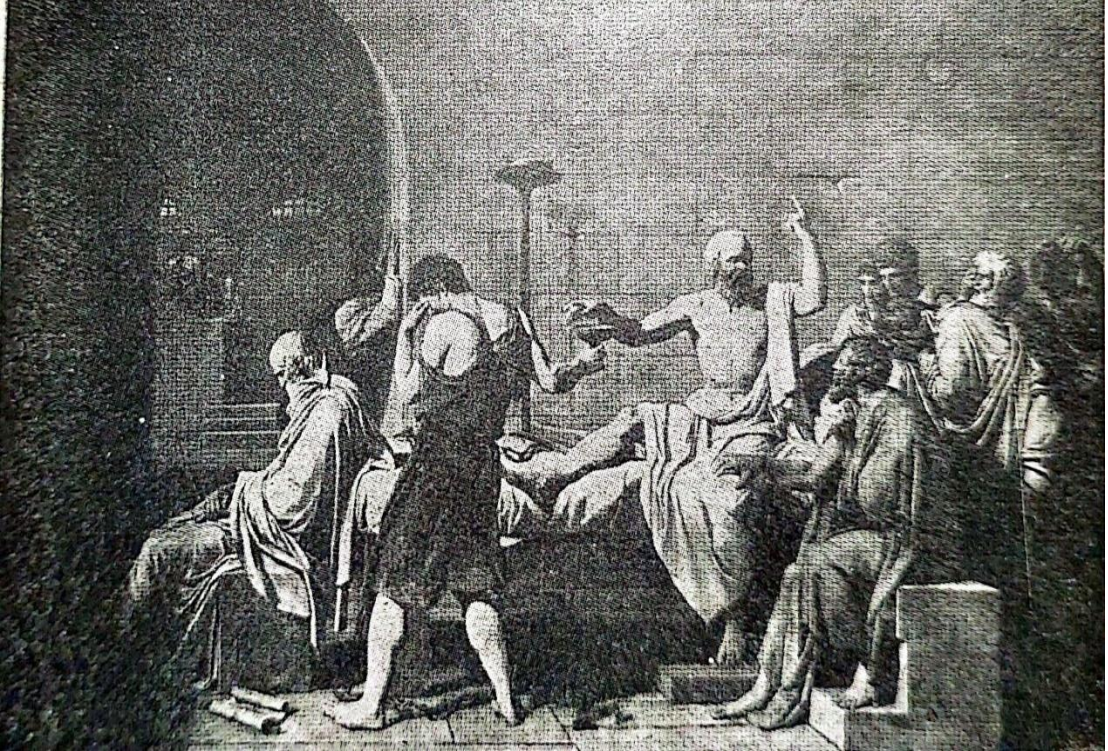
Resim 3.5. Beyoğlu'nda Karnaval Alemlerini Canlandıran Bu Resim Münif Fehim'indir.

Ahmet Rasim; Toplumsal Yaşama dair birçok konuyu okuyucularla buluşturmuştur bunları aşağıdaki başlıklarla makaleler halinde yayınlamıştır. “Geçen Asrın Sonundan Bir Çapkınlık Hikâyesi Baskın”, “Altmış Sene Evvelki Tulûat Tiyatrolarında Kanto ve Kantocular”, “Kadınların Eski Hamam Alemleri”, “Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Kapatma”, gibi konuları dergide dile getirmiştir. RTM'nda toplumsal yaşamla ilgili konuları işleyen bir başka yazar ise Ercüment Ekrem Talu'dur. 1951- 1953 yıllarında yayımlanan sayılarda birçok konuyu kaleme alarak okuyucularla buluşturmuştur. *Cihan Harbinin Arifesinde İngiliz Amirallerine Verilen Ziyafet, Falaka, Mektebe Başlayış, Surre Alayı, Goygoycular, Eski Düğün ve Koltuklar, Eski Kına Geceleri, Arzuhalci, Eski Pehlivanlar ve Eski Güreşler, Eski Sünnet Düğünleri, Eski Üfürükçüler, Meddah, Şehzadebaşı ve Eski Ramazanlar, Eski İstanbul'da Kadın Hamamları.* Sermet Muhtar Alus toplumsal tarih alanında çalışma yapmak isteyenler için kaynaklık oluşturacak çok sayıda ve kıymetli süreli yayınlar yayınlamıştır. RTM'nda yayımladığı bazı yayınları şunlardır; *Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Yangın, II. Abdülhamit Devrinde Erkek Kıyafetleri, II. Abdülhamit Devrinde Kadın Kıyafetleri, Eski Kuşdili, Yoğurtçu, Kurbağalı Dere, Eski Galata'nın Eğlence Yeri, Eski Beyoğlu Adet ve Alemleri, Abdulhamit'in Cuma Selamlıkları, II. Abdulhamit'in Muayedeleri, Göksu ve Alemleri, Kağıthane'de Mekteplilere Kuzu Ziyafeti.*

3.1.6. Eğitim-Öğretim Yaklaşımları

Tarih, geçmişte yaşanan olayların, toplumların ve kişilerin incelenmesi ve anlaşılması için vazgeçilmez bir disiplindir. Geçmişin bilgisi, bugünün dünyasını anlamamıza ve geleceği şekillendirmemize yardımcı olur. Bu sebeple, tarih bilginizi taze tutmak ve sürekli olarak güncellemek önemlidir. Yeni keşifler, arkeolojik bulgular ve tarih yazımındaki değişiklikler, tarih anlayışımızı sürekli olarak geliştirir. Bu nedenle, tarih kitapları okumak, belgeseller izlemek, müze ve tarihi mekanları ziyaret etmek, tarih bilginizi taze tutmanın ve genişletmenin en etkili yollarındandır. Unutmayın, geçmiş bilmek, geleceği inşa etmenin anahtarıdır. Tarih Bilginizi Tazeleyiniz; kısmında çoktan seçmeli sorular ve sonrasında görsel sorular ile okuyucularına tarihi bilgileri aktarma yolunda adımlar atılmıştır. Tarihte bu ay kısmı ile geçmişte meydana gelen olay ve olguların aktarımı yapılmıştır. Türk Büyükleri adı altında her sayıda bir Türk Büyüğü hakkında bilgiler verilmiştir. Camilerimiz başlığı ile yaklaşık altmış camimiz hakkında yapıldığı tarih, kim tarafından yaptırıldığı, mimarının kim olduğu ve mimarisi hakkında öğretici bilgiler barındırmaktadır. Osmanlı Padişahlarının kronolojik sıralaması ile döneminin mühim hadiseleri hakkında verdiği bilgiler göz ardı edilmez boyuttadır.

Bu tarihi vakayı hatırlayabildiniz mi?

Resim 3.6. Sokrat'ın Zehir İçmesini Tasvir Eden Lui David'in Eseri (David, 1951, s. 553)

Sokrates'in hayatı ve ölümü antik Yunan felsefesi için oldukça önemli bir dönüm noktasıdır. Sokrates (MÖ 469/470- MÖ 399), Yunan filozoflarının en bilinenlerinden biridir ve ahlak felsefesinin temellerini atmıştır. Sokrates, *Yunanlıların sayısı binleri bulan tanrısına inanmamış ve Allah'ın ancak bir tane olacağını söylediği için dinsizlikle itham edilmişti*. Cümleleriyle resim altında açıklama verilmiştir. (Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz mi?, 1951, s. 553)

Sokrates'in Savunması kitabında bu durum şu şekilde açıklanmaktadır. Meletus'un iddiası üzerine dinsizlikle suçlandığını ancak durumun böyle olmadığını, Tanrıların varlığına inandığını hatta suçlayıcılarının herhangi birinin onlara inandığından çok daha fazla bir şekilde inandığını söylüyor. Savunmasını; *“Ve davamı sizin için ve benim için en iyi yolda belirlemeniz üzere sizlere ve Tanrıya bırakıyorum”* sözleriyle bitiriyor.

Mahkeme oylaması sonucunda 281 kişi suçlu, 220 kişi suçsuz buluyor. Bunun üzerine Sokrates ceza konusunda konuşmalarını yapıyor. (Platon, 2014, s. 42). Sokrates, MÖ 399 yılında Atina mahkemesinde yargılanmış ve ölüme mahkûm edilmiştir. Ceza olarak, baldıran zehiri içmesi kararlaştırılmıştır. Son anlarını dostlarıyla geçirmek istemiş ve ölüm anına kadar felsefi tartışmalara devam etmiştir. Zehir bardağını içerken bile, arkadaşlarıyla önemli konuları tartışmaya devam etmesi, onun düşünceye ve sorgulamaya olan bağlılığını gösterir. (Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz mi?, 1951, s. 553). Gayet hazır ve ferah bir şekilde zehri bir dikişte içip bitirdi. Yanında bulunanlar hıçkırarak ağlamaya başladığında sakinliğini koruyan tek kişi Sokrates idi: “bu acayip ağlama da nedir?” dedi. (Platon, 2014, s. 78-79).

İlk altı sayısında çoktan seçmeli beş soruluk bir test uygulaması yapılmıştır yedinci sayıdan itibaren tarih bilginizi yoklayınız sorusunun altında verilen vesikalık fotoğraflardaki ünlü şahsiyetin kim olduğu sorulmuştur. Bu ve buna benzer şekilde bölümler oluşturduğu Türk büyükleri köşesi, Osmanlı tarihinden ilginç fıkralar, dünya tarihinden fıkralar, tarihte bu ay, ek olarak verilen tarih Lugatçığı, resimlerle küçük bilgiler benzeri yöntemlerle tarih eğitim-öğretimine katkı sunulmuştur.

Camilerimiz

Beyazıt camisi

★

İidnel Bayezit tarafından Hierî 900 (1501) tarihinde mimar Hayrettin'e yaptırılan Beyazıt camisinin inşaatı beg sene sürmüş ve Hierî 911 (1506) da sona ermiştir. Buradaki Yeşil camiye benziyen bu mabedin avlusuna üç cephesindeki büyük kapılardan girilir; avluda yirmi sütun üzerine oturtulmuş yüksek kubbeler görülür. Ortadaki havuz mermerden yapılmıştır.

Cümle kapısının sağ ve sol taraflarını, başları istalaklıtılı altı sütun üstüne dayanan yedi kubbe örter.

Mabedi; eteğinde yirmi penceresi bulunan ve dört geniş ayak üstüne oturtulmuş tek kubbe örtmektedir. Bu kubbeye kubbe ve kapı taraflarından yediser pencere ile iki yarım kubbe destek olmuştur. Bunların sağ ve sol taraflarında da dört küçük kubbe vardır. Mihrap ve mimberi mermerden yapılmıştır. Mimber oymalı ve kabartmalıdır. Bunun sağında renkli on tane sütun üstüne oturtulmuş bir hükümdar mahalli, sağdaki birinci kalın ayak üstüne dayatılmış sekiz sütun üzerine konulan bir müezzinler yeri vardır.

Caminin sağ ve sol taraflarında beşer kubbeli üç kanad mevcud olup bu kanadların ortalarında harice açılan birer kapı bulunmaktadır.

Seyfettin

Not: Geçen sayımızda koyduğumuz Sultanahmet camisinin dört minaresi üçer ve iki minaresi de üçer olarak on altı şerefesi var. Tashih ediyoruz.

Tarih bilginizi tazeleyiniz

★

1 — Yeniçeriler tarafından öldürülen genç padişah kimdir?

- A — Birinci Ahmet.
- B — Birinci Mustafa.
- X C — İidnel Osman.

2 — Yeniçeriler hangi padişah tarafından kaldırıldı?

- A — Üçüncü Selim.
- B — Dördüncü Mustafa.
- X C — İidnel Mahmut.

3 — Sultan Meclide Tanzimatı ilan ettiren paşa kimdir?

- X A — Resit Paşa.
- B — Ali Paşa.
- C — Mithat Paşa.

4 — Milli Hareketin Sivas'ta 21. kardığı ilk gazetenin adı nedir?

- A — Halkımyeti Milliye.
- X B — İradet Milliye.
- C — Ulus.

5 — Roma'yı yakan Roma imparatoru kimdir?

- A — Sezar.
- X B — Neron.
- C — Kaligula.

Eğer bu soruların cevabını bulmakta müşkülât çekecek olursanız 100 inci sayfaya bakınız.

★

3.1.7. Din ve İnanç Ekseninde Yapılan Çalışmalar

Ömer Rıza Doğrul 'un kaleme aldığı “Peygamberimizin Veda Haccı” ile ilgili Makalesi, İslam peygamberi Hz. Muhammed'in son haccı olan Veda Haccı'nı ele alır. Hz. Muhammed'in bu hac sırasında yaptığı konuşmalar, verdiği mesajlar ve öğretileri üzerinde durur. Veda Hutbesi, Hz. Muhammed'in insanlara verdiği son tavsiyeleri ve öğütleri içeren önemli bir belgedir ve makalede bu hutbenin detaylı bir analizi yapılmıştır. Veda Haccı'nın İslam tarihindeki yeri ve önemi, o dönemdeki toplumsal koşullar. Hutbede vurgulanan ahlaki ve dini prensipler. İnsan hakları, eşitlik, adalet ve toplumsal sorumluluk gibi konulara yapılan vurgu, Peygamberin ümmetine yönelik son mesajları ve tavsiyeleridir. Müslümanların birbirlerine karşı sorumlulukları ve toplumsal birlikteliğine dair mesajlar içerir. İslam tarihi ve Peygamberimizin hayatı üzerine derinlemesine bilgi sunar, Peygamberin son mesajlarının günümüz Müslümanlarına da rehberlik edebileceğini belirtir ve okuyuculara bu önemli olayın dini ve toplumsal boyutlarını anlamada yardımcı olmaktadır. (Doğrul, 1950, s. 86-88).

Abdullah Uygur'un “Hazreti Muhammed'in Vefatı ve İlk Halifenin Seçilişi” başlıklı makalesinde İslam peygamberi Hz. Muhammed'in vefatından sonraki süreçte yaşanan gelişmeleri ve ilk halifenin seçilişini ele almıştır. Hz. Muhammed'in vefat tarihi ve Müslüman toplumun peygamberin vefatına verdiği tepkiler ve duygusal durumları anlatılmaktadır. Peygamberin vefatının ardından Müslüman toplumunda oluşan liderlik boşluğu ve Peygamberin vefatının ardından Medine'deki siyasi ve toplumsal atmosfer hakkında bilgi vermektedir. İlk Halifenin Seçilişi ile ilgili Halife seçimi sürecinde yaşanan tartışmalar ve görüş ayrılıkları, Beni Saide'de toplanan Müslümanların halife seçme süreci. Hz. Ebubekir'in halife olarak seçilmesi ve bu kararın gerekçeleri. Makale, İslam tarihinde kritik bir dönemi analiz ederek, Hz. Muhammed'in vefatı sonrası yaşananları ve ilk halifenin seçiliş sürecini detaylandırmayı amaçlar. Müslüman toplumunun bu dönemdeki siyasi ve toplumsal dinamiklerini anlamaya yardımcı olmaktadır. Abdullah Uygur'un makalesi, İslam tarihindeki bu kritik dönemi detaylı bir şekilde ele alarak, okuyuculara bu dönemin dinamiklerini anlamada önemli bir perspektif sunar (Uygur, 1950, s. 169-171).

“Haçlılar ve Büyük Sultan Selahaddin Yusuf” (1954) Bu yayın, Haçlı Seferlerini ve Selahaddin Eyyubi'nin liderliği ve başarılarını ele almaktadır. Selahaddin Eyyubi'nin Haçlılara karşı verdiği mücadele ve Kudüs'ü geri alışı detaylı bir şekilde incelenir 56/3284

“Hazreti Ömer ve İslâmlık Tarihindeki Mevkii” (1955) Bu makale, İslam tarihinin önemli şahsiyetlerinden biri olan Hz. Ömer'in İslam dinine ve İslam devletine katkılarını anlatır. Hz. Ömer'in yönetim anlayışı, reformları ve fetihleri üzerinde durulur. 61/3591

“İslâm Tarihinde Mühim Hadiseler” (1956) Bu seri makalelerde İslam tarihinin önemli olayları ele alınır. Her bir makale, belirli bir tarihi olayı detaylı bir şekilde inceler ve okuyucuya geniş bir perspektif sunar. 74/116, 75/189, 76/258, 77/318, 78/386, 79/445, 80/514, 81/576, 82/648, 83/705

“Peygamberimiz Hz. Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hadiseler” (1956) Hz. Muhammed'in vefatından sonra İslam tarihindeki önemli olayları inceler. İslam toplumunun yaşadığı değişimler ve halifelik dönemindeki gelişmeler üzerinde durulur. 73/56

Peygamberimizin Yüksek Ahlakı ve Seciyesi” (1955) Hz. Muhammed'in ahlaki değerleri ve karakteri üzerine yazılmış bir eserdir. Peygamberin ahlaki öğretileri ve yaşam tarzı detaylı bir şekilde ele alınır. 69/4071

“Velid Oğlu Halid” (1955) İslam tarihinin önemli komutanlarından Halid bin Velid'in hayatı ve askeri başarıları anlatılır. Halid bin Velid'in stratejik dehası ve savaşlardaki başarıları üzerinde durulur. 63/3727

M. Zekai Konrapa'nın yazıları, İslam tarihinin önemli şahsiyetleri ve olayları üzerine odaklanmış olup, okuyuculara bu konular hakkında derinlemesine bilgi sunar. Bu eserler, tarih araştırmacıları ve İslam tarihi meraklıları için değerli kaynaklardır.

Tüylər Ürpertici Bir Ceza: Recim, 1680 yılında IV. Mehmet'in saltanat ve Beyazizâde'nin Rumeli kazaskeri olduğu dönemde görülmektedir. Bir önceki olay failin ikrarıyla gerçekleştiği halde bu olay mahallelinin zina edenleri basması ve yaka paça Rumeli kazaskeri Beyazizade Ahmet efendinin huzuruna çıkarması ve Kazasker Efendi gördük diyenlerin şahitliğine dayanarak kadının taşla tutulmasına yani recmedilmesine Yahudi'nin de boynunun vurulmasına karar verdi (Akyavaş, 1950, s. 346). Söz konusu olay Osmanlı kaynaklarında ayrıntılı ve kısmen birbirinden farklı olarak kaydedilmiş ve “Vak'a-i Recim” şeklinde adlandırılmıştır. İstanbul Aksaray'da, Murat Paşa Camii yanında bir yeniçeri emeklisinin hanımı ile aynı semtte ipekçi dükkânı bulunan bir Yahudi'nin zina ettikleri mahalle halkı tarafından görülmüş, durum o sırada Rumeli kazaskeri olan Beyazizade Ahmet Efendi'ye bildirilmiştir. Şahitler kadının Yahudi'yi evine aldığını ileri sürmüşler ve açık bir ifade ile her ikisini de zina halinde bulduklarına dair şahitlik yapmışlardır. Bunun üzerine Beyazizade, kadının recmedilmesine, Yahudi'nin de

öldürülmesine karar vermiştir. Sultanahmet Camii karşında bulunan burmalı sütun yanında infaz edilmiştir (Menekşe, 2003, s. 14). Üsküdar sarayında bulunan Padişah Dördüncü Mehmet izlemek için saltanat kayığıyla At meydanındaki İbrahim Paşa sarayına gitmiş, bütün İstanbul halkı Sultanahmet Meydanı'na akın etmiş ve burada kadın göğsüne kadar toprağa gömülüp taşlanarak öldürülmüş, bir önceki gün de Yahudi'nin boynu vurulmuştur (Akyavaş, 1950, s. 346). Hazreti Muhammed'in Gazveleri", on beş sayılık bir yazı dizisidir. "Hira'dan Sonra", on yedi sayı süren bir yazı dizisidir. "Hz. Peygamber'in Sevgili Kızı Fatima Hz. Ali ile Nasıl Evlendi", "İslâm Fütuhâtı ve Bazı Mühim Kararlar, dört sayı devam etmiştir. Kuran-i Kerim'in Tarihi", "Eyüp Sultan", başlıklı yazılar Ragıp Akyavaş'ın RTM'nda kaleme aldığı bazı makale örnekleridir.

3.1.8. Hikâye, Öykü ve Tiyatro Türünde Eserler

Reşat Ekrem Koçu tarafından kaleme alınmış olan "Budin Paşasının Kızı" ilk on iki sayı devam eden bir yazı dizisidir. Kaleme aldığı yazılar, kendine özgü üslubu ile tarihi öykü tarzında yazılmış olup, her biri okuyuculara sürükleyici bir şekilde aktarılmıştır. Özellikle "Budin Paşasının Kızı" adlı yazı dizisi, ilk on iki sayı boyunca devam etmiştir (Koçu, Budin Paşası'nın Kızı, 1950). Bu yazı dizisi, Osmanlı İmparatorluğu'nun Budin (günümüzde Budapeşte, Macaristan) eyaletinde geçen tarihi bir öyküyü anlatır. Osmanlı döneminin Budin eyaletindeki sosyal ve siyasi yaşamı anlatır. Budin Paşası ve ailesinin tarihsel arka planında kızının ve onun etrafında gelişen olayları dönemin politik ve askeri olaylarıyla bağlantılı bir şekilde sürükleyici ve akıcı bir dille okuyucuyu içine çeken özgün üslubuyla Reşat Ekrem Koçu'nun oniki seri süren bir yazı dizisidir. Tarihi olayları ve figürleri, okuyuculara hikâye tadında sunarak, tarih bilgisini daha ilgi çekici hale getirerek Osmanlı tarihine dair merak uyandırmak ve bu dönemi daha yakından tanıtmak maksadındadır. Reşat Ekrem Koçu'nun yazıları, tarihi olayları ve figürleri özgün bir üslupla anlatması nedeniyle dikkat çekicidir. "Budin Paşasının Kızı" yazı dizisi, Osmanlı İmparatorluğu'nun Budin eyaletindeki yaşamı ve olayları sürükleyici bir şekilde okuyucuya sunar. Reşat Ekrem Koçu'nun bu yazı dizisi, tarihi öykü tarzında yazılmış olup, okuyucuları Osmanlı döneminin Budin eyaletine doğru bir yolculuğa çıkarır (Koçu, 1950, s. 36-38).

Türk tiyatro tarihi Türkiye'nin mikro tarihi diyebileceğimiz bir alanı oluşturuyor diyebiliriz. Türk tiyatrosu özgün yapısının ortaya konulduğu ölçüde Türkiye'nin dünü özümleniyor, günümüz aydınlatılıyordu. Mınakyan'dan Ahmet Fehim'e, Burhaneddin ve

Binemeciyan'a derin bir birikim oluşturmuşsa da tüm bu girişimler Türk tiyatrosunda kişilerle sınırlı kalmıştır (Toprak, 2019, s. 260).

Mınakyan'ın Osmanlı Tiyatrosu Sermet Muhtar Alus'un Osmanlı dönemindeki sahne sanatları zihniyetini ve dönemin tiyatro anlayışını canlandırır. Mınakyan kumpanyasının Osmanlı tiyatrosundaki rolü ve önemi büyüktür. Kumpanyanın faaliyetleri ve sahnelediği oyunlar, tiyatro dünyasına katkılar sunmuştur. Osmanlı tiyatrosunun özellikleri, oyun seçimleri ve sahneleme tarzları anlatılmıştır. Osmanlı tiyatrosunun sosyal ve kültürel hayattaki yerine değinilmiş, tiyatro sanatının Osmanlı toplumundaki etkisi ve kabulü anlatılmıştır (Alus, Mınakyan'ın "Osmanlı Tiyatrosu", 1950, s. 104).

Resim 3.8. Mınakyan Kumpanyasının El İlanından Örnek.

Meşrutiyet yönetiminin gerektirdiği katılımcı ve çoğulcu yönetime sevk etmek Meşrutiyet tiyatrosunun en önemli misyonlarından birini oluşturmuştur. Tiyatro insanı etkin kılan, ona söz söyleten, omu görevleri altında ezilen “uyruk” konumundan, haklarla donanmış “yurttaş” ya da “birey” bir konumuna yükselten ortak bir alan kamu mekanıydı.

Halk tiyatro aracılığı ile kamuoyuna dönüşüyor, uhrevi alan dünyevileşiyordu (Toprak, 2019, s. 260).

Sermet Muhtar Alus'un gözlemleri ve aktardığı anekdotlar ile Mınakyan kumpanyası ile ilgili detaylar ortaya çıkmaktadır. Osmanlı döneminin sahne sanatları zihniyetini ve tiyatro dünyasını canlandırarak okuyuculara o dönemi daha yakından tanıma fırsatı sunar. Mınakyan Kumpanyasının aktörlerini bir bir tanıtır hangi oyunların sahnelendiğini aktarır. Vaktiyle Bursa'da Fasulyacıyan'ın aktörlerinden, Vali Ahmet Vefik Paşanın yetiştirdiği Holas, düzgün konuşur aksanına Ermeni şivesi karıştırmaz “ka, mega, zo” gibi sözcükleri hiç kullanmazmış. Alicenap, pişkin, babacan adam rolü ona biçilmiş kaftandı. Şekil ve şemalını Fransa Cumhur reisi Feliks For'a benzetirlerdi. Ahmet Fehim Efendi oldum olası komikmiş, gedikli jön prömiyer Binemeciyan'ı sorarsanız kara kaş kara gözlü kapkara zom bul bıyıklı ve hoppa hanımların göz bebeği baş tacıydı. Madam Binemeciyan ise genç yaşından beri tombulmuş; git gide tostoparlak olup çıkmış, aynı zamanda çok da çevik hareket edermiş Mınakyan kumpanyasının Osmanlı tiyatrosundaki yerini ve dönemin sahne sanatlarına dair zihniyeti canlı bir şekilde gözler önüne serer. Bu anlatım, okuyucuları adeta o dönemin tiyatro dünyasında bir gezintiye çıkarır. Mardiros Mınakyan 1839'da İstanbul'da doğmuş, Hasköy'deki Ermeni mektebinde muallimken mektebin tiyatro temsillerine katılmış.1885'te “Osmanlı Tiyatrosu” nu kurup yaklaşık çeyrek asır aktörlük, rejisörlük yapmış Frenkçeden Türkçeye birçok piyes çevirisi yapmış, 1908 inkılabını müteakip 1912'ye kadar mesleğine devam etmiş sahneye katılımının ellinci yılı münasebetiyle jübilesini yapmış göğsüne Maarif nişanı takılan Mardiros Mınakyan İstanbul'da hayatını kaybetmiştir (Alus, Mınakyan'ın "Osmanlı Tiyatrosu", 1950). Tiyatro aslında sadece insanların hoş vakit geçirdiği eski direklerarası anlayışın ötesine geçmiş insanların ortak değerler oluşturmaya yönelik, şehrin dinamik yapısını ve şehirlilerin gücünü sahnede deneyen bir mekandı. İşte bu yüzden Meşrutiyette, Operatör Cemil Bey tiyatroyu kurumsallaştırarak yeni kent insanını inşa sürecine girmişti. Tiyatro şehir yaşantısının ta kendisiydi, Osmanlı “vatandaşı” tiyatrodan bastırılmış özlemlerini gündeme getirecek, kamuoyu oluşturacak; oyuncuların şahsında iyi ve kötüyü ayırt edecek, ülke sorunlarını tiyatrodan öğrenecek; yurttaşlık provasını sahnede görecekti (Toprak, 2019, s. 260-261). Sermet Muhtar Alus, Mınakyan'ın Osmanlı Tiyatrosu'ndan başkan, Kel Hasan'ın “Hayalhane-i Osmani” Kumpanyası, (1950) 5/186. Ortaoyunu, (1950) 7/266. Karagöz, (1950) 8/298. Sanatsal konuların aktarımını yapmıştır.

3.1.9. Mimari Eserler (Camilerimiz) Hakkında Kısa Bilgiler

Osmanlı döneminin büyük camilerinden bazılarını ele alan metinler içeriyor. Şöyle bir özet geçelim... Süleymaniye Camisi: Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılmıştır. İstanbul'un en büyük ve sanat açısından en önemli camilerinden biridir. Mimarı Mimar Sinan'dır. Minareleri dört adettir ve bu minarelerin dört olması Osmanlı hükümdarlarının dördüncüsü tarafından yapıldığına işaret eder. Avluda 24 sütuna dayanan 24 kubbe vardır. Minareler diğer camilere göre daha uzundur. Sultanahmet Camisi: Birinci Ahmet döneminde yapılmıştır. Büyük bir avlusu ve 30 kubbesi vardır. Avluda mermerden yapılmış bir şadırvan bulunur. Büyük kubbe dört büyük sütun üzerine oturur ve bu kubbeyi dört yarım kubbe destekler. Mihrap ve minberi mermerdendir. Beyazıt Camisi: II. Bayezid tarafından yaptırılmıştır. Avluda yüksek kubbeler bulunur ve ortada mermer bir havuz vardır. Büyük kubbe eteğinde yirmi pencere vardır ve dört büyük direğe dayanır. Caminin içi ve dışı da oldukça güzeldir. Fatih Camisi: Fatih Sultan Mehmed tarafından yaptırılmıştır. İlk yapıldığında tek şerefeli ve iki minaresi olan cami, zamanla depremlerle hasar görmüş ve yeniden yapılmıştır. Büyük bir kubbesi ve mermerden yapılmış bir türbesi vardır. Caminin içinde çok sayıda mezar ve türbe bulunur. Şehzade Camisi: Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu Şehzade Mehmed adına yapılmıştır. Mimar Sinan'ın eserlerinden biridir. Büyük ve tek kubbeli olan caminin içinde birçok sanat eseri vardır. Camiye bitişik olarak çeşitli binalar bulunur. Mihrimah Camisi: Osmanlı hükümdarlarından Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan adına yapılmıştır. İçinde medrese, mektep, çifte hamam gibi yapılar da bulunur. Büyük ve tek kubbeli bir yapıdır. Sultan Selim Camisi: Yavuz Selim tarafından yaptırılmıştır. Üçüncü Mehmed tarafından tamamlanmıştır. İki minaresi ve tek kubbesi olan caminin içinde çeşitli sanat eserleri ve türbeler bulunur. Eyüp Camisi: II. Mehmed tarafından yaptırılmıştır. Çeşitli dönemlerde hasar görmüş ve yeniden inşa edilmiştir. Çevresinde türbeler ve mezarlar bulunur. Yeni Cami (Yeni Valide Camii): III. Mehmed'in annesi Safiye Sultan tarafından yaptırılmıştır. Caminin inşaatı uzun süre sürmüş ve tamamlanamamıştır. Daha sonra IV. Mehmed tarafından tamamlanmıştır. Tek kubbeli ve çini işlemeli bir camidir. Nuruosmaniye Camisi: İstanbul'un tarihi semtlerinden Fatih'te bulunan ve Osmanlı dönemi mimarisinin önemli örneklerinden biri olan bir camidir. Cami, Sultan III. Osman döneminde 1748-1755 yılları arasında yapılmıştır. Rüstem Paşa Camisi: İstanbul'un tarihi semtlerinden biri olan Eminönü'nde bulunmaktadır. Cami, Osmanlı İmparatorluğu'nun 16. yüzyılda önemli devlet adamlarından biri olan Rüstem Paşa tarafından yaptırılmıştır. Mimarı ise Mimar Sinan'dır. Atik Ali Paşa Camisi:

İstanbul'un tarihi semtlerinden biri olan Beyazıt'ta bulunmaktadır. Cami, Osmanlı dönemi mimarisinin güzel bir örneği olarak bilinir ve İstanbul'un tarihi dokusuna önemli bir katkı sağlar. Atik Ali Paşa Camisi'nin yapımına 1496 yılında başlanmıştır ve 1497 yılında tamamlanarak ibadete açılmıştır. Cami, Osmanlı döneminde önemli devlet adamlarından olan Atik Ali Paşa tarafından yaptırılmıştır. Mimarı ise Mimar Sinan'dır. Bu şekilde yaklaşık altmış iki adet cami hakkında bilgiler yer almaktadır. Mimari eser tanıtımı altında Camiler kısmını sonlandırıp, Çeşmeleri tanıtmak istemiş fakat çeşmeler konusunda çok başarılı olamamıştır sadece üç tarihi çeşme ile sınırlı kalmıştır. (Seyfettin, 1950-1955).

3.1.10. Çevirisi Yapılan Eserler

Aydın Sinanoğlu'nun İtalyancadan çevirdiği "Tarihin Meşhur Yusuf ve Züleyha Hikâyesi" başlıklı makalesi hakkında kısa özet bilgi: Bu makale, tarihin en meşhur aşk ve ihtiras hikayelerinden biri olan Yusuf ve Züleyha hikayesini ele alır. Bu hikâye, din kitaplarında da yer bulmuş ve edebi eserlerde sıklıkla işlenmiştir. Yusuf'un Züleyha tarafından baştan çıkarılma girişimlerini, Yusuf'un sadakati ve iftiraya uğrayarak hapse düşmesi ve Yusuf'un hapisten çıkışı sonunda yükselişi anlatılmaktadır. Aşk, ihtiras, sadakat ve iftira temaları hakimdir. Hikâyenin ahlaki ve dini mesajlar içerir. Yusuf ve Züleyha hikayesinin edebi açıdan, İtalyan edebiyatındaki yorumu, diğer versiyonlardan farkları ve dinlerdeki yeri değerlendirilmiştir. Yusuf ve Züleyha hikayesinin dini metinlerdeki yansımaları; İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik gibi dinlerde bu hikâyenin nasıl anlatıldığına değinilmiştir. Bu makale, Yusuf ve Züleyha hikayesinin tarihsel, edebi ve dini önemini vurgulamak, farklı kültürlerdeki ve dini metinlerdeki yerini incelemek amacıyla çevrimi yapılmış olabilir. Önemli olan, Yusuf ve Züleyha hikayesinin evrensel temaları ve bu temaların din kitaplarına kadar uzanan etkisidir. Aydın Sinanoğlu'nun bu çeviri makalesi, Yusuf ve Züleyha hikayesinin derinlemesine bir analizini sunarak, okuyuculara bu büyük aşk ve ihtiras hikayesinin farklı boyutlarını keşfetme imkânı verir (Sinanoğlu, 1950, s. 372-374).

Lincoln oyunu, Sherwood'un Eleanor Roosevelt'le tanışmasına ve nihayetinde Başkanlık için çalışmasına yol açmıştır. Sherwood, savaş bakanının özel asistanı (1940) ve donanma sekreteri (1945) arasında, Savaş Enformasyon Dairesi'nin denizaşırı şubesinin müdürü olarak görev yaptı (1941–44). Savaş zamanında Roosevelt'le olan ilişkisinden elde ettiği bilgileri bir Robert E. Sherwood tarafından bir kitapta toplanmıştır, (Editorial, 2024) bu kitap Haldun Kemalî tarafından kısaltılarak Türkçeye çevrilmiş “İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat” başlığı ile resimli tarih mecmuasında

yayınlanmıştır. Robert Emmet Sherwood, Amerikalı oyun yazarı, senarist ve tarihçidir. Özellikle Franklin D. Roosevelt'in başkanlık dönemi ve II. Dünya Savaşı'ndaki rolü hakkında yazdığı eserlerle tanınır. Bu kitap, Roosevelt'in II. Dünya Savaşı sırasındaki liderlik dönemine ve siyasi hayatına dair önemli bilgiler ve ifşaatlar içermektedir. Sherwood, Roosevelt'in savaş stratejilerini, diplomatik ilişkilerini ve iç politikalarını derinlemesine inceleyerek, onun dünya tarihindeki yerini ve etkisini ele alır. Kitap, Roosevelt'in liderlik tarzı, savaş sırasında aldığı kararlar ve bu kararların sonuçları üzerine ayrıntılı analizler sunar. Haldun Kemalî'nin çevirisi, orijinal eseri Türk okuyucularına ulaştırmakla kalmaz, aynı zamanda kısaltılmış haliyle kitabın ana hatlarını ve önemli noktalarını öne çıkararak daha kolay anlaşılmasını sağlar. Bu çeviri, II. Dünya Savaşı ve Roosevelt'in başkanlık dönemi hakkında bilgi edinmek isteyenler için değerli bir kaynaktır (Şervud, 1952, s. 1116-1118).

3.1.11. Ünlü İsimlerden Yapılan Alıntı Örnekleri

Resimli tarih mecmuası yayınladığı bütün sayılarında tarih ve Türk kahramanlığı ile ilgili konularda tarihçi, edebiyatçı, siyasetçi ve sosyolog gibi yazar, akademisyen ve bilim insanlarının yazılarını her bir sayısında birçok kez yer vererek akademik anlamda Tarih bilimine dair birçok konuda bilgileri alıntılanmıştır. *Tarihi hakikatler, faraziyeden daha güzel daha faydalıdır.* (Ranke, 1951, s. 690) Ranke'nin tarih hakkında bir cümlesini, Naima'nın tarihin faydalarına dair bir paragrafını alıntılanmıştır. *“Tarih, cemiyetleri, hatta insanları kaza ve belalardan esirgeyen bir kalkan okyanusların dalgalarından kurtaran bir gemi gibidir. Onun için Âdem Aleyhisselam'dan buyana dek zuhur eden hadiseleri, hayrı ve şeri öğrenmek merakından insanlar uzak kalamamışlardır. Zira dün başından geçenleri bilip duran insanlık yarın adımlarını daha hesaplı atmaya çalışır. Bu itibarla da tarih milletler ve devletler nezdinde makbul olagelmıştır.”* (Naima, 1951, s. 698). Yine tarihin faydaları hakkında Yahya kemal Beyatlı'dan şunları aktarmıştır; *“Hayatı ileriye doğru kaç sene uzatabiliriz? Sıhhat şartlarına riayet ederek, faraza on on beş yıl daha... Fakat, mademki hayatın uzunluğu hatıraların çokluğundan ibarettir; tarihi iyi öğrenmek suretiyle, hayatı maziye doğru binlerce yıl uzatmak mümkündür”* (Beyatlı, 1951, s. 731). Aynı şekilde Ziya Gökalp'in şu ifadeleri yine okurlarına tarihin faydalarına örnek olarak iletilmiştir. *Çocuklara istikbal için verilecek mefkûre, tarih vasıtasıyla çok daha iyi telkin edilir. Mefkûre ağacının kökleri mazinin derinliklerine ne kadar inebilirse istikbaldeki çiçekleri ve meyveleri de o nispette feyizli ve taravetli olur”* (Gökalp, 1951, s. 691). Tarihin bir bilim olduğu hakkında yazılarda yer almaktadır. *“Tarih de kimya ve geometri gibi bir*

bilimdir. Onu iyi anlayabilmek derin tetkiklere ihtiyaç vardır. Bu tetkiklerden maksat türlü zaman ve bölgelerde yaşayan ırk ve milletler arasındaki farkı anlamaktır" (Renan, 1951, s. 702). Yukarıdaki Renan'dan alıntı yapılan cümle, tarihi pozitif bilimlerle eş değerde göstermektedir. Tarih, sosyal hadiselerin harman yeridir. Her millet mazide ne ekmiş ise harman yeri demek olan tarihinde onu bulur. Tarih nankör değildir; hizmeti unutmaz. Hizmette bulunanı bağrına basar ve kendi mezarlığına gömer. Bu itibarla tarihi, "güzideler mezarlığıdır" diye tarif edenler de vardır. Falih Rıfkı Atay'ın ifadeleriyle; *Tarih milletlerin hafızasıdır. O da kadir ve kıymet bilmeseydi ne olurdu?* (Atay, 1951, s. 734). *Tarih, artık kralların ve muharebelerin hikâyesi olmaktan ziyade sosyal hadiselerin ve medeniyetlerin tarihi olmaya başlamıştır. Bugün bütün dünya devletleri buna doğru gitmektedirler. Mahalli tarih ve coğrafya yerine genel tarih ve coğrafya kaim olmaktadır*" (Adıvar, 1951, s. 744). Adnan Adıvar, Ogünlerde böyle bir tanım yaparak, aslında kralların, hükümdarların ve savaşların tarihi yerine, toplumun tarihinin yazılması gerektiği konusunda bir tespitte bulunmuştur. *Umuru siyasiye de maharet ancak tecrübe ile olur. Her şeyi tecrübe etmeye insan ömrü vâfi ve bir asrın tecrübesi de kâfi değildir. Arif olanlar her şeyi nefsinde tecrübeye kalkışmayarak, içi ibret, nasihat ve tecrübelerle dolu olan tarih okurlar. O zaman bir asır değil, belki beş asır yaşamış gibi tecrübeli ve maharetli olurlar.* (Cevdet, 1951, s. 767). Cevdet Paşa; insanın her şeyi tecrübe ile öğrenmesine ömrün yetmeyeceği gerçeğinden hareketle devletlerde tarih bilinci sayesinde eskiden olmuş hadiseleri bildiği ölçüde tecrübesinin artacağını anlatan bir paragraf. *Tarih bilmeyen diplomat, pusuladan anlamayan kaptana benzer. Her ikisinde de karaya oturmak tehlikesi vardır. "Cevdet Paşa" Naima'nın bu cümlesinde ise hem alim adamın tarifi hem de tarihçinin nasıl olması gerektiği anlatılmış. Alim adam tarih bilen adamdır. Zira tarih birçok ilimleri kendisinde cemetmiştir. Tarihin içinde siyasi, askerî vukuat, cemiyet olayları, fıkri, edebi, iktisadi ve felsefî cereyanlar, resim, musiki ve sanat vardır. Binaenaleyh tarihçi bütün bunlardan haberdar olan adamdır* (Naima, 1951, s. 770). Türk ve Türk kahramanlığı hakkında alıntı yazılara da dergide çokça yer verilmiştir. İbni Eşres, D'atrak, Konber, Bonval gibi bazı ünlü şahsiyetler, Türkler hakkındaki düşüncelerini ifade etikleri bazı sözler.

Türk korkmaz, korkutur. Bir şey istemez. İsteddiği zaman da almayınca elini çekmez. Hazarda kuzu gibidir. Fakat seferde aslan kesilir. Her Türk kendini aslan, atını ceylân, düşmanını av sayar. (Eşres, 1951, s. 829). Türkler, insaniyetli, faziletli, doğru, zayıflara yardımı sever, aile namusuna riayet eder insanlardır. Küçük bir iki kusurlarına

rağmen onlar dünyanın en yüksek ve en asil milletidirler (D'atrak, 1951, s. 837). Türkler gerçekten merhametli ve müsamahalı insanlardır. Düşmana saldırırken amansız bir aslan olan Türkler, dostlarının yanında ve silâh sız rakiplerinin karşısında pek munistirler. Mukaddesatlarına saldıranları affetmezler. Fakat inanmadıkları inançlara sahip olanlara ses çıkarmazlar. Bu bir necibâne hareket değil de nedir (Şatobriyan, 1951, s. 843). Çanakkale’de muvaffak olamadık. Nasıl muvaffak olurduk? Zira Türkler yuvasına girilmiş aslanların hiddetiyle, cüret, cesaret ve kahramanlığı ile savaşıyorlardı. Böyle bir millet görmedim (Korbet, 1951, s. 875). Müsallâh milletin en canlı misali Türklerdir. Türk ata biner gibi oturur, keşfe yollanan asker gibi uyanık yürür (Moltke, 1951, s. 857). Dünyada hiçbir kral, paşa ve diplomattan beni herhangi bir siyasi ve askerî mağlûbiyete uğrattır diye korkmadım. Yalnız (eliyle haritada İstanbul’un yerini göstererek) buradaki diplomatlar müstesna (Sazanof, 1951, s. 857). İyi bir talim ve terbiye gören, iâşe ve eslihası muntazam olan, iyi bir kumandan tarafından sevk ve idare edilen Türk askeri ile insan dünyanın bir başından öbür başına kadar zaferler kazanarak gidebilir (Bonval, 1951, s. 875).

Yukarıdaki örnek alıntılardan da anlaşılacağı üzere Resimli tarih Mecmuası 84 sayısının her birinde birden fazla tarihin tanımı faydası kaynakları tarih yazım çeşitleri gibi konular başta olmak üzere Türkler, kahramanlıkları ve Türk Kahramanları hakkında siyasetçi, asker, tarihçi, sosyolog, felsefeci, ekonomist birçok kişiden alıntılar yaparak akademik olarak da derginin değeri arttırılmıştır.

3.1.12. Diğer Konular

Diğer konular başlığı altında yer verdiğimiz konular arasında biyografi örnekleri, hatıratlar ve genel kültür konuları hâkim konumdadır.

Bunların başında; Meşhur Alman Feldmareşal Moltke’nin hatıraları isimli yazı dizisi gelmektedir. Alman ordusunu bir muharebe makinası olarak gören; Danimarka, Avusturya ve 1870’te de Fransa’ya karşı savaşarak zaferler kazanan Alman genelkurmay başkanı ve başkumandanı meşhur asker Feldmareşal Helmunt Von Moltke, daha Prusya kurmayında kendine yeni şöhret yaptığı sıralarda mesleki bir vazife için 1834’te Varna ve Silistre taraflarına gelmiş ve II. Mahmut’un huzuruna kabul edilerek kendisine ordumuzda vazife teklif edilmiştir. Moltke, 1839’da asi Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa’nın oğlu İbrahim Paşa komutasındaki memleketimize saldırttığı ordusu ile Çerkez Hafız Mehmet Paşa komutasındaki ordumuz çarpışırken paşanın yanında müşavir olarak bulunmuş mağlubiyetten sonra da memleketine dönmüştür. Tarihe kazandırdığı büyük zaferleriyle

Prusya'nın en meşhur askeri siması olan Moltke yurdumuzda iken günü gününe aldığı notları Prusya Prensini teşvikiyle bir araya getirerek yayınlamıştı ki, şöhreti dünyaya yayılan bu kitap gerek memleketimizin o zamanki içtimai ve siyasi vaziyetini gerek ordumuzu ve Mısırlılarla muhaberelemizi anlatmak bakımından mühim olayları aktarmaktadır. RTM'nin 28. sayısında başlamış aşağıdaki sayılarında yayınlanmış uzun bir yazı dizisidir. “Moltke'nin Türkiye Hatıraları” (1952) 28/1444, 29/1509, 30/1572, 31/1638, 32/1702, 33/1764, 34/1829, 35/1893, 36/1956, (1953) 37/2022, 38/2084, 39/2150, 40/2214, 42/2430, 43/2494, 44/2557, 45/2621, 46/2686, 47/2748, 48/2811, (1954) 49/2878, 50/2942, 51/3006, 52/3070, 53/3133.

Bu tarzda hatırat örneklerinden bir diğeri ise, Jean De THEVENOT “Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler” başlığı ile hatıralarını aktarmaktadır. Jean de Thevenot bir Fransız seyyahıdır. Seyahatnamesi, memleketimizin üç asır önceki durumunu anlattığı için tarihimiz bakımından çok kıymetlidir. Thevenot, 1633'te Paris'te doğdu. Kendisinden on üç yaş kadar küçük olan amcası âlim ve seyyah Melchisedek Thevenot'nun yolunu tutarak, batı ve merkez Avrupa'nın birçok memleketlerini dolaştı. Sonra, 1655 senesinde Sicilya ve Malta üzerinden Yakın Doğuya geldi. Derken, yeni bir seyahat silsilesine başlayıp Hindistan'ı ziyaret etti. Hakikate uygun olmaya çalışan çok kıymetli eserleri vardır. Bunların başında, bu yazıları aldığımız “Relation d'un voyage fait au Levant” yani “Şark Memleketlerinde Bir Seyahate Ait Hâtıra” isimli kitabı gelir ki 1664'te ve seyyah henüz sağ iken Paris'te basılmıştır. RTM'ndaki tercümeleri aslından yapılmıştır. Bu eserin bir de devamı vardır ki bunda İran'dan da bahsedilir, bu da seyyahın vefatından sonra 1674'te basılmıştır. Aynı zatın Hindistan hâtıraları 1684'te basılmış, Avrupa, Asya ve Afrika'daki hâtıraları da “Mösyö Thevenot'nun Seyahatleri” başlığı ile bir kitapta toplanmıştır.

Bir iddiaya göre, Fransa'ya kahve içmek âdetini sokan bu zattır. Jean Thevenot, seyahatte iken 1667 senesinde, henüz çok genç yaşta, İran'ın Mina isimli küçük bir kasabasında vefat etmiştir. RTM'nda “Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler” başlıklı yazı dizisi dört sayıda okuyuculara sunulmuştur. I, (1954) 55/3246; II, (1954) 56/3312; III, (1954) 57/3373; IV, (1954) 58/3438.

Hatıratların dışında; Petrol Nasıl Bulundu, (1952) 29/1496. Tarihte Şarap, (1956) 74/106. Telefonun Hikâyesi, (1956) 74/112. Lastiğin Tarihi, (1955) 72/4235. Mevlevilik, (1950) 10/380. Kahveye ve Kahvehaneye Dair, (1953) 46/2656. İlk

Transatlantikler, (1956) 75/171.Çayın Tarihi, (1955) 69/4059. Benzeri genel kültür konularını içeren yazılarda dergide yer almaktadır.

Çayın Tarihi: Çayın vatanı neresidir ve dünyaya nasıl yayıldı? Genellikle sanıldığıının aksine çayın vatanı Çin olmayıp Çin ile Hindistan’a hudut olan Assam’dır. Bu bitki burada vahşi bir halde ve büyük ağaçlar halinde yetişirdi. Çinliler bunu alıp memleketlerine getirip ıslah etmiş bir metre kadar büyüklüğünde fidanlar haline dönüştürmüşlerdir. Çayın Çin’de yayılışı İsa’nın doğumundan sonradır. Çünkü daha öncesinde Çin’e gidip gelen Çin ile ipek ticareti yapan ülkeler çayı görmemişlerdir. Milattan üç yüz sene sonra bu bitkiyi tanımışlardır. (...) Bundan sonra Seylan, Hindistan adaları, Asor adaları, Brezilya, Teksas’ta bu ziraat yerleşti. Kafkas dağlarının güney batı bölgesinde Ruslar yetiştirdi. Türkiye’nin doğu Karadeniz kıyılarında da mükemmel çay yetiştirilmektedir.

Bir diğer konu ise RTM’nda çokça yer verilen ünlü şahsiyetler, Padişah ve Sultanlar, Kral ve Kraliçelerin hayatlarıdır. Ne zaman nerede doğduğu ne gibi eğitimler aldığı ne gibi hizmetleri olduğu hakkında çok geniş bilgiler içermektedir.

BÖLÜM IV

4. RESİMLİ TARİH MECMUASI İÇİNDEKİLER VE YAZAR İNDEKSİ

4.1.RESİMLİ TARİH MECMUASI İÇİNDEKİLER

4.1.1. Cilt 1- 1950 Sayı (1-12) İçindekiler

1. Sayı- Ocak 1950

Stefan Lozan, Abdülhamid'in Selanik'ten Getirilişi, S. 1-3

Feridun Fazıl Tülbentçi, Misli Görülmemiş Bir Meydan Muharebesi: Haçova, S. 4-6

Ahmet Rasim, Geçen Asrın Sonundan Bir Çapkınlık Hikâyesi Baskın, 7-10, 40

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 11

M. Z., Cemal Paşa'nın Sultanlığı Meselesi, 12-15

İhtiraslarını Kanla Sulayan Hain, Fakat Güzel Kraliçe... Messalina, 16-17

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Abdülmecid'in Ölümü, 18-22

Darılmaca Yok!, 23

Holland M. Smith, Ölüm Adası İvo Jima, 24-25, 40

İmparator Maksimilyen ve İmparatoriçe Şarlot, 26-30, 40

Nasıl Eğlenirlermiş?, 32-34

Tarihte Bu Ay, 35

Bibliyografyamız Görüp İşittiklerim, 35

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 1, 36-38

Reşat Ekrem Koçu, Garip Tesadüflere Dair Üç Fıkra, 39

2. Sayı -Şubat 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, Yazık, Cihan Bir Kahraman Kaybetti, 41-44

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Üçüncü Sultan Selim'in İleri Düşünceleri ve Feci Akıbeti, 45-48

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 49

Sermet Muhtar Alus, Margrit Fehim Paşa, 50-52

Enver Paşa'nın Atatürk Hakkında Bir Mektubu, 53-56

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 57

Elen Vakaresko, Romanın İki Hükümdarına Güzelliği Önünde Memleketlerini Unutturan Kraliçe Kleopatra, 58-61

Ziya Şakir, Sarayın Şımarttığı Bir Baş Belâsı Çerkes Hasan, 62-64,80

Ercüment Ekrem Talu, Eski İstanbul’da Kadın Hamamları, 65-67,80

İmparatorluk Zamanında Şahane Hediyeler, 68-69

Con Çemberlain, Son Harbin Korkunç Baskını: Pörl Harbor, 70-72

Camilerimiz: Süleymaniye Camisi, 72

H. R. Hoyt, Birinci Cihan Harbinin Meşhur Casusu Mata Hari, 74-75,80

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 2, 76-78

Tarihte Bu Ay, 79

Bibliyografyamız, Osmanlı Tarihi II, 79

3. Sayı- Mart 1950

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Cem Sultan ve Acıklı Hayatı, 81-84, 120

Türk Subayı İçin Namus Borcu, 85

Ömer Rıza Doğrul, Peygamberimizin Veda Haccı, 86-88

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 89

Reşat Ekrem Koçu, Gayet Mühim Bir Sır İfşa Ediyoruz, 90-91

Ahmet Rasim, Eski Palavracı Kabadayılar, 92-94

Türkler ve Kan Kardeşliği, 95

Andre Moruva, “İngiliz Kraliçe’si Viktorya”, 96-99

Ziya Şakir, Osmanlılar Devrinde Odalıklar, 100-102

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 103

Sermet Muhtar Alus, Mınakyan’ın Osmanlı Tiyatrosu, 104-106

Okuyucularımızın Tarihî Hatıralarından Atatürk’e Ait Olanlar, 107

Eski Roma İmparatorlarının Çılgınlıkları, 108-109

Ziya Şakir, Deli Petro ve Oğlu Aleksi, 110-112

Camilerimiz: Sultanahmet Camisi, 113

Nuri Hüseyin Tuğrul, Bu Harbin Korkunç Müdafaası: Stalingrad, 114-115, 120

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 3, 116-118

Tarihte Bu Ay, 119

Bibliyografyamız -Osmanoğulları, Sultan Aziz, 119

4. Sayı- Nisan 1950

Şevket Rado, Varna Meydan Muharebesi, 121-123

Fatihin Mumyası Meselesi, 123

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 124

Ali Kemalî Aksüt, Sultan Aziz'in Avrupa Seyahati, 125-127, 130

Abdullah Uygur, Siyah Sancağı Şerif, Ak Sancağı Şerif, 128-130

Padişahlara Hediye ve Cülûs Bahşîşi, 131

Mehmet Enis, Napolyon'un Aşk Mektupları, 132-135, 160

Ahmet Rasim, İstanbul'un Yakın Tarihinde Bir Eğlence Âlemi, 136-138, 160

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 139

Feridun Kandemir, Enver Paşanın Ölümü, 140-143

Ziya Şakir, İşkence ve Ölüm Yeri: Yedikule, 144-146

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 147

Ziya Şakir, Katerina ve Baltacı Mehmet Paşa, 148-152

Camilerimiz: Beyazıt Camisi, 153

Sadi Koçaş, Son Harbin Cehennem Adası: Okinawa'nın Zaptı, 154-156

Tarihte Bu Ay, 157

Bibliyografyamız, Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri, 157

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 4, 158-160

5. Sayı Mayıs 1950

Hasan Aşır Turgay, Çanakkale Geçilmez, 161-164

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 165

Zuhuri Danışman, Evliya Çelebi, 166-168

Gene Fatihin Mumyası Meselesi, 168

Abdullah Uygur, Hazreti Muhammed'in Vefatı ve İlk Halifenin Seçilişi, 169-171

Yakup Özdemir, İmparatoriçe Ojeni ve Sultan Aziz, 172-175

Tarih Bilginizi Tazeleyiniz, 175

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Hürrem Sultan ve Sultan Süleyman, 176-179

Seyfettin, Camilerimiz: Üsküdar İskele Camisi, 179

Ziya Şakir, Spor Tarihimizin Şanlı Pehlivanı Kara Ahmet, 180-182

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 183

Reşat Ekrem Koçu, Kahramanlar Yurdu Estergon, 184-185

Sermet Muhtar Alus, Kel Hasan'ın "Hayalhane-İ Osmani" Kumpanyası, 186-189

Reşat Ekrem Koçu, Osmanlı İmparatorluğunda Cellatlar, 190-192

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 193

Reşat Ekrem Koçu, Kadın Güzellik ve Cazibesinin, Aşkın Mabudesi Afrodit (Venüs), 194-195

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 196

Tarihte Bu Ay, 197

Bibliyografyamız Tarih Vesikaları, 197

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 5, 198-200

6. Sayı Haziran 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, Türk Olarak Ölmek, 201-203

Osmanlı Padişahlarının Tenasül Bereketi, 203

Reşat Ekrem Koçu, Sultan İbrahim'in Katli, 204-206

Sadi Koçaş, Kanuni Süleyman'ın Mohaç Meydan Muharebesi, 207-210

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Abdülaziz’le Beraber Yaptığı Avrupa Seyahatinde Veliaht Murat Efendi Bir İngiliz Prensesi ile Evlendirilecekti, 211-212

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 213

Sadi Koçaş, Arabistan’ın Taçsız Kıralları Lavrens, 214-215

Ziya Şakir, Zeybekler, 216-218

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 219

Ahmet Rasim, Zevalini Sevinçle Gördüğümüz Fena İtiyatlardan; Akşamcılık, 220-222

Sadi Koçaş, İstiklal Savaşının “Uzunbeyli” Baskınında Yunan Kumandanı Papulas Pijama ile Kaçmıştı, 223-225

İslâm Dininde Adalet, 225

Zuhuri Danışman, Evliya Çelebi ve Seyahatnamesinden Garip Fıkralar, 226-228

Seyfettin, Camilerimiz: Fatih Camisi, 229

Tarih Bilginizi Tazeleyiniz, 229

Bu Tabirler Nereden Kalmış?, 230

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 231

Röne Jan, Sinemanın Doğuş Günü Tarihi, 232-233

Reşat Ekrem Koçu, Eski ve Yeni Dianalar, 234-235

Okuyucularımızın Tarihi Fıkraları, 236

Tarihte Bu Ay, 237

Bibliyografyamız Macaristan Tarihi, Abu’l Farac Tarihi, 237

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 6, 238-240

7. Sayı Temmuz 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, At Üstünde Doğduk, At Üstünde Ölelim!, 241-243

Semih Mümtaz, Sultan Hamid’in Hususiyetleri, 244-246

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 247

Tahsin Öz, Kapalıçarşı’nın Tarihi, 248-249

Ahmet Bedevi, Bizde Demokrasi Tarihi, 250-251, 254

Zuhurî Danışman, Afyonla Öldürülen Hekimbaşı, 252-254

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 255

Ziya Şakir, Padişahlar Nasıl Evlenirlerdi?, 256-259

Zafer Hasan Aybek, Cemal Paşa; Afganistan'ın Teşkilatlanma ve Hindistan Meseleleri, 260-263

Büyük Camilerimiz Kaç Yaşında Olacaklardır?, 263

Ali Galip Öztürkmen, Kurtuluş Savaşımızın Şanlı Şehitlerinden Nâzım Bey, 264-265

Sermet Muhtar Alus, Eski Milli Tiyatromuz: Orta Oyunu, 266-268

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim Bunları Biliyor Musunuz?, 269

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Osmanlı Padişahlarının Kılıç Kuşanma Merasimi, 270-272

Bu Tabirler Nereden Kalmış?, 273

Amiral Lihiy, Bu Harbin Sırları Çözülüyor, 274-275

Okuyucularımızın Tarihi Fıkraları, 276

Tarihte Bu Ay, 277

Bibliyografyamız Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 277

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 7, 278-279

8. Sayı Ağustos 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, Biz Silistre'yi Böyle Müdafaa Ettik!, 281-283

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, İlk Meclisi Mebusanın Açılışı, 284-286

Reşat Ekrem Koçu, Alemdar Mustafa Paşa ve Kamertap, 287-288, 292

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 289

Abidin Dav'er, Barbaros'un Zafer Rüyası, 290-292

Ziya Şakir, İslâmların Mukaddes Yeri: Kâbe, 293-295

General Tavnsend, Birinci Cihan Harbi Sonunda Gizlice Yaptığımız Mondros Mütarekesi Nasıl Hazırlanmıştı?, 296-297

Sermet Muhtar Alus, Karagöz, 298-300

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 301

Orhan Aydar, İstanbul’da İlk Uçan İki Türk, 302-303

Halit Akmansü, Yunan Başkumandanı Trikopis’in Teslim Oluşu, 304-306

Hüseyin Namık Orkun, Bu Tabirler Nereden Kalmış?, 307

Z. Melek, Kurtdereli, 308-309

Şarl Titz, İngiltere Kıralları Birinci Şarl’ın İdamı, 310-312

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 312

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 313

Amiral Lihî, Bu Harbin Çözülen Sırları, 314-315

Seyfettin, Camilerimiz: Şehzade Camisi, 316

Tarihte Bu Ay, 317

Bibliyografyamız Medeniyet Tarih (Resimli Synoptiques), 317

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 8, 318-320

9. Sayı Eylül 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, Turgut’umu Dünyalara Değişmem!, 321-323

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Reşad’ı Ziyaret Eden Hükümdarlar, 324-326

Ziya Şakir, “Hac” ın Tarihi, 327-329

Ferik Esat Paşa, Balkan Harbinde Yanya Müdafaası, 330-333

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 334

Z. Melek, Osmanlı Padişahlarının En Zalimi: Dördüncü Murat, 335-337

Ali Galip Öztürkmen, Cenup Cephesinde İlk Şerefli Kurşunu Atan Kahraman Sütçü Hacı İmam, 338-339

Ahmet Rasim, Otuz Kırk Sene Evvelki İstanbul’da Bir Baskın Hikâyesi, 340-342, 347

Semih Mümtaz, Sultan İkinci Hamid’in Damadı Kemalettin Paşa ile Beşinci Murad’ın Kızı Arasında Bir Aşk Macerası, 343-344, 347

Ragıp Akyavaş, Tüyler Ürpertici Bir Ceza: Recim, 345-347
Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 348
Hüseyin Namık Orkun, Eski Türkler Nasıl Yemin Ederlerdi?, 349-350
Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 351
Okuyucularımızın Tarihi Fıkraları, 352
Seyfettin, Camilerimiz: Mihrimah Camisi, 353
Tarih Bilginizi Yoklayınız, 353
Sadi Koçaş, En Büyük Denizaşırı Harekâtı: Normandiya Çıkarması, 354-356
Tarihte Bu Ay, 357
Bibliyografyamız, Hazreti Ali ve Öğütleri, 357
Reşat Ekrem Koçu Budin Paşasının Kızı 9, 358-360

10. Sayı Ekim 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, Osman Gazi'nin Vasiyeti, 361-363
Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Beşinci Murat, 364-366
Feridun Kandemir, Birinci Dünya Savaşında Medine Müdafaası, 367-370
Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 371
Aydın Sinanoğlu, (İtalyancadan Çeviren), Tarihin Meşhur Yusuf ve Züleyha Hikâyesi, 372-374
Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 375
Ziya Şakir, Enver Paşa İle Naciye Sultan Nasıl Evlendiler?, 376-378
Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 379
Mevlevilik Tarikatının Tarihçesi ve Adabı, 380-382
Okuyucularımızın Tarihi Fıkraları, 383
Ahmet Bedevi, Bizde Demokrasi Tarihi, 384-385, 392
Sermet Muhtar Alus, Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Yangın, 386-389
Selâmi İzzet Sedes, (Kısaltarak Tercüme Eden), Farer'in Bizi Görüşü Bir İkazdır, 390-392

Seyfettin, Camilerimiz: Yeni Cami, 393

Tarih Bilginizi Yoklayınız, 393

Sadi Koçaş, Son Harbin En Büyük Başarısı: Dünkerk Tahliyesi, 394-396

Tarihte Bu Ay, 397

Bibliyografyamız, İmam Şamil, 397

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 10, 398-400

11. Sayı Kasım 1950

Feridun Fazıl Tülbentçi, Aldı Nemçe Bizim Nazlı Budin'i, 401-403

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Padişah Mehmet Vahdettin'in Hayatı ve Firarı, 404-407

Tevfik İnci, Barbaros'un Son Büyük Seferi ve Aşk, 408-410

Ziya Şakir, Endonezya ve Biz, 411-413

Salahattin Güngör, (Hulâsa Eden), İlk Londra El imiz Yusuf Agâh Efendi İngiliz Sarayındaki Kabulünü Anlatıyor, 414-416

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 417

Ziya Şakir, İsl mlıkta Mübarek Günler, 418-420, 425

Tahsin  nal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 421

Reşat Nuri Güntekin, Eski Meşhur Tiplerden: Bir Yobaz Softa, 422-425

Ahmet Bedevi, Bizde Demokrasi Tarihi, 426-428

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 429

Hüseyin Namık Orkun, Atilla ve Sarayı, 430-432

Seyfettin, Camilerimiz: Sultan Selim Camisi, 433

D  Latr D  Tassinyi (Fransız Mareşali), İkinci Cihan Harbi Mütarekesi Nasıl İmzalandı?, 434-435

Tarihte Bu Ay, 437

Bibliyografyamız, Ortaokullar İçin Tarih Kitapları, 437

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 11, 438-440

12. Sayı Aralık 1950

- Tevfik İnci, Burak Reisin Kahramanca Şahadeti, 441-443
- Sadi Koçaş, 1877 De Doğu Cephesi Muharebeleri ve Gazi Ahmet Muhtar Paşa, 444-447
- Büyük Bir Devlet Adamına Ait Fıkralar, 447
- Ragıp Akyavaş, İstanbul'un Manevi Hamisi Eyüp Sultan, 448-449, 453
- Z. Melek, Büyük Cihangir ve Büyük Zalim Timurlenk, 450-453
- Moris Paleolog, İkinci Katerina'nın Maceralı Hayatı, 454-455, 461
- Ali Kemal Sunman, Türk- Amerikan Dostluğunun Tarihi, 456-457
- Semih Mümtaz S., Yakın Tarihte Boğaziçi'nde Bir İftar, 458-461
- Reşat Ekrem Koçu, Estonibelgrad Kalesinin Dokuz Fedaisi, 462-463
- Ziya Şakir, Tarikler, Tekkeler, 464-467
- S. K., Birinci Kosova Meydan Muharebesi, 468-470
- Villi Sperko, Konta Ciyano'nun Muhakemesi, 471-472
- Ali Rıza Seyfi, Kuvayı Milliye Ruhu, 473, 476
- Melling, Padişahların İstanbul'da Deniz Gezintileri, 474-476
- Behçet Cemal, İlk Devriâlemi Yapan Kâşif: Macellan, 477-478
- Tahsin Ünal (Toplayan) Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 479
- A. R., Son Devrin Osmanlı Şehzadeleri Ne Hallere Düştüler, 480-483, 486
- Rıza Çavdarlı, Rus Çarlığına Yıllarca Meydan Okuyan Kahraman Kadın: Suyum Bige, 484-484
- Sermet Muhtar Alus, II. Abdülhamit Devrinde Erkek Kıyafetleri, 487-490
- Bahtiyar Cemil, Yakın Şark Tarihinin En Mühim Vakalarından Tarihte Ermeni Meselesi, 491-492
- R. E., Roma Diktatörü Sezar ve Ölümü, 493-495
- Selâmi İzzet Sedes, Tarihin Çözülemeyen Bir Muamması; Mareşal Ney, Kurşuna Dizildikten Otuz Bir Yıl Sonra mı Ölmüştü?, 496-498

Tahsin Ünal, Yunan Mitolojisinden: İnsanın Ömrü, 498

Salâhattin Güngör, Rüyalara ve Manevi İşaretlere İnanalım mı? Sultan Aziz'in Hal'ini Haber Veren Bazı Rüya ve İşaretler, 499-500

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 501

Pol Piyer, Monte Kristo, 502-504

Tahtta Cansız Padişah, 504

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim Bunları Biliyor Musunuz, 505

Sadi Koçaş, İkinci Dünya Savaşının En Büyük Korsan Gemisi: Amiral Graf Fon Şpe, 506-508

Seyfettin, Camilerimiz: Eyüp Camisi, 508

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 509

Reşat Ekrem Koçu, Yeniçeri Rezalet ve Zorbalıkları, 510-513

Tarihte Bu Ay, 514

Bibliyografyamız, Tarih (Orta Okullar İçin I.), 514

Reşat Ekrem Koçu, Budin Paşasının Kızı 12, 515-520

4.1.2. Cilt 2- 1951 Sayı (13-24) İçindekiler

13. Sayı Ocak 1950

Tevfik İnci, Denizlerin Pervasız Çocuğu Turgut Reis, 521-523

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Beşinci Sultan Mehmet Reşat, 524-527

O. A., Osmanlı Sarayının Son Aşk Hadisesi, 528-530

Reşat Ekrem Koçu, Kanuni Süleyman'ın İstanbul'a Son Dönüşü, 531-534

Süreyya Engin, Birinci Büyük Millet Meclisinde İlk Muhalefet Hareketleri, 535-537

Türk Büyükleri: Büyük Reşit Paşa, 537

Bu Kadar Da Olur Mu?, (Evliya Çelebi), 538-539

Ziya Şakir, Bektaşilik Nedir?, 540-542

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 543

Sermet Muhtar Alus, İkinci Abdülhamit Devrinde Kadın Kıyafetleri, 544-547
Seyfettin, Camilerimiz: Nuruosmaniye Camisi, 547
Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretlik Fıkralar, 548
Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 549
Sadi Koçaş, Serhat Kalemiz Edirne, 550-552
Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 553
Semavi Eyice, Bizanslılar Zamanında İstanbul, 554-556
Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 557
E. N. Harmon, Geçen Harbin En İnâtçı ve Kanlı Muharebesi: Anziyo Çıkarması, 558-560
Tarihte Bu Ay, 561
Ziya Şakir, İkinci Sultan Hamid'in Son Günleri, 562-564
Tarık Mümtaz Göztepe, Şeyh Şamil, 565-568

14. Sayı Şubat 1951

Ziya Şakir, Dünya Askerlik Tarihinin En Şanlı Müdafaası Plevne, 569-574
Z. Melek, Venedikli Bafa "Safiye Sultan", 575-577
Ziya Şakir, Ravzai Mutahhare, 578-581
Feridun Kandemir, Balkan Harbinin Büyük Kahramanı: "Hamidiye", 582-585
Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 586
Rıdvan Güneş, Osmanlı Tarihinin Meşhur Cellâdı: Kara Ali, 587-589
Osmanlı Tarihinde Rüşvet, 589
Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 590
Camilerimiz: Rüstem Paşa Camisi, 591
Türk Büyükleri: Namık Kemal, 591
Sermet Muhtar Alus, Eski Kuşdili; Yoğurtçu, Kurbağalı Dere, 592-594
Hamza Osman Erkan, Unutulan Kahramanlar: İzmir'e Çıkan Düşmana İlk Kurşunu Atan
Hasan Tahsin, 596-597

Sudi Yağız, Son Halife Abdülmecit Efendi, 598-600

Okuyucularımızın Tarihî Fıkralar, 601

Sırrı Piroğlu, Tarihın Meşhur Cihangiri Büyük İskender, 602-605

Paris'in Düşüşü, 606-608

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 609

Tarihte Bu Ay, 610

Ziya Şakir, İkinci Sultan Hamid'in Son Günleri 2, 611-613

Tarık Mümtaz Göztepe, Şeyh Şamil 2, 614-616

15. Sayı Mart 1951

Feridun Fazıl Tülbentçi, İşkodra Müdafaası, 617-620

Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 620

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Dolmabahçe Sarayı, 621-623

Tevfik İnci, Ertuğrul Faciası, 624-627

Türk Büyükleri: Mithat Paşa, 627

Hüseyin Namık Orkun, Budapeşte ve Türkler, 628-630

Ziya Şakir, Bektaşî Meydanları, 631-632

Z. Melek, Son Devirde Kadınlar Saltanatı, 633-635

S. İ., (Sefaretnameyi Hulâsa Eden), Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi Paris'te, 636-639

Sermet Muhtar Alus, Eski Galata'nın Eğlence Yerleri, 640-642

Köle Yüzünden Harp, 642

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 643

A. R., Serbest Fırka'nın Doğuşu; Yaşayışı, Kapanışı, 644-646

Camilerimiz: Atikalipaşa Camisi, 646

Sadi Koçaş, Kore ve Mehmetçik, 647-649, 652

Hamza Osman Erkan, Birinci Cihan Harbinde İngilizleri Yıldırın Adam, 650-652

Demokrasiye Veda, 652

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 653
Kurmay A. T., Hitler Rusya Seferini Neden Açmıştı?, 654-656
Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 656
Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 657
Tarihte Bu Ay, 658
Ziya Şakir, İkinci Sultan Hamid'in Son Günleri 3, 659-661
Tarık Mümtaz Göztepe, Şeyh Şamil 3, 662-664

16. Sayı Nisan 1951

Ziya Şakir, Kanije ve Tiryaki Hasan Paşa, 665-669
Tevfik İnci, Cerbe Deniz Savaşı, 670-672
Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Osmanlı Sarayının Bir Muhteşem Düğünü, 673-675
Hicret Canbazoğlu, (Derleyen), Tarihte ve Bizde İlkler, 675
Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 676
Feridun Fazıl Tülbentçi, Estergon Kalesi Su Başı Durak., 677-679
Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 680
Osman Nuri Aladağ, İstiklâl Mahkemeleri, 681-684
Eski Devirlerde Kâğıthane Âlemleri, 685-686
Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 687
Sermet Muhtar Alus, Eski Beyoğlu Adet ve Alemleri, 688-690
Esir Bolluğu, 690
Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 691
Selâmi İzzet Sedes, Rus Çarı Birinci Aleksandr'ın, Mezarında Boş Duran Tabutu., 692-694
Z. Melek, Hazreti Meryem, 695-698
Camilerimiz: Kılıçalipaşa Camisi, 699
Türk Büyükleri: Âli Paşa, 699

Faruk Yener, (Rudolf Tiyel'den Tercüme), Dünyanın Eşsiz Şaheseri “Bergama Mabedi”
Memleketimizden Nasıl Kaçırıldı?, 700-702

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 703

Vinston Çörçil, (Çeviren: Eroğul İskit), Stalin ve Çörçil Mülâkatı, 704-705, 712

Tarihte Bu Ay, 706

Ziya Şakir, İkinci Sultan Hamid'in Son Günleri 4, 707-709

Tarık Mümtaz Göztepe, Şeyh Şamil 4, 710-712

17. Sayı Mayıs 1951

Reşat Ekrem Koçu, Osmanlı Tarihinin Çözölemeyen Büyük Sırrı: Fatih Bir Suikasta mı
Kurban Gitmişti?, 713-716

Tarih İbret Numuneleri Hazinesidir, 716

Feridun Fazıl Tölbentçi, Uyvar Önünde Türk Gibi, 717-719

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, İkinci Abdülhamid'in Kadınları ve Çocukları, 720-722

Tevfik İnci, Golyat'ın Batırılışı, 723-726

H. Namık Orkun, Türk İçkisi Kırmız; Eski Türk İçkileri Nelerdi?, 727-728

İsmail Talman, Şeyh Sait İsyanı, 729-731

Mustafa Cezar, Rus Çarı Birinci Petro, 732-734

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 735

Mehmet Sait, Görücüler, 736-738

Hicret Canbazoğlu, (Derleyen), Tarihte ve Bizde İlkler, 738

Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 739

Zafer Aybek, Haydut Kral Beçe Saka, 740-741

Türk Büyükleri: Ahmet Vefik Paşa, 742

Camilerimiz: Nusretiye Camisi, 742

Reşat Ekrem Koçu, Safo, 743-744

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz mi?, 745

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 746

N. Sami, Başî Cellât Satırî ile Kesilen Küçük ve Güzel Bir İngiliz Kraliçe'si: Jan Grey, 747-748

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 749

Eroğul İskit, Britanya Savaşı, 750-752

Tarihte Bu Ay, 753

Ziya Şakir, İkinci Sultan Hamid'in Son Günleri 5, 754-757

Tarık Mümtaz Göztepe, Şeyh Şamil 5, 758-760

18. Sayı Haziran 1951

Z. Melek, Çırağan Sarayı Vakası, 761-764

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 764

Feridun Fazıl Tülbentçi, Kanuni'nin Son Seferi, 765-767

Ziya Şakir, Mevlûdî Şerif, 768-770

Sadi Koçaş, Gaziantep Müdafaası, 771-774

Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 775

Tevfik İnci, Pontos- Abacı Yanko Çetesinin Akıbeti, 776-779

Türk Büyükleri: Ziya Paşa, 779

Topçu İhsan Bey, İttihat ve Terakki ve Farmasonluk, 780-782

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 783

Ahmet Rasim, Eski İstanbul Kadınlığının Zarafet Sırları, 784-786

İbşir Mustafa Paşa'nın Katli, 787-788, 799

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 789

Mustafa Cezar, Yeni Osmanlılar Cemiyeti, 790-792

Camilerimiz: Dolmabahçe Camisi, 792

Sadi Koçaş, İstiklâl Harbinin Meşhur Çete Kumandanı: Çerkes Etem, 793-796

Reşat Ekrem Koçu, Milo Afroditi Bizden Nasıl Kaçırıldı?, 797-799

Eroğul İskit, İkinci Dünya Harbi Nasıl Başladı?, 800-802

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 802

Tarihte Bu Ay, 803

Ziya Şakir, İkinci Sultan Hamid'in Son Günleri 6, 804-806, 808

Tarık Mümtaz Göztepe, Şeyh Şamil 6, 807-808

19. Sayı Temmuz 1951 (80 S.) Türk Kahramanlığı Şeref Sayısı

Mehmet Akif, İstiklal Marşı, 809

Faruk Sümer, Avrupa'yı Titreten Türkler; Hunlar ve Attila, 810-813

Türk Büyükleri: Gazi Osman Paşa, 813

Mehmet Emin (Yurdakul), Anadolu'dan Bir Ses Yahut Cenge Giderken, 814

Feridun Fazıl Tülbentçi Biz, 1877'de Türk Oğlu Türk Erzurum'u Böyle Müdafaa Ettik, 815-818

Abdullah Çavuş, 818

Tevfik İnci, Oruç Barbaros Nasıl Deniz Kurdu Oldu?, 819-821

Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 822

Sadi Koçaş, Akkâ'da Napolyon Bonapart'ı Nasıl Mağlûbettik?, 823-825

Zaferler Silsilesinin Sembolü Atatürk, 826

Ahmed Refik, Gazi Zeynel Bey, 827-828

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 829

Mehmet Emin (Yurdakul), Şehit Yahut Osman'ın Yüreği, 830

Ömer Seyfettin, Teke Tek., 831-834

Çanakkale ve Kahramanları, (Yüzbaşı Emin Ali Bey ile Mülakat), 835-838

Mehmet Akif (Ersoy), Çanakkale Şehidi, 839

Ay. An., Ruslarla Kaç Defa Harbettik?, 840-843

Camilerimiz: Piyalepaşa Camisi, 843

Sadi Koçaş, İnönü Meydan Muharebeleri, 844-846

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 847

Ali Ekrem (Bolayır), (Namık Kemal'in Oğlu), Vasiyet, 848-850

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim Bunları Biliyor Musunuz?, 851

Tahsin Ünal, (Toplayan), Küçük Rütbeli Büyük Kahramanlar, 852-853

Tevfik İnci, İzzettin Gemisi, Erkadi'yi Nasıl Yakalamıştı?, 854-857

Kâmi Kazancı, Birinci Cihan Harbi, 858-860

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 861

Eroğul R. İskit, Berlin'in İşgali ve Hitler'in Sonu, 862-864

Tarihte Bu Ay, 865

Reşat Ekrem Koçu, İkinci Viyana Muhasara ve Ricati Tarihimizin En Mühim Dönüm Noktasıdır, 866-870

Tahsin Yazıcı, Kore'de Türkler, 871-872

Tahsin Yazıcı, Yazıcı'nın Ağzından Savaşların Hikâyesi, 873, 875

Hikmet Feridun Es, Bir Manga ile Bir Bölüğe Karşı, 874-875

Hikmet Feridun Es Türkler.., 1 Numaralı Asker.., 876, 878

Hikmet Feridun Es, Kurşun Yağmuru Altında.., 877-878

Faruk Fenik, Keşfe Giden 12 Fedai, 879, 881

Hikmet Feridun Es, Dokuz Parmak Bir Martine Yetişir!.., 880-881

Kore'den Gelen Gaziler Neler Anlatıyorlar.., 882-884

Hikmet Feridun Es, Şehit Ailelerinden Mektuplar, 885

H. F. Es, Bir Şehidin Şiiri, 886

Faruk Fenik, Sahibini Bulamayan Telgraf, 887-888

20. Sayı Ağustos 1951

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Hürriyet ve Demokrasi Şehidi Mithat Paşa, 889-894

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 894

Faruk Sümer, Oğuz Han ve Destanı, 895-897

Feridun Fazıl Tülbentçi, 31 Mart Hâdisesi ve Hareket Ordusu, 898-901
Tahsin Öz, Hazine-i Hümayun Kasaları Açılırken, 902-905
Ziya Şakir, Din Tarihlerine Göre Zemzem Kuyusu, 906-908, 911
Tevfik İnci, Sultan Orhan'ın Bizans İmparatoruna Damat Oluşu, 909-911
Sermet Muhtar Alus, İkinci Abdülhamid'in Cuma Selâmlıkları, 912-915
Rumelihisarı'nı Fatih ve Vezirleri Çalışarak Yapmışlardı, 915
Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 916
Reşat Ekrem Koçu, Sokullu Mehmet Paşa-İmparatorluk Sarayına Nasıl Getirildi?, 917-919
Türk Büyükleri: Fuat Paşa (Keçecizade), 919
Hamza Osman Erkan, Kızgın Irak Çöllerinde Fedai "Osmancık Taburu", 920-923
Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 924
Andre Polar, Lükres Borjiya, 925-927
Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 928
Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 929
Eroğul İskit, Doğan Güneş De Teslim Oluyor.., 930-932
Camilerimiz: Ortaköy Camisi, 932
Tarihte Bu Ay, 933
Reşat Ekrem Koçu, İkinci Viyana Muhasara ve Ricati, Osmanlı Tarihinin En Mühim Dönüm Noktasıdır, 934-936

21. Sayı Eylül 1951 (64 S.)

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Plevne Müdafî Gazi Müşir Osman Paşa, 937-939
Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 940
Ziya Şakir, Genç Osman'ın Feci Akıbeti, 941-944
Münir Süleyman Çapanoğlu, Akdeniz'de Cezayir Korsanları, 945-946
Feridun Kandemir, Yakup Cemil Niçin ve Nasıl İdam Edildi?, 947-949
Nahid Sırrı Örik, Mısır'ın Valdepaşa'ları, 950-954, 959

Arslan Tufan, Derdini Marko Paşaya Anlat! Marko Paşa Kimdir?, 955-956

Reşat Ekrem Koçu, Omiros'un Destanlaştırdığı Turova Cengi, 957-959

Andre Düran, Onyedinci Lui Miydi?, 960-963

Türk Büyükleri: Şinasi Merhum, 963

Kral Ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler, 964

Rıza Çavdarlı, Tarihin Kahraman Kadınlarından Büyüke Hatun Ve Budala Mihal, 965-967

Sermet Muhtar Alus, İkinci Abdülhamid'in Muayedeleri, 968-970

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 971

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 972

Reşat Ekrem Koçu, Batı Roma İmparatorluğunun Şan ve Şerefini Çiğneyen Got Kralı Alarikus Ve Maceraları, 973-976

Hammer Tarihinden, Harp Zamanında Düğüne Gitmenin Cezası, 976

Sadi Koçaş, I. Cihan Harbinin İlk ve En Büyük Zaferi Tannenberg Meydan Muharebesi, 977-979

Hammer Tarihinden, Kılıçla Tıraş Edilen Sakal, 979

Andre Moruva, İngiltere Kralı Yedinci Edvard, 980-982

Selâhattin Güngör, Yobazlığın En Aşırı Bir Devrinde.., 983-985

Hammer Tarihinden, Bizans İmparatorunun Nişanlısı, 985

Refik Alparslan, (Nakleden), Peçevi'den Hoş Bir Fıkra, 986

Hammer Tarihinden, Sığınacak Yer Bulamayan Prens, 986

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 987

Eroğul İskit, El Alemeyn, 988-990

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 991

Tarihte Bu Ay, 992

Kadircan Kafı, Hacı Murat, 993-996

M. F. Jerüzalemi, Bir Buçuk Asır Evvelki İstanbul'da, Kibar Türk Kadınlarının Hayatı, 997-1000

22. Sayı Ekim 1951 (64 Sayfa)

Feridun Fazıl Tülbentçi, Serhat Boylarında 50 Yıl, 1001-1004

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Abdülhamid'in Yıldız'daki Hususi Dairesi ve Orada Yaşayış Tarzı, 1005-1009

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1010

Reşat Ekrem Koçu, Mehterhane ve Mehterler, 1011-1013

Faruk Sümer, Osmanlı Türklerinin Menşei Kayılar, Ertuğrul Gazi ve Kara-Keçili Oymağı, 1014-1018

Türk Büyükleri: Ziya Gökalp, 1018

Hamza Osman Erkan, Süleyman Askerî Niçin ve Nasıl İntihar Etti, 1019-1022

Hammer Tarihinden, Osmanlıların İhtişamlı Devirlerinde Vergi Takdimi Merasimi, 1022

Tevfik İnci, Fatih Donanmasını Karadan Haliç'e Nasıl Geçirdi?, 1023-1025

Camilerimiz: Yenivalde Camisi, 1025

Nahid Sırrı Örik, Mısır'ın Bir Sultaniyle Üç Kraliçesi, 1026-1030

Tahsin Ünal, (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1031

Sermet Muhtar Alus, Göksu ve Âlemleri, 1032-1036

Ahmet Refik, Osmanlı İmparatorluğunun Bozuk Devrinde Dürüst Bir Vezir Tarhuncu Ahmet Paşa ve Akıbeti, 1037-1039

Selâmi İzzet Sedes, İkinci Mahmud'un Annesi Hakkındaki Yanlış İddia, 1040-1042

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1042

Reşat Ekrem Koçu, Yanardağın Yuttuğu Pompei, 1043-1046

Eğer Yalansa Yazarına Aittir, İkinci Abdülhamid'in Dahiliye Nazırı Memduh Paşa'nın Hatıratından, 1046

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1047

Pol Binke, İmparatoriçe Öjeni'nin Kaçışı, 1048-1051

F. K., İttihat ve Terakki Valilerinden Doktor Reşit Beyin Son Günleri, 1052-1055

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 1055

Eroğul İskit, Pek Yakın Tarihin Kanlı Hâtıralarından; İspanya'nın Kardeş Kavgası, 1056-1058

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 1059

Tarihte Bu Ay, 1060

M. F. Jerüzalemi, Bir Buçuk Asır Evvelki İstanbul'da, Kibar Türk Kadınlarının Hayatı, 1061-1064

23. Sayı Kasım 1951 (64 Sayfa)

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Aziz'in İntiharı, 1065-1070

Ocak'ta İlk Gün, 1070

Tahsin Öz, Sadrazam Yunus Paşa ile Karısının Portreleri Ve Diğer Tarihi Portreler, 1071-1073, 1077

Tevfik İnci, Harika Türk Gazi Umur Paşa, 1074-1077

Faruk Sümer, Cengiz Han, 1078-1081, 1084

Reşat Ekrem Koçu, Sokullu Mehmet Paşa'nın Şahadeti, 1082-1084

Reşat Ekrem Koçu, Ahmet Mithat Efendinin Aşkları, 1085-1088

Sadi Koçaş, Tarihte Başkent, Bugün de Serhat Şehrimiz Olan: Edirne'nin Son İşgal ve İstirdadı, 1089-1092

Türk Büyükleri: Abdülhak Hamit Merhum, 1092

Hasan Suvla, Şeyhülislâm Karaçelebizâde'nin Genç Hizmetkârları, 1093-1095

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1095

Ahmet Rasim, Rakı İçmeye Dair, 1096-1098

Kral Ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1099

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1100

Jül Kler, Mari Antuwanet'in Muhakeme ve İdamı, 1101-1104

Enis Tahsin Til, İstibdatla İdarenin Başlıca Alâmeti: Sansür, 1105-1108

Mino Kaudena, Mussolini'nin Kızı Edda Ciyano'nun Anlattıkları, 1109-1110

Dünya Tarihinden Grip Fıkralar, 1111

Süreyya Engin, Mahmut Şevket Paşanın Katli Hâdisesi, 1112-1115

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat, 1116-1118

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 1119

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 1120

Mısır Hanedanının Zevceleri, 1121-1124

Camilerimiz: Hırkaîşerif Camisi, 1124

Tarihte Bu Ay, 1125

M. F. Jerüzalemi, Bir Buçuk Asır Evvelki İstanbul'da, Kibar Türk Kadınlarının Hayatı, Tefrika III., 1126-1128

24. Sayı Aralık 1951 (64 Sayfa)

Tevfik İnci, Çeşme Deniz Faciası ile Sonrasında Cezayirli Gazi Hasan Paşa, 1129-1132

Feridun Fazıl Tülbentçi, Sultan Abdülâziz ve Prenses Tevhide, 1133-1136

Nahid Sırrı Örik, Altı Kral Babası Bir Vezire Dair, 1137-1141

Faruk Sümer, Cengiz Han, 1142-1145

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1146

Ercüment Ekrem Talu, Birinci Cihan Harbi Arifesinde Dolmabahçe'de İngiliz Amiraline Verilen Ziyafet, 1147-1149

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Mecit'in Küçük Kızı Fatma Sultan, 1150-1152

Selâhattin Güngör, Softaların Tarihte Meşhur Mum Kavgası, 1153-1155

G. Ergiç, Türk Kanıyla Aldığımız Kıbrıs Adası Elimizden Nasıl Gitmişti?, 1156-1158

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1159

Ercüment Ekrem Talu, Eski Düğün ve Koltuklar, 1160-1162

Sadi Koçaş, Yeniçeri Ocağı Nasıl Kuruldu ve Niçin Kaldırıldı? 1163-1166

Türk Büyükleri: Köprülü Mehmet Paşa, 1166

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1167

Zuhuri Danışman, Evliya Çelebi Nasıl Musahip Oldu?, 1168-1170

Camilerimiz: Hamidiye Camisi, 1170

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1171

Reşat Ekrem Koçu, Eşkîya İken Vezir Yapılan Katırcıoğlu, 1172-1173, 1192

Münir Süleyman Çapanoğlu, Eski Arzuhalçiler, 1174-1175

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim, Bunları Biliyor Musunuz?, 1176

Ziya Şakir, Osmanlı Tarihinin Rasputini Cinci Hoca Hüseyin Efendi, 1177-1179

Hamza Osman Erkan, Aziziye Tabyasının Geri Alınması, 1180-1182

Hammer Tarihinden Kuvvetli Bir İlâç, 1182

Behçet Cemal, Büyük İmparator ve Kral Şarlken Kendi Cenazesinde Nasıl Bulunmuştu?, 1183-1184

Okuyucularımızın Tarihî Fıkraları, 1185

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat II, 1186-1188

Tarihte Bu Ay, 1189

M. F. Jerüzalemi, Bir Buçuk Asır Evvelki İstanbul'da, Kibar Türk Kadınlarının Hayatı, Tefrika IV., 1190-1192

4.1.3. Cilt 3- 1952 Sayı (25-36) İçindekiler

25. Sayı Ocak 1952 (64 Sayfa)

Feridun Fazıl Tülbentçi, Şehitlere Serdar Oldu Genç Osman, 1193-1195

Mustafa Cezar, Tanzimat Fermanı-Nasıl İlan Edildi? Nasıl Karşılandı? Nasıl Tatbik Edildi?, 1196-1199

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Mahmud'un Çocukken Erkek Kılığında Gezdirilen Kızı Atiye Sultan, 1200-1202

Hikmet Feridun Es, Atatürk'ün Son Dakikaları, 1203-1206

Faruk Sümer, Büyük Türk Kahramanı Celaleddin Harizmşah, 1207-1210

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1211

Nahid Sırrı Örik, Son Damatlar, 1212-1216

Tevfik İnci, Hint Kaptanı Piri Reisin, Portekiz Donanması ile Savaşı Ve İdamı, 1217-1219

Reşat Ekrem Koçu, Leydi Montegü ve Eski Kibar Türk Kadınları, 1220-1223

Türk Büyükleri: Osman Hamdi Bey, 1223

Ahmet Rasim, İstanbul'da Eski Karnaval ve Yılbaşılar, 1224-1227

Ali Kemalî Aksüt, Ali Paşa ve Vasiliki, 1228-1231

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1232

Ziya Şakir, Bizanslıların Su Sarnıçları ve Yerebatan Sarayı, 1233-1234, 1238

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1235

Pol Mari, Gözlük 'ün Tarihi, 1236-1238

Camilerimiz: Çinili Camisi, 1238

S. İ., Seyfettin Kayal, Akıbetleri Feci Sadrazamlar, 1239-1242

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1243

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat III, 1244-1246

Reşat Ekrem Koçu, Münif Fehim Bunları Biliyor Musunuz?, 1247

Tarihte Bu Ay, 1248

Ragıp Akyavaş, Kur'anı Kerimin Tarihi, 1249-1253

Hammer Tarihinden Bir İttifakın Garip Neticesi, 1253

Mustafa Cezzar, Yeniçeriler, 1254-1256

26. Sayı Şubat 1952 (64 Sayfa)

Feridun Fazıl Tülbentçi, Bin Atlının Hikâyesi, 1257-1259

Kısa Bilgiler: Osmanlılarda Ordu, 1259

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Âdile Sultan, 1260-1262

Faruk Sümer, Selçuk İmparatorluğunun Kuruluşu ve Tuğrul Bey, 1263-1266, 1271

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1267

Ziya Şakir, Maktul Şehzadeler, 1268-1271

Server İskit, İlk Müstakıl Gazetenin Tarihini Açan Agâh Efendi ve Gazetesi “Tercümanı Ahval”, 1272-1275

Nahid Sırrı Örik, Bir Sırp Kralının İkinci Abdülhamid’e Dehaleti, 1276-1280

Z. Melek, Demirbaş Şarl ve Türkiye’ye İlticası, 1281-1283

Reşat Ekrem Koçu, Bursa’da Küçük Kıyamet 1855 Depremine Bu İsim Verilmişti, 1284-1285

Seyfettin Kayal, Bursa Şehri Hakkında Biraz Bilgi, 1286-1287

Türk Büyükleri: İbni Sina, 1287

Ahmet Rasim, Eski İstanbul’da Kış, 1288-1290

Mustafa Cezzar, Rodos Şövalyeleri, 1291-1294

Camilerimiz: Cerrahpaşa Camisi, 1294

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1295

Andre Düfur, Otomobilin Tarihi, 1296-1299

Eski Yunan ve Roma Tarihinde Bazı Sözleriyle ve Halleriyle Meşhur Olanlar, 1300-1301

Sultan Orhan ve Kayın Babası Kantaküzen, 1301

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1302

F. K., Balkan Tipi Eski Particiliğimiz Tarihinden Bir Sayfa, 1303-1305

Tahsin Ünal, (Toplayan) Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1306

G. S., Rum İhtilâlinin İlk İşaretleri, 1307-1310

Osmanlılarda Elçilerin Kabul Merasimi, 1310

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1309

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat IV, 1312-1314

Tarihte Bu Ay, 1315

Ragıp Akyavaş, Kuranı Kerimin Tarihi II, 1316-1318

Mustafa Cezzar, Yeniçeriler II, 1319-1320

27. Sayı Mart 1952 (64 Sayfa)

Faruk Sümer, Kanuni Süleyman'ın Talihsiz Oğlu Şehzade Bayezid ve Acıklı Sergüzeşti, 1321-1325

Türk Büyükleri: Barbaros Hayrettin, 1325

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Yıldız Sarayında Küçük Mabeyin Dairesi, 1326-1329

İ. Behçet Akın, Otlukbeli Meydan Savaşı, 1330-1332

Camilerimiz: Hekimoğlu Ali Paşa Camisi, 1332

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1333

Sırrı Tiz, Huzurda Dayak Yiyen Fransız ve Rus Sefirleri, 1334-1337

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1337

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1338

Faruk Sümer, Onuncu Asırda, Dedelerimiz Oğuz Türklerinin Hayatı, 1339-1342

Server İskit, Nasrettin Hoca, 1343-1348

Roberto Bozeti, “Linç” Denen Müşterek Katlin Tarihçesi, 1349-1351

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1351

Ercüment Ekrem Talu, Eski Kına Geceleri, 1352-1354

Kısa Bilgiler: Osmanlılarda Saray, 1354

Ziya Şakir, Balkan Komitacıları, 1355-1358

Tevfik İnci, Barbaros ve İtalyan Şairlerinin, Güzelliğini Terennüm Ettikleri Kontes Kiuliya, 1359-1360, 1384

Şükrü Sazlıdere, Talât Paşa Vahdettin'i Nasıl Hal 'edecekti?, 1361-1362, 1367

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1363

R. Ç., Çin Edebiyatı Rönesansını Yapan İki Türk Şair Lipan ve Tufan, 1364-1367

Kassiyaguerra, Ehramlardaki Esrar, 1368-1369, 1372

Aleksandr Rönu, Çatalın Tarihçesi ve Eski Zamanlarda Sofra Terbiyesi, 1370-1372

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat V, 1373-1376

Tarihte Bu Ay, 1377

Ragıp Akyavaş, Kuranı Kerimin Tarihi III, 1378-1381

Mustafa Cezzar, Yeniçeriler III, 1382-1384

28. Sayı Nisan 1952 (64 Sayfa)

Faruk Sümer, Krallara Taç Giydiren Osmanlı Veziriazamı, 1385-1387

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1388

Tevfik İnci, Lepanto ve Uluç Ali Paşa, 1389-1391

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Damat Ferit Paşa, 1392-1394

Nahid Sırrı Örik, Dünyanın En Yeni Devleti Libya, 1395-1400

Reşat Ekrem Koçu, Deli Hüseyin Paşa, 1401-1403

Ahmet Bedevî, Sabahattin Bey, 1404-1406

Kısa Bilgiler: Osmanlılarda Toprak Rejimi, 1406

R. T., Kırk Sene Padişahlık Yapan Avcı Sultan Mehmet, 1407-1409, 1419

M. U., Madam Pompadur, 1410-1412

Ali Kemal Sunman, Tarihi Bir Kur-Çarlık Zamanında Rus-Amerikan Dostluğu, 1413-1415

Sermet Muhtar Alus, Yarım Asır Evvelki Tarihlerde Kâğıthane’de Mekteplilere Kuzu Ziyafetleri, 1416-1419

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1420

Mahşer Midillisi Kâmil Bey, 1421

Abidin Dav’er, Tarihin Büyük Deniz Savaşı Iskajarak, 1422-1427

Türk Büyükleri: Fatih Sultan Mehmet, 1427

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1428

R. Ç., Tarihî Kahraman Kadınlarından Emine Banu, 1429-1430

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1431

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1432

Sadi Koçaş, Bursa'nın İstirdadı, 1433-1434

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat VI, 1435-1438

Camilerimiz: Sinanpaşa Camisi, 1438

Tarihte Bu Ay, 1439

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra, 1440-1443

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hatıraları, 1444-1448

29. Sayı Mayıs 1952 (64 Sayfa)

Mithat Sertoğlu, Fatih ve İstanbul, 1449-1454

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1454

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1455

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, 31 Mart Vakası ve İkinci Abdülhamid'in Tahttan İndirilişi , 1456-1461

Türk Büyükleri: Mimar Sinan, 1461

Nahid Sırrı Örik, İngiltere Tahtında Kraliçeler, 1462-1466

Z. Melek, İngiliz Elçisinin Verdiği Balo, 1467-1469

Münir Süleyman Çapanoğlu, İngiliz Tarihinin Meşhur Kralı Arslan Yürekli Rişar, 1470-1473

Hüseyin Kâzım Beyden Naklen Yazan Ali Kemalî Aksüt, İstanbul Hükümetinin Ankara'ya Yolladığı Heyetle Mustafa Kemal ve Arkadaşlarının Bilecik Mülâkatı, 1474-1476

Avni Akkoç, Üçüncü Ahmed'in Saz Takımı, 1477-1478

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1479

Ercüment Ekrem Talu, Sürre Alayı, 1480-1482

Tevfik İnci, Korkunç Korsan Şeytan Döven Aydın Reis ve Koyunluca Savaşı, 1483-1485
Abidin Dav'er, İkinci Abdülhamit Devrinde Donanmamız, 1486-1491
Camilerimiz: Mesih Paşa Camisi, 1491
Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1492
Mithat Sertoğlu, Deli Petro'nun Vasiyetnamesi, 1493-1495
A. S., Kayalıkların Yağı: Petrol Nasıl Bulundu?, 1496-1497
Mehmet Ataker, Millî Mücadelede Şehzade Faruk Efendi Anadolu'ya Nasıl Gitmiş Ve Dönmüştü?, 1498-1501
Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1502
Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat VII, 1503-1505
Tarihte Bu Ay, 1506
Mustafa Cezzar, Saray Teşkilâtında Devşirmeler, 1507-1508
Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları II, 1509-1512

30. Sayı Haziran 1952 (64 Sayfa)

Mithat Sertoğlu, Kırım Harbi ve Sivastopol, 1513-1518
Faruk Sümer, Kanuni'nin, Oğlu Şehzade Mustafa'yı Boğdurtuşu, 1519-1522
Türk Büyükleri: Sokullu Mehmet Paşa, 1522
Nahid Sırrı Örik, Sultan Mehmet Reşad'a Dair, 1523-1527
Celâl Esat Arseven, Halûk Y. Şehsuvaroğlu Eski Erkek Baş Giyimleri, 1528-1531
Abidin Dav'er, Meşrutiyet Devrinde Osmanlı Donanması, 1532-1535
Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1536
Ziya Şakir, Türkiye'ye İltica Eden Macar Büyükleri, 1537-1540
Kerim Refi Tümay, Hitit Devletinin Hazinesi Memleketimizden Nasıl Aşıldı?, 1541-1543
Sermet Muhtar Alus, İkinci Abdülhamid'in Cülûs Donanmaları1, 544-1547

Camilerimiz: Kariye Camisi, 1547

Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1548

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1549

Nahid Menteşe, Talât Paşa Ağlıyor, 1550-1551

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1552

Tevfik İnci, Şanlı Korsan Kemal Reis, 1553-1554, 1558

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1555

Mehmet Ataker, Millî Mücadelede Şehzade Faruk Efendi Anadolu'ya Nasıl Gitmiş ve Dönmüştü?, 1556-1558

Rakamlar ve Tarih, 1559-1561

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat VIII, 1562-1565

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra II, 1566-1568

Tarihte Bu Ay, 1569

Mustafa Cezar, Saray Teşkilâtında Devşirmeler, 1570-1571

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları III, 1572-1576

31. Sayı Temmuz 1952 (64 Sayfa)

Tevfik İnci, Malta Muhasarası ve Turgut Reisin Şahadeti, 1577-1579, 1598

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, 1877 İstanbul Konferansı, 1580-1584

Mithat Sertoğlu, Kırk Bin Düşmanı Yenen On Bin Türk, 1585-1587

Nahid Sırrı Örik, Papalık ve Papalar, 1588-1592

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1593

Faruk Sümer, Kızılbaşlık ve Safevî Devleti, 1594-1598

Mithat Sertoğlu, Kubbealtı ve Divanı Hümayun, 1599-1602

Reşat Ekrem Koçu, Kara Haydaroğlu Mehmet, 1603-1603-1605

Sadi Koçaş, Mudanya Mütarekesi, 1606-1607, 1612

Sermet Muhtar Alus, Askerî Müzemiz, 1608-1612

Ahmet Bedevi Kuran, Damat Mahmut Paşa, 1613-1616

Kısa Bilgiler: Osmanlılarda Para, 1616

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1617

Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1618

Ali Kemal Sunman, İkinci Katerina'nın Politikası, 1619-1620

Mustafa Cezzar, Yeniçeri İsyanları, 1621-1624

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler, 1625

Nuri Pek, Otobüslerin Babası: Omnibüs, 1626-1627

Türk Büyükleri: Mehmet Farabi (Ressam Münif'e Göre), 1627

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1628

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemali, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat IX, 1629-1631

Tarihte Bu Ay, 1632

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra III, 1633-1637

Camilerimiz: Zincirlikuyu Camisi, 1637

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları IV, 1638-1640

32. Sayı Ağustos 1952 (64 Sayfa)

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Abdülâziz Zamanında Ordu ve Donanma, 1641-1643

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1644

İ. Behçet Akın, Ünlü Türk Hükümdarlarından Gazneli Mahmut, 1645-1647

Semih Mümtaz S., İkinci Sultan Abdülhamid'in Meşhur Şeyhülislâmı Mehmet Cemalettin Efendi, 1648-1650

Türk Büyükleri: Sultan Osman, 1650

- Sadi Koçaş, Câber Kalesi ve Türk Mezarı, 1651-1653
- Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1653
- Ahmet Refik, Osmanlı Tarihinin Korkunç Siması Cellât Kara Ali, 1654-1656
- Nahid Sırrı Örik, Yunanistan Kralları, 1657-1660, 1678
- Tevfik İnci, Barbaros'un Oğlu Hasan Ağa ile İmparator- Kral Şarlken Karşı Karşıya, 1661-1663
- Leylâ Soykut, Enerjisi ve Azmi ile İnsanlara Bir Kıta Kazandıran Adam: Kristof Kolomb, 1664-1668
- Reşat Ekrem Koçu, Ferhat Paşa, 1669-1671
- R. A. S., On altıncı Asırda İstanbul'da Fuhuş Hayatı, 1672-1675
- Ziya Şakir, Karlofça Muahedesi, 1676-1678
- Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz mi?, 1679
- S. G., Yeniçerilerin Son Demlerinde Bir Azgınlık Vakası, 1680-1681
- Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1682
- Moris Garson, Dreyfus Meselesi, 1683-1687
- Tarihi Çeşmeler: Üçüncü Ahmet Çeşmesi, 1687
- Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1688
- Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat X, 1689-1691
- Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra IV, 1692-1694
- Tarihte Bu Ay, 1695
- Mustafa Cezzar, Büyük Fransız İhtilâli (1789- 1804), 1696-1701
- Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları V, 1702-1704
- 33. Sayı Eylül 1952 (64 Sayfa)**
- Feridun Fazıl Tülbentçi, Merzifonlu Türk Mustafa Geliyor!, 1705-1708
- Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Doksanüç Harbi Sonunda., 1709-1713

Türk Büyükleri: Kâtip Çelebi, 1713

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1714

Ahmet Refik, Yavuz Sultan Selim'in Askerî Dehası, 1715-1717

Nahid Sırrı Örik, Yunanistan'ın Kraliçeleri, 1718-1721

Faruk Sümer, Osmanlı Tarihinde Celâlik, 1722-1726

Mithat Sertoğlu, Tarihin Mesut Eşleri- Ferhat Paşa ve Hümaşah Sultan, 1727-1729

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1730

Tevfik İnci, Millî Mücadelede Enosis Gemisinin Zaptı, 1731-1733

Hüseyin Namık Orkun, Çingenelere Dair, 1734-1735

Sermet Muhtar Alus, Eski Rütbelere, Elkaplar, Nişan ve Madalyalar, 1736-1739

Kısa Bilgiler: Osmanlılarda Kıyafet ve Donanma, 1739

Myriam Harry'den Çeviren Leylâ Soykut, Üç Bin Sene Evvelki Mısır Kıralları Tut-Ank-Amon, 1740-1743

İ. Behçet Akın, Mao-T'un (Bagatur) Yabgu, 1744-1745

Tarihî Çeşmeler: Tophane Çeşmesi, 1745

Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1746

Mesut Can, İlk Trenler, 1747-1748

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1749

Robert E. Şervud, Kısaltarak Çeviren: Haldun Kemalî, İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat XI, 1750-1753

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra V, 1754-1756

Tarihte Bu Ay, 1757

Mustafa Cezzar, Büyük Fransız İhtilâli (1789- 1804) II, 1758-1763

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları VI, 1764-1767

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1768

34. Sayı Ekim 1952 (64 Sayfa)

Ahmet Refik, Kahraman Erlerimize Dair, 1769-1772

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1773

Mithat Sertoğlu, Osmanlı Hükümdarının Kıyafetleri, 1774-1778

Z. Melek, 1908 Meşrutiyetinde Muhalefetlerine Kurban Giden Muharrirler, 1779-1781

Nahid Sırrı Örik, Osmanlı Hanedanı Kadın Azasından Gidenler ve Gelecek Olanlar, 1782-1785

Tevfik İnci, Cezayir'in İlk Türk Kralı ve Halifesi, 1786-1788

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1789

Tahsin Ünal (Toplayan), Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1790

Sadi Koçaş, Çanakkale'yi Ziyareti, 1791-1793

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1794

Faruk Sümer, Tavil Canbulatoğlu ve Kalenderoğlu Nam Büyük Celâlılerin Hayat Ve Sergüzeştleri, 1795-1798

Türk Büyükleri: Oruç Reis, 1798

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1799

Ahmet Rasim, Eski İstanbul Meyhaneleri ve Şairleri, 1800-1803

Mısır Hazinesi Nasıl Yollanırdı?, 1803

Ragıp Akyavaş, Tatar Ağaları ve Tatar Teşkilâtı, 1804-1807

Abidin Dav'er, Satılığa Çıkarılan Emektar ve Gazi Harp Gemilerimiz, 1808-1811

Kısa Bilgiler: Osmanlılarda Mektepler, 1811

Sadi Koçaş, İstanbul'un İstirdadı, 1812-1814, 1819

Abdurrahman Aygün, Altı Buçuk Asır Evvelki Büyük Seyyah Marko Polo, 1815-1819

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra VI, 1820-1822

Seyfettin Kayal, Tarihî Çeşmeler: Üçüncü Ahmet Çeşmesi, 1822

Tarihte Bu Ay, 1823

Mustafa Cezzar, Büyük Fransız İhtilâli (1789- 1804) III, 1824-1828

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları VII, 1829-1832.

35. Sayı Kasım 1952 (64 Sayfa)

Ahmet Refik, Kandiye'nin Fethi, 1833-1836

A. M. K., Hatice Sultan Sarayı ve Melling, 1837-1840

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1841

Nahid Sırrı Örik, Osmanlı İmparatorluğunda Ayan Meclisi, 1842-1849

Saraydaki Zencilerden: Kızlarağası, 1849

Şahap Tayfur, Bizanslılar- Yunanlılar, 1850-1852

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1852

Ziya Şakir, Mustafa Cezar, Milyoner Sadrazamlar, 1853-1855

Tevfik İnci, Yavuz İle Midilli Kruvazörünü Nasıl Aldık ve Birinci Dünya Harbine Nasıl Girdik?, 1856-1859

Türk Büyükleri: Sadullah Paşa, 1859

Mustafa Cezar, Napolyon'u Mağlup Eden Türk Kumandanı Cezzar Ahmet Paşa, 1860-1863

Ercüment Ekrem Talu, Mektebe Başlayış, 1864-1866

Hammer 'den Masallardaki Kadar Parlak Bir Düğün, 1866

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1867

Sadi Koçaş, Gazi Çanakkale'yi Tekrar Ziyaret, 1868-1872

Sami Rodoslu, İlk Vapurlar, 1873-1874, 1883

Semih Mümtaz S., Livadya Heyetleri, 1875-1878

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler, 1879

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1880

Benito Rozi, Dünkü Krallar Nerelerde, Ne Yapıyorlar?, 1881-1883

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra VII, 1884-1886

Tarihte Bu Ay, 1887

Mustafa Cezzar, Büyük Fransız İhtilâli (1789- 1804) IV, 1888-1892

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları VIII, 1893-1896

36. Sayı Aralık 1952 (64 Sayfa)

Mithat Sertoğlu, Balkan Harbi, 1897-1901

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1902

Şahap Tayfur, İstanbul Fetih Harbinin Başlangıcı Kanlıkavak Vakası, 1903-1905

Ziya Şakir, Aslı Hristiyan Olan Valide Sultanlar, 1906-1909

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1909

Süreyya Engin, Hazreti Muhammed'in Ayak İzleri, 1910-1911

Z. Melek, Efes, 1912-1915

Türk Büyükleri: Yirmisekiz Çelebizade Mehmet Efendi, 1915

Ürdün Krallığının Resimlerle Kısa Bir Tarihi, 1916-1918

Seyfettin Kayal, Osmanlı Tarihinde Lakaplarıyla Anılan Sadrazamlar, 1919-1923

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler, 1924

Tevfik İnci, Midilli Kruvazörünün Batışı, 1925-1927, 1930

Ercüment Ekrem Talu, Goygoycular, 1928-1930

Alber Angello, Şefkatpazarı Yangını, 1931-1933

Abidin Dav'er, Balkan Harbinde Türk Donanması, 1934-1941

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 1941

M. Hüsnü Camcı, Yakın Tarihin Meraklı Dâvalarından Kayyo Dâvası, 1942-1945

Münir Süleyman Çapanoğlu, Casus Maimon!, 1946-1947

M. Ataker, Eyfel Kulesi, 1948-1949

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 1950

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra VIII, 1951-1954

Tarihte Bu Ay, 1955

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları IX, 1956-1960

4.1.4. Cilt 4- 1953 Sayı (37-48) İçindekiler

37. Sayı Ocak 1953

Feridun Fazıl Tülbentçi, Bizi Nerelere Koyar, Gidersin?, 1961-1963

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Dördüncü Mustafa'nın İdamı, 1964-1967

Mithat Sertoğlu, Eğri Seferi, 1968-1971

Mithat Sertoğlu, Osmanlılarda Arazi Sistemi ve Tahrir Usulü, 1972-1975

Türk Büyükleri: Mütercim Rüştü Paşa, 1975

Nahid Sırrı Örik, Birinci Faruk'tan Evvelkiler, 1976-1979

Feridun Kandemir, Çerkes Ethem Vakası, 1980-1984

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 1985

Memduh Paşanın Hâtıralarından Parçalar, 1986-1990

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 1991

Ahmet Rasim, İstanbul'un Eski ve Yeni Köprüleri ve Müruriye, 1992-1995

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 1996

Tevfik İnci, Malta Muhasarası, 1997-2000

Faruk Sümer, Dağlar Delisi Süleyman, 2001-2004

Meşhed-İ Hüdavendigâr Yıktırıldı mı?, 2004

Reşat Ekrem Koçu, Yavuz Sultan Selimin Son Günlerinde Esrarengiz Bir Vaka, 2005-2007

Arif Avarlı, Gizli Kraliçe: Mentönon, 2008-2011

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2012

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra, 2013-2016

Tarihte Bu Ay, 2017

Mustafa Cezzar, Napolyon Bonapart I, 2018-2021

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları, 2022-2023

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2024

38. Sayı Şubat 1953

Bertrandon Dö La Brokiyer, İkinci Sultan Murad'ın Sarayında, 2025-2027

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2028

Mithat Sertoğlu, Yeniçerilere Ulûfe Tevzi, 2029-2033

Nahid Sırrı Örik, Birinci Faruk'tan Evvelkiler II, 2034-2038

Türk Meşhurları: Sinan Paşa , 2038

Münir Sirer, Kızkulesi, 2039-2041

Faruk Sümer, Celâlî İsyânlarının Sebebi ve Neticeleri, 2042-2044

Mustafa Cezzar, Osmanlı Padişahlarının Eğlencelerinden- Muhteşem Düğünler, 2045-2048

Mehmet Önder, İki Mezarlı Bir Devlet Adamı, 2049-2050

Ziya Şakir, Sanatkâr Padişahlar, 2051-2052, 2055

Will Cuppy, Tercüme Leylâ Yazıcıoğlu Annibal ve Filleri, 2053-2055

Ercüment Ekrem Talu, Falaka, 2056-2058

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2059

İmaj Mecmuasından, İslâm Devletlerinin Yarım Asırlık Değişmeleri, 2060-2063

Selâmi İzzet Sedes, Stalin'i Gördüm, 2064-2066, 2071

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler, 2067

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra, 2068-2071

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi I, 2072-2077

Mustafa Cezzar, Napolyon Bonapart II, 2078-2081

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2082

Tarihte Bu Ay, 2083

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları X, 2084-2087

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2088

39. Sayı Mart 1953

Sadi Koçaş, Türklerin Rumeli'ye Geçişi, 2089-2092

Nahid Sırrı Örik, Son Veliaht ve Halife Abdülmecit Efendi, 2093-2097

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Bezmiâlem Valide Sultan, 2098-2101

Türk Meşhurları: Cevdet Paşa, 2101

Faruk Sümer, Osmanlı Türklerinde Spor, 2102-2107

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 2108

Tevfik İnci, Mısır'ın İmparatorluğu İstilâ Emeli, Osmanlı Donanmasının Kaçırılışı, 2109-2111, 2114

Memduh Paşanın Hâtıralarından Parçalar, 2112-2114

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2115

Abidin Dav'er, Bir Armadanın İntiharı, 2116-2119

Ercüment Ekrem Talu, Eski Sünnet Düğünleri, 2120-2122

Şahap Tayfur, Bizans'ta Başvekil Olan Bir Türk Çocuğu, 2123-2125

Şerif Çavdarlıoğlu, (Damat Şerif Paşa) Kanuninin Makbul Veziri İbrahim Paşa Damat Değil Miydi?, 2126-2128

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2129

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2130

Wil Lang, (Tercüme) Leylâ Yazıcıoğlu, İkinci Dünya Harbinin Garip Hâdiseleri- On Altı Ay Bir Zaman Gömülmeyi Bekleyen Tabutlar, 2131-2133

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2134

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra XI, 2135-2137

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi II, 2138-2143

Mustafa Cezzar, Napolyon Bonapart III, 2144-2148

Tarihte Bu Ay, 2149

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XI, 2151-2152

40. Sayı Nisan 1953

Mithat Sertoğlu, Üçüncü Selim ve Nizamı Cedit, 2153-2157

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 2158

Münir Sirer, Saray Kadınları, 2159-2161, 2164

Nahid Sırrı Örik, Son Veliaht ve Halife Abdülmecit Efendi II, 2162-2164

Faruk Sümer, Kervanlar ve Kervansaraylar, 2165-2168

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2168

Mithat Şükrü (Bleda), Mülakatı Yapan Selâhattin Güngör Bir Canlı Tarih Konuşuyor, 2169-2174

Nuri Meral, Şarlot Kordey, 2175-2178

Be- Se, Üsküdar Cengi, 2179-2183

Türk Meşhurları: Şirvanîzade Rüştü Paşa, 2183

Ercüment Ekrem Talu, Şehzadebaşı ve Eski Ramazanlar, 2184-2186

Tevfik İnci, Tunus'u Nasıl Almış, Nasıl Kaptırmıştık?, 2187-2189

Hammer Tarihi'nden (Naima) Bir Musevi'nin İntikamı, 2189

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2190

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2191

A. F. Poncet, Hitler İktidara Nasıl Geldi, 2192-2196

Hammer Tarihi'nden Bir Tüccarın Alacağı Yüzünden Harp, 2196

Toplayan: Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2197

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra XI, 2198-2201

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi III, 2202-2207

Mustafa Cezzar, Napolyon Bonapart IV, 2208-2212, 2216

Tarihte Bu Ay, 2213

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XI, 2214-2216

41. Sayı Mayıs 1953 (152 S. Fiat'ı 200 kuruş)

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed- Hazreti Fatih , 2217-2219

Mithat Sertoğlu, İstanbul Kaç Defa Muhasara Edilmişti?, 2220-2222

Feridun Dirimtekin, İstanbul'un Muhasara ve Zaptı, 2223-2233

İstanbul ve Türklere Dair, 2233

Abidin Dav'er, İstanbul'un Fethinde Fatih'in Donanması ve İstanbul Kıyılarındaki Deniz Cengi, 2234-2239

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2239

Tevfik İnci, Muhasarada Donanma, Kızaklarla Nereden Geçirildi?, 2240-2244

Turgut Işıksal, Fatih Ordusunda Top ve Topçuluk, 2245-2249

Türkler Hakkında, 2249

Aziz Ogan, Anadolu ve Rumeli Hisarları Bu Hisarlar Ne Zaman ve Ne İçin Yapıldılar?, 2250-2253

Türkler Hakkında, 2253

Münir Sirer, İstanbul'un Muhasara ve Fethinin Kronolojisi: Muhasaranın Elli Üç Günü Nasıl Geçti?, 2255-2258

Türkler Hakkında, 2258

Toplayan: Tahsin Ünal Dünya Tarihinden Fıkralar, 2259

Feridun Fazıl Tülbentçi, İstanbul Surlarına Bayrağımızı Diken Şehit: Ulubatlı Hasan, 2260-2262

Hazreti Fatih'in Şemaili, 2262

Ali Rıza Sağman, İstanbul'un Zaptında Kerkopoorta Bir Düşman Uydurmasıdır, 2263-2266

Düşman Resimlerinden, 2266

Muzaffer Ramazanoğlu, Ayasofyalar, 2268-2273

Türk Büyükleri: Fatih Askerlerinden Biri, 2273

Yahya Kemal Beyatlı, Yeniçeriye Gazel, 2274

Faik Reşit Unat, Fatih Kaç Defa Padişah Oldu?, 2277-2280

Fatih Hazretleri Ne Yemek Yerlerdi?, 2280

Toplayan: Faik Reşit Unat, Fatih'le Muasır Hükümdarlar, 2281-2283

Hazreti Fatih'e Dair, 2283

Fatih'in Hükümranlığına Son Verdiği ve Osmanlı İmparatorluğuna Bağladığı Büyük ve Küçük Devletler, 2284

Fatih'in Aldığı Meşhur Bazı Kale ve Şehirler, 2284

F. S., Fatih'in Şahsiyet ve Karakteri, 2285-2288

Faruk Sümer, Fatih'in Anadolu Birliğinin Gerçekleştirilmesindeki Mühim Ve Büyük Rolü, 2289-2291

Fazıl Sadi, Fatih'in Türk ve Dünya Tarihindeki Mevkii, 2292-2294

Hazreti Fatih'e Dair, 2294

Faruk Sümer, Fatih'in Kanunnamesi, 2295-2298

Toplayan: Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2299

Tahsin Öz, Fatih Külliyesi İlk Türk Üniversitesi, 2300-2302, 2305

Behçet Kemal Çağlar, İlk Divan Şairlerimizden Avni (Fatih Sultan Mehmed), 2303-2305

Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Fatih Sultan Mehmed'in Esvapları, 2306-2308

Mithat Sertoğlu, Fatih'in Sancağı, 2309

B. S., Fatih'in Hocası, Molla Gürani, 2310

B. S., Akşemseddin, 2311, 2315

Ali Rıza Sağman, Fatih'in Anası, 2312-2315

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Fatih Sultan Mehmet ve Çandarlı Halil Paşa, 2316-2320

Fatih'in Meşhur Portresi, 2321, 2324

F. S., Fatih ve Rum Patriği, 2322-2324

Fatih Devrinin Meşhur Simaları, 2325

Faruk Sümer, Fatih'in Vefatı Hâdisesi, 2326-2328

Münir Sirer, Fatih ve Devrinin Kısa Kronolojisi, 2329-2331

Celâl Esat Arseven, Bizans'ın Kuruluşu, 2332-2336

Mithat Sertoğlu, Türk- Bizans Münasebetleri, 2337-2341

Mustafa Cezzar, İstanbul'da Haçlı Tahribatı ve Fatihin Asıl Hareketi, 2342-2345

Ali Rıza Sağman, Konstantin Dragazes Kimdir ve Ne Yapmıştır?, 2346-2349

Ressamı: Münif Fehim, Toplayan: Server İskit, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2350

Osman Ergin, İstanbul'un Fethinden Sonra Şehir Nasıl İmar ve İskân Edildi?, 2352-2364

Tarihte Bu Ay, 2365

Şahap Tayfur, Fatih'e ve İstanbul'un Fethine Ait Bibliyografya, 2366-2368

42. Sayı Haziran 1953

Mithat Sertoğlu, Üçüncü Ahmet, Damat İbrahim Paşa ve Fatma Sultan, 2369-2373

Türk Meşhurları: Hüseyin Avni Paşa, 2373

S. R., Kaynar Bir Adam; Ali Suavi Efendi, 2374-2376

Yeniçeri Azep Düşmanlığı, 2376

Ahmet Refik, Budin' de Osmanlılar, 2377-2381

Abidin Dav'er, Birinci Dünya Harbinde Türk Donanmasının Karadeniz Harekâtı, 2382-2386, 2390

Nahid Sırrı Örik, Bir Çehreden Birkaç Çizgi "Son Osmanlı Padişahı Hakkında Bazı Görüşler ve Tahliller", 2387-2390

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 2391

Mithat Şükrü (Bleda), Mülakatı Yapan Selâhattin Güngör Bir Canlı Tarih Konuşuyor, 2392-2395

Grandük Aleksandr, Nakleden Sis Son Rus Çarının Tahttan Feragati, 2396-2399, 2409

Ahmet Rasim, Kadınların Eski Hamam Âlemleri, 2400-2403

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2403

Faruk Sümer, Türklerde Avcılık, 2404-2406

Tevfik İnci, Barbaros'un Hristiyan Dünyasına Bir Oyunu, 2407-2409

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2410

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2411

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra XIII, 2412-2416

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2417

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi IV, 2418-2424

Tarihte Bu Ay, 2425

Mustafa Cezzar, Napolyon Bonapart V, 2426-2429

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XIII, 2430-2432

43. Sayı Temmuz 1953

Münir Sirer, Velâdeti Hümayun ve Beşik Alayları, 2433-2436

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2437

Faruk Sümer, Osmanlı İmparatorluğunda Aslı Türk Olmayan Sadrazamlar, 2438-2440

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2441

Mithat Şükrü (Bleda), Konuşan ve Yazan: Selâhattin Güngör Bir Canlı Tarih Konuşuyor, 2442-2445

Bir Matem, 2445

Mithat Sertoğlu, Mehter Takımı ve Nevbet Vuruluşu, 2446-2449

Tevfik İnci, Alemdar Gemisinin Millî Mücadelede Karadeniz'e Kaçırılışı Ve İlk Savaşı, 2450-2452

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 2453

Nahid Sırrı Örik, Dört Kralın Altı Kızı, 2454-2457

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2458

Avrupalı Bir Muharrir (Çeviren) Leylâ Yazıcıoğlu, Avrupa'nın Korkunç Kâbusu Atilla, 2459-2462

Türk Meşhurları: Abdurrahman Şeref, 2462

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2463

Ercüment Ekrem Talu, Eski Pehlivanlar ve Eski Güreşler, 2464-2466

Abidin Dav'er, Birinci Dünya Harbinde Türk Donanmasının Marmara ve Ege Denizindeki Harekâtı, 2467-2474

Lemi Yazır, Rasputin Nasıl Öldürüldü?, 2475-2479

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra XIV, 2480-2481

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi V, 2482-2487

Mustafa Cezzar, Napolyon Bonapart VI, 2488-2492

Tarihte Bu Ay, 2493

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XIV, 2494-2496

44. Sayı Ağustos 1953

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Saltanat Kayıkları, 2497-2500

Münir Sirer, Eski Bulgaristan Çarlığı ve Osmanlılar, 2501-2503

Mithat Sertoğlu, Türkiye'ye Gelen Yabancı Ressamlar, 2504-2509

Mehmet Önder, Mevlânâ'nın Cenazesi Nasıl Kaldırıldı?, 2510-2512

Türk Meşhurları: Sait Paşa, 2512

Ahmet Refik, Kaya Sultan, 2513-2516

Abidin Dav'er, Denizaltı Gemileri Tarihçisi, 2517-2521

Nahid Sırrı Örik, Uğursuz Bir Veliht, 2522-2526

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2527

Faik Reşat, Selâm-Merhaba-Temenna, 2528-2530

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler, 2531

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2532

Faruk Sümer, Eski Türklerde Yağmur ve Kar Yağdırma Âdeti, 2533-2535

Jules Gestzesi, Lincoln 'in Katli, 2536-2538

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2539

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra XV, 2540-2543

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi VI, 2544-2548

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2549

Mustafa Cezzar, Kore Yüzünden Rus-Japon Harbi I, 2550-2555

Tarihte Bu Ay, 2556

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XIV, 2557-2560

45. Sayı Eylül 1953

Feridun Kandemir, İzmir'e Nasıl Girdik?, 2561-2564

Türk Meşhurları: Mahmut Nedim Paşa, 2564

Mithat Sertoğlu, Alemdar Mustafa Paşa Kimdi Ne Yapmak İstiyordu Ne Yapabildi ve Ne Oldu?, 2565-2570

Nahid Sırrı Örik, Bizden Bahseden Batı Romancılarının En Meşhuru Piyer Loti, 2571-2574

Ali Süha, Tatar İmam, 2575-2577

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2578

Münir Sirer, Osmanlılar Kaç Harp Yaptılar, 2579-2584

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler, 2585

Mehmet Önder, Mevlânâ'nın Resmi, 2586-2587

M. Z., Balonu İhtira Eden Mongolfiye Kardeşler, 2588-2590

Abdülmecit Devrinde Âdetler, 2590

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2591

Ercüment Ekrem Talu, Eski Üfürükçüler, 2592-2594

Toplayan: Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2595

Şahap Tayfur, Tarihte “İznik” ve Ehemmiyeti, 2596-2599

Andre Siegfried, Amerika Milletini Anlayalım, 2600-2603

Ragıp Akyavaş, Hira’dan Sonra XVI, 2604-2606, 2624

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2607

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi VII, 2608-2613, 2624

Mustafa Cezzar, Kore Yüzünden Rus-Japon Harbi II, 2614-2619

Tarihte Bu Ay, 2620

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke’nin Türkiye Hâtıraları XVI, 2621-2623

46. Sayı Ekim 1953

Ali Semih Arıcan, Cumhuriyet Nasıl İlân Edildi?, 2625-2630

Toplayan: Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2631

Feridun Kandemir, Cumhuriyet İlânının Otuzuncu Yıldönümü Münasebetiyle; Atatürk ve Cumhuriyet Fikri, 2632-2638, 2641

Faruk Sümer, Varna Meydan Muharebesi, 2639-2641

Evliya Çelebi, Van Kalesini Anlatıyor, 2642-2644

Osmanlılar Nerelerde Para Bastırdılar?, 2644

Tevfik İnci, Düzmece Mustafa Hadisesi ve İkinci Murad’ın Kiraladığı Yabancı Devlet Donanması, 2645-2647

Nahid Sırrı Örik, Loti’nin İki Romanının Romanları, 2648-2651

Türk Meşhurları: Evliya Çelebi, 2651

Ahmet Refik, On Dört Yaşında Gelin ve Elli Yaşındaki Damat Fatma Sultanla İbrahim Paşa’nın Mesut İzdivaç Hayatları ve Akıbetleri, 2652-2655

B. S., Kahveye ve Kahvehaneye Dair, 2656-2659

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Venizelos'un Hayatı, 2531, 2685

Ercüment Ekrem Talu, İkinci Sultan Abdülhamit Gözdesi Fehim Paşa, 2661-2663, 2680

Andre Castelot, (Çeviren) Temel İskit, Bisikletin Tarihçisi, 2664-2667

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2668

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2669

Ragıp Akyavaş, Hira'dan Sonra XVII, 2670-2673

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2674

Tarihte Bu Ay, 2675

Mithat Sertoğlu, 93 Harbi VIII, 2676-2680

Mustafa Cezzar, Kore Yüzünden Rus-Japon Harbi III, 2681-2685

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XVII, 2686-2688

47. Sayı Kasım 1953

Mithat Sertoğlu, Üçüncü Selimin Sadrazamları ve Fikir Arkadaşları, 2689-2694

Türk Meşhurları: Süleyman Paşa, 2695

Kandemir, Büyük Zaferin İkinci Yıldönümünde Mustafa Kemal'in Dumlupınar'ı Ziyareti, 2695-2698

Üçüncü Selim'in Şahadetine Dair, 2698

Faruk Sümer, Kıbrıs ve Türkiye, 2699-2701

Münir Sirer, Yurdumuzun Meşhur Zelzeleleri, 2702-2704

Emsalsiz Bir Kahramanlık, 2704

Z. Melek, Eski Devirlerde Köçekler ve Çengiler, 2705-2707, 2729

Salâhattin Güngör, Kut-ul- Ammare Kahramanı Emekli General Halil Kut Hâtıralarını Anlatıyor, 2708-2713

Be-Se, Dördüncü Murat ve Zorba İsyanları, 2714-2718

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2719

Ercüment Ekrem Talu, Meddah, 2720-2722

Tahsin Ünal, Kahraman Bir Şövalye, 2723-2725

Toplayan: Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2726

Jan Felise, Tarihin Büyük Çapkını: Napolyon, 2727-2729

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler: Gandi, 2730

Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu, İspanya Kralı İkinci Filip'in Çapkınlıkları ve Menfaat Evlenmeleri, 2731-2733

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2734

Historia'dan Nostradamus'un Dedikleri, 2735-2736

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2737

Evliya Çelebi'den Parçalar: Celâli Cengi, 2738-2741

Tarihte Bu Ay, 2742

Mustafa Cezzar, Kore Yüzünden Rus-Japon Harbi IV, 2743-2747

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XVIII, 2748-2752

48. Sayı Aralık 1953

Mithat Sertoğlu, Tarihte İzmir, 2753-2757

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2758

Z. Şakir, Saray Harem Musikisi ve Harem Bandosu, 2759-2761

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2762

Feridun Kandemir, İzmir'deki Büyük Harp Oyunu, 2763-2765

Bir Tercümanın İmtiyazları, 2765

Hicret Canbazoğlu, Harp Oyununun Tarihçesi ve Bizde İlk Harp Oyunu, 2766-2767

Nahid Sırrı Örik, Kont Dö Bonval Namı Diğer Kumbaracı Ahmet Paşa, 2768-2770

Münir Sirer, Türkiye'de Yobazlık Tarihi ve Derviş Vahdeti, 2771-2775

Türk Meşhurları: Mehmet Kâmil Paşa (Kıbrıslı), 2775

Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu, Zehir'in Tarihçesi, 2776-2779

Hicret Canbazoğlu, Nazi Partisinin Polis Ordusu S. S. (Schuz- Staffeln)'ler, 2780-2782

Toplayan: Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2783

Ercüment Ekrem Talu, Arzuhalci, 2784-2786

Mehmet Önder, Selçuklu Tarihinde Vezirler Katliamı, 2787-2788

Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu, Sefahat Yüzünden Mahvolan Bir İmparatorluk, 2789-2792

Padişahın 150 Kiloluk Gözdesi, 2792

Adnan Giz, Osmanlı Tarihinin Çözülmemiş Muammalarından Makbul İbrahim Paşa'nın Damatlığı Meselesi, 2793-2794

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler: Ahmet Zogo, 2795

Alfred Kassato, Avrupa'da Bir Asır Önce Seyahat, 2796-2798

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2799

Zeynel Akkoç, Tarihte Saç Süsü- Eski ve Yeni Asırda Baş Tuvaletlerine Bir Kuşbakışı, 2800-2801, 2804

Ragıp Akyavaş, Hazreti Peygamberin Sevgili Kızı Fatıma Hazreti Ali İle Nasıl Evlendi?, 2802-2804

Evliya Çelebi'den Parçalar: Mukallitlerin Piri Kör Hasan Çelebi, 2805-2807

Be- Se, Türk Tarihine El Uzatmanın Cezası, 2808-2810

Tarihte Bu Ay, 2810

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XIX, 2811-2816

4.1.5. Cilt 5- 1954 Sayı (49-60) İçindekiler

49. Sayı Ocak 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Gel Benim Sinan Paşam!, 2817-2819

Türk Meşhurları: Tiryaki Hasan Paşa, 2819

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Mahmud'un Ölümü, 2820-2824

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2825

Tevfik Bıyıklıoğlu, Atatürk Nasıl Çalışırdı?, 2826-2829

Faruk Sümer, “Türk” Adıyla Tarih Sahnesine Çıkan Türkler, 2830-2834

Şehirlerimizin Tarihçesi: Bursa, 2835

Henry Trecce (Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu), Roma’nın Zalim Diktatörü Sezar, 2836-2839, 2859

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Mahmut Celalettin Paşaya Dair I, 2840-2844

Fazıl Murat, Tarihin Sırları: Fatih’in Talihsiz Şehzadesi Cem Öldü Mü, Öldürüldü Mü?, 2845-2846

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Konstantin, 2847

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Yarım Asır Evvelki Mahalle Kadınları, 2848-2852

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2853

Mithat Sertoğlu, Mohaç Meydan Muharebesi, 2854-2859

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed’in Gazveleri I, 2860-2864

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2865

Tevfik İnci, Akdeniz’e Şan ve Şeref Veren Barbarosların Hayatı I, 2866-2870

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2871

Münir Sirer, 313 Osmanlı-Yunan Harbi I, 2872-2876

Tarihte Bu Ay, 2877

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke’nin Türkiye Hâtıraları XX, 2878-2880

50. Sayı Şubat 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Bir Türk On Moskof’a Bedeldir, 2881-2883

Faruk Sümer, Tarihte Büyük Roller Oynamış Türk Kavimleri, 2884-2888

Şehirlerimizin Tarihçesi: Edirne, 2889

Mithat Sertoğlu, Birinci Kosova Meydan Muharebesi, 2890-2894

Türk Meşhurları: Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, 2894

Ragıp Akyavaş, Sadrazam Tevfik Paşa Hakkında, 2895-2898, 2900

Fazıl Murat, Tarihın Sırları: İşkodra'nın Kahraman Müdafı Hasan Rıza Paşa'yı Niçin Vurdular?, 2899-2900

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2901

Faruk Sümer' Rodos'un Fethi, 2902-2905

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Mahmut Celalettin Paşaya Dair II, 2906-2911

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Yarım Asır Evvel Bir Kibar Çocuğunun Hususi Tahsili, 2912-2915

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2916

Büyük Tarihçi Hammer, 2917

Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu, Neron ve Akıbeti, 2918-2920

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Rus Çarı Petro, 2921

Toplayan: Server İskit, Ressamı: Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2922

Tevfik Demiroğlu, Vesikalar: Amerikan Sermayesinin Celbi Teşebbüsü, 2923

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2924

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri II, 2925-292

Tevfik İnci, Akdeniz'e Şan ve Şeref Veren Barbarosların Hayatı II, 2928-2933

Münir Sirer, 313 Osmanlı-Yunan Harbi II, 2934-2940

Tarihte Bu Ay, 2941

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XXI, 2942-2944

51. Sayı Mart 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Bağdat Gibi Bin Kaleye Değerdin, 2945-2947

Türk Meşhurları: Ahmet Eyüp Paşa, 2947

Feridun Kandemir, Sivas Kongresi ve Amerikan Mandası, 2948-2951

Be-Se, Cezayir'i Nasıl Kaybettik, 2952-2957

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 2958

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Eski Arabalarımıza Dair, 2959-2963

Faruk Sümer, Fatih Türk Kavimleri, 2964-2967

Mehmet Cemalettin Efendi, İkinci Meşrutiyetin Birinci ve İkinci Kabineleri, 2968-2971

Ziya Şakir, Yıldız Tiyatrosu, 2972-2974

Şehirlerimizin Tarihçesi: Konya, 2975

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Yakın Maziden Bir Sahne, 2976-2979

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 2979

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler: Amanullah Han, 2980

Fazıl Murat, Tarihın Sırları: Kanuni Sultan Süleyman'ın Erkek Kardeşi, 2981-2982

Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu, Mari Antuwanet'in Fedaisi, 2983-2984, 2988

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 2895

Evliya Çelebi'den Parçalar, 2986-2988

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 2989

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri III, 2990-2992

Tevfik İnci, Akdeniz'e Şan ve Şeref Veren Barbarosların Hayatı III, 2993-2997

Münir Sirer, 313 Osmanlı-Yunan Harbi III, 2998-3004

Tarihte Bu Ay, 3005

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XXII, 3006-3008

52. Sayı Nisan 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Dağlar İnsin!, 3009-3011

Türk Meşhurları: Hüseyin Hilmi Paşa, 3011

Feridun Kandemir, Refet Paşa'nın İstanbul'a Gelişi, 3012-3017

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3017

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu'nun Büyüme Devri, 3018-3021

Ahmet İzzet Paşa, Birinci Cihan Harbi Mütarekesi, 3022-3024

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3025

Şehirlerimizin Tarihçesi: İzmir, 3026

Tevfik Bıyıklıoğlu, Trakya- Paşaeli Müdafaa Heyeti Osmaniye'si Nasıl Kurulmuştu?, 3027-3031

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Rıza Pehlevi, 3032

Tarihin Sırları: Bizans İmparatorunun Yanındaki Osmanlı Şehzadesi Orhan Çelebi Kimdi?, 3033-3035

Faruk Sümer, İslâm Âleminde Türk Hâkimiyeti, 3036-3039

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Bir Aşk "Nâme"si, 3040-3044

Mehmet Önder, Dördüncü Murat ve Ebubekir Çelebi, S, 3045-3047

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3048

Münir Sirer, Macar Mültecileri ve Lui Koşut, 3049-3052

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri IV, 3053-3055

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3056

Tevfik İnci, Akdeniz'e Şan ve Şeref Veren Barbarosların Hayatı IV, 3057-3062

Selâhattin Güngör, Anlatan Galip Pasiner Hicaz Kıtasını Nasıl Kaybettik?, 3063-3069

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XXIII, 3070-3072

53. Sayı Mayıs 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Seni Affediyorum!, 3073-3076

Faruk Sümer, Osmanlıların Kavmî Menşeleri, 3077-3080

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3081

Tevfik Bıyıklıoğlu, Atatürk ve İnönü Muharebeleri, 3082-3086

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3087

Tahsin Öz, 350 Yıl Evvel İstanbul'da Eşya Fiyatları, 3088-3090

Şehirlerimizin Tarihçesi: Trabzon, 3091

Hafız Mehmet Bey, Sadrazam Mahmut Nedim Paşa Nasıl Azledilmişti?, 3092-3094

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Viktor Emanuel, 3095

Mithat Sertoğlu, Türklerde Spor, 3096-3100

Türk Meşhurları: Müşir Fuat Paşa, 3100

Fazıl Murat, Tarihin Sırları: Frenklerin “Osmanlı Papazı” Dedikleri Sahte Şehzade Kimdir?, 3101-3102

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3103

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Yakın Tarihte Emsali Pek Çok Görülen Eski Bir Hırçın Kaynana, 3104-3107

Mustafa Cezar, Patrona Halil İsyanı, 3108-3110

Mehmet Önder, Selçuklu Veziri Sahip Ata'nın Türbe Mahzenine Nasıl İndik?, 3111-3112

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3113

Blake Clark (Çeviren: Leylâ Yazıcıoğlu), Çin Seddi Nasıl Yapıldı, 3114-3115

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri V, 3116-3119

Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedilmişti I?, 3120-3124

Selâhattin Güngör, Anlatan Galip Pasiner Hicaz Kıtasını Nasıl Kaybettik II?, 3125-3131, 3136

Helmuth Von Moltke, Meşhur Alman Feldmareşali Moltke'nin Türkiye Hâtıraları XXIV, 3133-3136

54. Sayı Haziran 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, İskender Paşa'nın Erzurum Savaşı, 3137-3140

Türk Meşhurları: Çengeloğlu Tahir Paşa, 3140

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3141

Faruk Sümer, Cengiz Han ve Moğollar Türk Müdür?, 3142-3146

Tevfik İnci, Türklerin Psikolojik Harbe Dair Asırlarca Evvel Vermiş Oldukları Bir Örnek, 3147-3149

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Veliâht Yusuf İzzettin Efendinin İntiharı , 3150-3154

Paşa Kapısı, 3154

Tahsin Paşa, Sadrazam Sait Paşa'ya Dair, 3155-3157

Mithat Sertoğlu, Rus İmparatoriçesi Birinci Katerina, 3158-3163

Şehirlerimizin Tarihçesi: Manisa, 3164

Schuschnigg (Çeviren: Adli Moran), Viyana'nın Son Günleri, 3165-3167

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Alafranga Koca ve Alaturka Karısı, 3168-3172

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3173

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3174

Fazıl Murat, Tarihın Sırları: Veziriazam Kuyucu Murat Paşa Öldü Mü, Öldürüldü Mü?, 3175-3177

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Eski Romanya Kralı Mişel (Mihai), 3178

Evliya Çelebi'den Parçalar: Çomar Bölükbaşı, 3179-3183

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3184

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri VI, 3185-3187

Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedilmişti II?, 3188-3193

Tarihte Bu Ay, 3194

Selâhattin Güngör, Anlatan Galip Pasiner Hicaz Kıtasını Nasıl Kaybettik III?, 3195-3200

55. Sayı Temmuz 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Kızıltepe'ye Doğru, 3201-3204

Türk Meşhurları: Enver Paşa, 3204

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3205

Mithat Sertoğlu, Yedikule, 3206-3211

Şehirlerimizin Tarihçesi: Samsun, 3212

Semih Mümtaz S., Gazi Osman Paşa'nın Hususi Hayatına Dair, 3213-3215, 3258

Hasan Rami Paşa, Sultan İkinci Abdülhamit Devrinde Osmanlı Donanması, 3216-3219

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3220

Tevfik İnci, Turgut Reis İle Andrea Doria'nın Karşılaşması, 3221-3223

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3224

Raymond Cartier (Çeviren: Adli Moran), Hitler Moskova'yı Niçin Alamadı?, 3225-3228

Derleyen: Be-Se, Evliya Çelebi'den Parçalar: Kapan Cengi, 3229-3231

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Muhafazakâr Bir Ailede Korkunç Bir Şahsiyet Mürebbiye, 3232-3237

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Bulgar Kıralları İkinci Simeon, 3238

Fazıl Murat, Tarih'in Sırları: Yasef Nassi Kimdir?, 3239-3240

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3241

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri VII, 3242-3245

Jean De Thevenot, Üç Yüz Sene Evvel Türkiye Ve Türkler, 3246-3252

Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi III?, 3253-3258

Tarihte Bu Ay, 3259

Mithat Sertoğlu, Yüzbinlerce Türk Şehidinin Yattığı Yemen ve Tarihi, 3260-3264

56. Sayı Ağustos 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Bir Cirit Oyunu, 3265-3267

Türk Meşhurları: Abdurrahman Abdi Paşa, 3267

Mithat Sertoğlu, Matbah-ı Âmire, 3268-3272

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Gazi Ahmet Muhtar Paşa'ya Dair, 3273-3275

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3276

Fazıl Murat, Tarih'in Sırları: Düzmece Mustafa ve Akıbeti, 3277-3279

Şehirlerimizin Tarihçesi: Sinop, 3280

Halit Ziya Uşaklıgil, Trablusgarp Harbi Başlarken, 3281-3283

M. Zekâi Konrapa, Haçlılar ve Büyük Sultan Selâhaddin Yusuf, 3284-3287
Tevfik İnci, İnebahtı'nın Fethi, 3288-3290
Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3291
Faruk Sümer, Türk Çadırları, 3292-3293
Mustafa Cezar, Softalar Kıyamı, 3294-3295
Hüseyin Rahmi Gürpınar, Eski Kâğıthane, 3296-3300
Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler: Amiral Horty, 3301
Bernard De Vaulx (Çeviren: Adli Moran), Paris'i Paris Yapan Adam, 3302-3303
Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3304
Derleyen: Be-Se, Evliya Çelebi'den Parçalar: Talih Çeşmesi , 3305-3306
Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3307
Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri VIII, 3308-3311
Jean De Thevenot, Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler II, 3312-3317
Tarihte Bu Ay, 3318
Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi IV?, 3319-3323
Mithat Sertoğlu, Yüzbinlerce Türk Şehidinin Yattığı Yemen ve Tarihi II, 3324-3328

57. Sayı Eylül 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Bayrağımız Zafer Çelengini Senden Bekliyor, 3329-3332
Türk Meşhurları: İbrahim Hakkı Paşa, 3332
Münir Sirer, Cem Sultan ve Oğullarının Akıbetleri, 3333-3336
Mithat Sertoğlu, Mevlit ve Mevlit Alayı, 3337-3340
Fazıl Murad, Tarihin Sırları: Osman Gazi Amcası Dünder Beyi Neden Öldürtmüştü?, 3341-3342
Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3343
Faruk Sümer, Orta Asya'nın Büyük Kâşifi Dr. Sven Hedin, 3344-3347
Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3348

Tevfik İnci, İlk Amiralimiz ve İlk Deniz Muharebemiz, 3349-3351

Şehirlerimizin Tarihçesi: Antalya, 3352

Ali Fuat Türkgeldi, Sultan Reşad'ın Ölümü, 3353-3354

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Belçika Kralı Üçüncü Leopold, 3355

Derleyen: Be-Se, Evliya Çelebi'den Parçalar: Viyana Ziyareti, 3356-3359

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Mahalle Karıları, 3360-3364

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3365

Richard Lewinsohn (Çeviren: Adli Moran), Dinamit Mucidi Alfred Nobel, 3366-3368

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri IX, 3369-3371

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3372

Jean De Thevenot, Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler, 3373-3378

Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi V.?, 3379-3385

Mithat Sertoğlu, Yüzbinlerce Türk Şehidinin Yattığı Yemen ve Tarihi III, 3387-3392

58. Sayı Ekim 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Türkün Azmi Karşısında, 3393-3396

Faruk Sümer, Türklerde Bayrak ve Tuğ, 3397-3399

Türk Meşhurları: Ahmet Esat Paşa, 3332

Müşir Rıza Paşa, Yunanistan'a İlânı Harp Kararı Nasıl Verilmişti?, 3400-3402

Mithat Sertoğlu, Kösem Sultan ve Ağalar Saltanatı, 3403-3406

Şehirlerimizin Tarihçesi: Çanakkale, 3407

Feridun Kandemir, Yavuz- Havuz Davası, 3408-3415

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3416

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler: Habibullah Han, 3417

Münir Sirer, 1870 Harbi, 3418-3423

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Eski Cahil Bir Gelinin Dertleri, 3424-3427

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3428

Mehmet Zeki Pakalın, Makam Hırsı Ve Yakın Tarihten Bir Örnek, 3429-3430, 3450

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3431

Fazıl Murat, Tarihin Sırları: Ester Kira'nın Akıbeti, 3432-3433

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri X, 3434-3436

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3437

Jean De Thevenot, Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler, 3438-3442

Tarihte Bu Ay, 3443

Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi VI?, 3444-3450

Mithat Sertoğlu Yüzbinlerce Türk Şehidinin Yattığı Yemen ve Tarihi IV, 3451-3456

59. Sayı Kasım 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Belgrad Kapılarında İki Şehit, 3457-3460

Mithat Sertoğlu, Bursa, Edirne Sarayları ve Eski Saray, 3461-3466

Şehirlerimizin Tarihçesi: Ordu, 3467

Ahmet Mithat Efendi, Namık Kemal ve Arkadaşları Nasıl Sürgüne Gönderilmişlerdi?, 3468-3470

Tevfik İnci, Hamidiye Kruvazöründen Bir Hâtıra, 3471-3474

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3475

Fazıl Murat, Tarihin Sırları: Veziriazam Piri Mehmet Paşa'nın Akıbeti, 3476-3478

Türk Meşhurları: Müşir Ömer Lütfü Paşa, 3478

Münir Sirer, Kabakçı İsyanı Nasıl Başladı, Nasıl Bitti?, 3479-3484

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3484

Faruk Sümer, Osmanlı Devrinde Anadolu'da Derebeyleri, 3485-3487

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Benli Faika, 3488-3490

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika ve Resimler: Bulgar Kıralları Üçüncü Boris, 3491

Feridun Kandemir, Malta Yâranı, 3492-3497

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3498

Temel İskit, Giyotin' in Tarihçesi, 3499-3501

Derleyen: Be-Se, Evliya Çelebi'den Parçalar: Kafa Ameliyatı ve Saire, 3502-3504

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3505

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri XII, 3506-3509

Jean De Thevenot, Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler, 3510-3514

Tarihte Bu Ay, 3515

Vâlâ Nurettin, Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi VII?, 3516-3520

60. Sayı Aralık 1954

Feridun Fazıl Tülbentçi, Kadırgalar Batarken, 3521-3523

Mithat Sertoğlu, Topkapı Sarayı, 524-3531

Türk Meşhurları: Müşir Gazi Ethem Paşa, 3531

Feridun Kandemir, İstiklâl Madalyası, 3532-3535

Tevfik İnci, Hadım Süleyman Paşa'nın Hint Seferi, 3537-3539

Şehirlerimizin Tarihçesi: Eskişehir, 3540

Faruk Sümer, Tarihte Kullanılmış Başlıca Takvimler, 3541-3542, 3551

Tarihin Sırları: Sultan Yıldırım Bayazıt İntihar Mı Etti?, 3543-3544

Henry Bidou (Çeviren: Adil Moran), On Sekizinci Yüzyılın Harika Çocuğu: Mozart, 3545-3548

Süleyman Kani, İrtem Sultan Üçüncü Murat ve Vezirleri, 3549-3551

Hüseyin Rahmi Gürpınar Şehzadebaşı Ramazan Geceleri, 3552-3552-3556

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3556

Mithat Sertoğlu, Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa ve Şahadeti, 3557-3561

Kral ve Diktatörlerin Akıbetlerine Ait Vesika Ve Resimler: Portekiz Kralı Don Karlos, 3562

Be-Se, Engizisyonun Tarihçesi, 3563-3567

Münir Sirer Türkiye'de Verilen İlk Balolar, 3568-3571

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3572

Cemal E. Ortekin, Afrika'nın Fatih Dr. Livingston, 3573-3577

Tarihte Bu Ay, 3578

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazveleri XII, 3579-3584

4.1.6. Cilt 6- 1955 Sayı (61-72) İçindekiler

61. Sayı Ocak 1955 (56 Sayfa)

Mithat Sertoğlu, İkinci Kosova Meydan Muharebesi, 3585-3590

Türk Meşhurları: Abdullah Çavuş, 3590

M. Zekâi Konrpa, Hazreti Ömer ve İnsanlık Tarihindeki Mevkii, 3591-3594

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3595

Feridun Kandemir, Otuz Beş Yıl Evvelki Ankara, 3596-3602

Ferit Kerimoğlu, Son Halifenin Son Günleri, 3603-3606

Dünya Tarihinden Garip Fıkralar, 3606

Mehmet Önder, Son Çelebiler, 3607-3611

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3611

Ahmet Rasim, Yetmiş Sene Evvelki Kâğıthane Âlemleri, 3612-3615

Tevfik İnci, Navarin Faciası, 3616-3618

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3619

Willy Sperco (Çeviren: Adli Moran), Kont Ciano'nun Feci Akıbeti, 3620-3624

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazvelerinden XIII, 3625-3627, 3640

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit, 3628-3633

Vâlâ Nurettin, İngiliz Sefiresi Lady Montagu Üçüncü Ahmet Devrini Anlatıyor, 3634-3638

Ocak Ayının, Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3639-3640

62. Sayı Şubat 1955 (56 Sayfa)

Mithat Sertoğlu, Kıbrıs ve Tarihi, 3641-3646, 3650

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Abdülmecid'in Mabeyin Başkâtibi ve Bahriye Nazırı Ferit Paşa'nın Hâtıraları, 3647-3650

Münir Sirer, Dördüncü Murat Devrinde Osmanlı- Avrupa Diplomatik Münasebetleri, 3651-3656

Türk Meşhurları: Fuzulî, 3656

Be-Se, Rus İmparatoriçesi İkinci Katerina, 3657-3665

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3666

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3667

Ahmet Rasim, Yetmiş Sene Evvel Bir İçkiye Alışma, 3668-3670

Evliya Çelebi'den Parçalar: Evliya Çelebi'nin Bir Kavgası, 3671-3673

Feridun Kandemir, Çakıcı Mehmet Efe, 3674-3678

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3679

Ragıp Akyavaş Hazreti Muhammed'in Gazvelerinden XIV, 3680-3684

Şubat Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3685

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit II, 3686-3692

63. Sayı Mart 1955

Tevfik İnci, Gelibolu Muharebesi, 3697-3699

Feridun Kandemir, İstanbul'un İşgali, 3700-3703, 3705

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3704-3705

Lütfi Simavi, Sultan Reşad'ın Rumeli Seyahati, 3706-3710

Türk Meşhurları: Baki, 3710

Münir Sirer, Osmanlı Padişahlarının Hususiyetleri, 3711-3719

Be-Se, Modern Hastabakıcılığın Anası Flörence Nightingale, 3720-3722, 3726

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3723

Ahmet Rasim, Yetmiş Sene Evvel Bir Baskın, 3724-3726

- M. Zekâi Konrapa, Büyük İslâm Kumandanı Velid Oğlu Halid, 3727-3728
- M. Sertoğlu, Osmanlıların Askerî Serpuşları, 3729-3731
- Maxime Mourin, 20 Temmuz 1944 Suikastı, 3732-3735
- Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3736
- Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazvelerinden Huneyn Gazası XV, 3737-3739
- Tahsin Ünal, 31 Mart ve Abdülhamid II, 3740
- Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit III, 3740-3746
- Mart Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3747
- Elizabeth Graven (Çeviren: Va-Nu) Onsekizinci Asırda Bir Kadın Seyyah Gözü ile Biz II, 3748-3752
- 64. Sayı Nisan 1955**
- Mithat Sertoğlu, Budin'i Nasıl Aldık, Nasıl Verdik?, 3753-3757
- Be-Se Süveyş Kanalı, 3759-3762
- Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3763
- Mithat Sertoğlu, Bütün Tafsilatıyla Ankara Meydan Savaşı: Yıldırım Bayezid Aksak Timur'a Niçin ve Nasıl Yenildi?, 3764-3769
- Tevfik İnci, Namlı Korsan Kurdoğlu'nun Papa Onuncu Leon'u Kaçırma Teşebbüsü, 3770-3771, 3775
- A. N., Bütün Parisli Kadınların Kendisi İçin Çıldırıldığı Bir Adam: Moralı Esseyit Ali Efendi, 3772-3775
- Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3776
- Feridun Kandemir, Razgrad Hâdisesi ve Gençliğimiz, 3777-3779
- Ahmet Rasim, Yetmiş Sene Evvel Karnaval, 3780-3783
- Türk Meşhurları: Şair Nefî, 3783
- Münir Sirer, Dünyanın En Büyük Maceraperesti ve En Büyük Seyyahı: Marco Polo, 3784-3789
- Garip Bir Rüya, 3789

Dinî, Millî ve Resmî Sayılı Günlerimiz, 3790-3792

Ragıp Akyavaş, Hazreti Muhammed'in Gazvelerinden Taif Muhasarası ve Tebük Gazvesi XVI, 3793-3795

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit IV, 3796-3802

Nisan Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3803

Elizabeth Graven (Çeviren: Va-Nu), On Sekizinci Asırda Bir Kadın Seyyah Gözü ile Biz III, 3804-3807

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3808

65. Sayı Mayıs 1955

Münir Sirer, Sivastopol Harbi, 3809-3815

Türk Meşhurları: Yusuf Nabi, 3815

M. S., İkinci Mahmud'un Annesi Nakşidil Valide Sultan Fransız Değildir, 3816-3819

Semih Mümtaz S., Evvel Zaman İçinde, 3820-3823

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3823

Mithat Sertoğlu, Baltacı Mehmet Paşa'nın Kendi El Yazısı İle Müdafaaanamesi, 3824-3827

Ali Hamdi Fedai, Atıf Bey ve Şemsi Paşanın Katli, 3828-3831

Mithat Sertoğlu, Kerbela Faciası ve Matem Ayini, 3832-3835

Ahmet Rasim, Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Kapatma, 3836-3838

Feridun Kandemir, Şeref Kurbanları, 3839-3843

Helene Vacaresco (Çeviren: Adli Moran) Semiramis, 3844-3848

Ragıp Akyavaş, İslâm Fütuhattı ve Bazı Mühim Vakalar, 3849-3851

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3851

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit V, 3852-3857

Mayıs Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3858

Elizabeth Graven (Çeviren: Va-Nu), Onsekizinci Asırda Bir Kadın Seyyah Gözü İle Biz IV, 3859-3863

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3864

66. Sayı Haziran 1955

Münir Sirer, Sengotar Savaşı, 3865-3869

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3870

Tevfik İnci, Derya Kaptanı Pabuççu Ahmet Paşa'nın Karadeniz Seferi, 3871-3873

Mustafa Cezar, Kanuni'nin Âsi ve Bedbaht Şehzadesi Bayezid, 3874-3877

Mithat Sertoğlu, Kahraman Kral Demirbaş Şarl, 3878-3881

Feridun Kandemir, Eski Politikacıların Korkunç Tevkifhanesi Bekirağa Bölüğü, 3882-3885

Nihad Alp Akbaş, Cephaneliği Baskını, 3886-3888

Türk Meşhurları: Yunus Emre, 3888

Paul Melot, Atalarımız Da “Uçan Daireler” Görmüşlerdi, 3889-3891

Ahmet Rasim, Eski Terbiye, 3892-3895

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3895

Ferdinand Kuhn (Çeviren: Adli Moran), Komodor Perry ve Japonya, 3896-3902

Tarihte Ekmek, 3902

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihi Hakkındaki Bilgilerimizi Tazeleyelim I, 3903-3906

Ragıp Akyavaş, İslâm Fütuhattı ve Bazı Mühim Kararlar, 3907-3909

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit VI, 3910-3914

Haziran Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3915

Elizabeth Graven (Çeviren: Va-Nu), XVIII. Asırda Bir Kadın Seyyah Gözü ile Biz, 3916-3919

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3920

67. Sayı Temmuz 1955

Be-Se, Malazgirt Meydan Savaşı, 3921-3926

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 3926

Mithat Sertoğlu, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Başı Nerede, 3927-3932

Türk Meşhurları: Nedim, 3932

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 3933

Faruk Sümer, Osmanlılarda Kadın ve Aile Hayatı, 3934-3936, 3939

Tevfik İnci, Millî Mücadelede Pontus- Sarı Yani Çetesinin Yakalanması, 3937-3939

Feridun Kandemir, Ankara'da Yunan Esirleri, 3940-3944

Ali Mahir, Geçen Asırda Teferrüç Yerleri ve Kadınlar, 3945-3947

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Kenar Mahalleye Düşen Bir Münevver Aile, 3948-3950

Mithat Sertoğlu, Şah İsmail, 3951-3954

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 3955

Pierre Gaxotte (Çeviren: Adli Moran), Meşhur Fransız Diplomatı Talleyrand, 3956-3959

Süreyya Engin, Vak'ai Hayriye, 3960-3963, 3966

Ragıp Akyavaş, İslâm Fütuhattı ve Bazı Mühim Kararlar, 3964-3966

Temmuz Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 3967

Mithat Sertoğlu, Yüz binden Fazla Şehide Mal Olan Çanakkale Harpleri ve Zaferi I, 3968-3970

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit VII, 3972-3976

68. Sayı Ağustos 1955

Mehmet Önder, Mehmet Ali Paşa ve Konya Meydan Muharebesi, 3977-3981

S. İ., Rüşvete Karşı Yüzyıl Evvel Tedbirler, 3982-3983

S. S., Tugay Hasta Adam, 3984-3986

Mithat Sertoğlu, Osmanlı Devleti'nde Kâğıt Para, 3987-3989

P. S., İstanbul Köprüleri, 3990-3992

Feridun Kandemir, Üniversitelilerin Mitingleri, 3993-3996

Henri D'almeras, 1871 Paris Muhasarasında Yiyecek Sıkıntısı ve İhtikârı, 3997-3999

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 4000

Tevfik İnci, 31 Mart İrticaında Ali Kabuli Vakası, 4001-4003

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 4003

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Eski Tiplerden Bir Şair Taslağı

Ali Kayacan, İkinci Abdülhamit Devrinde Birbiriyle İlgili İki Katil Hâdisesi, 4007-4009

Faruk Sümer, Osmanlı Sarayında Kadın, 4010-4012

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 4013

Amiral Horthy, Macar Naibi Horthy Almanlar Tarafından Nasıl Tevkif Edildi, 4014-4016, 4032

Ragıp Akyavaş, İslâm Fütuhattı ve Bazı Mühim Kararlar, 4017-4019

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit VIII, 4020-4025

Ağustos Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 4025

Mithat Sertoğlu, Yüz Binden Fazla Şehide Mal Olan Çanakkale Harpleri ve Zaferi II, 4026-4032

69. Sayı Eylül 1955

Be-Se, Retmo Harbi, 4033-4035

Feridun Kandemir, Son Osmanlı Meclisi Mebusanının Son Günü, 4036-404

Türk Meşhurları: Gazneli Sultan Mahmut, 4040

Haydar Özdemir, Kuthen- Moğol Facialarından Biri, 4041-4042

Ahmet Rasim, Eski Sarhoş Şairler ve Bunlardan Bir Numune: Andelip, 4043-4044

Tevfik İnci, Tipik Bir Donanma Kumandanı: Tahir Bey, 4045-4047

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 4047

Dr. Spitzer, Sultan Abdülmecid Hakkında Hâtıralar, 4048-4051

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 4051

Be-Se, Osmanlı Sarayında Cariyeler, 4052-4055

Kapalıçarşı'nın Bundan Evvelki Tamiri, 4055

Anlatan: Şerafettin Ersoylu, Yazan: Bülent Ersoylu, Turkuvaz'ı Ben Yakaladım: 1915
Senesi Çanakkale'de Turkuvaz Fransız Denizaltısı Nasıl Ele Geçirilmişti, 4056-4058

Çayın Tarihi, 4059

Hüseyin Rahmi Gürpınar, İçkiye Başlayan Evlât ve Annesi, 4060-4062

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 4063

Henry Lemarquand, Hakikî Robenson Kroze, 4064-4067

W. Dornberger, "V 2" Lerin Akıbeti, 4068-4070

M. Zekai Konrapa, Peygamberimizin Yüksek Ahlâkı ve Seciyesi, 4071-4074, 4080

Eylül Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 4075

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit IX, 4076-4080

Mithat Sertoğlu, Yüz Binden Fazla Şehide Mal Olan Çanakkale Harpleri ve Zaferi III, 4081-4088

70. Sayı Ekim 1955

Münir Sirer, Padişahların Ölümü, 4089-4092

Türk Meşhurları: Piri Reis, 4040

Tevfik İnci, İlk ve İkinci Rus Filolarının Doğuşu İle Türk Donanması Tarafından İmhası
Ve Derya Kaptanımız Orsa Boca Canım Hoca Mehmet Paşa, 4093-4096

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 4096

Hırkai Saadet, 4097-4098

Fuat Paşanın Vasiyetnamesi, 4099-4102

Baron Hosman ve İstanbul, 4102

Bu Tarihî Vakayı Hatırlayabildiniz Mi?, 4103

Feridun Kandemir, Türk Ocakları, 4104-4108

Pierre Coxotte, Büyük Frederik, 4109-4112

Ali Rıza Sağman, Hazreti Ebubekir, 4113-4115

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Hakka Sığındık, 4116-4119

Ahmet Rasim, Yetmiş Beş Sene Evvelki İstanbul'da Araba, 4119

Server İskit, İstanbul'da Su Sıkıntıları, 4120-4121

Yavuz ve Kardeşi Korkut, 4121

Raymond Cartier (Çeviren: Adli Moran), Hitler Niçin İngiltere'ye Çıkartma Yapmadı?, 4122-4127

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan İkinci Abdülhamit X, 4128-4132

Ekim Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 4132

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim, Resimlerle Küçük Bilgiler, 4133

Mithat Sertoğlu, Yüz Binden Fazla Şehide Mal Olan Çanakkale Harpleri ve Zaferi IV, 4134-4144

71. Sayı Kasım 1955

Tevfik İnci, On Dördüncü Asırda Türk Armadasının Muhteşem Bir Seferi, 4145-4147

Mustafa Cezar, Osmanlı-Prusya İttifakı ve Azmi Efendi'nin Berlin Elçiliği, 4148-4151

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 4151

Mithat Sertoğlu, Girit'in Tarihi, 4152-4158

Talât Hasırcıoğlu, Saray Hazinesi, 4159-4162

Türk Meşhurları: Dede İsmail Efendi, 4162

Tahsin Ünal, Cinci Hoca ve Serveti Hakkında, 4163-4166

Toplayan: Server İskit, Ressamı Münif Fehim Resimlerle Küçük Bilgiler, 4167

“Basiret”ci Ali Efendi “Basiret” Gazetesi Sahibi Ali Efendi ile Bismarck Arasında, 4168-4171

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Eski Bir Sinirli Kadın, 4172-4173, 4178

Comte De Saint- Aulaire, Fransuva-Josef, 4174-4178

Doktor Cabanes, Çikolatanın Tarihi, 4179-4181

Münir Sirer, Sultan İkinci Abdülhamid'in Hal'inden Sonra Yıldız'da Tespit Edilen Servet, 4182-4185

İlk “Darülfünun” un Garip Açılış Hikâyesi, 4185

Faruk Sümer, Endülüs Devletinin Kuruluşu, Yükselişi ve Yıkılışı, 4186-4191

Mithat Sertoğlu, Yüz Binden Fazla Şehide Mal Olan Çanakkale Harpleri ve Zaferi V, 4192-4199

Kasım Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 4200

72. Sayı Aralık 1955

Mithat Sertoğlu, Kırk Çeşme Suyu ve Mimar Koca Sinan, 4201-4204

Ali Kemalî Aksüt, Tarih Boyunca Türk-İngiliz Münasebetleri, 4205-4212

Mirmiroğlu, Fenerliler, 4213-4215

Türk Meşhurları: Baş Hoca İshak Efendi, 4215

Emin Âli Şavlı, Yılbaşı'nın Tarihi, 4216-4217, 4246

Semih Mümtaz S., Evvel Zaman İçinde İkinci Sultan Abdülhamit, Murat Bey, İzzet Paşa ve Sait Paşa, 4218-4220, 4246

Bernard Boringe, Yirminci Asrın Fennî Hâdiseler Peygamberi Jules Verne, 4221-4225, 4246

Jak İyyere, Eski Paris'te Sokak, Su ve Aydınlatma, 4226-4227

Sermet Muhtar Alus, Apukurya, 4228-4230, 4246

Nurettin Tür, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa Rakibi Murat Beyi Nasıl Öldürtmüştü?, 4231-4233

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 4234

Lâstiğin Tarihi, 4235, 4255

Sadi Koçaş, Büyük Casus Mustafa Sagir, 4236-4237, 4255

Abidin Dav'er, İkinci Cihan Harbinde Japonya'nın Belini Kıran Deniz- Hava Savaşı, 4238-4241, 4255

Faruk Sümer, Endülüs Devletinin Kuruluşu, Yükselişi ve Yıkılışı II, 4242-4245

Aralık Ayının Belli Başlı Tarihî Vakaları, 4247

Mithat Sertoğlu, Yüz binden Fazla Şehide Mal olan Çanakkale Harpleri ve Zaferi VI, 4248-4255

4.1.7. Cilt 7- 1956 Sayı (72-84) İçindekiler

73. Sayı Ocak 1956 (72 Sayfa)

Tevfik İnci, Oruç Barbaros'un Kahramanca Şahadeti, 1-3

Celâl Esat Arseven, İstanbul'da Bizans İmparatorlarının Sarayları, 4-6

Feridun Fazıl Tülbentçi, Anam Beni Ne Gün İçin Doğurdu?, 7-9

Türk Meşhurları: Cığaloğlu Sinan Paşa, 9

Şu Dünyada Neler Olmadı Ki..., 10

Antoine Galland, Dördüncü Sultan Mehmed'in Edirne'de Muhteşem Bir Bayram Alayı, 11-13

Talât Hasırcıoğlu, Osmanlı Sarayında Saltanat Süren Kadınlardan Hürrem Sultan, 15-19

Acı Fakat Hak Kat..., 19

Tahsin Öz, Hükümdar Portreleri ve Türk Resmi, 20-22

İncili Köşk, 23

Neler, Nerelerden Geliyor?, 23

Rıdvan Nafiz Edgüer, 1683'te Viyana Mağlûbiyetimizden Sonra Lehistan Kırallı Sobyeski ile Ordusunun Akıbeti 1., 24-29

M. Sami Yulaç, Matbaanın Tarihi, 30-34

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 34

Bu Da Bir Tedbir, 34

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 35

Ahmet Rasim, Altmış Sene Evvelki Tulûat Tiyatrolarında Kanto ve Kantocular, 36-38

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi, 39

Reşat Ekrem Koçu, Müverrih Peçevili İbrahim Efendi ve Peçevili Tarihi, 40-43

Halifelik ve İttihadı İslâm Osmanlılara Ne Kazandırdı?, 44-45

Nurettin Tür, Kendi Kendini Yetiştiren “Hocei Evvel” Ahmet Mithat Efendi, 46-50

Paolo Manelli, On Yıl Önce Mussolini ve Petacci Nasıl Öldürüldü?, 51-53, 55

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi, 54

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler, 56-59

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 1., 60-63

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 1., 64-67

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri 1., 68-71

74. Sayı Şubat 1956

Feridun Fazıl Tülbentçi, Hotin'de Dikilen Bayrak, 73-76

Türk Meşhurları: Hadım Süleyman Paşa, S.76

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 77

Ferit Celâl Güven, Torosların Kırk Kahramanı, 78-81

Eski Kadınların Garip Modaları, 81

Ali Süha, Eski Şenlik ve Donanmalar, 82-84

Tevfik İnci, Akdeniz'de Türk Donanması ile Rus Donanmasının Karşılaşması Ve Çeşme Faciası, 85-87

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 87

İstibdat Devrinde, Hürriyetperverlerin Takibine Ait Bir Vesika, 88-89

Nuri Dalkılıç, Dördüncü Mehmed'in Lehistan Seferine Çıkışı Münasebetiyle Yapılan Muazzam Merasim, 90-95

Acı Fakat Hakikat., 95

Talât Hasırcıoğlu, Osmanlı Sarayında Saltanat Süren Kadınlardan Nurbanu Ve Safiye Sultanlar, 96-99

Rıdvan Nafiz Edgüer, 1683 Te Viyana Mağlûbiyetimizden Sonra Lehistan Kırallı Sobyeski İle Ordusunun Akıbeti 2., 100-102

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 1. Gazi Sultan Süleyman Han'ın Şanında., 103-106

Tarihte Şarap, 106-107

Tulûat Sahnesi Üstadı Kel Hasan, 108-111

Burası Neresi İdi?, 111

Telefonun Hikâyesi, 112-114

Fatih'in Hiddeti, 114

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi, 115

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 1. Seçim İhtilâfı ve Ebubekir'in Seçimi Kazanması, 116-118

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 2., 119-125

Münir Sirer Tanzimat 1., 126-130

Şu Dünyada Neler Olmadı Ki..., 131

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 2., 132-138

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi, 139

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri 2., 140-14

75. Sayı Mart 1956

Tevfik İnci, Kemal Reis'in Akınları, 145-148

Şu Dünyada Neler Olmadı Ki..., 148

Ali Süha, Tanzimat Devri ile Sonrasında Sarayda Bayram Merasimi, 149-151

Rıdvan Nafiz Edgüer, 1683 Te Viyana Mağlûbiyetimizden Sonra Lehistan Kırallı Sobyeski ile Ordusunun Akıbeti 3., 152-155

Türk Meşhurları: Damat Makbul İbrahim Paşa, 155

Genç Türklerin ve Millî Mücadelenin Aleyhtarı Ali Kemal'in Mektupları, 156-158

Bu Da Acı Bir Hâtıradır, 158

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 159

Talât Hasırcıoğlu, Osmanlı Sarayında Saltanat Süren Kadınlardan Mahpeyker Kösem Sultan, 160-164

Burası Neresi İdi?, 165

Ahmet Nuri Turaner, İlk Matbaamızın Kuruluşu ve Randımanı, 166-170

İlk Transatlantikler, 171-173, 178

Semih Mümtaz S., Evvel Zaman İçinde Mustafa İzzet Efendi (Kazasker), 174-175

“Ye sâri” Ailesi, 176-178

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi, 179

Ahmet Rasim Orta Oyunu, 180-184

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin “Peçevili Tarihinden”
Mühim Parçalar 2. Varat Seferinin Acı Hâtıraları, 185-188

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 188

Bir Azarlama ve Cevabı, 188

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim
Hâdiseler 2., 189-192

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 3., 193-199

Münir Sirer Tanzimat 2., 200-205

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 3., 206-210, 216

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi, 211

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri
3., 212-215

76. Sayı Nisan 1956 (Yeni Seri 4- 64 S.)

Rasim Süerdem, Erzurum ve Aziziye, 217-222

Ali Süha, Babiâli'nin Tarihçesi ve Sekiz Yangını, 223-225

Talât Hasırcıoğlu, Osmanlı Sarayında Saltanat Süren Kadınlardan Kösem Sultan ve Telli
Haseki, 226-229

Yarım Asır Kadar Evvel İngilizlerin Yakın Şarkta Müdahale ve Himayelerine Ait Bir
Vesika, 230-232

Tevfik İnci, Akdeniz'de İlk Rus Donanması ve Mağlûbiyeti, 233-236

Biz Acı Çeker, Fakat Çektirenlere De Acı Çektiririz, 236

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden"
Mühim Parçalar 3. "Varat Seferinin Acı Hâtıraları, 237-240

Acaba Söyledi Mi?, 240

Mithat Sertoğlu, Vefakâr Dostu ve Sadık Müttefiki Orta Macar Kralı Tökeli İmre, 241-246

Şu Dünyada Neler Olmadı Ki..., 247

Ahmet Rasim, Semaî Kahvehaneleri, 248-251

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 252

Pietro Guarovi (Çeviren: Hamdi Varoğlu), Benim Bildiğim Beria, 253-256

Türk Meşhurları: Lala Mustafa Paşa, 256

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 4., 257

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 257

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim
Hâdiseler 3. İslâm'a Karşı İlk Ayaklanmalar ve Halife Ebubekir'in Birliği Sağlaması, 258-
260

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 4., 261-266

Münir Sirer, Tanzimat 4., 267-271

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 4., 272-273

Sultan Aziz ve Zamanındaki Mali Sıkıntı, 273

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 3., 274- 276

Be – Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri ve Ölmez Eserleri
4., 277-280

77. Sayı Mayıs 1956

Mithat Sertoğlu, İstanbul'un 503. Fetih Yıldönümü Münasebetiyle Fatih Sultan Mehmet,
281-288

N. H., Kırk Yedi Sene Evvel İlk Askerî Tayyarelerimiz ve Ona Binen İlk Türk Kadını,
289-291

Tevfik İnci, Baltık'tan Akdeniz'e İnen Rus Donanmasının Çanakkale'yi Geçme Teşebbüsü, 292-294

Ali Süha, Gelibolu Harbi, 295-298

Nurettin Tür, Üçüncü Selim ve Aygır İmam, 299-301

Talât Hasırcıoğlu, Osmanlı Sarayında Saltanat Süren Kadınlardan Mahpeyker Kösem Sultan, 302-305

Şu Dünyada Neler Olmadı Ki..., 306

Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 4. "Sokullu Mehmet Paşa ile Bosnalı Damat İbrahim Paşa Şanında", 307-310

Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 311

Ahmet Rasim Yarım, Asır Evvelki İstanbul'da Kalpakçılar başı Piyasaları, 312-314, 337

Hamdi Varoğlu, "Ku- Klux- Klan" Nedir?, 315-317

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 4. "İslâm'a Karşı İlk Ayaklanmalar ve Halife Ebubekir'in Birliği Sağlaması", 318-320, 338

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 5., 321-325

Münir Sirer, Tanzimat 4., 326-330

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 5., 331

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 5., 332-335

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 5., 336-338

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri 5., 339-344

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 344

78. Sayı Haziran 1956

Reşat Ekrem Koçu, Serhat Gazileri; Akıncılar, 345-350

Reşat Ekrem Koçu, Troya Cengi, 351-356

Kuvayi Millîye Ruhu, 357

Ali Süha, İstanbul'da Bir Muharebe ve Yıldız'da Bir Muhakeme, 358-361

Talât Hasırcıoğlu, Osmanlı Sarayında Saltanat Süren Kadınlardan Rabia Gülnuş, Gülbeyaz, Afife, Gülnar Sultanlar, 362-364

Tevfik İnci, Millî Mücadelede Kahraman Rüsumat 4, 365-367, 372

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 368

Nurettin Tür, Dördüncü Mehmet Zamanında Meydan Ağaları Nasıl Tepelendi?, 369-372

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 5. Gazilerin Kerameti Şanında Grijgal Destanı- Başını Vermeyen Şehit, 373-375

Ahmet Rasim, Yarım Asır Evvelki Kadın-Erkek İşaretleri, 376-379

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 379

Jacques Soustelle (Çeviren: Hamdi Varoğlu), Aztekler Nasıl Yaşarlardı?, 380-384

M. Zekâi Konrpa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 6., 385

M. Zekâi Konrpa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 5. Halife Osman'a Karşı Korkunç İsyanlar ve İçyüzü, 386-388, 400

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 6., 389

Mithat Sertoğlu Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 6., 390-394

Münir Sirer, Tanzimat 5., 395-400

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 6., 401-404

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri 6., 405-408

79. Sayı Temmuz 1956

Reşat Ekrem Koçu, Niğbolu Meydan Muharebesi, 409-414

Ali Süha, Dördüncü Mehmet Kardeşlerini Kendi Eliyle Öldürmeye Nasıl Teşebbüs Etti?, 415-417

Tevfik İnci, İstanbul'u Zapt etmek Üzere Elele Vererek Bizans'a Yürüyen İki Türk Sultanı; Kılıç Aslan ve Çaka, 418-421

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 421

Nurettin Tür, Osmanlı Hanedanında Veraset, 422-425, 444

Kuvayi Millîye Ruhu, 426

Bağdat Halifeleri 1., 427-429, 433

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 6. İbret Sahneleri, 430-433

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 7., 434

Leon Terich (Hamdi Varoğlu), Tarihte Zehirleme Vakaları, 435-438

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 7., 439

Ahmet Rasim, Eski Terbiye, 440-444

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 444

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 6. Halife Osman'a Karşı Kopan Korkunç İsyanlar ve İçyüzü, 445-448

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 7., 449-455

Münir Sirer, Tanzimat 6., 456-461

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 7., 462-464, 472

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri 7., 465-472

80. Sayı Ağustos 1956

Reşat Ekrem Koçu, Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi, 473-478

Nurettin Tür, Dört Yıl Müddetle Hapsedilen Türk Elçisi, 479-481, 489

Faruk Sümer, Osmanlı Padişahlarının Mizaç ve Karakterleri, 482-485

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 485

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 7. Üç Namlı Vezir Şanında, 486-489

Tevfik İnci, Müthiş Korsan Kurtoğlu Müslihiddin Reis'in Fransız Donanmasıyla Savaşı ve Galibiyeti, 490-492

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 493

Bağdat Halifeleri 2., 494-497

Bu Resim De Tarihi Bir Vakanın Aksidir, 498

Ali Süha, İstanbul Zorbaları ve Çelebi Osman, 499-502

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 8., 503

Ahmet Rasim, Eski Eğlenceler ve Sazlar, 504-507

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 8., 508

Henri Danjou (Çeviren: Hamdi Varoğlu), Stalin'in Oğlu Meselesi, 509-513

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 7. Halife Osman'a Karşı Kopan Korkunç İsyanlar ve İçyüzü, 514-518

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 8., 519-523

Mithat Sertoğlu, Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilâtı ve Kıyafetleri 8., 524-529

Münir Sirer, Tanzimat 7., 530-533

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri 8., 534-536

81. Sayı Eylül 1956

Reşat Ekrem Koçu, "Rodos" un Fethi, 537-543

Tevfik İnci Sinop Faciası, 544-546, 550

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 9. Kadı Cafer Paşanın Tebriz Müdafaası, 547-550

Bağdat Halifeleri 3., 551-555

Çeviren: Hamdi Varoğlu, Nagazaki'ye Atılan Atom Bombası, 556-561

Nurettin Tür, Osmanlı Sarayında Akağalar, 563-566

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 567

Ahmet Rasim, Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Bir Baskın, 568-570

Mithat Sertoğlu, İstanbul Tophanesi ve Top Dökümü Merasimi, 571-575

M. Zekâi Konrpa Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 8. Halifelîğe Hazreti Ali'nin Getirilişı ve Muhalifleri, 576-578

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 9., 579

Münir Sirer, Tanzimat 8., 580-586, 591

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 9., 587-591

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 591

M. Zekâi Konrpa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 9., 592

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri ve Ölmez Eserleri 9., 593-600

82. Sayı Ekim 1956

Reşat Ekrem Koçu, Kanuni Sultan Süleyman'ın Azerbaycan ve İran Üzerinden İlk Şark Seferi, Bağdat'ın Fethi, 601-607

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Büyükdere Mesiresi, 608-610

Ali Mayakon, Osmanlılarda Esir ve Cariye Ticareti, 611-613

Tevfik İnci, Kurtuluş Savaşının Şahin'i ve Şahin'leri, 614-615

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihinden" Mühim Parçalar 10. Garip ve Esrarengiz Vakalar , 616-618

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 619

Kemalî Aksüt, Hudaven Hatun Türbesi, 620-622

Feridun Fazıl Tülbentçi, Sokullu Mehmet Paşa'nın Dul Zevcesi, 623-624

Mithat Sertoğlu, Mısır'a Gelin Giderek Bir Millete Dinini Değiştiren Türk Güzeli, 625-627

Tahsin Ünal, Sofokles Venizelos Sultan Osman'ın Kabrinde, 628-630

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 10., 631

Ahmet Rasim, Yarım Asır Evvelki Direklerarası'nda, 632-636

Talât Hasırcıoğlu, Türkiye ile Rusya Arasında İlk Daimî Elçi Teatisi Nasıl Olmuştu?, 637-639, 664

M. Zekâi Konrpa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 10., 640-641

Kapalıçarşı Hakkında, 641

“Historia” Mecmuasından Tercüme “America” Atlantik Üstünde, 642-647

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu?, 647

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed’den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 9. Halifelîğe Hazreti Ali’nin Getirilişi ve Muhalifleri, 648-650

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 10, 651-655, 664

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti’nin Banisi Ata’mızın Hayatı, Hizmetleri ve Ölmez Eserleri 10, 657-664

83. Sayı Kasım 1956

Münir Sirer, Bozcaada ve Limni Muharebeleri, 665-667, 670

Feridun Fazıl Tülbentçi, Tarihe Mal Olmuş Rüyalar, 668-670

Mithat Sertoğlu, Köprülü, Siyavuş Paşayı Niçin ve Nasıl Öldürtmüştü, 671-674

Tevfik İnci, 1877- 1878 Türk-Rus Harbinde Türk ve Rus Donanmalarının Çatışmaları, 675-677

Tahsin Ünal, Kabakçı İsyanında Islahatçıların Kabahati, 678-679, 681

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 11, 680-681

Geçmişte Bu Ay Neler Oldu, 681

André Mourois, Birleşik Amerika’nın Banisi Washington, 682-685

Ali Rıza, İki Aşkın Hikâyesi, 686-688

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi’nin “Peçevili Tarihiden” Mühim Parçalar 11, “Vezir Hadım Süleyman Paşa’nın Küçerât Seferi”, 689-691

Mithat Sertoğlu, Türk Tarihinin Kronolojisi 11- Osmanlılar Kısım, 692-695

Ahmet Rasim, Eski Âşıklar ve Mâşukalar, 696-699

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 699

Historia’dan Tercüme, Deli Petro, Fena Koca, 700-704

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed’den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 10, “Halifelîğe Hazreti Ali’ye Karşı Muhalefet”, 705-708

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 11., 710-718

Be- Se, Türkiye Cumhuriyeti'nin Banisi Ata'mızın Hayatı, Hizmetleri ve Ölmez Eserleri 11., 719-728

84. Sayı Aralık 1956 (Son Sayısı 48 S.)

Feridun Fâzıl Tülbentçi, Napolyon Bir Osmanlı Paşası Olabilirdi, 729-730

Derleyip Toplayan: Reşat Ekrem Koçu, Peçevili İbrahim Efendi'nin "Peçevili Tarihiden" Mühim Parçalar 12. "Üçüncü Murat, Şemsi Ahmet Paşa Ve Şehzade Mehmed" in Sünnet Düğünü, 731-734

Tahsin Ünal, Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar, 734

Kandemir, Sultan Ahmed'in Sefiri Meşhur Dürrî Efendi Tahran'da Nasıl Kabul Edilmişti, 735-738

Mithat Sertoğlu, Kaybolan Bir Türk Sanatı Mühürçülük, 739-741, 745

Sinan Reşat, Kırk Sene Zindanda Çürüdükten Sonra Osmanlı Tahtına Çıkış, 742-745

Marie- Louise Pailleron, Süveyş ve Lesseps, 746-751

Hüseyin Rahmi, Kenar Mahalleli Bir Karı Koca, 752-755, 758

Tevfik İnci, Millî Mücadelede Karadeniz Yalı Çocuklarının Korsanlığı ve Preveze İle Aydın Reis, Gambotlarımızın Maceraları, 756-758

M. Zekâi Konrapa, İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi 12. , 759-761

M. Zekâi Konrapa, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hâdiseler 11. "Halife Hazreti Ali ve Muhalifleri", 762-765

Halûk Y. Şehsuvaroğlu, Sultan Beşinci Murat 12., 766-774, 776

4.2. RESİMLİ TARİH MECMUASI YAZAR İNDEKSİ

A. A.;

Ruslarla Kaç Deva Harp Ettik, (1951) 19/840

A. R.;

Serbest Fırka, (1951) 15/644

Ahmet İzzet Paşa;

Birinci Cihan Harbi Mütarekesi, (1954) 52/3022

Ahmet Mithat Efendi;

Namık Kemal ve Arkadaşları Nasıl Sürgüne Gönderilmişlerdi, (1954) 59/3468

ALP, Nihad;

Akbaş Cephaneliği Baskını, (1955) 66/3886

AKIN, Behçet;

Gazneli Mahmut, (1952) 32/1645

Moa- Tun (Bagatur) Yabgu, (1952) 33/1740

Otlukbeli Meydan Muharebesi, (1952) 27/1330

AKKA, Zeynel;

Tarihte Saç Süsü, (1953) 48/2800

AKKOÇ, Avni;

III. Ahmet'in Saz Takımı, (1952) 29/1477

AKMANSU, Hamit;

Trikopis'in Teslim Oluşu, (1950) 8/304

AKSUT, Ali Kemal;

Sultan Aziz'in Avrupa Seyahati, (1950) 4/125

Ali Paşa ve Vasiliği, (1952) 25/1228

Tarih Boyunca Türk-İngiliz Münasebetleri, (1955) 72/4205

Hudaven Hatun Türbesi, (1956) 82/620

AKYAVAŞ, Ragıp;

Tüyler Ürpertici Bir Ceza: Recim, (1950) 9/345

Eyüp Sultan, (1950) 12/448

Hazreti Muhammed'in Gazveleri, (1954) 49/2860, 51/2990, 52/3053, 53/3116, 54/3185
55/3242, 56/3308, 57/3369, 58/3434, 59/3506, 60/3579, 61/3625, 62/3680, 63/3737,
(1955) 64/3793

Hira'dan Sonra, (1952) 28/1440, 30/1566, 31/1633, 32/1692, 33/1754, 34/1820, 35/1884, (1953) 36/1951, 37/2013, 38/2068, 39/2135, 40/2198, 42/2412, 44/2540, 45/2604, 43/2480, 46/2670

Hiz. Peygamber'in Sevgili Kızı Fatima Hiz. Ali İle Nasıl Evlendi, (1953) 48/2802

İslâm Fütuhâtı ve Bazı Mühim Kararlar, (1955) 65/3849, 66/3907, 67/3964, 68/4017

Kuran-ı Kerim'in Tarihi, (1952) 26/1316

Sadrâzam Tefvîk Paşa Hakkında, (1954) 50/2895

Tatar Ağaları ve Tatar Teşkilâtı, (1952) 34/1804

ALADAĞ, Osman Nuri;

İstiklal Mahkemeleri, (1951) 16/681

ALUS, Sermet Muhtar;

Margrit Fehim Paşa, (1950) 2/50

Minakyan'ın Osmanlı Tiyatrosu, (1950) 3/104

Kel Hasan'ın "Hayalhane-1 Osmani" Kumpanyası, (1950) 5/186

Ortaoyunu, (1950) 7/266

Karagöz, (1950) 8/298

Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Yangın, (1950) 10/388

II. Abdülhamit Devrinde Erkek Kıyafetleri, (1950) 12/487

II. Abdülhamit Devrinde Kadın Kıyafetleri, (1951) 13/544

Eski Kuşdili, Yoğurtçu, Kurbağalı Dere, (1951) 14/592

Eski Galata'nın Eğlence Yeri, (1951) 15/640

Eski Beyoğlu Adet ve Alemleri, (1951) 16/688

II. Abdulhamit'in Cuma Selamlıkları, (1951) 20/912

II. Abdulhamit'in Muayedeleri, (1951) 21/968

Göksu ve Alemleri, (1951) 22/1032

Kağıthane'de Mekteplilere Kuzu Ziyafeti, (1952) 28/1416

II. Abdülhamit'in Cûlus Donanmaları, (1952) 30/1544

Askeri Müzemiz, (1952) 31/1608

Eski Rütbelere, (1952) 33/1736

Apukurya, (1955) 72/4228

ANGELLO, Alber;

Şefkat Pazarı Yangını, (1952) 36/1931

ARICAN, Ali S.;

Cumhuriyeti Nasıl İlan Ettik, (1953) 46/2625

ARSEVEN, Celâl Esat;

Bizans'ın Kuruluşu, (1953) 41/2332

Eski Erkek Baş Giyimleri, (1952) 30/1528

İstanbul'da Bizans İmparatorlarının Sarayları, (1956) 73/4

ATAKER, Mehmet;

Eyfel Kulesi, (1952) 36/1948

Mili Mücadelede Şehzade Mehmet Anadolu'ya Nasıl Gitmiş Ve Dönmüş, (1952) 29/1498, 30/1556

AULAIRE, Comte De Saint;

Fransuva-Josef, (1955) 71/4174

AVARLI, Arif,

Gizli Kraliçe: Mentönon, (1953) 37/2009

AYBEK, Zafer Hasan;

Cemal Paşa'nın Afganistan'ın Teşkilatlandırması, (1950) 7/260

Haydut Kral Beçe Saka, (1951) 17/740

AYDAR, Orhan;

İstanbul'da İlk Uçan Türk, (1950) 8/302

AYGÜN, Abdurrahman;

Marko Polo, (1952) 34/1815

Be, Se;

Akşemsettin, (1953) 41/2311

Atamızın Hayatı, Hizmetleri Ve Ölmez Eserleri, (1956) 73/68, 74/140, 75/212 76/277, 77/339, 78/405, 79/465, 80/534, 82/657, 83/71

Cezayir’i Nasıl Kaybettik?, (1954) 51/2952

Engizisyonun Tarihçesi, (1954) 60/3563

Evliya Çelebi’den Parçalar, (1954) 55/3229, 56/3305, 57/3356, 59/3502, 62/3671

Fatih’in Hocası Molla Guruni, (1953) 41/2310

Flörence Nightingale, (1955) 63/3720

IV. Murat ve Zorba İsyanları, (1953) 47/1714

İkinci Katerina, (1955) 62/3657

Kanuni Sultan Süleyman’ın Bağdat’ı Fethi, (1956) 82/601

Malazgirt Meydan Savaşı, (1955) 66/3921

Osmanlı Sarayında Cariyeler, (1955) 69/4052

Retmo Harbi, (1955) 68/4033

Süveyş Kanalı, (1955) 64/3758

Türk Tarihine El Uzatmanın Cezası, (1953) 48/2808

BEDEVİ, Ahmet;

Bizde Demokrasi Tarih, (1950) 7/250, 10/384, 11/426

Sabahattin Bey, (1952) 28/1404

BIYIKLIOĞLU, Tefik;

Atatürk ve İnönü Muharebeleri, (1954) 53/3082

Trakya-Paşaeli Müdafaa Heyeti Osmaniye’si Nasıl Kurulmuştu?, (1954) 52/3027

Atatürk Nasıl Çalışırdı?, (1954) 49/2826

BİDOU, Henry;

Mozart, (1954) 60/3545

BIKE, Pol;

İmparatoriçe Öjeni'nin Kaçışı, (1951) 22/1048

BORİNGE, Bernard;

Jules Verne, (1955) 72/4221

BOZETİ, Roberto;

“Linç” Denen Müşterek Katlin Tarihçesi, (1952) 27/1349

BROKİYER, Bertrandon Dö La;

II. Sultan Murat'ın Sarayından, (1953) 38/2025

CABANES, Doktor;

Çikolatanın Tarihi, (1955) 71/4179

CAMCI, M. Hüsnü;

Koyyo Davası, (1952) 36/1942

CAN, Mesut;

İlk Tren, (1952) 33/1747

CANBAZOĞLU, Hicret;

Harp Oyunu Tarihçesi ve Bizde İlk Harp Oyunu, (1953) 48/2766

Nazi Partisinin Polis Ordusu, (1953) 48/2780

CARTIER, Raymond;

Hitler Moskova'yı Niçin Alamadı?, (1954) 55/3225

Hitler Niçin İngiltere'ye Çıkartma Yapmadı?, (1955) 70/4112

CEMAL, Behçet;

Büyük İmparator Kral Şalken Kendi Cenazesinde Nasıl Bulunmuştu, (1951) 24/1183

Macellan, (1950) 12/477

CEMİL, Bahtiyar;

Tarihte Ermeni Meselesi, (1950) 12/491

CEZAR, Mustafa;

Büyük Fransız İhtilali, (1952) 32/1696, 33/1758, 34/1824, 35/1888

Cezzar Ahmet Paşa, (1952) 35/1861

I. Petro, (1951) 17/732

İstanbul'da Haçlı Tahribatı ve Fatih'in Asıl Hareketi, (1953) 41/2342

Kanuni'nin Asi ve Bedbaht Şehzadesi Bayezid, (1955) 66/3874

Koftalar Kiyamı, (1954) 56/3294

Muhteşem Düğünler, (1953) 38/2042

Napolyon Bonapart, (1953) 37/2018, 38/2078, 39/2144, 40/2208, 42/2426, 43/2488

Osmanlı-Prusya İttifakı Ve Azmi Efendinin Berlin Elçiliği, (1955) 71/4148

Patrona Halil İsyanı, (1954) 53/3108

Rodos Şövalyeleri, (1952) 26/1291

Rus-Japon Harbi, (1953) 45/2614

Rus-Japon Savaşı, (1953) 44/2550, 46/2681, 47/2743

Saray Teşkilatında Devşirmeler, (1952) 29/1507, 30/1570

Tanzimat Fermanı, (1952) 25/1196

Yeni Osmanlı Cemiyeti, (1951) 18/790

Yeniçeri İsyanları, (1952) 31/1621

Yeniçeriler, (1952) 25/1254, 26/1319

COXOTTE, Pierre;

Büyük Frederik, (1955) 70/4109

ÇAĞLAR, Behçet K.;

İlk Divan Şairlerimizden "Fatih Sultan Mehmet", (1953) 41/2303

ÇAPANOĞLU, Münir S.;

Akdeniz'de Cezayir Korsanları, (1951) 21/945

Arslan Yürekli Rişar, (1952) 29/1470

Casus Maimon, (1952) 36/1946

Eski Arzuhalçiler, (1951) 24/1174

ÇAVDARLI, Rıza;

Suyum Bike, (1950) 12/484

Büyüke Hatun ve Budala Mihail, (1951) 21/965

ÇEMBERLAYN, Con;

Son Harbin Korkunç Baskını Pörl Harbor, (1950) 2/70

ÇENGİ, Celali;

Evliya Çelebiden Parçalar, (1953) 47/2738

D'ALMERAS, Henri;

1871 Paris Muhasarasında Yiyecek Sıkıntı ve İhtikârı, (1955) 68/3997

DALKILIÇ, Nuri;

IV. Mehmed'in Lehistan Seferine Çıkışı Münasebetiyle Yapılan Merasim, (1956) 74/90

DANIŞMENT, Zuhuri,

Afyonla Öldürülen Hekim Başı, (1950) 7/252

Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinden, (1950) 6/226

Evliya Çelebi Nasıl Musahip Oldu, (1951) 24/1168

Evliya Çelebi, (1950) 5/165

DANJOU, Henri;

Eski Eğlenceler ve Sazlar, (1956) 80/504

DAVER, Abidin;

Balkan Harbinde Türk Donanması, (1952) 36/1934

Barbaros'un Zafer Rüyası, (1950) 8/290

Bir Armadanın İntiharı, (1953) 39/2116

Denizaltı Gemilerinin Tarihçesi, (1953) 44/2517

I. Dünya Harbinde Türk Donanmasının Karadeniz Harekâtı, (1953) 42/2382

Dünya Savaşında Türk Donamasının Marmara-Ege Denizindeki Harekâtı, (1953) 43/2467

Abdülhamit Devrinde Donanmamız, (1952) 29/1486

İkinci Cihan Harbinde Japonya'nın Belini Kıran Deniz-Hava Savaşı, (1955) 72/4238

Iskajarak²², (1952) 28/1422

İstanbul'un Fethinde Fatih'in Donanması, (1953) 41/2234

Meşrutiyet Devrinde Osmanlı Donanması, (1952) 30/1532

Satılığa Çıkarılan Emektar Gazi Harp Gemileri, (1952) 34/1808

DEMİRTEKİN, Feridun;

İstanbul'un Muhasarası ve Zaptı, (1953) 41/2223

DOĞUL, Ömer Rıza;

Peygamberimizin Veda Haccı, (1950) 3/86

DORNBERGER, W.;

V2,, Lerin Akıbeti, (1955) 69/4068

DUFUR, Andre;

Otomobilin Tarihi, (1952) 26/1296

17. Lui'miydi?, (1951) 21/960

EDES, Selami I.;

Mahmut'un Annesi Hakkında Yanlış İddia, (1951) 22/1040

EDGÜER, R. Nafiz;

Viyana Mağlubiyetimizden Sonra Lehistan Kırallı İle Ordusunun Akıbeti, (1956) 73/24, 74/100, 75/152

EFGANİ, M. Celâlettin;

İkinci Meşrutiyetin Birinci ve İkinci Kabineleri, (1954) 51/2968

ENGİN, Süreyya;

²² 31 Mayıs 1916'da Cihan Harbinin en büyük deniz savaşı, İngilizler ile Almanlar arasında gerçekleşmiştir. İngilizler beşe sekiz oranında üstün kuvvetlerine karşın verdikleri zayıat Almanların iki katıdır. Savaşın kazananı İngilizler 6.097 asker kaybetmiştir. Almanların kayıp sayısı 3.039 kişidir.

Birinci Büyük Millet Meclisinde İlk Muhalefet Hareketleri, (1951) 13/535

H. Muhammet'in Ayak İzleri, (1952) 36/1910

Vak'ai Hayriye, (1955) 67/3960

ENİS, Mehmet;

Napolyon'un Aşk Mektupları, (1950) 4/132

ERGİÇ, G.;

Kıbrıs Adası Elimizden Nasıl Gitmişti, (1951) 24/1156

ERGİN, Osman;

İstanbul'un Fethinden Sonra Şehir Nasıl İmar Ve İskân Edildi, (1953) 41/2352

ERKAN, Hamza O.;

Aziziye Tabyasının Geri Alınması, (1951) 24/1180

Cihan Harbinde İngilizleri Yıldırın Adam "Uceymi Sudan Paşa", (1951) 15/650

Süleyman Askeri, (1951) 22/1019

Hasan Tahsin, (1951) 14/596

ES, Hikmet Feridun;

Atatürk'ün Son Dakikaları, (1952) 25/1203

Bir Manga Bir Bölüğe Karşı, (1951) 19/874

Bir Manga ile Bir Bölüğe Karşı, S. 874-875

Türkler.., 1 Numaralı Asker.., S. 876, 878

Kurşun Yağmuru Altında.., S. 877-878

Dokuz Parmak Bir Martine Yetişir!.., S. 880-881

Kore'den Gelen Gaziler Neler Anlatıyorlar.., S. 882-884

Şehit Ailelerinden Mektuplar, S. 885

Bir Şehidin Şiiri, S. 886

EYİCE, Semavi;

Bizans Zamanında İstanbul Entrikaları, (1951) 13/554

F. K.;

Balkan Tipi Eski Particiliğimiz Tarihinden Bir Sayfa, (1952) 26/1303

Fatih ve Rum Patriği, (1953) 41/2322

Fatih'in Şahsiyeti ve Karakteri, 41/2285

İttihat Terakki Valilerinden Dr. Reşat'ın Son Günleri, (1951) 22/1052

FELSE, Jan;

Napolyon, (1953) 47/2727

FENİK, Faruk;

Keşfe Giden 12 Fedai, S. 879, 881

Sahibini Bulamayan Telgraf, S. 887-888

FİKRET, Tevfik;

Amerikan Sermayesinin Celbi Teşebbüsü, 1954) 50/2923

G.S.;

Rum İhtilalinin İlk İşaretleri²³, (1952) 26/1307

GALLAND, Antoine;

Sultan Mehmed'in Edirne'de Muhteşem Bir Bayram Alayı, (1956) 73/11

GARSON, Moris;

Dreyfus Meselesi, (1952) 32/1683

GAXOTTE, Pierre;

Meşhur Fransız Diplomatı Talleyrand, (1955) 67/3956

GENÇ, Rıdvan;

Osmanlı Tarihinin Meşhur Celladı "Kara Ali", (1951) 14/587

GİZ, Adnan;

²³ Babiali; Rum tercüman Nikola'nın teminatına inanarak Mora'ya asker göndermekten vazgeçti. Tarihte böyle gafletler pek az görülmüştür. 1807 İhtilal İstanbul'da kaynıyor, Mora'da pişiyordu. Devlet ricali uyuyordu. Neticede Mora'da bir Yunanistan doğdu.

Makbul İbrahim Paşa'nın Damatlığı Meselesi, (1953) 48/2793

GOSZTEZİ, Jules;

Lincoln'ın Katli, (1953) 44/2536

GÖZTEPE, Tarik Muhtar,

Şeyh Şamil, (1951) 13/565, 14/614, 15/662, 16/710, 17/758, 18/807

GRAVEN, E.;

18. Asırda Bir Kadın Seyyah Gözü ile Biz, (1955) 63/3748

18. Asırda Bir Kadın Seyyah Gözü ile Biz, (1955) 64/3804, 65/3859, 66/3916

GUAROVİ, Pietro;

Benim Bildiğim Beria, (1956) 76/253

GUERRA, Kassiya;

Ehramlardaki Esrar, (1952) 27/1368

GÜNGÖR, F.F.;

Kızıltepe'ye Doğru, (1954) 55/3201

GÜNGÖR, Selahattin;

Hicaz Kıtasını Nasıl Kaybettik, (1954) 52/3063, 53/3125, 54/3195

Halil Kut Hatıralarını Anlatıyor, (1953) 47/2708

Mithat Şükrü Bleda ile Mülakat, (1953) 40/2169, 42/2392, 43/2442

Softalar Tarihinde Meşhur Mum Kavgası, (1951) 24/1153

Yobazlığın En Aşırı Devri, (1951) 21/983

Agah Efendi'nin İngiliz Sarayına Kabulü, (1950) 11/414

GÜRPINAR, H. Rahmi;

Alafranga Koca ve Alaturka Karısı, (1954) 54/3168

Benli Faika, (1954) 59/3488

Bir Aşk Namesi, (1954) 52/3040

Eski Bir Sinirli Kadın, (1955) 71/4172

Eski Cahil Bir Gelinin Dertleri, (1954) 58/3424

Eski Kâğıthane, (1954) 56/3296

Eski Tiplerden Bir Şair Taslağı, (1955) 68/4004

Hakka Sığındık, (1955) 70/4116

İçkiye Bayılan Evlât ve Annesi, (1955) 69/4060

Kenar Mahalleli Bir Pailleron Karı Koca, (1956) 84/752

Kenar Mahalleye Düşen Bir Münevver Aile, (1955) 67/3948

Mahalle Karıları, (1954) 57/3360

Mürebbiye, (1954) 55/3232

Şehzadebaşı Ramazan Geceleri, (1954) 60/3552

Yakın Maziden Bir Sahne, (1954) 51/2976

Yakın Tarihte Emsali Pek Çok Görülen Eski Bir Hırçın Kaynana, (1954) 53/3104

Yarım Asır Evvel Bir Kibar Çocuğun Hususi Tahsili, (1954) 50/2912

Yarım Asır Evvelki Mahalle Kadınları, 1954) 49/2848

GÜVEN, Ferit Celâl;

Torosların Kırk Kahramanı, (1956) 74/78

Hafız Mehmet Bey;

Sadrazam Mahmud Nedim Paşa Nasıl Azledilmişti?, (1954) 53/3092

HAMDİ, Ali;

Fedai Atıf Bey ve Şemsi Paşanın Katli, (1955) 65/3828

HARMON, E.N.;

Anziya Çıkarması, (1951) 13/558

Hasan Rami Paşa;

Sultan II. Abdülhamit Devrinde Osmanlı Donanması, (1954) 55/3216

HASAN, Fazıl Murat;

Rıza Paşayı Niçin Vurdular?, (1954) 50/2889

HASIRCIOĞLU, Talat;

Hürrem Sultan, (1956) 73/15

Kösem Sultan ve Telli Haseki, 76/226

Mahpeyker Kösem Sultan, (1956) 75/160, 77/302

Nurbanu ve Safiye Sultanlar, (1956) 74/96

Rabia Gülnuş, Gülbeyaz, Afife, Gülnar Sultanlar, (1956) 78/3462

Türkiye ile Rusya Arasında İlk Daimî Elçi Teatisi Nasıl Olmuştu?, (1956) 82/637

HİSTORIA;

Nostradamus'un Dedikleri, (1953) 47/2735

HORTY, Amiral;

Macar Naibi Horthy Almanlar Tarafından Nasıl Tevkif Edildi?, (1955) 68/4014

HOYT, H.R.;

Mata Hari, (1950) 2/74

İŞIKSAL, Turgut;

Fatih Donanmasında Top ve Topçuluk, (1953) 41/2245

İHSAN, Topçu,

İttihat Terakki ve Farmasonluk, (1951) 18/780

İmaj Mecmuasından;

İslam Devletlerinin Yarım Asırlık Değişimi, (1953) 38/2060

İNCİ, Tefik;

1877-1978 Türk-Rus Harbinde Türk – Rus Donanmalarının Çatışmaları, (1956) 83/675

31 Mart İrticasında Ali Kabuli Vakası, (1955) 68/4001

Akdeniz'de İlk Rus Donanması ve Mağlubiyeti, (1956) 76/233

Alemdar Gemisinin Millî Mücadelede Anadolu'ya Kaçırılışı ve İlk Savaşı, (1953) 43/2450

Aydın Reis, (1952) 29/1483

Baltık'tan Akdeniz'e İnen Rus Donanmasının Çanakkale'yi Geçme Teşebbüsü, (1956) 77/292

Barbaros ve İtalyan Sairlerin Güzelliğine Terennüm Ettikleri Kontes Kivliya, (1952) 27/1359

Barbaros'un Büyük Seferi Ve Aşk, (1950) 11/408

Barbaros'un Hıristiyan Dünyasına Bir Oyunu, (1953) 42/2407

Barbaros'un Oğlu Hasan Ağa İle Kral Şar'ken Karşı Karşıya, (1952) 32/1661

Barbarosların Hayatı, (1954) 51/2993

Barbarosların Hayatı, (1954) 52/3057

Burak Reis'in Kahramanca Şahadeti, (1950) 12/441

Cebre Deniz Savaşı, (1951) 16/670

Cezayir'in İlk Türk Kralı ve Halifesi, (1952) 34/1786

Çeşme Deniz Faciası ve Cezayirli Gazi Hasan Paşa, (1951) 24/1130

Çeşme Faciası, (1956) 74/85

Derya Kaptanı Pabuççu Ahmet Paşa'nın Karadeniz Seferi, (1955) 66/3871

Derya Kaptanımız Orsa Boca Canım Hoca Mehmet Paşa, (1955) 70/4093

Düzmece Mustafa Hadisesi, (1953) 46/2645

Ertuğrul Faciası, (1951) 15/624

Fatih Donanmasını Karadan Haliç'e Nasıl Getirdi, (1951) 22/1028

Gazi Umur Paşa, (1951) 23/1075

Gelibolu Muharebesi, (1955) 63/3697

Golyat'ın Batırılışı, (1951) 17/723

Hadım Süleyman Paşa'nın Hint Seferi, (1954) 60/3537

Hamidiye Kruvazöründen Bir Hâtıra, (1954) 59/3471

İlk Amiralimiz ve İlk Deniz Muharebemiz, (1954) 57/3349

İnebahtı'nın Fethi, (1954) 56/3288

İslâm Tarihinde Mühim Hadiseler, (1956) 84/762

İzzetin Gemisi Erkadi'yi Nasıl Yakalamıştı, (1951) 19/854

Kemal Reisin Akınları, (1956) 75/145

Kılıç Aslan ve Çaka, (1956) 79/418

Korsan Kurtoğlu Müslihiddin Reisin Fransız Donanmasıyla Savaşı Ve Galibiyeti (1956) 80/490

Kurtuluş Savaşının Şahini ve Şahinleri, (1956) 82/614

Lepanto ve Uluç Ali Paşa, (1952) 28/1389

Malta Muhasarası, (1953) 37/1997

Malta Muhasarası ve Turgut Reisin Şahadeti, (1952) 31/1577

Mısır'ın İmparatorluğu İstila Emelleri, Osmanlı Donanmasının Kaçırılışı, (1953) 39/2109

Midilli Kruvazörünün Batışı, (1952) 36/1925

Millî Mücadele Kahraman Rüsumat, (1956) 78/365

Millî Mücadelede Enosis Gemisinin Zaptı, (1952) 33/1731

Millî Mücadelede Pontus-Sarı Yani Çetesinin Yakalanması, (1955) 67/3937

Muhasarada Donanma Kazıklarla Neden Geçirildi, (1953) 41/2240

Namlı Korsan Kurdoğlu Papa Onuncu Leon'un Kaçırma Teşebbüsü, (1955) 64/3770

Navarin Faciası, (1955) 61/3616

On dördüncü Asırda Türk Armadasını Muhteşem Bir Seferi, (1955) 71/4145

Oruç Barbaros Nasıl Deniz Kurdu Oldu, (1951) 19/819

Oruç Barbaros'un Kahramanca Şahadeti, (1956) 73/1

Piri Reisin Portekiz Donanmasıyla Savaşı Ve İdamı, (1952) 25/1217

Pontus Abacı Yanko Çetelerinin Akıbeti, (1951) 18/776

Sinop Faciası, (1956) 81/544

Sultan Orhan'ın Bizans İmparatorluğuna Damat Oluşu, (1951) 20/909

Şanlı Korsan Kemal Reis, (1952) 30/1553

Barbarosların Hayatı, (1954) 49/2866

Tipik Bir Donanma Kumandanı: Tahir Bey, (1955) 69/4145

Tunus’u Nasıl Almış ve Kaptırmıştık, (1953) 40/2187

Turgut Reis, (1951) 13/521

Turgut Reis ile Andrea Dorian’ın Karşılaşması, (1954) 55/3221

Türklerin Psikolojik Harbe Dair Asırlarca Evvel Vermiş Oldukları Bir Örnek, (1954) 54/3147

Yavuz ve Midilli Kruvazörlerini Nasıl Aldık, (1952) 35/1856

İRTEM, S. Kani,

Sultan Üçüncü Murat ve Vezirleri, (1954) 60/3549

İSKİT, Eroğul R.;

Berlin'in İşgali ve Hitlerin Sonu, (1951) 19/862

Britanya Savaşı, (1951) 17/750

Doğan Güneşte Teslim Oluyor “Japonya”, (1951) 20/930

El Alemeyn, (1951) 21/988

II. Dünya Harbi Nasıl Başladı, (1951) 18/800

İspanya’nın Kardeş Kavgası, (1951) 22/1056

Stalin- Çörçil Mülakatı, (1951) 16/704

İSKİT, Servet;

Agah Efendi, (1952) 26/1272

Bisikletin Tarihçesi, (1953) 46/2664

Giyotinin Tarihçesi, (1954) 59/3499

İstanbul’da Su Sıkıntıları, (1955) 70/4120

Nasrettin Hoca, (1952) 27/1343

İYYERE, Jak;

Eski Paris’te Sokak, Su ve Aydınlatma, (1955) 72/4226

JAN, Röne;

Sinemanın Doğuş Günü Tarihi, (1950) 6/232

JERUZALAMİ, M. F.;

Bir Buçuk Asır Evvelki İstanbul'da Kadın Hayatı (1951) 21/997, 22/1061, 23/1126, 24/1190

KAFLI, Kadircan;

Hacı Murat, (1951) 21/993

KANDEMİR, Feridun;

Ankara'da Yunan Esirleri, (1955) 67/3940

Atatürk ve Cumhuriyet Fikri, (1953) 46/2632

Balkan Harbinin Büyük Kahramanı "Hamidiye", (1951) 14/582

Bekirağa Bölüğü, (1955) 66/3882

Büyük Zaferin İkinci Yılında M. Kemal'in Dumlupınar Ziyareti, (1953) 47/2695

Çakıcı Mehmet Efe, (1955) 62/3674

Çerkez Etem Vakası, (1953) 37/1980

Enver Paşa'nın Ölümü, (1950) 4/140

İstiklâl Madalyası, (1954) 60/3532

İzmir'deki Büyük Harp Oyunu, (1953) 48/2763

İzmir'e Nasıl Girdik, (1953) 45/2561

Malta Yârânı, (1954) 59/3492

Medine Müdafaası, (1950) 10/367

Otuz Beş Yıl Evvelki Ankara, (1955) 61/3596

Razgrad Hadisesi²⁴ ve Gençliğimiz, (1955) 64/3777

Refet Paşanın İstanbul'a Gelişi, (1954) 52/3012

²⁴ Razgrad Hadisesi, 17 Nisan 1933 Pazartesi günü Sofya'dan gelen haberde Deliorman'daki Razgrad kasabası Türk mezarlığı, çoğu Jim naz talebesi Bulgar tarafından tahrip edilmiştir.

Sivas Kongresi ve Amerikan Mandası, (1954) 51/2948

Son Osmanlı Meclisi Mebusanının Son Günü, (1955) 69/4036

Sultan Ahmed'in Sefiri Meşhur Dürrî Efendi Tahran'da Nasıl Kabul Edilmişti, (1956) 84/735

Şeref Kurbanları, (1955), 65/3839

Türk Ocakları, (1955) 70/4104

Üniversitelilerin Mitingleri, (1955) 68/3993

Yavuz-Havuz Dâvası, (1954) 58/3408

KASSOTO, Alfred;

Avrupa'da Bir Asır Önce Seyahat, (1953) 48/2796

KAUDENA, Mino;

Mussolini'nin Kızı Edda Ciyano'nun Anlattıkları, (1951) 23/1109

KAYACAN, Ali;

İkinci Hamit Devrinde Birbiriyle İlgili Katil Hadisesi, (1955) 68/4007

KAYAL, Seyfettin;

Akıbetleri Feci Sadrazamlar, (1952) 25/1239

Osmanlı Tarihinde Lakaplarıyla Anılan Sadrazamlar, (1952) 36/1919

KAZANCI, Kani;

I. Cihan Harbi, (1951) 19/858

KERİMOĞLU, Ferit;

Son Halifenin Son Günleri, (1955) 61/3603

KLER, Jöl;

Mari Antuvanet'in Yargılanması ve İdamı (1951) 23/1101

KOÇAŞ, Sadi;

1877 Doğu Cephesi Muharebesi ve Gazi Muhtar Paşa, (1950) 12/444

Akkâ'da Napolyon'u Nasıl Mağlup Ettik, (1951) 19/823

Amiral Graf Fon Şpe (II. Dünya Savaşı'nın En Büyük Korsan Gemisi), (1950) 12/506

Arabistan'ın Taçsız Kralı Lavrens, (1950) 6/214

Bursa'nın İstirdadı, (1952) 28/1433

Büyük Casus Mustafa Sagir, (1955) 72/4236

Câber Kalesi ve Türk Mezarı, (1952) 32/1651

Çanakkale'ye Ziyaret, (1952) 34/1791

Çerkeş Etem, (1951) 18/793

Dünkerk Tahliyesi, (1950) 10/394

Edirne'nin Son İşgali ve İstirdadı, (1951) 23/1089

Gazi Çanakkale'yi Tekrar Ziyaret, (1952) 35/1868

Gaziantep Müdafaası, (1951) 18/771

İnönü Meydan Muharebesi, (1951) 19/844

İstanbul'un İstirdadı, (1952) 34/1812

İstiklal Savaşında Uzunbeyli Baskını, (1950) 6/223

Kanuni Sultan Süleyman'ın Mohaç Meydan Muharebesi, (1950) 6/207

Kore ve Mehmetçik, (1951) 15/647

Mudanya Mütarekesi (1952) 31/1606

Normandiya Çıkarması, (1950) 9/354

Okinawa'nın Zaptı, (1950) 4/154

Serhat Kalemiz Edirne, (1951) 13/550

Tannenberg Meydan Muharebesi, (1951) 21/977

Türklerin Rumeli'ye Geçişi, (1953) 39/2089

Yeniçeri Ocağı, (1951) 24/1163

KOÇU, Reşat E.;

Afrodit'i (Venüs), (1950) 5/194

Ahmet Mithat Efendinin Aşkları, (1951) 23/1085

Alemdar Mustafa Paşa, (1950) 8/287

Budin Paşası'nın Kızı, (1950) 1/36, 4/158, 5/198, 6/238, 9/358, 8/318, 10/398, 11/438, 12/515

Bursa'da Küçük Kıyamet "1855 Depremi", (1952) 26/1284

Deli Hüseyin Paşa, (1952) 28/1401

Eski Yeni Diyarlar, (1950) 6/234

Estergon, (1950) 5/184

Estonibelgrad Kalesinin Dokuz Fedaisi, (1950) 12/462

Eşkîya İken Vezir Yapılan Katırcı Oğlu, (1951) 24/1172

Fatih Bir Suikast emi Kurban Gitti, (1951) 17/713

Fatih Sultan Mehmet'in Mumyalanma Hadisesi, (1950) 3/90

Ferhat Paşa, (1952) 32/1669

Got Kırallı Alarikus, (1951) 21/973

II. Viyana Muhasarası, (1951) 19/867, 20/934

Kanuni Sultan Süleyman'ın İstanbul'a Son Dönüşü, (1951) 13/531

Kara Haydar Oğlu Mehmet, (1952) 31/1603

Leydi Montegü, (1952) 25/1220

Mehterhane ve Mehter, (1951) 22/1011

Milo Afrodit'i Bizden Nasıl Kaçırdılar, 18/797

Osmanlı İmparatorluğu'nda Cellatlar, (1950) 5/190

Peçevili Tarihi, (1956) 73/40, 74/103, 75/185, 76/237, 77/307, 78/375, 79/409, 80/486, 81/547, 82/616, 83/689, 84/731

Rodos'un Fethi, (1956) 80/537

Safo, (1951) 17/743

Serhat Gaziler, Akıncılar, (1956) 78/345,

Sokullu Mehmet Paşa, (1951) 20/917

Sokullu Mehmet Paşa'nın Şahadeti, (1951) 23/1082

Sultan İbrahim'in Katli, (1950) 6/204

Troya Cengi, (1956) 78/351

Truva Cengi, (1951) 21/957

Yanardağın Yuttuğu Pompei, (1951) 22/1043

Yavuz Sultan Selim'in Son Günlerinde İlginç Bir Vaka, (1953) 37/2005

Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi, (1956) 80/473

Yeniçeri Rezalet ve Zorbalıkları, (1950) 12/510

KOMODOR, F. Kuhn;

Perry ve Japonya, (1955) 66/3896

KONRAPA, M, Zekai;

Haçlılar ve Büyük Sultan Selahaddin Yusuf, (1954) 56/3284

Hazreti Ömer ve İslâmlık Tarihindeki Mevkii, (1955) 61/3591

İnsanlık Tarihi, (1955) 66/3903

İslâm Tarihinde Mühim Hadiseler, (1956) 74/116, 75/189, 76/258, 77/318, 78/386, 79/445, 80/514, 81/576, 82/648, 83/705

Peygamberimiz Hz. Muhammed'den Sonra İslâm Tarihinde Mühim Hadiseler, (1956) 73/56

Peygamberimizin Yüksek Ahlakı ve Seciyesi, (1955) 69/4071

Velid Oğlu Halid, (1955) 63/3727

KURAN, Ahmet B.;

Damat Mahmut Paşa, (1952) 31/1613

LANG, Win;

II. Dünya Harbi'nin Garip Hadisesi, (1953) 39/2131

LEMARQUAND, H.;

Hakiki Robenson Kroze, (1955) 69/4064

LEWINSOHN, R.:(çeviren: Adli Moran),

Dinamit Mucidi Alfred Nobel²⁵, (1954) 57/3366

LİHİY, Amiral;

Bu Harbin Çözülen Sırları, (1950) 7/274, 8/314

JISE, Marie;

Süveyş ve Lesseps²⁶, (1956) 84/746

LOZAN, Stefan,

Abdülhamit İn Selanik'ten Getirilisi, (1950) 1/1

İkinci Mahmud'un Annesi Nakşidil Valide Sultan Fransız Değildir, (1955) 65/3816

M. U.

Madam Pompadur²⁷, (1952) 28/1410

M. Z.

Enver Paşa'nın Atatürk Hakkındaki Mektubu, (1950) 2/53

Cemal Paşa'nın Sultanlığı Meselesi, (1950) 1/12

Balonu İhtira Eden Mongolfiye Kardeşler, (1953) 45/2588

MAHİR, Ali,

Geçen Asırda Teferrüç²⁸ Yerleri ve Kadınlar, (1955) 67/3945

MARI, Pol;

Gözlüğün Tarihi, (1952) 25/1236

MELEK, Z.;

1908 Meşrutiyetinde Muhalefetlerine Kurban Giden Muharrirler, (1952) 34/1779

²⁵ A. NOBEL; 21 Ekim 1833'te doğdu, 10 Ekim 1896'da öldü. Patlayıcı maddelerin icadından kazandığı büyük serveti ölürken insani gayeler için harcanmasını vasiyet etmiştir. Nobel, hayatının sonlarına doğru barışçı olmuş, vasiyeti açıldığı zaman otuz bir buçuk milyon kron nakit parasını insanlık ve barış hizmetlerine tahsis ettiği görünmüştür.

²⁶ Ferdinand de Lesseps, 1856'da imtiyazla Kanal şirketini kurdu ve 1859'da çalışmaları başlattı. Süveyş Kanalı, 1869'da açıldı.

²⁷ Madam Dö Pompadur; XV. Lui'nin metresidir.

²⁸ Teferrüç; Gezip dolaşmaya çıkan, gezmeye giden.

Çırağan Sarayı Vakası, (1951) 18/761

Demirbaş Şarl ve Türkiye'ye İlticası, (1952) 26/1281

Efes, (1952) 36/1912

Eski Devirlerde Köçek ve Çengiler, (1953) 47/2705

Hazreti Meryem, (1951) 16/695

IV. Murat, (1950) 9/335

İngiliz Elçisinin Verdiği Balo, (1952) 29/1467

Kurtdereli, (1950) 8/308

Safiye Sultan, (1951) 14/575

Son Dönemde Kadınlar Saltanatı, (1951) 15/633

Timurlenk, (1950) 12/450

MELOT, Paul,

Atalarımız Da Uçan Daireler Görmüşlerdi, (1955) 66/3889

MENTEŞE, Nahid;

Talat Paşa Ağlıyor, (1952) 30/1550

MERAL, Nuri,

Şarlot Kordey²⁹, (1953) 40/2175

MİRMİROĞLU;

Fenerliler, (1955) 72/4213

MONTAGU, Lady; (Çeviren; Vâlâ Nurettin)

İngiliz Sefiresi Lady Montagu Üçüncü Ahmet Devrini Anlatıyor, (1955) 61/3634, 62/3693

MORALI, AN;

Moralı Esseyit Ali Efendi, (1955) 64/3772

MORUVA, Andre;

²⁹ Şarlot Kordey, Fransız ihtilalinin meşhur simalarından “Halk Dostu” gazetesini çıkaran Mara Evrar’ın katilidir. 17 Temmuz 1793’te ihtilal mahkemesi idam cezası verilmiş 25 yaşında idam edilmiştir.

İngiliz Kraliçesi Viktorya, (1950) 3/96

İngiliz Kralı Yedinci Edvard, (1951) 21/980

MOURIN, Maxime;

20 Temmuz 1944 Suikastı, (1955) 63/3732

MOUROIS, Andre;

Birleşik Amerika'nın Banisi Washington, (1956) 83/6782

MURAT, Fazıl;

Fatih'in Talihsiz Şehzadesi Cem Öldü mü, Öldürüldü Mü?, (1954) 49/2845

Kanuni Sultan Süleyman'ın Erkek Kardeşi, (1954) 51/2981

Bizans İmparatorunun Yanındaki Osmanlı Şehzadesi Orhan Çelebi Kimdi? (1954) 52/3033

Frenklerin Osmanlı Papazı Dedikleri Şehzade Kimdir?, (1954) 53/3101

Kuyucu Murat Paşa Öldü mü, Öldürüldü Mü?, (1954) 54/3175

Yasef Nassi³⁰ Kimdir?, (1954) 55/3239

Düzmece Mustafa ve Akıbeti, (1954) 56/3277

Osman Gazi Amcasını Dünder Beyi Neden Öldürtmüştü?, (1954) 57/3341

Ester Kira'nın³¹ Akıbeti, (1954) 58/3432

Veziriazam Piri Mehmet Paşa'nın Akıbeti, (1954) 59/3476

Sultan Yıldırım Bayezid İntihar mı Etti?, (1954) 60/3543

MUMTAZ, Semih;

Sultan Hamit'in Hususiyeti, (1950) 6/244

II. Hamid'in Damadı Kemalettin Paşa ve V. Murat'ın Kızı Arasındaki Aşk, (1950) 9/343

Yakın Tarihte Boğaziçi'nde Bir İftar, (1950) 12/458

³⁰ Yasef Nassi, Kanuni Sultan Süleyman döneminde 1554'te İstanbul'a gelen Portekizli Hristiyanlaşmış Yahudilerdendir. O zamanki adı Don Juan Miguez'dir. Fransız ricalinden Osmanlı ricaline geçmiş eski dinine dönerek Yasef Nassi adını almıştır.

³¹ Ester Kira, Aslen Yahudi olan Ester Kira haremi hümayunun irtişa(rüşvet) vasıtası olmuş, devlet işlerine müdahale ederek ün kazanmış, tımar ve zeamet tevcihlerinden aldığı rüşvetlerle büyük bir servet toplamış, sipahilerin isyanında oğullarıyla birlikte öldürülmüş. Mahfisi Safiye Sultan mâni olmayı denemiş gayretleri yeterli olmamıştır. Sultan Üçüncü Mehmet zamanıdır.

Sultan Abdülhamit'in Meşhur Şeyhülislam'ı Mehmet Celalettin Efendi, (1952) 32/1648

Livadya Heyetleri, (1952) 35/1875

Gazi Osman Paşa'nın Hususi Hayatına Dair, (1954) 55/3213

Evvel Zaman İçinde Sultan Abdülhamit, Murat Bey, İzzet Paşa Ve Sit Paşa, (1955) 72/4118

Evvel Zaman İçinde, (1955) 65/3820

Mustafa İzzet Efendi, (1956) 75/174

Müşir Rıza Paşa;

Yunanistan'a İlanı Harp Kararı Nasıl Verilmişti?, (1954) 58/3400

N. H.;

İlk Askerî Tayyarelerimiz ve Ona Binen İlk Türk Kadını³², (1956) 77/289

NELLI, Paolo,

Mussolini ve Petacci Nasıl Öldürüldü?, 1956) 73/51

NURETTİN, Vâlâ,

Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi, (1954) 53/3120, 54/3188, 55/3253, 57/3379, 58/3444, 59/3516

OGAN, Aziz;

Anadolu ve Rumeli Hisarı, (1953) 41/2250

ORKUN, Hüseyin Namık,

Bu Tabir Nereden Kalmış, (1950) 6/230, 8/307

Eski Türkler Nasıl Yemin Ederdi, (1950) 9/349

Atilla ve Sarayı, (1950) 11/430

Budapeşte ve Türkler, (1951) 15/628

³² Belkıs Şevket Hanım, Müdafaa Hukuku Nisva Cemiyeti'nin ordu nezdindeki teşebbüsü ile Fethi Bey'in İdaresindeki askeri tayyaremize binen ilk Türk kadını.

Kımız, (1951) 17/727

Çingenelere Dair, (1952) 33/1734

ORTEKİN, Cemal E.;

Afrika'nın Fatihi Dr. Livingston, (1954) 60/3578

ÖNDER, Mehmet;

İki Mezarlı Devlet Adamı, (1953) 38/2049

Mevlâna'nın Cenazesi Nasıl Kaldırıldı, (1953) 44/2510

Mevlana'nın Resmi, (1953) 45/2586

Selçuklu Tarihinde Vezirler Katliamı, (1953) 48/2787

Dördüncü Sultan Murat ve Ebubekir Çelebi, (1954) 52/3045

Son Çelebiler, (1955) 61/3607

Mehmet Ali Paşa ve Konya Meydan Muharebesi, (1955) 68/3977

ÖRİK, Nahid S.;

Mısır'ın Valide Paşaları, (1951) 21/950

Mısır'ın Bir Sultan'ıyla Üç Kraliçesi, (1951) 22/1026

Altı Kral Babası Bir Vezire Dair “Şerif Hüseyin Paşa³³” (1951) 24/1137

Son Damatlar, (1952) 25/1212

Bir Sırp Kralının II. Abdülhamit'e Dehaleti, (1952) 26/1276

Libya, (1952) 28/1395

İngiltere Tahtından Kraliçeler, (1952) 29/1462

Sultan Mehmet Reşat, (1952) 30/1523

Papalık ve Papalar, (1952) 31/1588

Yunanistan Kralları, (1952) 32/1657

Yunanistan'ın Kraliçeleri, (1952) 33/1718

³³ Şerif Hüseyin Paşa; Osmanlı İmparatorluğunun Mekke-i Mükerrerem'e Emiri (sonra kralı).

Giden ve Gelecek Olan, (1952) 34/1782
Osmanlıda Ayan Meclisi, (1952) 35/1842
Birinci Faruk'tan Evvelkiler, (1953) 37/1976, 38/2035
Son Veliaht ve Halife Abdülmecid Efendi (1953) 39/2093
Son Veliaht ve Halife Abdülmecid Efendi, (1953) 40/2162
Bir Çehreden Birkaç Çizgi “Vahdettin”, (1953) 42/2387
Dört Kralın Altı Kızı, (1953) 43/2454
Uğursuz Bir Veliaht, (1953) 44/2522
Piyer Loti³⁴ (1953) 45/2571
Loti'nin İki Romanının Romanları, (1953) 46/2648
Kont Dö Bonval³⁵ Namı Diğer Kumbaracı Ahmet Paşa, (1953) 48/2768
Selçuklu Veziri Sahip Ata'nın Türbe Mahzenine Nasıl İndik?, (1954) 53/3111

ÖZ, Tahsin,

350 Yıl Evvel İstanbul'da Eşya Fiyatları, (1954) 53/3088
Fatih Külliyesi ve İlk Türk Üniversitesi, (1953) 41/2300
Hazineyi Hümayun, (1951) 20/902
Hükümdar Portreleri ve Türk Resmi, (1956) 73/20
Kapalı Çarşı Tarihi, (1950) 7/248
Şehzade Yusuf Paşa ile Karısının Portresi, (1951) 23/1071

ÖZDEMİR, Haydar,

Kuthen, (1955) 69/4041

ÖZDEMİR, Yakup,

İmparatoriçe Ojine ve Sultan Aziz, (1950) 5/172

³⁴ Piyer Loti; Fransız edebiyatçı eserlerinde daima bizi müdafaa etmiş büyük bir Türk dostudur. Bu yüzden adı İstanbul'da bir caddeye verilmiştir.

³⁵ Kont Dö Bonaval; Müslüman olan Fransız asilzadesi (1675-1742) Üçüncü Ahmet zamanında Türk hizmetine girmiş Kumbaracı Ocağını ıslaha memur edilmiş Kumbaracı Ahmet Paşa.

ÖZTÜRKMEN, Ali Galip;

Nazım Bey, (1950) 7/264

Sütçü Hacı İmam, (1950) 9/338

ÖZYAVAŞ, Ragıp;

Hız. Muhammet-Hız. Fatih (1953) 41/2217

P. S.

İstanbul Köprüleri, (1955) 68/3990

PAKALIN, M. Zeki;

Makam Hırsı ve Yakın Tarihten Bir Örnek, (1954) 58/3429

PALEOLOG, Moris,

II. Katerina'nın Maceralı Hayatı, (1950) 12/454

PAŞA, Ferik Esat;

Balkan Harbinde Yanya Müdafaası, (1950) 9/330

PEK, Nuri,

Otobüslerin Babası: Omnibüs³⁶, (1952) 31/1626

Historia'dan Tercüme;

Deli Petro, Fena Koca, (1956) 83/700

PİROĞLU, Sırrı;

Büyük İskender, (1951) 14/602

PİYER, Pol;

Monte Kristo³⁷, (1950) 12/502

POLAR, Andre,

Lükrens Borjiya³⁸, (1951) 20/925

³⁶ 1825 yılında M. Bodri Nant şehrinde nakil aracı yaptı. İki katlı ve atlarla çekilen bir vasıta.

³⁷ Aleksandr Düma Per'in romanı, romanlaştırılmış bir hakikate dayanmaktadır.

PONCAT, A. F.;

Hitler İktidara Nasıl Geldi (1953) 40/2192

R. A. S.;

16. Asırda İstanbul Fuhuş Hayatı, (1952) 32/1672

R. Ç.;

Emine Banu, (1952) 28/1429

Lipon ve Tufan, (1952) 27/1364

R. T.;

Kırk Sena Padişahlık Yapan Avcı Sultan Mehmet, (1952) 28/1407

RADO, Şevket;

Varna Meydan Muharebesi, (1950) 4/121

RAMAZANOĞLU, Muzaffer,

Ayasofyalar, (1953) 41/2268

RASIM, Ahmet;

Altmış Sene Evvelki Tulûat Tiyatrolarında Kanto ve Kantocular, (1956) 73/36

Baskın, (1950) 1/7

Eski Sarhoş Şairler ve Bunlardan Bir Numune: Andelip, (1955) 69/4043

Eski Aşıklar ve Maşuklar, (1956) 83/696

Eski İstanbul Kadınlığı, (1951) 18/784

Eski İstanbul Meyhaneleri ve Şairleri, (1952) 34/1800

Eski Palavracı Kabadayılar, (1950) 3/92

Eski İstanbul Karnavalları ve Yıl Başı, (1952) 25/1224

Eski İstanbul'da Kış, (1952) 26/1288

Eski Terbiye, (1956) 79/440

³⁸ 15. yy. İspanya'da yaşamış olan Borjiyalar'ın hayatı anlatılmaktadır. Lükres 'in erkek kardeşi Sezar, İkinci Kalikst olarak 25 yaşında papalığa yükselmiştir.

Eski Terbiye, (1955) 66/3892
İstanbul'da Baskın Hikayesi, (1950) 9/340
İstanbul'un Eski ve Yeni Köprüleri, (1953) 37/1992
Kadınların Eski Hamam Alemleri, (1953) 42/2400
Orta Oyunu, (1956) 75/180
Rakı İçmeye Dair, (1951) 23/1098
Semai Kahvehaneleri, (1956) 76/248
Tarihte Bir Eğlence Alemi, (1950) 4/136
Yarım Asır Evvelki Direkler Arasında, (1956) 82/632
Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Kapatma, (1955) 65/3836
Yarım Asır Evvelki Kadın-Erkek İşaretleri, (1956) 78/376
Yetmiş Sene Evvel Bir Baskın, (1955) 63/3724
Yetmiş Sene Evvel Bir İçkiye Alışma, (1955) 62/3668
Yetmiş Sene Evvel Karnaval, (1955) 64/3779
Yetmiş Sene Evvelki Kâğıthane Alemleri, (1955) 61/3612

REFİK, Ahmet;

Budin 'de Osmanlılar, (1953) 42/2377
Cellat Kara Ali, (1952) 32/1654
Fatma Sultan ve İbrahim Paşa'nın Hayatı (1953) 46/2652 +
Kahraman Erlerimize Dair, (1952) 34/1769
Kandiye'nin Fethi, (1952) 35/1833
Kaya Sultan, (1953) 44/2513
Tarhuncu Ahmet Paşa ve Akıbeti, (1951) 22/1037
Yavuz Sultan Selim'in Askeri Dehası, (1952) 33/1715

REŞAT, Faik,

Selam- Merhaba Temennan (1953) 44/2528

REŞAT, Sinan,

Kırk Sene Zindanda Çürüdükten Sonra Osmanlı Tahtına Çıkış, (1956) 84/742

RIZA, Ali;

İki Aşkın Hikayesi, (1956) 83/685

RODOSLU, Sami,

İlk Vapur, (1952) 35/1873

RONU, Aleksandr,

Çatalın Tarihçesi ve Eski Zamanlarda Sofra Terbiyesi, (1952) 27/1370

ROZİ, Benito,

Dünkü Krallar, (1952) 35/1881

S. I.;

Rüşvete Karşı Yüzyıl Evvelki Tedbirler, (1955) 68/3982

S. G.,

Yeniçerinin Devrinde Bir Azgınlık Vakası, (1952) 32/1680

S. K.,

1. Kosova Muharebesi, (1950) 12/468

S. R.;

Ali Suavi Efendi, (1953) 42/2374

SADİ, Fazıl

Fatih'in Türk ve Dünya Tarihindeki Mevkii (1953) 41/2291

SAĞLAM, Ali R,

Fatih'in Anası 41/2312

Hazreti Ebubekir. (1955) 70/4113

İstanbul'un Zaptında Ker koparta Bir Düşman Uydurmasıdır, (1953) 41/2263,

Konstantin Dragazes, (1953) 41/2346

SAİT, Mehmet;

Görücüler, (1951) 17/736

SAMİ, N.;

Jan Grey, (1951) 17/750

SAZLIDERE, Şükrü,

Talat Paşa Vahdetini Nasıl Hallededecekti, (1952) 27/1361

SEDES, Selami İzzet;

Farer'in Bizi Görüşü Bir İkazdır, (1950) 10/390

Rus Çarı I. Aleksandr'ın Bos Tabutu, (1951) 16/692

Stalin'i Gördüm, (1953) 38/2064

Tarihin Çözülemeyen Bir Muamması, (1950) 12/496

SERTOĞLU, Mithat,

40 Bin Düşmanı Yenen 12 Bin Türk, (1952) 31/1585

93. Harbi, (1953) 38/2072, 39/2138, 40/2202, 42/2418, 43/2482, 44/2544, 45/2608, 46/2677

Alemdar Mustafa Paşa Kimdi Ne Yapmak İstiyordu Ne Yapabildi ve Ne Oldu?, (1953) 45/2565

Balkan Harbi, (1952) 36/1897

Birinci Kosova Meydan Muharebesi, (1954) 50/2890

Budin'i Nasıl Aldık, Nasıl Verdik, (1955) 64/3753

Bursa, Edirne Sarayları ve Eski Saray, (1954) 59/3461

Çanakkale Harpleri ve Zaferi, (1955) 67/3968, 68/4026, 69/4081, 70/4134, 71/4192,

Deli Petro'nun Vasiyeti, (1952) 29/1493,

Eğri Seferi, (1953) 37/1968

Fatih Sultan Mehmet, (1956) 77/281

Fatih ve İstanbul, (1952) 29/1449

Fatih'in Sancağı, (1953) 41/2309

Ferhat Paşa ve Hümaşah Sultan, (1952) 33/1727

Girit'in Tarihi, (1955) 71/4152

III. Ahmet Damat İbrahim ve Fatma Sultan, (1953) 42/2369

III. Selim ve Nizam-I Cedit, (1953) 40/2153

III. Selim'in Sadrazamları, (1953) 47/2689

İkinci Kosova Meydan Muharebesi, (1954) 60/3585

İstanbul Kaç Defa Muhasara Edilmiştir. (1953) 41/2220

Kahraman Kral Demirbaş Şarl, (1955) 66/3878

Kerbela Faciası ve Matem Ayini, (1955) 65/3832

Kıbrıs ve Tarihi, (1955) 62/3641

Kırk Çeşme Suyu ve Mimar Koca Sinan, (1955) 72/4201

Köprülü Siyavuş Paşayı Niçin ve Nasıl Öldürmüştür?, (1956) 83/671

Köprülüzade Fazıl Mustafa Paşa ve Şehadeti, (1954) 60/3557

Kösem Sultan ve Ağalar Saltanatı, (1954) 58/3403

Kubbealtı ve Divan-I Hümayun. (1952) 31/1599

Baltacı Mehmet Paşa'nın Kedi El Yazısı İle Müdafaaanamesi, (1955) 65/3824

Matbah-1 Amire, (1954) 56/3268

Mehter Takımı ve Nev bent Vuruşu, (1953) 43/2446

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Başı Nerede?, (1955) 67/3927

Mevlit ve Mevlit Alayı, (1954) 57/3337

Mısır'a Gelin Giderek Bir Millete Dinini Değiştiren Türk Güzeli, (1956) 82/625

Mohaç Meydan Muharebesi, (1954) 49/2854

Mühürçülük, (1956) 84/789

Osmanlı Devleti'nde Kâğıt Para, (1955) 68/3987

Osmanlı Hükümdarlarının Kıyafetleri, (1952) 34/1774

Osmanlı İmparatorluğu Teşkilatı ve Kıyafetleri, (1956) 73/60, 74/119, 75/193, 77/321, 78/390, 79/449, 80/524

Osmanlı İmparatorluğunun Büyüme Devri, (1954) 52/3018

Osmanlı'da Arazi Sistemi ve Tahrir Usulü, (1953) 37/1772

Osmanlıların Askeri Serpuşları, (1955) 63/3729

Rus İmparatoriçesi 1. Katerina, (1954) 54/3158

Şah İsmail, (1955) 67/3951

Tarihte İzmir, (1953) 48/2793

Topkapı Sarayı, (1954) 60/3524

Tökeli İmre, (1956) 76/241

Türk-Bizans Münasebetleri, (1953) 41/2337

Türkiye'ye Gelen Yabancı Ressamlar (1953) 44/2504

Türklerde Spor, (1954) 53/3096

Yedikule, (1954) 55/3206

Yemen ve Tarihi, (1954) 55/3260, 56/3324, 57/3387, 59/3451

Yeniçerilerde Ulufe Tevzi, (1953) 38/2029

Yıldırım Bayezid Aksak Timur'a Niçin ve Nasıl Yenildi?, (1955) 64/3764

SERTOĞLU, Mustafa;

Kırım Harbi ve Sivastopol, (1952) 30/1513

SERTOĞLU, Talat,

Saray Hazinesi, (1955) 71/4159

SEYFİ, Ali Rıza,

Kuvayi Milliye Ruhu, (1950) 12/473

SIEGFRIED, Andre;

Amerikan Milletini Anlayalım, (1953) 45/2600

SİMAVI, Lütfi;

İstanbul'un İşgal, (1955) 63/3700

SİNANOĞLU, Aydın;

Tarihin Meşhur Yusuf ve Züleyha Hikayesi, (1950) 10/372

SİREN, Münir;

1870 Harbi, (1954) 58/3418

Bozcaada ve Limni Muharebeleri, (1956) 82/665

Cem Sultan ve Oğullarının Akıbetleri, (1954) 57/3333

Dördüncü Murat Devrinde Osmanlı-Avrupa Diplomatik Münasebetleri, (1955) 62/3651

Eski Bulgaristan Çarlığı ve Osmanlılar, (1953) 44/2501

Fatih Devrinin Kısa Kronolojisi, (1953) 41/2329

İstanbul'un Muhasara ve Fethinin Kronolojisi, (1953) 41/2255

Kabakçı Mustafa İsyanı Nasıl Başladı, Nasıl Bitti, (1954) 59/3479

Kızkulesi, (1953) 38/2039

Macar Mültecileri ve Lui Koşut, (1954) 52/3049

Marco Polo, (1955) 64/3784

Osmanlı Padişahlarının Hususiyetleri, (1955) 63/3711

Osmanlılar Kaç Harp Yaptılar, (1953) 45/2579

Osmanlı-Yunan Harbi, (1954) 49/2872, 50/2934, 51/2998

Padişahların Ölümü, (1955) 70/4089

Saray Kadınları (1953) 40/2159

Sengotar Savaşı, (1955) 66/3865

Sivastopol Harbi, (1955) 65/3809

Sultan II. Abdülhamid'in Halinden Sonra Yıldız'da Tespit Edilen Servet, (1955) 71/4182

Tanzimat, (1956) 74/126, 75/200, 76/267, 77/326, 79/456, 80/530, 81/580

Tanzimat, (1956) 78/395

Türkiye'de Verilen İlk Balolar, (1954) 60/3568

Türkiye'de Yobazlık Tarihi ve Derviş Vahdeti (1953) 48/2771

Vahdeti Hümayun ve Beşik Alayları, (1953) 43/2433

Yurdumuzun Meşhur Zelzeleleri, (1953) 47/2702

SİS;

Son Rus Çarının Tahtan Feragati, (1953) 42/2396

SMITH, Holland M.;

Ölüm Adası Ivo Jima, (1950) 1/24

SOUSTELLE, Jacques,

Aztekler Nasıl Yaşarlardı?, (1956) 78/380

SOYKUT, Leyla,

Kristof Kolomb, (1952) 32/1664

Tut- Ank- Amon “3 Bin Sene Evvelki Mısır Kralı”, (1952) 33/1740

SPERCO, Willy. (Çeviren; Adli Moran);

Kont Ciano'nun Feci Akıbeti, (1955) 61/3620

SPERKO, Villi;

Kont Ciyano'nun Muhakemesi, (1950) 12/471

SPITZER, Dr.;

Sultan Abdülmecit Hakkında Hâtıralar, (1955) 69/4048

SUNMAN, Ali Kemal;

II. Katerina'nın Politikası, (1952) 31/1619

Çarlık Zamanında Amerikan-Rus Dostluğu, (1952) 28/1413

Türk- Amerikan Dostluk Tarihi, (1950) 12/456

SUULA, Hasan;

Şeyhülislam Kara Çelebizade'nin Genç Hizmetçileri, (1951) 23/1093

SÜERDEM, Rasim;

Erzurum ve Aziziye, (1956) 76/217

SÜHA, Ali:

Babiali'nin Tarihçesi ve Sekiz Yangını, (1956) 76/223

Bağdat Halifeleri, (1956) 80/494

Eski Şenlik ve Donanmalar, (1956) 74/82

Gelibolu Harbi, (1956) 77/295

IV. Mehmet Kardeşlerini Kendi Eliyle Nasıl Öldürmek İstedi?, (1956) 79/415

İstanbul'da Bir Muharebe ve Yıldızda Bir Muhakeme, (1956) 78/358

Tatar İmam (1953) 45/2575

Tanzimat Devri İle Sonrasında Sarayda Bayram Merasimi, (1956) 75/149

SÜMER, Faruk;

10. Asırda Dedemiz Oğuz Türklerinin Hayatı, (1952) 27/1337

Aslı Türk Olmayan Sadrazamlar, (1953) 43/2438

Cengiz Han, (1951) 23/1078

Celalettin Harizmşah, (1952) 25/1207

Celali İsyanlarının Sebebi ve Neticesi, (1953) 38/2042

Cengiz Han, (1951) 24/1142

Cengiz Han ve Moğollar Türk Müdür?, (1954) 54/3147

Dağlar Delisi Süleyman "Celali", (1953) 37/2001

Endülüs Devletinin Kuruluşu, Yükselişi ve Yıkılışı, (1955) 71/4186, 72/4242

Eski Türklerde Yağmur ve Kar Yağdırma Adetleri, (1953) 44/2533

Fatih Türk Kavimleri, (1954) 51/2964

Fatih'in Anadolu Birliğini Gerçekleştirmesindeki Büyük ve Mühim Rolü, (1953) 41/2289

Fatih'in Vefatı Hadisesi, (1953) 41/2326

Hunlar ve Attila, (1951) 19/810

İslâm Aleminde Türk Hakimiyeti, (1954) 52/3036

Kanuni'nin Oğlu Şehzade Mustafa'yı Boğdurtuşu, (1952) 30/1519
Kervanlar ve Kervansaraylar, (1953) 40/2165
Kıbrıs ve Türkiye, (1953) 47/2698
Krallara Taç Giydiren Osmanlı Vezirleri, (1952) 28/1385
Kızılbaşlık ve Safevî Devleti, (1952) 31/1594
Oğuz Han ve Destanı, (1951) 20/895
Orta Asya'nın Büyük Kâşifi Dr. Sven Hedin (1954) 57/3344
Osmanlı Devrinde Anadolu'da Derebeyleri (1954) 59/3485
Osmanlı Padişahların Mizaç ve Karakterleri, (1956) 80/482
Osmanlı Sarayında Kadın, (1955) 68/4010
Osmanlı Tarihinde Celâliyet, (1952) 33/1722
Osmanlı Türker'inin Menşei; Kayı, Ertuğrul Gazi, Kara-Keçeli Oymağı, (1951) 22/1014
Osmanlı Türklerinde Spor, (1953) 39/2102
Osmanlılarda Kadın ve Aile Hayatı, (1955) 67/3934
Osmanlıların Kavmi Menşeleri, (1954) 53/3077
Rodos'un Fethi, (1954) 50/2902
Selçuklu İmparatorluğu'nun Kuruluşu ve Tuğrul Bey, (1952) 26/1263
Tarihte Büyük Roller Oynamış Türk Kavimleri, (1954) 50/2884
Tarihte Kullanılmış Başlıca Takvimler, (1954) 60/3541
Tavil, Canbolatoğlu ve Kalenderoğlu "Büyük Celâliyetin Hayatı", (1952) 34/1795
Türk Adıyla Tarih Sahnesine Çıkan Türkler, (1954) 49/2830
Türk Çadırları, (1954) 56/3292
Türklerde Avcılık, (1953) 42/2404
Türklerde Bayrak ve Tuğ, (1954) 58/3397
Varna Meydan Muharebesi (1953) 46/2639

ŞAKİR, Ziya,

Aslı Hristiyan Olan Valide Sultanlar, (1952) 36/1906

Balkan Komitacıları, (1952) 27/1355

Bektaşî Meydanları, (1951) 15/631

Bektaşîlik Nedir, (1951) 13/540

Bizans'ın Su Sarnıçları ve Yere Batan Sarnıcı, (1952) 25/1233

Cinci Hoca Hüseyin Efendi, (1951) 24/1177

Çerkez Hasan, (1950) 2/62

Deli Petro ve Oğlu Aleksi, (1950) 3/110

Endonezya ve Biz, (1950) 11/411

Ever Paşa ve Naciye Sultan Nasıl Evlendi, (1950) 10/376

Genç Osman'ın Feci Akıbeti, (1951) 21/941

Hac'ın Tarihi, (1950) 9/327

II. Abdülhamit Son Günleri, (1951) 13/562, 14/611, 15/659, 16/707, 17/754, 18/800

İslam'ın Mukaddes Yeri, Kâbe, (1950) 8/293

İslamlıkta Mübarek Günler, (1950) 11/418

Kaniye ve Tiryaki Hasan Paşa, (1951) 16/665

Kara Ahmet, (1950) 5/180

Karlofça Muahedesi, (1952) 32/1676

Katerina ve Baltacı Mehmet Paşa, (1950) 4/148

Maktul Şehzadeler, (1952) 26/1268

Mevlidi Şerif, (1951) 18/768

Osmanlı Devrinde Odalıklar, (1950) 3/100

Padişahlar Nasıl Evlenirdi, (1950) 7/256

Plevne, (1951) 14/569

Ravzai Muahhara, (1951) 14/578

Sanatkâr Padişahlar, (1953) 38/2051

Sarayda Harem Musikisi, (1953) 48/2759

Tarikler- Tekkeler, (1950) 12/464

Türkiye'ye İltica Eden Macar Büyükleri, (1952) 30/1537

Yedikule, (1950) 4/144

Yıldız Tiyatrosu, (1954) 51/2972

Zemzem Kuyusu, (1951) 20/906

ŞAVLI, Emin Ali;

Yılbaşı'nın Tarihi, (1955) 72/4216

ŞEHSUVAROĞLU, Haluk Y.;

1877 İstanbul Konferansı, (1952) 31/1580

31 Mart Vakası ve II. Abdülhamit'in Tahtan İndirilişi, (1952) 29/1456

93. Harbi Sonunda, (1952) 33/1709

Abdulaziz Devrinde Ordu ve Donanma, (1952) 32/1641

Abdulhamit'in Yıldızdaki Hususi Dairesi, (1951) 22/1005

Abdülmecid'in Ölümü, (1950) 1/18

Adile Sultan, (1952) 26/1260

Atiye Sulatan, (1952) 25/1200

Avrupa Seyahatinde Veliaht Muta Efendi, (1950) 6/211

Bezmiâlem Valide Sultan, (1953) 39/2098

Büyükdere Mesiresi, (1956) 82/608

Cem Sultan ve Açıklı Hayatı, (1950) 3/81

Damat Ferit Paşa, (1952) 28/1392

Dolmabahçe Sarayı, (1951) 15/621

Eski Arabalarımıza Dair, (1954) 51/2959

Fatih'in Esvapları, (1953) 41/2306

Ferit Paşa'nın Hatıraları, (1955) 61/3628

Ferit Paşanın Hâtıraları, (1955) 62/3647

Hürrem Sultan ve Sultan Süleyman, (1950) 5/176

II. Abdülhamit'in Kadınları ve Çocukları, (1951) 17/720

III. Sultan Selim'in İleri Düşünceleri ve Feci Akıbeti, (1950) 2/45

IV. Mustafa'nın İdamı, (1953) 37/1964

İlk Meclisin Açılışı, (1950) 8/284

Mithat Paşa, (1951) 20/889

Osmanlı Padişah'ının Kılıç Kuşanma Töreni, (1950) 7/270

Osmanlı Sarayının Bir Muhteşem Düğünü, (1951) 16/675

Padişah Vahdettin'in Hayatı ve Firarı, (1950) 11/404

Plevne Müdafî Osman Paşa, (1951) 21/937

Saltanat Kayıkları, (1953) 44/2497

Sultan Abdulaziz'in İntiharı, (1951) 23/1065

Sultan Beşinci Murat, (1956) 73/64, 74/132, 75/206, 76/274, 77/332, 78/401, 79/462, 80/519, 81/587, 82/651, 83/710, 84/76

Sultan II. Abdülhamid, (1955) 62/3686, 63/3740, 64/3796, 65/3852, 66/3910 67/3972, 68/4020, 70/4128, 69/4076

Sultan İkinci Mahmud'un Ölümü, (1954) 49/2820

Sultan Mecit'in Küçük Kızı Fatma Sultan, (1951) 24/1150

Sultan Mehmet Reşat, (1951) 13/525

Sultan Reşad'ı Ziyaret Eden Hükümdarlar, (1950) 9/324 V. Murat, (1950) 10/364

ŞERVUD, Robert E.;

Başkan Ruzvelt, (1951) 23/1116, 24/1186, 25/1241, 26/1312, 27/1373, 28/1435, 29/1503, 30/1562, 31/1629, 32/1689, 33/1750

Tahsin Paşa,

Sadrazam Sait Paşaya Dair, (1954) 54/3155

TALMAN, İsmail;

Şeyh Said İsyanı, (1951) 17/729

TALU, Ercüment Ekrem;

Cihan Harbinin Arifesinde İngiliz Amirallerine Verilen Ziyafet, (1951) 24/1147

Falaka, (1953) 38/2056

Mektebe Başlayış, (1952) 35/1864

Sürre Alayı, (1952) 29/1480

Goygoycular, (1952) 36/1928

Eski Düğün ve Koltuklar, (1951) 24/1160

Eski Kına Geceleri, (1952) 27/1353

Arzuhalci, (1953) 48/2784

Eski Pehlivanlar ve Eski Güreşler (1953) 43/2464

Eski Sünnet Düğünleri, (1953) 39/2120

Eski Üfürükçüler, (1953) 45/2592

Fehim Paşa, (1953) 46/2661

Meddah, (1953) 47/2720

Şehzadebaşı ve Eski Ramazanlar, (1953) 40/2184

Eski İstanbul'da Kadın Hamamları, (1950) 2/65

TASSİNYİ, Do Lart Dö;

II. Cihan Harbi Nasıl İmzalandı, (1950) 11/434

TAVSEND, General;

Mondros Mütarekesi Nasıl Hazırlandı, (1950) 8/296

TAYFUR, Şahap;

Bizanslılar ve Yunanlılar, (1952) 35/1850

Bizans'ta Baş Vekil Olan Bir Türk Çocuğu (1953) 39/2123

Kanlı Kavak Vakası, (1952) 36/1903

Tarihte İznik ve Ehemmiyeti, (1953) 45/2596

TERCİH, Leon;

Tarihte Zehirleme Vakaları, (1956) 79/435

TEZ, Sırrı;

Huzurda Dayak Yiyen Fransız ve Rus Sefirleri, (1952) 27/1334

THEVENOT, Jean De,

Üç Yüz Sene Evvel Türkiye ve Türkler I, (1954) 55/3246; II, (1954) 56/3312; III, (1954) 57/3373; IV, (1954) 58/3438

TİL, Enis Tahsin.;

İstibdat İdarenin Başlıca Alameti, Sansür, (1951) 23/1105

TİTZ, Şarl;

İngiltere Kralı Birinci Şarl'ın İdamı, (1950) 8/310

TUFAR, Arslan;

Marko Paşa, (1951) 21/955

TUGAY, S.S.

Hasta Adam, (1955) 68/3984

TUĞRUL, Nuri Hüseyin;

Stalingrad Müdafaası, (1950) 3/114

TURANER, Ahmet Nuri;

İlk Matbaamızın Kuruluşu ve Randımanı, (1956) 75/166

TURGAY, Hasan Aşır;

Çanakkale Geçilmez, (1950) 5/161

TÜLBENTÇİ, Feridun Fazıl,

1887'de Türk Oğlu Türk Erzurum'u Böyle Müdafa Ettik, (1951) 19/815

31 Mart Vakası ve Hareket Ordusu, (1951) 20/898

Aldı Nemce Bizim Nazlı Budin, (1950) 11/401

Anam Beni Ne Gün İçin Doğurdu? (1956) 73/7

At Üstünde Doğduk At Ütünde Ölelim, (1950) 6/241

Bağdat Gibi Bin Kaleye Değerdin! (1954) 51/2945

Bayrağımız Zafer Çelengini Senden Bekliyor, (1954) 57/3329

Belgrad Kapılarında İki Şehit, (1954) 59/3457

Bin Atlının Hikayesi, (1952) 26/1257

Bir Cirit Oyunu, (1954) 56/3266

Bir Türk On Moskofa Bedeldir, (1954) 50/2881.

Biz Silistre'yi Böyle Müdafaa Ettik, (1950) 8/281.

Bizi Nerelere Koyar Gidersin, (1953) 37/1961.

Dağlar İnlesin! (1954) 52/3009.

Estergon Kalesi Su Başı Durak, (1951) 16/677.

Gel Benim Sinan Paşam! (1954) 49/2817.

Haçova, (1950).

Hotin'de Dikilen Bayrak, (1956) 74/74.

İskender Paşanın Erzurum Savaşı, (1954) 54/3137.

İşkodra Müdafaası, (1951) 15/618.

Kadırgalar Batarken, (1954) 60/3521.

Kanuni'nin Son Seferi, (1951) 18/765.

Merzifonlu Türk Mustafa Geliyor, (1952) 33/1705.

Napolyon Bir Osmanlı Paşası Olabilirdi, (1956) 84/729.

Osman Gazi'nin Vasiyeti, (1950) 10/361.

Seni Affediyorum, (1954) 53/3073.

Serhat Boylarında 50 Yıl “Abdül ezel Paşa”, (1951) 22/1001

Sokullu Mehmet Paşa'nın Dul Zevcesi, (1956) 82/623.

Sultan Abdulaziz ve Prenses Tevhide, (1951) 24/1133.

Şehitler Serdarı Genç Osman, (1952) 25/1193.

Tarihe Mal Olmuş Rüyalar, (1956) 83/668.

Turgut'umu Dünyalara Değişmem, (1950) 9/321.

Türk Olarak Ölmek, (1950) 6/201.

Türkün Azmi Karşısında, (1954) 58/3393.

Ulubatlı Hasan, (1953) 41/2260.

Uyvar Önünde Türk Gibi, (1951) 17/717.

Yazık Cihan Bir Kahraman Kaybetti, (1950) 2/41.

TÜNAY, Kerim R.;

Hitit Devletinin Hazinesi Ülkemizden Nasıl Aşırıldı, (1952) 30/1541.

TÜR, Nurettin,

Ahmet Mithat Efendi, (1956) 73/46

Dört Yıl Müddetle Hapsedilen Türk Elçisi, (1956) 80/479

IV. Mehmet Zamanında Meydan Ağaları Nasıl Tepelendi? (1956) 78/369.

Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa Rakibi Murat Beyi Nasıl Öldürmüştür? (1955) 72/4231.

Osmanlı Hanedanında Veraset, (1956) 79/422.

Üçüncü Selim ve Aygır İmam, (1956) 77/299.

Yarım Asır Evvelki İstanbul'da Bir Baskın, (1956) 81/56.

TÜRKGELDİ, A. F.;

Sultan Reşad'ın Ölümü, (1954) 57/3353

UNAT, Faik R.;

Fatih Kaç Defa Padişah Oldu (1953) 41/2277

Fatih'e Muhasır Hükümdarlar, (1953) 41/2281

UŞAKLIGİL, H. Ziya;

Trablusgarp Harbi Başlarken (1954) 56/3281

UYGUR, Abdullah;

Hz. Muhammet'in Vefatı ve İlk Halife, (1950) 5/169

Siyah ve Ak Sancağı Şerif, (1950) 4/128

UZUNÇARŞILI, İsmail H.;

Fatih Sultan Mehmet ve Çandarlı Halil Paşa, (1953) 41/2316

Gazi Ahmet Muhtar Paşaya Dair, (1954) 56/3273

Mahmut Celalettin 1 Paşa'ya Dair, (1954) 49/2840

Mahmut Celalettin Paşaya Dair, (1954) 50/2906

Veliaht Yusuf İzzettin Efendinin İntiharı, (1954) 54/3150

UNAL, Tahsin;

Cinci Hoca ve Serveti Hakkında, (1955) 71/4163

Kahraman Bir Şövalye, (1953) 47/2723

Küçük Rütbeli Büyük Kahramanlar, (1951) 19/852

Kabakçı İsyanında Islahatçıların Kabahati, (1956) 83/678

VACARESCO, H.;

Semiramis, (1955) 65/3844

VAKARESK, Elen;

Kleopatra, (1950) 2/58

Vâlâ Nurettin;

Amerika Kıtası Nasıl Keşfedildi, (1954), 53/3120, 54/3188, 55/3253, 56/3319, 57/3379, 58/3444.

VAROĞLU, Hamdi;

Ku-Klux-Klan Nedir? (1956) 77/315.

Nagazaki'ye Atılan Atom Bombası, (1956) 81/556.

Osmanlı İmparatorluğu Ordu Teşkilatı ve Kıyafetleri, (1956) 76/261.

YAGIZ, Sudi;

Abdülmecit Efendi, (1951) 14/598.

YAKON, Ali;

Osmanlılarda Esir ve Cariye Ticareti, (1956) 82/611.

YAZAR, Lemi;

Rasputin Nasıl ldrld, (1953) 43/2475.

YAZICI, Tahsin;

Kore'de Türkler, S. 871-872

Yazıcı'nın Ağızından Savaşların Hikâyesi, S. 873, 875

YAZICIOĞLU, Leyla;

Attila (1953) 43/2459.

Çin Seddi Nasıl Yapıldı? (1954) 53/3114.

İspanya Kralı II. Filip'in Çapkınlıkları, (1953) 47/2731.

Mari Antuvanet'in Fedaisi, (1954) 51/2983.

Nero'n ve Akıbeti, (1954) 50/2918.

Roma'nın Zalim Diktatörü Sezar, (1954) 49/2836.

Zehir'in Tarihçesi, (1953) 48/2776.

YENER, Faruk,

“Bergama Mabedinin Memleketimizden Kaçırılışı, (1951) 16/700.

YULAÇ, M. Sami,

Matbaanın Tarihi, (1956) 73/30.

1.2.2. İmzasız Yazılar:

Ali Kemal'in Mektupları, (1956) 75/156.

Bağıdat Halifeleri, (1956) 79/427.

Bağıdat Halifeleri, (1956) 81/551.

Basiret Gazetesi Sahibi Ali Efendi İle Bismarck Arasında, (1955) 71/4168.

Bilecik Mülakatı, (1952) 29/1474.

Bülent Ersoylu, Turkuvaz'ı Ben Yakaladım (1955) 69/4056.

Büyük Tarihçi Hammer, (1954) 50/2917.

Çanakkale Kahramanları, (1951) 19/835.

Çayın Tarihi, (1955) 69/4059.

Dini, Milli ve Resmi Sayılı Günlerimiz, (1955) 64/3790.

Evliya Çelebi Van Kalesini Anlatıyor, (1953) 46/2642.

Evliya Çelebi'den Parçalar, (1954) 51/2986, 54/3179.

Evliya Çelebi'den Parçalar "Karagöz Hacivat", (1953) 48/2805

Fatih'in Mumyalama Meselesi, (1950) 5/168.

Fuat Paşanın Vasiyetnamesi, (1955) 70/4099.

Halifelik ve İttihadı İslâm Osmanlılara Ne Kazandırdı? (1956) 73/44.

Hatice Sultan Sarayı ve Melling, (1952) 35/1837.

Hırkai Saadet, (1955) 70/4097.

Hitler Rusya Seferini Neden Açmıştır, (1951) 15/654.

İbşir Mustafa Paşa'nın Katli, (1951) 18/787.

İlk Transatlantikler, (1956) 75/171.

İmparator Maksimilyen ve Şarlot, (1950) 1/26.

Irak Çöllerinde Fedai "Osmancık Taburu", (1951) 20/920.

İstanbul Tophanesi ve Top Dökümü Merasimi, (1956) 81/571.

İstibdat Devrinde Hürriyetperverlerin Takibine Dair Bir Vesika, (1956) 74/88.

Kahveye ve Kahvehaneye Dair, (1953) 46/2656.

Kanuni'nin Makbul Veziri İbrahim Paşa Damat Değimliydi? (1953) 39/2126.

Lastiğin Tarihi, (1955) 72/4235.

Mahşer Midillisi Kâmil Bey, (1952) 28/1421.

Memduh Paşanın Hatıralarından Parçalar, (1953) 37/1986.

Memduh Paşanın Hatıralarından Seçmeler, (1953) 39/2012.

Mevlevilik, (1950) 10/380.

Millî Mücadelede Karadeniz Yalı Çocuklarının Korsanlığı Ve Preveze İle Aydın Reis Gambotlarımızın Maceraları, (1956) 84/756.

Milyoner Sadrazamlar, (1952) 35/1853.

Moltke'nin Hatıralarında Türkiye, (1952) 28/1444, 29/1509, 30/1572, 31/1638, 32/1702, 33/1764, 34/1829, 35/1893, 36/1956, (1953) 37/2022, 38/2084, 39/2150, 40/2214, 42/2430, 43/2494, 44/2557, 45/2621, 46/2686, 47/2748, 48/2811, (1954) 49/2878, 50/2942, 51/3006, 52/3070, 53/3133.

Osmanlı Sarayında Aka Ağalar, (1956) 81/563.

Paris'in Düşüşü, (1951) 14/606.

Petrol Nasıl Bulundu, (1952) 29/1496.

Schuschnig Viyana'nın Son Günleri, (1954) 54/3165.

Son Devirde Osmanlı Şehzadelerinin Durumu, (1950) 12/480.

Stalin'in Oğlu Meselesi, (1956) 80/509.

Tarihte Şarap, (1956) 74/106.

Telefonun Hikâyesi, (1956) 74/112.

Tulûat Sahnesi Üstadı Kel Hasan, 1956) 74/108.

Üsküdar Cengi, (1953) 40/2179.

Yarım Asır Evvel İngilizlerin Yakın Şarkta Müdahale ve Himayelerine Ait Bir Vesika. (1956) 76/230.

Ye sâri Ailesi, (1956) 75/176.

Zaferler Silsilesinin Sembolü Atatürk, (1951) 19/826.

SONUÇ

Osmanlı'dan günümüze tarih dergiciliğinin serüveni, Nisan 1910'dan Mayıs 1931'e kadar yayınlanan Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası ile başlamış, bugün itibarıyla tarih dergiciliği alanında yaklaşık 115 yıllık bir tecrübeye sahibiz. Genel hatlarıyla bakıldığında, yayınlanan tarih dergileri iki ana kategoride incelenebilir: kurumsal kimliğe sahip olanlar ve gerçek kişiler tarafından yayınlananlar. Kurumsal kimliğe sahip dergiler, genellikle akademik formda olup, bilimsel çalışmalara ve araştırmalara odaklanırlar. Akademisyenler, tarihçiler ve araştırmacılar tarafından yazılan makaleler içerir. Kurumsal dergiler, tarih yazımı ve araştırmalarının ciddiyetini ve bilimsel standartlarını korumayı amaçlarlar. Gerçek kişiler tarafından yayınlanan dergiler, daha popüler tarzda olup, geniş kitlelere hitap etmeyi hedeflerler. Tarihi olayları, anekdotları ve ilginç bilgileri daha kolay anlaşılır bir dille sunarlar. Bu dergilerde, tarih severlerin ilgisini çekebilecek makaleler, röportajlar ve hikayeler yer alır.

Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası ile başlayan bu süreç, zaman içinde değişim ve gelişim göstermiş, farklı içerikler ve farklı uzmanlık alanlarına yoğunlaşmıştır. Cumhuriyet döneminde tarih dergisi yayıncılığı artarak devam etmiş, akademik ve popüler tarzda dergiler yayınlanmıştır. Her iki tür dergi de tarih bilincinin ve kültürünün yaygınlaşmasına önemli katkılar sağlamıştır. Türkiye'de tarih dergiciliği, Osmanlı döneminden bugüne kadar çeşitli evrelerden geçmiş, kurumsal ve popüler dergiler aracılığıyla tarih araştırmaları ve bilgileri geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Bu süreçte hem akademik çalışmaların hem de halkın tarih bilincinin gelişmesi sağlanmıştır. Çok partili hayata geçiş evresinde basın hayatında yaşanan gelişmeler doğrultusunda süreli yayınların artış gösterdiği görülmektedir. Türkiye'de çok partili hayata geçiş süreci, 1945 yılında II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından hız kazanmış ve 1946 yılında Demokrat Parti'nin kurulmasıyla resmiyet kazanmıştır. Bu dönemde, basın özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların hafifletilmesi ve siyasal rekabetin artması, basın hayatında önemli değişikliklere yol açmıştır. 1940'ların sonlarından itibaren gazeteler, dergiler ve diğer süreli yayınlar sayıca artmış ve çeşitlenmiştir. Siyasal alandaki rekabetin ve çok partili sistemin gereği olarak, farklı görüşlerin ve ideolojilerin temsilcisi olan birçok yeni gazete ve dergi yayın hayatına başlamıştır. Bu yayınlar, siyasi parti organları, bağımsız gazeteler ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarına ait dergiler olarak çeşitlilik göstermiştir. Matbaacılık teknolojisindeki gelişmeler, basın yayın araçlarının daha hızlı ve daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Bu durum, basılı materyallerin üretim maliyetlerini düşürmüş ve

sürekli yayınların sayısının artmasına katkıda bulunmuştur. Artan yayın çeşitliliği, toplumsal ve siyasal konularda daha geniş bir kamusal tartışma ortamı yaratmış, halkın siyasal bilinçlenmesine katkıda bulunmuştur. Demokratik tartışmaların ve eleştirilerin daha serbestçe yapılabilmesi, demokratik kültürün gelişimine de zemin hazırlamıştır. Çok partili hayata geçiş sürecinde basın üzerinde zaman zaman baskılar ve sansür uygulamaları devam etmiş olsa da gazeteciler ve yayıncılar özgür basın mücadelesini sürdürmüşlerdir. Bu dönemde bazı yayınlar kapatılmış veya gazeteciler tutuklanmış olsa da basının genel olarak daha özgür ve çeşitli bir yapıya kavuştuğu gözlemlenmektedir. Bu gelişmeler, Türkiye’de demokratikleşme sürecinin önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Ahmad, Modern Türkiye'nin Oluşumu, 2022, s. 125-135).

Tarih, geçmişte meydana gelen olayları, insanlık birikimini ve toplumsal gelişmeleri incelerken çeşitli kaynaklardan yararlanır. Bu kaynaklar, tarihinin araştırmalarında kullandığı temel verileri sağlar ve tarih yazımında önemli bir rol oynar. Tarih kaynakları genel olarak şu başlıklar altında toplanabilir. Yazılı Kaynaklar: Antlaşmalar, yasalar, mahkeme kayıtları, nüfus sayımları gibi resmî belgeler. Belirli bir dönemin olaylarını kronolojik sırayla anlatan metinler. Şiirler, destanlar, romanlar ve oyunlar. Kişisel yazışmalar ve günlük notlar. Dönemin sosyal, ekonomik ve politik olaylarını yansıtan basılı yayınlar. Sözlü Kaynaklar: Efsaneler, mitler ve halk hikayeleri. Yaşayan tanıklarla yapılan mülakatlar ve anlatılar. Arkeolojik Kaynaklar: Eski yerleşim yerlerinden çıkarılan bina temelleri, tapınaklar, mezarlar. Çömlekler, araçlar, silahlar ve günlük kullanım eşyaları. Heykeller, freskler, mozaikler ve duvar resimleri. Nesnel (Materyal) Kaynaklar: Dönemin ekonomik yapısını ve ticaret ilişkilerini yansıtan madeni paralar. Resmî belgelerin ve ticari ürünlerin doğruluğunu teyit eden işaretler. Görsel ve İşitsel Kaynaklar: Eski yerleşimlerin, şehirlerin ve bölgelerin coğrafi durumunu gösteren çizimler. Belirli bir dönemi ve olayları görsel olarak belgeleyen materyaller. Tarihi olaylarla ilgili sesli kayıtlar ve radyo yayınları. Bu kaynaklar, tarihçilerin geçmişi anlamalarına ve yorumlamalarına olanak tanır. Tarihin kaynaklarını doğru ve titiz bir şekilde değerlendirmek, güvenilir ve kapsamlı bir tarih yazımı için esastır (Kütükoğlu, 2020, s. 18-28).

Araştırmanın odak noktası, 1950 yılının ocak ayında yayımlanan ilk sayısından itibaren RTM’nin her sayısı taranarak detaylıca incelenmiş, mecmuanın dizini yapılmış ve dizinde her cilt ayrı ayrı taranmıştır. Tüm yazarlar ve konu başlıkları tespit edilerek, yazar soyadına göre fişleme ve alfabetik sıraya konulma işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu dizin,

araştırmacılar için büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Bu detaylı incelemenin sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır:

RTM, tarihi hem eğitici hem de eğlendirici bir araç olarak gören bir popüler tarih dergisidir. RTM, okuyuculara geçmişten dersler çıkarma olanağı sunarak, tarihi hem geçmişi hem de günümüzü anlamaya yönelik bir araç olarak değerlendirmektedir. Bu yaklaşım, popüler tarih dergilerinin geniş kitlelere hitap etme amacına uygun olarak, tarihin bilimsel yönünden çok eğitici ve eğlendirici yönünü vurgular. Profesyonel tarihçilik ise daha küçük ve eğitilmiş bir kitleye ulaşmaktadır. RTM'nin tarih anlayışı, genellikle tarihin büyük adamların faaliyetleri olarak tanımlanmasına dayanır. Bu yaklaşım, popüler tarihçiliğin geleneksel unsurlarından biridir ve derginin içeriğinde siyasi tarihe, özellikle Osmanlı Devleti tarihine ağırlık verilmesi bu anlayışı yansıtır. Popüler tarih dergilerinin yazar kadrosu genellikle aynı kişilerden oluşur ve dergiler, okuyucularının taleplerini dikkate alarak konularını belirler. RTM de okuyucularından gelen istekleri sıklıkla dikkate alır ve bu nedenle okuyucu ile etkileşim yayın politikalarının önemli bir parçasıdır. Erkek kahramanlar RTM'nda genellikle zafer kazanan ve kahramanca savaşan kişiler olarak tasvir edilirken, kadın kahramanlar ise güzellikleri ve bu güzellikleriyle erkek kahramanları etkileyerek yönetme gücü elde eden figürler olarak ön plana çıkar. Bu durum, kadın kahramanlara yönelik toplumsal cinsiyetçiliğin bir göstergesidir. Bu şekilde kadın kahramanların anlatısı, daha çok güzellik ve çekicilik üzerinden şekillenmektedir (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956).

Tarih, geçmişte yaşanan olayların, toplumların ve kişilerin incelenmesi ve anlaşılması için vazgeçilmez bir disiplindir. RTM tarihi, eğitici ve eğlendirici yönlerini ön plana çıkararak okuyuculara sunmuştur. Görsel unsurlarla zenginleştirilmiş bir içerik derginin resimlerle desteklenen anlatımı, tarihi olayları ve kişileri daha ilgi çekici hale getirmiştir. Derginin düzenli olarak yayımlanan sayıları, tertip düzen ve yayın kalitesi bakımından çok önemlidir. Okuyucularının istek ve önerilerini göz önünde bulundurarak okuyucularının ilgileri doğrultusunda tarih bilgisini artırmayı hedeflediği görülmektedir. Yazar kadrosu, dönemin önde gelen tarihçileri ve yazarlarından oluşmuştur. Bu, derginin bilimsel doğruluğunu ve güvenilirliğini artırır. Yazarlar, genellikle tarihi olayları ve kişileri detaylı bir şekilde ele alarak okuyuculara derinlemesine bir bakış sunar. Derginin konularına göre oluşturulan makale indeksi, RTM'nin hangi konulara ağırlık verdiğini ve hangi alanlarda daha fazla içerik sunduğunu gösterir. Bu indeks, okuyucuların ilgilendikleri konuları daha kolay bulmalarını sağlar. RTM, tarihsel olayları sadece

bilimsel bir bakış açısıyla değil, aynı zamanda okuyucuların ilgisini çekecek şekilde sunar. Bu yaklaşım, tarihin geniş kitleler tarafından daha kolay anlaşılmasını ve benimsenmesini sağlar. Bu bulgular, RTM'nin tarih disiplinine katkılarını ve popüler tarihçiliğin nasıl işlediğini anlamak için önemli bir temel oluşturur.

Popüler tarih dergilerinde, hikayeci olarak tanımlanan tarih yazımının hâkim olduğu görülmektedir. Bu tür dergiler, tarihsel olayları ve kişilikleri sürükleyici bir üslupla, magazin tarzında ele alarak geniş okur kitlesine hitap etmeyi amaçlar. İşlediği konulara bakıldığında, kadın ve erkek kahramanlara odaklanır ve dönemin okurlarını etkileyen konuları seçer. Tarihsel olaylar ve kişilikler, okuyucunun ilgisini çekecek şekilde hikayeleştirilir. Bu, tarihsel bilgilerin daha kolay anlaşılmasını ve akılda kalmasını sağlar. Popüler tarih dergileri, tarihsel konuları daha ilgi çekici hale getirmek için magazin tarzında sunar. Bu, tarihsel olayların ve kişiliklerin daha dramatik ve çekici bir şekilde anlatılması anlamına gelir. Bu dergilerde sıkça kadın ve erkek kahramanlar ön plana çıkarılır. Bu kahramanlar üzerinden tarihsel dönemler ve olaylar anlatılır, böylece okuyucunun ilgisi canlı tutulur. Yazı dizileri ve makaleler, okuyucunun ilgisini çekecek şekilde sürükleyici bir üslupla kaleme alınır. Bu, okuyucunun dergiyi düzenli olarak takip etmesini sağlar. Satır aralarında ve imzasız paragraflarda, dikkatli okuyucuların fark edebileceği kıymetli bilgiler bulunur. Bu bilgiler, derginin daha derin bir bilgi kaynağı olmasını sağlar. Sürükleyici üslup ve ilgi çekici konular sayesinde, bu dergiler geniş bir okur kitlesine hitap eder ve okur potansiyelini arttırmayı hedefler. Popüler tarih dergilerinde, tarihsel bilgilerin hikayeleştirilerek ve ilgi çekici bir şekilde sunulması, hem tarih bilincinin yaygınlaşmasına katkı sağlar hem de okuyucuların tarihi daha zevkli bir şekilde öğrenmesini mümkün kılar. Resimli tarih Mecmuası bütün unsurları içinde barındırmaktadır (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956).

Tarih Yazıcılığının belirgin özelliği, edebi biçimlerinin geniş yelpazesidir. Üç temel teknik olan betimleme, anlatı ve çözümleme çok çeşitli biçimlerde bir araya getirilebilir. Bu daha çok tarih yazıcılığının ardındaki değişik kimi zaman çelişkili olabilen amaçların, hepsinden önemlisi de bütün tarih araştırmalarının temelinde yatan bir gerilimin, geçmişini yeniden yaratma arzusu ile onu yeniden yorumlama arsındaki gerilimin sonucudur. Çok çeşitli tarih yazıları için kabaca bir açıklama yapacak olursak, anlatı ile betimleme bu gerilimi oluşturan unsurlardan birincisine çözümleme ise ikincisine cevap verir. Geçmişin yeniden yaratılmasının “tarihi anını bütün tamamlanmışlığı, somutluğu ve karmaşıklığı ile yeniden kurulması”nın sadece entelektüel bir işin ötesinde olduğu en karakteristik biçime

yani betimlemeye bakıldığında daha iyi anlaşılmaktadır. Burada tarihçiler dönemin atmosferini ya da bir sahneyi canlandırarak okurlarında dolaysız deneyim yanılsaması yaratmaya uğraşırlar. Tümüyle sıradan nitelikte bu kadar çok tarih çalışmasının bulunması, sadece kaynaklara vakıf olmakla bu etkinin yaratılamadığını çok güzel göstermektedir. Bu iş romancıda ya da şairde bulunana benzer bir düş gücü ve ayrıntıları görme yeteneği ister. (Tosh, 2020, s. 143-144).

Reşat Ekrem Koçu, Haluk Y. Şehsuvaroğlu, Ahmet Rasim, Feridun Fazıl Tülbentçi gibi tarihsel betimleme ustaları diyebileceğimiz isimler üsluplarını yaratmış kendi dönemlerinin yaratıcı yazılarını yazmışlardır. Modern tarihçiler ise bilerek edebi bir tarz kullanmazlar. Ama fevkalade canlı betimlemeler yazabilirler. Dolayısıyla da betimlemenin rolü, tarihi yeniden yaratma çabasındaki tarihçinin esas tekniği olan anlatının kine nazaran ikincil bir değer taşır. Avrupa dillerinin çoğunda History (Tarih) sözcüğü aynı zamanda Story (Hikâye) anlamına gelir. Anlatıda tarihçinin yaratıcı yazarla, özellikle de romancı ve epik şairle paylaştığı bir biçimdir ve tarihin okur kitlesinden geleneksel olarak gördüğü ilgiyi önemli ölçüde açıklamaktadır. Diğer hikâye anlatma biçimleri gibi tarih anlatısı da gerilim yaratma ve şiddetli duygular uyandırma gücüyle etkiletilici olabilir. (Tosh, 2020, s. 144). 1950-1956 yıllarında ayda bir olmak üzere 84 sayı düzenli çıkarılan, 1950'li yıllarda bazı sayıları 50 bin üzerinde basılan bir mecmuayı yayına hazırlayan kadronun yayın stratejisinin başarılı olduğunu söyleyebiliriz. RTM'nin 1950-1956 yıllarında düzenli bir şekilde çıkarılmasında okuyucu kitlesinin istek ve görüşlerine verdiği önem ve bu istek ve görüş doğrultusunda oluşturduğu yayın stratejisi ve sürükleyici yazım tarzıyla okuyucuyu etkileyen hâkim yazar kadrosunun önemi büyüktür. Feridun Fazıl Tülbentçi, Tefik İnci, Mithat Sertoğlu ve Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, Reşat Ekrem Koçu, Ziya Şakir, Sermet Muhtar Alus gibi kıymetli yazarlar çok fazla eser kaleme almışlardır. Genel anlamda Osmanlı tarihine çok fazla yer verilmiştir. Çoğunluğu; Padişahlar, Sultanlar, Şehzadeler, Vezirler, Valideler, müdafaa savaşları ve galip gelinen savaşlar, kahramanlık destanı tarzında okuyucuyu etkileyici ve kimi ilgi çekici yazı serileriyle başarılı bir eser meydana getirilmiştir.

RTM'nda 1166 makale kaleme alınmış Osmanlı'da Spor ve Osmanlı'da ilk paranın basılışı, lastiğin tarihi, otomobilin tarihi gibi konuların da yer aldığı mecmuada Osmanlının, eğitim yapısı, ekonomisi, toplumsal yaşamı gibi konulara nadir yer verilirken tarihte önemli yeri olan Osmanlı savaşları, Osmanlı Padişahları ve Sultanları ile muadili Krallar ve Kraliçeler hakkında çok sayıda yayın bulunmaktadır. Padişah ve Krallar

kahramanlıkları ile betimlenirken Sultan ve kraliçeler güzelliği ile betimlenmiştir. Biyografi, Hatırat, genel kültür konuları, genel Türk tarihi, Orta Asya Türk tarihi, Selçuklu tarihi, milli mücadele dönemi, cumhuriyet dönemi, dünya tarihinden ilginç konular ve ikinci cihan harbi konuları, İslam dini hakkında kaleme alınmış makaleler ve aynı zamanda ilave eklerde sunulan Peygamberler Tarihi, Kronolojik Osmanlı Tarihi, İstanbul'un Tarihi gibi pek çok türde makale kaleme alınmıştır. Hâkim konu olarak Osmanlı tarihi konuları işlenmiştir. Yayınlandığı dönem hakkında alan yazına kaynak mahiyetinde belge, eser, makale tarzında pek katkı sağlamamıştır. RTM'nin yayımlandığı dönemde vukuu bulan Kore Savaşı hakkında zamanın iki gazetecisi Hikmet Feridun ES ve Faruk FENİK' in yaptığı haberlerden pasajlar ve Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı'nın, Amerika'nın sesi radyosu için plağa alınıp yayımlanan konuşması dışında mecmuanın yayınlandığı döneme ait olay ve olgular hakkında herhangi bilgi ve belge bulunmamaktadır. (Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür., 1950-1956).

Popüler tarihçilik; akademik tarihçiliğin girmedığı konulara girmiş ve öncülüğünü Necip Fazıl Kısakürek'in aldığı "inanmıyorum bana öğretilen tarihe" şiiiriyle dile getirdiği karşı tarih yazımını sahiplenen, tarihçi olmasa da tarihçinin üslubunu kullanarak, belgelere ulaşabilen ama belgeleri belli bir zihniyet paradigması çerçevesinde inceleyen yazar türünü ortaya çıkarmıştır. (Güler, 2014, s. 203). Carr 1954'te yazdığı bir eleştiri yazısında şöyle diyor; "hiçbir anlamı olmasaydı tarih yazılıp okunmaya değmezdi". (Carr, 2013, s. 15). Basın tarihi konusunda önemli bir referans olan Hıfzı Topuz ise dönem hakkında şöyle diyor; *1950 Basın Kanunu'nu liberal bir düzenleme olarak tanımlanmış, 1931 yasası ve sonrasında yapılan değişikliklerle kurulan baskıcı rejim yıkılmış ve hükümetin basın üzerindeki kontrolü sona ermiştir* (Topuz, 1996, s. 105). Yani 1950'lerde tek parti rejiminin iktidardan düşmesi üzerine daha özgürlükçü ve demokratik bir dönemin başladığına işaret ediliyor. Aynı zamanda özellikle 1950'lerin ilk yarısı, "*beyaz devrim*" olarak değerlendirilmiştir (Gevgili, 1987, s. 487). 1950'ler hakkında beyaz devrim betimlemesi ve Ali Birinci'nin tarih dergiciliği altın çağını yaşamıştır betimlemesi, olumlu kabul edilen değişimlerin olduğunu bizlere gösteriyor. Aslında 1950 seçimlerini kazanarak tek parti rejimine son verip iktidara gelen Demokrat Parti'nin tehdit olarak gördüğü Cumhuriyet Halk Partisi karşısında, kendi mevcudiyetini korumak ve yerini sağlamlaştırmak için siyasi konjonktüre de uygun bir biçimde, özlem duyulan ne varsa hepsine tam bir liberalist edası ile gösterdiği hoşgörünün sonucu olarak 1950'lerde sadece basın hayatında değil her alanda "renkli bir devrim" yaşanmıştır. Çünkü; Demokrat Parti

siyasi konjonktürde popüler bir siyaset izlemiş doğal sonucu olarak bu durum her alana nüfuz etmiştir, öncelikle basın yayın hayatına yansımış, özellikle popüler tarih dergiciliği için de bulunmaz bir zemin oluşturmuştur. Ancak 1956 sonrası başta ekonomik koşullar olmakla birlikte yavaş yavaş terk edilen liberal söylemler yine müdahaleci devlet yapısına (devletçi) evrilmeye başlamıştır. Bu gelişmeler göz önüne alındığında 1950 yılından 1956 yılına kadar çıkış takviminde değişim olmamış bir popüler tarih dergisi olan RTM 1956 yılı aralık ayında son sayısını çıkararak yayın hayatını sonlandırmıştır. Yayın hayatını sonlandırması konusunda ise herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Sonuç olarak geçmişin bilgisi, bugünün dünyasını anlamamıza ve geleceği şekillendirmemize yardımcı olur. Bu sebeple, tarih bilginizi taze tutmak ve sürekli olarak güncellemek önemlidir. Yeni keşifler, arkeolojik bulgular ve tarih yazımındaki değişiklikler, tarih anlayışımızı sürekli olarak geliştirir. Bu nedenle, tarih kitapları okumak, belgeseller izlemek, müze ve tarihi mekanları ziyaret etmek, tarih bilginizi taze tutmanın ve genişletmenin en etkili yollarındandır. Unutmayın, geçmişi bilmek, geleceği inşa etmenin anahtarıdır.

Tarih yazmak, yapmak kadar önemlidir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır. Mustafa Kemal Atatürk

KAYNAKÇA

- Abdulhalik Bakır, U. B. (2019). Yüceçiler ve Kökenleri Üzerine Düşünceler. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 123-144.
- Adivar, A. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(17), 744.
- Ahmad, F. (2019). *Jön Türkler Osmanlı İmparatorluğu'nu Kurtarma Mücadelesi (1914-1918)*. (T. Demirel, Çev.) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ahmad, F. (2021). *İttihatçılıktan Kemalizme*. (F. B. Baltalı, Çev.) İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Ahmad, F. (2022). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*. (Y. Alogan, Çev.) İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Akagündüz, Ü. (2008). Yeni Ufuklar Dergisi Perspektifinde Türkiye'de Düşünce Hayatı (1952-1965). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alındı
- Akbayrak, H. (2012). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Tarih Yazımı*. İstanbul: Kitabevi.
- Akyavaş, R. (1950). Tüylar Ürpertici Bir Ceza: Recim. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(9), s. 345-347.
- Akyavaş, R. (1952). Hira'dan Sonra. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(28), 1440-1443.
- Akyavaş, R. (1952). Kuran-i Kerim'in Tarihçesi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(26), 1316-1318.
- Akyavaş, R. (1953). Hz. Peygamber'in Sevgili Kızı Fatima Hz. Ali ile Nasıl Evlendi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 4(48), 2802-2804.
- Alus, S. M. (1950). Mınakyan'ın "Osmanlı Tiyatrosu". *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), 104-106.
- Alus, S. M. (1951). Göksu ve Alemleri. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(22), s. 1032-136.
- Arık, F. Ş. (1998). Prof. Dr. Faruk Sümer Hayatı ve Eserleri (Ölümünün 3. Yıldönümü Dolayısıyla). *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 62(235), 935-968.

Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı. (2023, Eylül). *Askeri Tarih Belgeleri Dergisi*.
Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı:
<https://www.msb.gov.tr/ArsivAskeriTarih/icerik/askeri-tarih-belgeleri-dergisi>
adresinden alındı

Atay, F. R. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(17), 734.

Banoğlu, A. N. (1950). Baş Yazı. *Tarih Dünyası*, 1-40.

Beyatlı, Y. K. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(17), 731.

Bir Asır Evvel Yurdumuzdaki Kılıklar. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(20), 938.

Birinci, A. (1998, Ağustos). Bâbüali'nin Tarih Mecmuaları(1943- 1965). *Türk Yurdu*(132), 29-38.

Birinci, A. (2012). *Server Rifat İskit*. Ankara : Türk Diyanet Vakfı Yayınları.

Bolat, B. S. (2006). Milli Mücadele'de Kırşehir'in Yeri ve I. TBMM Döneminde Kırşehir Milletvekilleri. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, s. 39-60.

Bonval, K. D. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 875.

Bu Tabirler Nereden Kalmış? (1950). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(7), 241-280.

Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz mi? (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(13), 553.

(1950).Budin Paşası'nın Kızı. *Budin Paşasının Kızı*. İstanbul.

Can, E. S. (2019, 1 2). *Ziya Şakir Soku*. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü:
<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/soku-ziya-sakir> adresinden alındı

Carr, E. H. (2013). *Tarih Nedir?* (M. G. Gürtürk, Çev.) İstanbul: İletişim yayınları.

Cevdet, P. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(18), 766.

Cezzar, M. (1952). Büyük Fransız İhtilali. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(32), 1696-1701.

Cezzar, M. (1956). Özlü Osmanlı Tarihi ve Padişah Resimleri Albümü. *Resimli Tarih Mecmuası*, 7(73), 36(1-4)37.

- Cunbur, M. (1990). Ali Emiri Efendi, Kütüphanesi ve Çıkardığı Mecmua. *Erdem*, 6(16), 239-252.
- Çelik, Y. (2012). Tarih Vesikaları. Kollektif içinde, *İslam Ansiklopedisi* (Cilt 40, s. 86). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Çeltik, S. E. (2007). *Ali Emiri'nin Osmanlı Tarih ve Edebiyet Mecmuası Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çeltik, S. E. (2013). Ali Emiri'nin Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası. *Turkish Studies*, 8(1), s. 237-247.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- D'atrak. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 837.
- David, L. (1951). Sokrat'ın Zehiri İçmesini Tasvir Eden Eseridir. *Bu Tarihi Vakayı Hatırlayabildiniz mi?* istanbul.
- Demir, K. (Nisan 2016). Osmanlı'da Dergiciliğin Doğuşu ve Gelişimi (1849-1923). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(9), 71-112.
- Demirtaş, B. (2018). İnfomal Tarih Eğitiminde Öncü Bir Cumhuriyet Aydını:Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu ve Tarih Yazıları. *GEFAD / GUJGEF*(38(1)), 385-404.
- Doğan, A. (2014). R.1286-1288/M.1870-1872 Tarihli Ceyb-i Hümayun Defterleri'ne Göre Sultan Abdülaziz'in Özel Hazinesi'nin Durumu.
doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7320
- Doğrul, Ö. R. (1950). Peygamberimizin Veda Haccı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), 86-88.
- Editorial, B. A. (2024, 04 15). *Britannica.com*. Robert E.Sherwood:
<https://www.britannica.com/biography/Robert-E-Sherwood> adresinden alındı
- Elban, M. (2018). 1950'lerin Popüler Tarih Dergisi; Resimli Tarih Mecmuası'nda Tarih Eğitimi ve Öğretimi. *Turkish History Education Journal*(7 (2)), 372-391.
- Elli Senelik Değişimler. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(13-17), 520-760.

- Erdem, E. (2015, , Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi,). Jön Türkler'den Cumhuriyet'e Osmanlı-Türk Siyasal Düşüncesi'nde Fransız Etkisi Ve Kuramsal Perspektifler: Liberalizm, Pozitivizm, Solidarizm. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(1), s. 1-18.
- Eşres, İ. (1951). *Resimli Tarih mecmuası*, 2(19), 829.
- Gevgili, A. (1987). *Yükseliş ve Düşüş*. İstanbul.
- Gökalp, Z. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(16), 691.
- Gönenç, A. Y. (2013). Dergicilik Üzerine. U. B. Nalcıoğlu içinde, *Türkçe Dergiciliğin Sancılı Başlangıcı* (s. 7-40). İstanbul: Koyu Kitap.
- Güler, M. (2014). Türkiye'de Popüler Tarihçilik (1908-1960). *Turkish History Education Journal (Türk Tarih Eğitimi Dergisi)*(3 (2)), 201-216.
- Haldun, İ. (1950). Tarih Nedir? *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), 106.
- Holand, M. S. (1950). Ölüm Adası İvo Jima. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 24-25, 40.
- İskit, E. (1951). Briyanya Savaşı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(17), 750-752.
- Işık, İ. (2013). *Türkiye Ünlüler Ansiklopedisi C. I. (Cilt 1)*. Ankara: Elvan Yayınları.
- Işık, İ. (2013). *Türkiye Ünlüler Ansiklopedisi C. II*. Ankara : Elvan Yayınları.
- Işık, İ. (2013). *Türkiye Ünlüler Ansiklopedisi C. III. (Cilt 3)*. Ankara: Elvan Yayınları.
- Jeltyakov, A. D. (1979). *Türkiye'nin Sosyo-Politik ve Kültürel Hayatında Basın (1729 - 1908 Yılları)*. Ankara: Basın Yayın Genel Müdürlüğü.
- Karabulut, S. (2019). Cumhuriyet Dönemi'nin Uzun Süreli İlk Popüler Tarih Dergisi: Resimli Tarih Mecmuası. *Belgi Dergisi*, 2(17), 1042-1071.
- Koçaş, S. (1950). İstiklal Savaşında "Uzunbeyli" Baskınında Yunan Kumandanı Papulas Pijama ile Kaçmıştı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(6), 223-225.
- Koçaş, S. (1950). Kanuni Sultan Süleyman'ın Mohaç Meydan Muharebesi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(6), 207-210.

- Koçaş, S. (1951). Kore ve Mehmetçik. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(15), 647-649.
- Koçaş, S. (1951). Kore ve Mehmetçik. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(15), 647-649.
- Koçu, R. E. (1950). Budin Paşası'nın Kızı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 36-38.
- Koçu, R. E. (1950). Budin Paşası'nın Kızı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(4), 158-160.
- Koçu, R. E. (1950). Gayet Mühim Bir Sır İfşa Ediyoruz. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), 90-91.
- Koloğlu, O. (2010). *Osmanlı Döneminde Basın Teknikleri ve Araçları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- Konrapa, M. Z. (1954). Haçlılar ve Büyük Sultan Selahaddin Yusuf. *Resimli Tarih Mecmuası*, 5(56), 3284-3286.
- Konrapa, M. Z. (1955). “Hazreti Ömer ve İslâmlık Tarihindeki Mevkii”. *Resimli Tarih Mecmuası*, 6(61), 3591-3594.
- Konrapa, M. Z. (1955). İnsanlık Tarihi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 6(66), 3903-3906.
- Konrapa, M. Z. (1956). İnsanlık Tarihinin Kısa Kronolojisi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 7(73-74-75-76-77), 54-138-211-272-273.
- Korbet, S. C. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 875.
- Kral ve Diktatörler. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*.
- Kumsar, İ. A. (2018, 9 14). *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Server R. İskit: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/iskit-server> adresinden alındı
- Kurt, S. (2020). Tarih-i Osmani Encümeni/Türk Tarih Encümeni Mecmuasında Vesika Aktarımı. *Arşiv Dünyası*(7:1), 59-76.
- Kurt, S. (2022 Güz). Tarih-i Osmânî/Türk Tarih Encümeni Mecmuası'nda Osmanlı ve Avrupa Tarihlerine Yöneltilen Eleştiriler. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*(106), 311-318.
- Künye Bilgisi. (1956, Haziran). *Resimli Tarih Mecmuası*, 7(78), Ön Kapak Arkası.

Künye Bilgisi. (Kasım/1951). 2(23), s. Ön Kapak Arka Yüz.

Künye Bilgisi. (Ocak/1950, Ocak). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), s. Ön Kapak Arka Yüzü.

Kütükoğlu, M. S. (2020). *Tarih Araştırmalarında Usul*. Ankara: Türk Tarih kurumu Yayınları.

Lozan, S. (1950). Abdülhamid'in Selanik'ten Getirilişi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 1-40.

M.Z. (1950). Cemal Paşa'nın Sultanlığı Meselesi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 12-15.

M.Z. (1950). Enver Paşa'nın Atatürk Hakkında Bir Mektubu. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(2), 53-56.

Matbaai Ebüzziya Antetli Ziya Hünerman'a Ait Fotoğraflı Çalışma Belgesi. (1940, 10 11). PHEBUS: <https://phebusmuzayede.com/muzayede-arsivi> adresinden alındı

Mecmuanın Tam Takımı Görülmüştür. (1950-1956). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1-7(1-84).

Menekşe, Ö. (2003). Osmanlı'da Zina Cezası Olarak Recm. *Marife*, 3(2), s. 7-18.

Moltke. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 857.

Naima. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(16), 698.

Nalcıoğlu, B. U. (2013). Türkçe Dergiciliğin Sancılı Başlangıcı. A. Y. Gönenç içinde, *Dergicilik Üzerine* (s. 7-40). İstanbul: Koyu Kitap.

Okan, B. S. (1952, Eylül). Önsöz. *Harp Tarihi Vesikaları Dergisi*(1), s. 1-58.

Okuyucularımızla Konuşma. (Mart/1950). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), s. Ön Kapak Arka Yüzü.

Okuyucularımızla Konuşma. (Ocak/1950, Ocak). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(20), s. Ön Kapak Arka Yüzü.

Okuyucularımızla Konuşma-RTM Künye Bilgisi. (Aralık/1950, Aralık). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(12), s. Ön Kapak Arka Yüzü.

- Okuyucularımızla Konuşma-RTM Künye Bilgisi. (Eylül/1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(21), s. Ön Kapak Arka Yüzü.
- Okuyucularımızla Konuşma-RTM Künye Bilgisi. (Temmuz/1951, Temmuz). *Resimli Tarih Mecmuası*, s. Ön Kapak Arka Yüzü-1.
- Osmanlı Tarihinden İbretli Fıkralar. (1950). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(4), 120-160.
- Örik, N. S. (1951). Altı Kral Babası Bir Vezire Dair “Şerif Hüseyin Paşa”. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(24), 1137-1140.
- Örik, N. S. (1952). Yunanistan'ın Kraliçeleri. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(33), 1718-1721.
- Özcan, A. (2012). Tarih-i Osmani Encümeni. Kollektif içinde, *İslam Ansiklopedisi* (Cilt 40, s. 83-85). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Özkan, M. (2010). Kuruluşunun 70. Yılında Türkiyat Enstitüsü. *Türkiyat Mecmuası*, 20, 1-11.
- Platon. (2014). *Sokrates'in Savunması*. (B. Çınar, Çev.) Ankara: Alter Yayıncılık.
- R., A. (1951). Serbest Fıkra'nın Doğuşu, Yaşayışı, Kapanışı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(15), 644-646.
- Ranke, L. v. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(16), 690.
- Rasim, A. (1950). Baskın. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 7-10.
- Rasim, A. (1950). Eski Palavracı Kabadayılar. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), 80-120.
- Renan, E. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(16), 702.
- Reşat Ekrem Koçu, M. F. (1950). Bunları Biliyor musunuz? *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(7).
- Sadık Yazar, M. U. (2020). *Ali Emiri Divanı*. (G. Kut, Dü.) İstanbul: TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 172.
- Sazanof. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 857.
- Sertoğlu, M. (1956). Türk Tarihinin Kronolojisi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 7(73-74-75), 39-115-179.

- Seyfettin. (1950-1955). Camilerimiz. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1-6(1-62).
- Sinanoglu, A. (1950). Tarihin Meşhur Yusuf ve Züleyha Hikâyesi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(10), 372-374.
- Sirer, M. (1956). Tanzimat. *Resimli Tarih Mecmuası*, 7(74), 126-130.
- Sümer, F. (1954). Tarihte Büyük Rol Oynamış Türk Kavimleri. *Resimli Tarih Mecmuası*, 5(50), 2884-2888.
- Sümer, F. (1954). Tarihte Kullanılmış Başlıca Takvimler. *Resimli Tarih Mecmuası*, 5(60), 3541-3542.
- Sümer, F. (1954). Türk Adıyla Tarih Sahnesine Çıkan Türkler. *Resimli Tarih Mecmuası*, 5(49), 2830-2834.
- Şakiroğlu, M. (1984). Türkiyede Şimdiye Kadar Çıkan Popüler Tarih Dergileri. *Tarih ve Toplum*(1), 65-68.
- Şatobriyan. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 843.
- Şehsuvaroğlu, H. Y. (1950). Abdülmecid'in Ölümü. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 18-22.
- Şehsuvaroğlu, H. Y. (1950). Cem Sultan ve Acıklı Hayatı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(3), 81-84.
- Şehsuvaroğlu, H. Y. (1950). Üçüncü Sultan Selim'in İleri Düşünceleri ve Feci Akıbeti. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(2), 45-48.
- Şehsuvaroğlu, H. Y. (1952). 1877 İstanbul Konferansı. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(31), 1580-1584.
- Şehsuvaroğlu, H. Y. (1952). 31 Mart Vakası ve II. Abdülhamit'in Tahtan Indirilişi", (1952) 29/1456. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(29), 1456-1461.
- Şenel, C. (2011). Tanzimat'tan Günümüze Felsefe Dergileri: Açıklamalı ve Seçme Bir Bibliyografya Denemesi. *Türkiye Araştırmalar Literatür Dergisi*, 9(17), s. 433-488.

- Şervud, R. E. (1952). İkinci Cihan Harbinde Başkan Ruzvelt ve Siyasi Hayatına Dair İfşaat. (H. Kemali, Dü.) *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(30), 1116-1118.
- Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi. (2003). *İskit Server* (Cilt 1). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi. (2013). *Feridun Fazı Fülbentçi* (Cilt 2). Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- Tarih Bilginizi Tazeleyin. (1950). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1-12), 1-520.
- Tarih ve Kıymeti. (1950). 1(2), s. 40-80.
- Tarihte Bu Ay. (1950-1956). *Resimli Tarih Mecmuası*, 1-7(1-84).
- Toprak, Z. (1984). "Fikir Dergiciliğinin Yüz Yılı," İçinde: Türkiye'de Dergiler Ansiklopediler (1849-1983). İstanbul: Gelişim Yayınları.
- Toprak, Z. (2012). *Darwin'den Dersim'e Cumhuriyet ve Antropoloji*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Toprak, Z. (2019). *Türkiye'de Yeni Hayat İnkılap ve Travma 1908-1928*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Toprak, Z. (2019). *Türkiye'de Yeni Hayat İnkılap ve Travma 1908-1928*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Topuz, H. (1996). *100 Soruda Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Tosh, J. (2020). *Tarihin Peşinde*. (Ö. Arıkan, Çev.) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tülbentçi, F. F. (1950). Haçova. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(1), 1-40.
- Tülbentçi, F. F. (1950). Yazık, Cihan Bir Kahraman Kaybetti. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(2), 41-44.
- Tülbentçi, F. F. (1951). Sultan Abdulaziz ve Prenses Tevhide. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(24), 1133-1136.
- Tülbentçi, F. F. (1952). Şehitler Serdarı Genç Osman. *Resimli Tarih Mecmuası*, 3(25), 1193-1195.

Tülbentçi, F. F. (1956). Sokulla Mehmet Paşanın Dul Zevcesi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 7(82), 623-626.

Türk Büyükleri. (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(21), 937-1000.

Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi. (2007). *Soku, Ziya Şakir* (Cilt 7). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Türk İdare Dergisi. (2024, 6 22). Türk İdare Dergisi: <http://www.tid.gov.tr/tanitim> adresinden alındı

Türkler ve İstanbul. (1950). 1(1), s. 6.

Uçarol, R. (2019). *Siyasi Tarih 1789-1914* (Cilt 1). İstanbul: Der Yayınları.

Uygur, A. (1950). Hazreti Muhammed'in Vefatı ve İlk Halifenin Seçilişi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 1(5), 169-171.

Varlık, B. (1985). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi. *Tanzimattan Meşrutiyete Dergicilik*, 1, 112-125. İstanbul: İletişim Yayınları.

Yalçın, E. S. (2003). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihinin Kaynakları*. Ankara: Berikan Yayınevi.

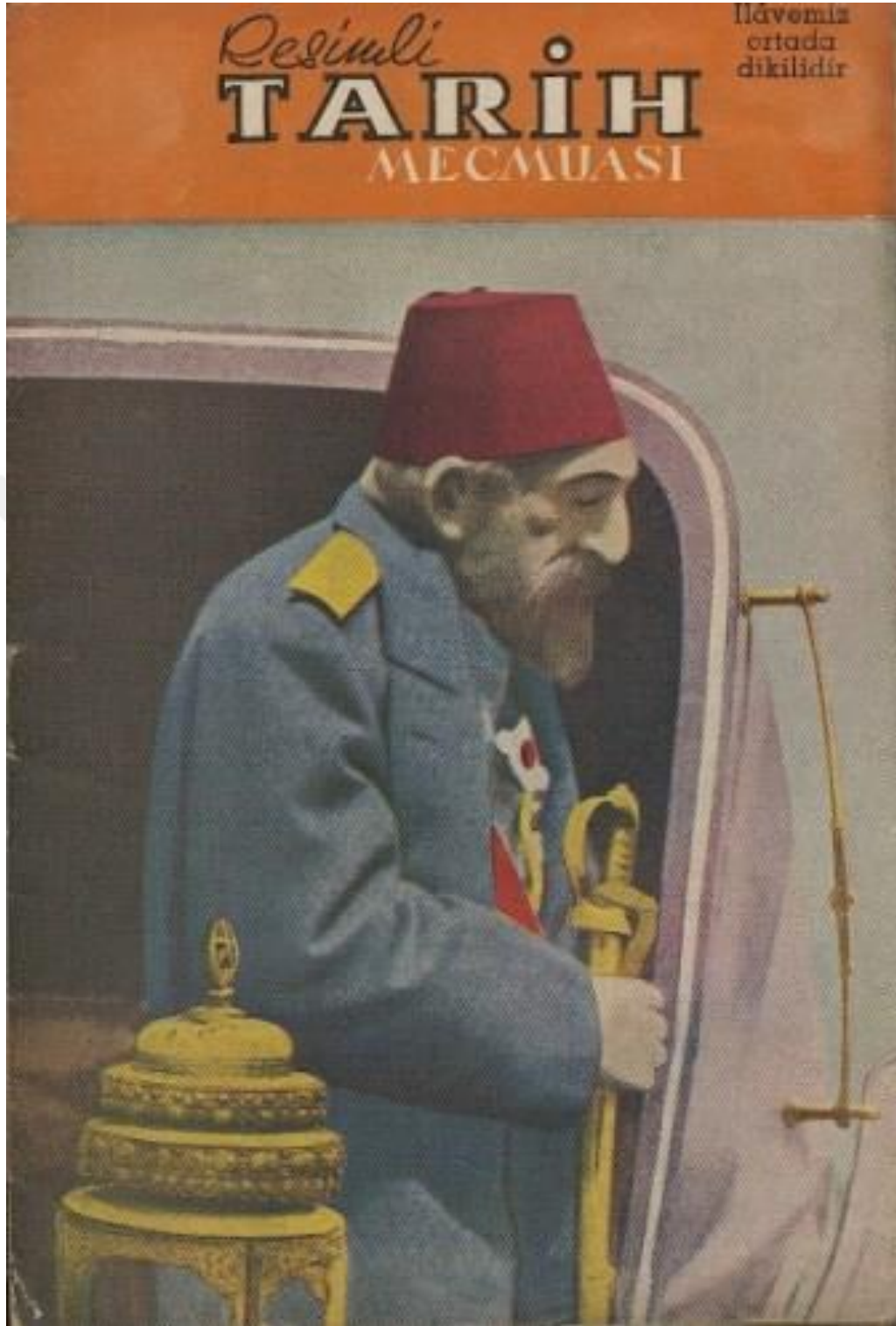
Yaşadığınız Dünkü Hayatı Çocuklarınıza Nasıl Anlatabilirsiniz? (1951). *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(13-17), 520-760.

Yazıcı, T. (1951). Yazıcı'nın Ağzından Savaşların Hikayesi. *Resimli Tarih Mecmuası*, 2(19), 873.

Yıldırım, Ö. (2022, Ağustos). Sunuş. *Askeri Tarih Belgeleri Dergisi*(151), s. 1-288.

Ziya Hünerman'a Ait Çalışma Belgesi. (tarih yok). BİT MEZAT:
<https://www.bitmezat.com/en/product/4357649/basin-yayin-ve-turizm-umum-mudurlugu-istanbul-vil-yet-temsilcisi-ve-istanbul-rad> adresinden alındı

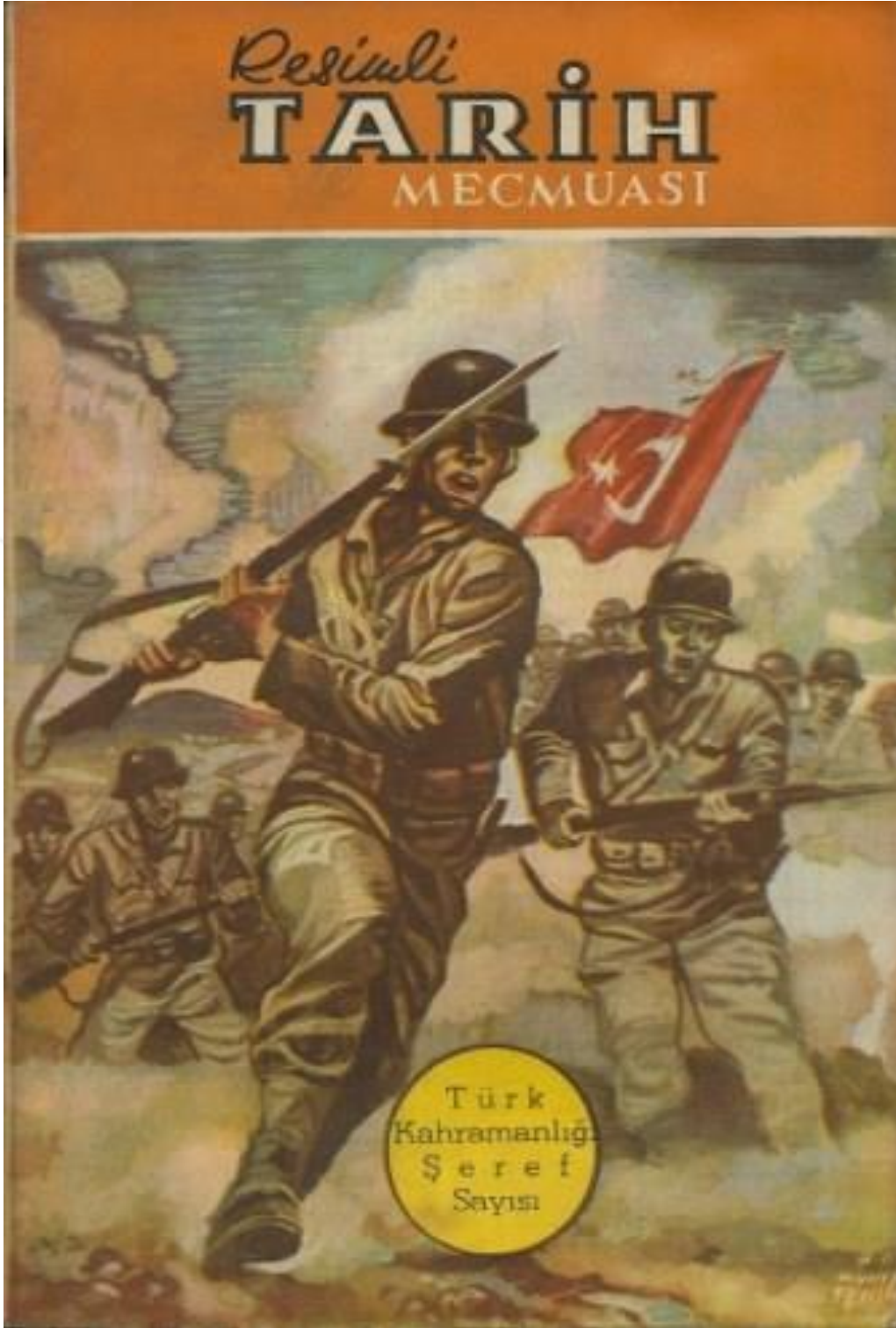
EKLER

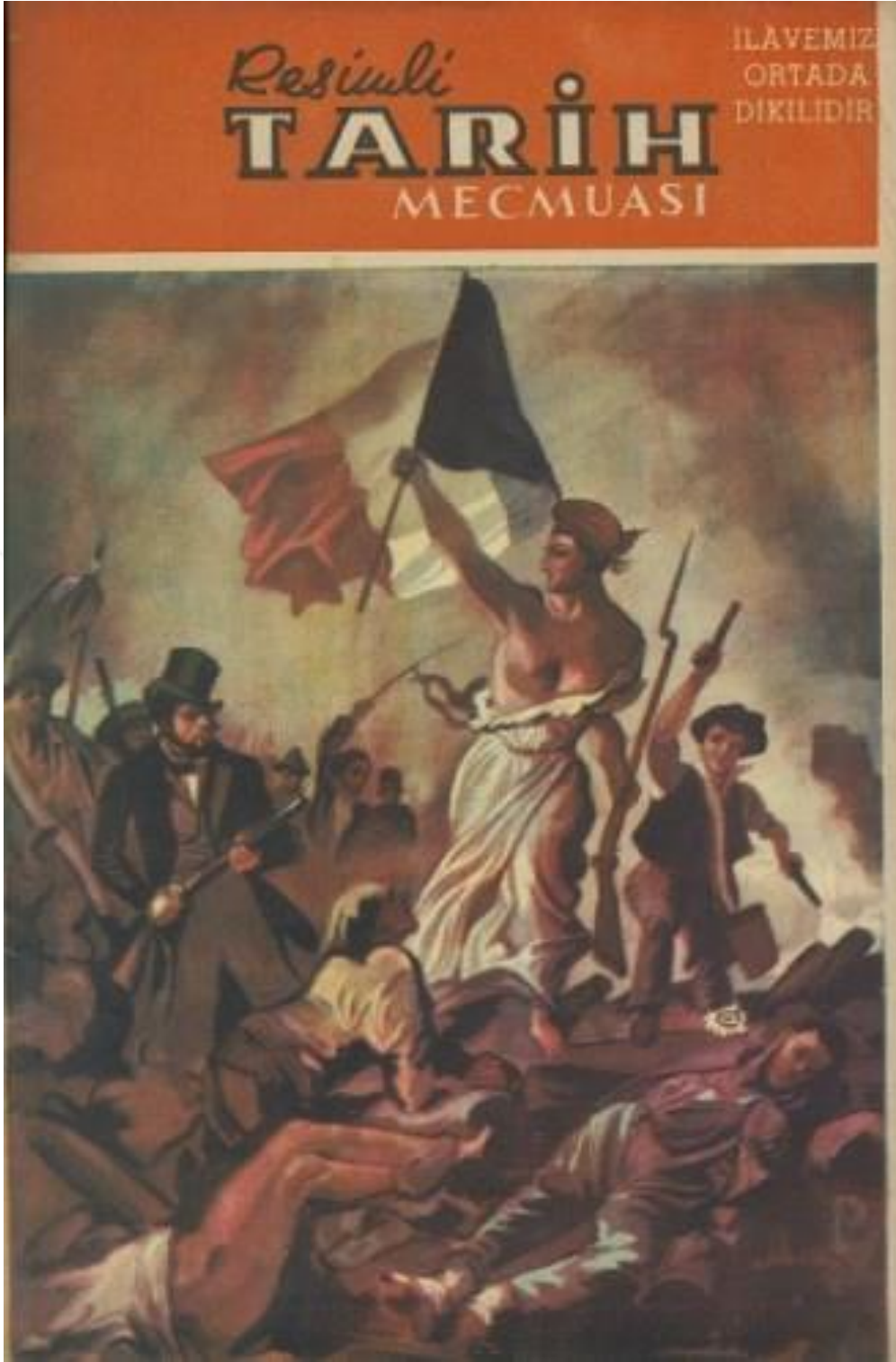
Resim Ek.1. RTM 7 Sayı Kapak Resmi.

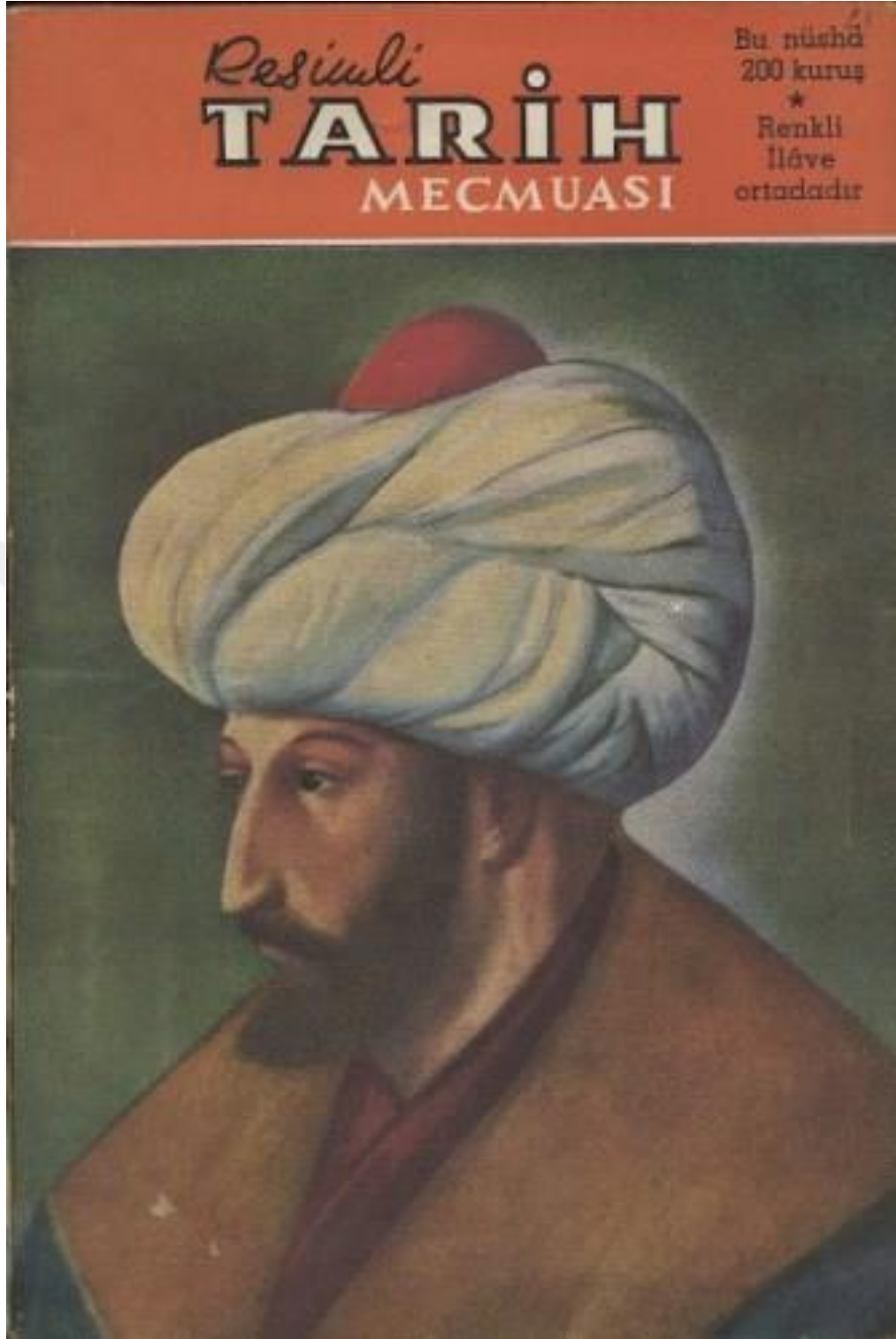
Resim Ek.2. RTM 11 Sayı Kapak Resmi.

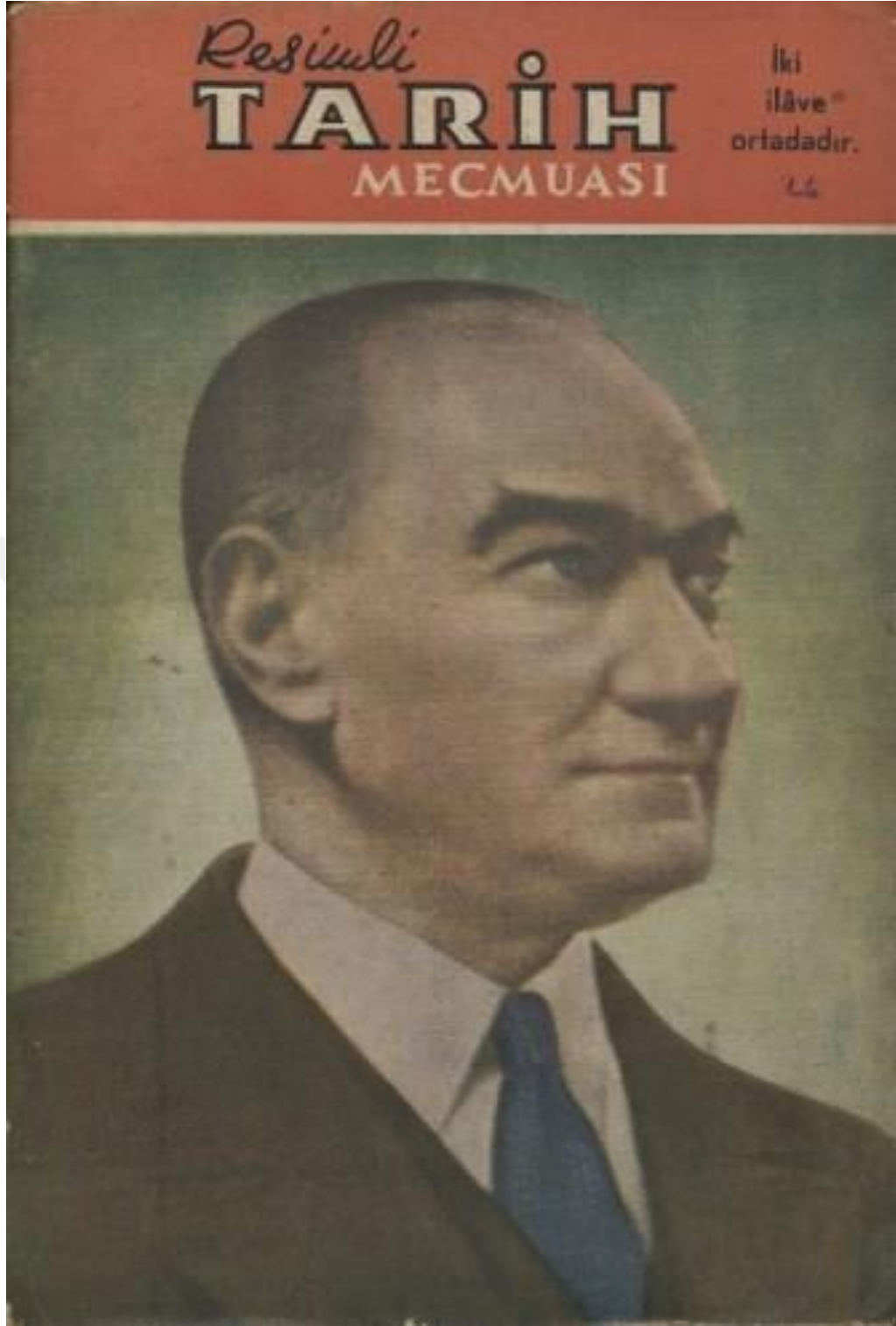
Resim Ek.3. RTM 19. Sayı Kapak Resmi.

Resim Ek.4: RTM 32. Sayı Kapak Resmi.

Resim Ek.5. RTM 41. Sayı Kapak Resmi.

Resim Ek.6. RTM 46. Sayı Kapak Resmi.

Matbaai Ebuzziya

İstanbul, Nuruosmaniye Şeref sokağı — Telefon: 20520

İstanbul 10 / II / 194 0

Y ukarıda resmi yapıştirılmış olan B. Ziya
Hüherman müessesemizin idare kısmında 1928 senesi
ikinci teşrininden 1935 senesi Nisanına kadar
elli lira ücretle çalışmıştır. Bu vesika talebi
üzerine kendisine verilmiştir.

Matbaai Ebuzziya M.

[Handwritten signature]

Resim Ek.7. Ziya Hünerman Hakkında, Matbaai Ebuziya Çalıştığına Dair Bir Belge.

No. (3)

ADI ve SOYADI : Ziya Hünerman
GÖREVİ : Film Kontrolörü

Yukarıda adı ve soyadı ile görevi yazılı, Radyoda
vasıfeli mütemet şahıstır.

Başın-Yayın ve Turizm Uzman Müdürlüğü
İstanbul Vilâyet Temsilcisi ve
İstanbul Radyosu Müdürü

Kenan Ersoy
Kenan Ersoy
Kur. Bab.

Resim Ek.8. Ziya Hünerman'ın Film Kontrolörü Olarak Çalıştığını Gösteren Belge.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Kadir YORULMAZ

Eğitim Durumu

Lisans: Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Kamu Yönetimi Lisans Programı (2014).

İstanbul Üniversitesi, AUZEF Sosyoloji Lisans Programı (2018).

Anadolu Üniversitesi, AÖF Tarih, Lisans Programı (2018).

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Anabilim Dalı (2020).

Yayınlar

Yorulmaz, K. (2022). Çiçekdağı Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Muallim Ali Galip Bey'in Günlüğünden Kurtuluş Savaşı Yılları. *Her Yönüyle Çiçekdağı Sempozyumu*. (s. 274-284). Kırşehir.